

ΕΚΛΟΓΗ

ΑΠΟ ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΟΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΤΟΜΟΣ Ε'

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1949

ΑΡΙΘΜΟΣ 2

Ἡ κληρονομία τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης	<i>Gilbert Murray</i>	133
Σὲρ Στάφορντ Κρίπς	<i>Francis Williams</i>	138
«Μιά φορά κι' ἕναν καιρὸ»	<i>Arne Hirdman</i>	141
Ἀθλητισμὸς καὶ Ἐπιστήμη	<i>J. Langdon-Davies</i>	147
Βολιβία, ἡ χώρα τῶν ἀντιθέσεων « <i>Syntheses</i> »	<i>Bouxielles</i>	151
Ἡ Εὐρωπαϊκὴ συνεργασία εἶναι πραγματικότητα καὶ ὄχι μόνο ἐλπίδα	<i>Paul Hoffman, Robert Marjolin, E. G. d'Estaing</i>	156
Ὁ πόλεμος τῆς Κίνας καὶ οἱ ξυλογραφίες . . .	<i>J. Kalmer</i>	162
Ἐπιστολὲς	<i>Εὐγένιος Γιαννούλης</i>	168
Τεχνητὴ γονιμοποίηση	« <i>T. N. O. — Nieuws</i> », Χάγη	174
Ἡ μεγάλη μιζέρια τοῦ Καρτιέ Λατέν	« <i>Revue de la Pensée Française</i> », Νέα Ὑόρκη	177
Εἶναι ἀποδοτικὴ ἡ μεγάλῃ ἐπιχειρήσεις; . .	<i>S. R. Dennison</i>	183
Διακοπὲς μὲ καθοδήγηση	« <i>Scanteia</i> », Βουκουρέστι	189
Ὁ σκύλος ἐξημερώθηκε	« <i>Die Weltwoche</i> », Ζυρίχη	192
Γραφικὰ τοπία προσετὰ σὲ ὅλους	<i>Ἀλέξ. Γ. Σούδης</i>	196
Νικόλαος Γύζης	« <i>Orientalie</i> », Βαταβία	201
Νυκτερινὴ ἱστορία	<i>Henry Steele Commager</i>	206
Τὰ παράδοξα τῶν Ἀγγλων		211
Ἡ ἐπιστήμη στὴν ὑπηρεσία τῆς ἀνθρωπότητας .	<i>Διάφοροι πηγές</i>	221
Οἱ Κινεζοὶ γιὰ τὸν γάμο	« <i>France-Asie</i> », Σαϊγκόν	226
Ὁ ἀγρότης καὶ ὁ πολίτης στὴν κοιλάδα τοῦ Τεννέσση	<i>Ernest Davies</i>	228
Ὅλα τελειώνουν καλὰ	« <i>Bonniers Literara Magasin</i> », Στοκχόλμη	234
Νέα ρεκόρ ταχύτητας τῶν πυραυλοκινήτων .	<i>D. West</i>	239
Βιβλία ἀπὸ ὅλο τὸν κόσμον	<i>Διθύνει πηγές</i>	247
Γάμος στὸ Δίστομο	<i>A. F. Sturtzenbecker</i>	251

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Ω! νὰ τὸ παίρναν οἱ ἄνεμοι καὶ νὰ τὸ πῆγαιναν μακριά,
νὰ τὸ σκορπίσουν σὲ ὠκεανούς, σὲ πέλαα, σ' ἀκρογιαλίας,
σειρήνες νὰ τὸ ἀρμόνιζαν καὶ βούκινα, ἡ ἀφροδροσιά
καὶ τῶν κυμάτων τὸ βουητὸ καὶ οἱ φλοῖσβοι ἀγάλια ἀγάλια.

Κάτ' ἀπ' τῶν ἄστρον τὸ χορὸ κι' ἀπ' τὸ φεγγάρι τὸ ἀργυρό,
κάτ' ἀπ' τὰ μαῦρα σύννεφα, ποὺ ἀργοκινοῦν καὶ πάνε,
οἱ τιμονιέρηδες ὀρθοί, γερμένοι οἱ ναῦτες στὸ πλευρό,
κι οἱ ταξειδιῶτες οἱ ἄγρυπνοι τὸν ἥχο νὰ κρατᾶνε.

Ω! νὰ τὸ παίρναν οἱ ἄνεμοι καὶ νὰ τὸ πῆγαιναν μακριὰ
σὲ δάση καὶ σὲ ποταμούς, σὲ κάμπους, σὲ λαγκαθία
κι οἱ μύλοι νὰ τὸ λέγανε, τὰ μάγγανα κι ἡ φυλλωσιά
κι οἱ νιοὶ νὰ τὸ τραγοῦδαγαν κι οἱ νιὲς μαζί τὰ βράδυα.

ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

Η «ΕΚΛΟΓΗ»

ἐκδίδεται σὲ συνεργασία
μὲ τὰ παρακάτω περιοδικά:

ÉCHO — Revue Internationale (Γαλλικό).
INTERNATIONAL ECHO (Ὁλλανδία, Βέλγιο).
NEUE AUSLESE (Γερμανία, Αὐστρία).

ECO DEL MONDO (Ἰταλία).
WEN CHIEN, Καθρέπτης (Κίνα).
WITTA : Γνώση (Σιάμ). — ANGIN BARAT (Ἰνδονησία).

ΤΟΜΟΣ Ε'

ΕΚΛΟΓΗ

ΑΡΙΘΜΟΣ 2

Φ Ε Β Ρ Ο Υ Α Ρ Ι Ο Σ 1949

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΩΡΕΑ 1. Τμήμα
ΗΜΕΡΟΜ. 16.8.85
ΑΡΙΘ. 36005

Ἡ κληρονομία τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης

Τοῦ GILBERT MURRAY

Εἶναι φανερὸ πὼς τὸ κύρος καὶ ἡ ἐπιβολὴ τῆς Εὐρώπης στὸν κόσμον δὲν εἶναι ὅπως ἦταν ἄλλοτε· τὸ λάθος εἶναι τῆς ἴδιας τῆς Εὐρώπης. Τὸ πρῶτο χτύπημα ἦταν ἡ ἵστα τῆς Ρωσίας ἀπὸ τὴν Ἰαπωνία στὰ 1904—1905. Τὸ μοιραῖο πλήγμα ὅμως ἦρθε ὕστερα ἀπὸ τὸ 1914, ὅταν τὰ μεγαλύτερα ἔθνη τῆς Εὐρώπης, ἐπὶ τέσσερα χρόνια, καὶ συχνὰ μὲ τὴ βοήθεια Ἀσιατικῶν καὶ ἀφρικανικῶν στρατευμάτων, ἄρχισαν νὰ καταστρέφουν καὶ νὰ ἐξοντώνουν τὸ ἓνα τὸ ἄλλο. Καὶ σάνα μὴν τοὺς ἔφθανε ἡ καταστροφὴ ποὺ ἔκαμαν, τὴν μεγάλωσαν ἀκόμη περισσότερο μὲ ἓναν καινούριο ἐξάχρονο ἀγριώτερο πόλεμον, μὲ σχεδὸν ἀπίστευτα, σὲ πολλὰ μέρη, ἐγκλήματα. Ἡ διαίρεση καὶ ἡ διχόνοια μᾶς

ἔχει καταστρέψει. Τίποτε ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἔνωση καὶ τὴν ὁμόνοια δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς ἀναστήσει. Χρειάζεται, ὅπως εἶπε καὶ ὁ κ. Τσώρτσιλ, «κάτι πολὺ ἀπλό: μερικὲς ἑκατοντάδες χιλιάδες ἄνδρες καὶ γυναῖκες νὰ πάρουν τὴν ἀπόφαση καὶ νὰ ποῦν πὼς θὰ κάνουν τὸ καλὸ ἀντὶ γιὰ τὸ κακὸ, καὶ ἔτσι, ἀντὶ γιὰ κατάρτες νὰ μαζέψουν εὐχές». Ἀπλό, ἀσφαλῶς, ὄχι ὅμως καὶ εὐκόλο. Γιατί, δὲν ἦταν μόνο ἡ ἀλληλοεξόντωση ποὺ ρήμαξε τὴν Εὐρώπην. Τὸν πόλεμον ἀκολούθησαν ἀγριεὲς ἐπαναστάσεις ἐναντίον πραγμάτων ποὺ φαίνονταν ὡς τότε σεβαστὰ καὶ καθιερωμένα μέσα στὴν Εὐρωπαϊκὴ παράδοση. Ἡ ἐπανάσταση τῶν Μπολσεβίκων τοῦ 1917, καὶ τῶν Ναζι τοῦ 1933, ὄχι μόνο ἀπαρ-

νήθηκε τη χριστιανική θρησκεία πού ως τότε ήταν το πιο φανερό σημάδι της Ευρωπαϊκής ενότητας απέναντι στην Άσία και την Αφρική, αλλά βεβήλωσε ολόκληρη την ήθικη και πολιτική παράδοση του χριστιανικού κόσμου. Αυτή η ήθικη και πολιτική παράδοση πρέπει να αποκατασταθεί και πραγματικά, παρ' όλες τις δυσκολίες, έχει αρχίσει να αποκαθίσταται. Η Δυτική Ευρώπη, οι Ηνωμένες Πολιτείες, η Βρεταννική Κοινοπολιτεία: αν αυτές οι τρεις δυνάμεις κρατηθούν ενωμένες, θα μπορέσουν να σώσουν όχι μόνο τον εαυτό τους, μα τον κόσμο ολόκληρο.

Σήμερα, πού ο πολιτισμός μας κινδυνεύει, μπορούμε να τον εκτιμήσουμε πιο σωστά. Πάντα είναι εύκολο στο δαίδαλο των πράξεων του ανθρώπου, και πιο πολύ στην πολιτική συμπεριφορά των μεγάλων μαζών, να ανακαλύπτει κανείς τα ελαττώματα και τις υποκρισίες. Οι πολιτικοί όλων των κομμάτων έχουν εκφωνήσει αναρίθμητους λόγους για να δείξουν τις αξιοθρήνητες πλάνες και τα εγκλήματα που μπορούμε να βρούμε στην Ιστορία των φωτισμένων χριστιανικών εθνών. Είναι πολύ πιο δύσκολο όμως να θυμόμαστε την ελκρινεία που κρύβεται σε πολλές πράξεις, τη υπομονετική και τίμια προσπάθεια που κάποτε αποτυχαίνει.

Ποιό είναι το στοιχείο πού συνδέει τα ευρωπαϊκά έθνη;

Ασφαλώς όχι η φυλετική ομοιογένεια ή η πολιτική συγκρότηση. Δεν είναι ούτε η σύμπτωση των φιλειρηνικών διαθέσεων. Αυτό που δημιουργεί την ενότητά τους είναι η μεγάλη κοινή παράδοση πού το μεγαλύτερο μέρος της δεν προέρχεται από τους Σκανδιναυούς, τους Σλάβους ή Ίβηρες προγόνους τους, αλλά από το μάθημα πού τους έδωσαν τρεις μεγάλες πόλεις, η Αθήνα, η Ρώμη και η Ιερουσαλήμ. Αυτές δημιούργησαν και διατήρησαν τη χριστιανική θρησκεία και τον χριστιανικό πολιτισμό πού συνυφάνθηκε μαζί της.

Το χρέος τους απέναντι στη Ρώμη είναι πιο φανερό. Η Ρώμη έδωσε για αρκετούς αιώνες στην Ευρώπη την ειρήνη, την ενότητα, και την ισχύ του νόμου. Όταν η στρατιωτική και οικονομική δύναμη της Ρώμης έσβυσε και η αυτοκρατορία έπεσε, εξακολουθούσε να υπάρχει ο Επισκοπος Ρώμης, και η μαγική δύναμη του ονόματός της και ο Ρωμαϊκός πολιτισμός εξακολουθούσε ακόμη να ζή γύρω σ' αυτόν και στα ύποτελή του μικρά κράτη. Οι κατακτητικοί αρχηγοί των βαρβάρων με τη μεγάλη τους στρατιωτική δύναμη ήξεραν την αμάθειά τους και την αδυναμία τους να κυβερνήσουν έναν ειρηνικό κόσμο. Γι' αυτό βασίστηκαν σε Ρωμαίους συμβούλους. Η Ρώμη, δεν ήταν πια αυτοκρατορία, ήταν όμως μια Εκκλησία, ένα σύστημα νόμων. Αργότερα η εκκλησιαστική παρά-

δοση έσπασε, ωστόσο έμεινε χριστιανική. Ο νόμος σε ώρισμένες περιπτώσεις άλλαξε, κυρίως με σκανδιναβική επίδραση, ουσιαστικά όμως έμεινε κοινό ευρωπαϊκό κτήμα, φρουρός της ατομικής ελευθερίας. Ο Χριστιανισμός και το κύρος του νόμου είναι τα δύο κυριότερα χαρακτηριστικά της Ευρώπης και της Δύσης.

Υπάρχει όμως και ένα τρίτο στοιχείο στον Δυτικό πολιτισμό, το ίδιο χαρακτηριστικό και σπουδαίο. Το στοιχείο της πνευματικής και καλλιτεχνικής ζωντανίας, πού, ιδίως από την Αναγέννηση και ύστερα, ανέβασε την Ευρώπη και τους λαούς του νέου κόσμου πού συμμερίζονται την Ευρωπαϊκή παράδοση σε επίπεδο οπωσδήποτε ανώτερο από το μέσο πνευματικό επίπεδο της ανθρωπότητας. Αν έφερη κανείς στο νοῦ του μεγάλους συγγραφείς και καλλιτέχνες, σπουδαίους φιλοσόφους, επιστήμονες, έφευγέτες, ποιητές, μουσικούς, αν ζήτηση να βρή μεγάλους μεταρρυθμιστές, πολιτικούς και οικονομολόγους, συντριπτική υπεροχή θα έχει ο αριθμός των ονομάτων πού ανήκουν σ' αυτή τη Δυτική ή Χριστιανική παράδοση και μια μεγάλη αναλογία θα προέρχεται από την Ευρώπη και από τις χώρες πού σήμερα βρίσκονται στην έσχατη αδυναμία εξ αιτίας των δύο παγκοσμίων πολέμων.

Αυτά τα χαρακτηριστικά μέσα στην Ευρωπαϊκή παράδοση είναι

καθαρά Έλληνικά. Η θρησκεία της Ευρώπης στηρίζεται ουσιαστικά στην Καινή Διαθήκη, ένα μικρό Έλληνικό βιβλίο, η συλλογή βιβλίων, γνωστό στο μεγαλύτερο μέρος της Ευρώπης από μια Λατινική μετάφραση. Το συνώδευε ένα μεγάλο παλιό Έβραϊκό κείμενο πού δεν συνέβαλλε τόσο στη θρησκευτική φιλοσοφία, τόνιζε όμως τη σημασία του μονοθεϊσμού και της αγνότητας. Η θρησκευτική φιλοσοφία στα χρόνια της Εκκλησίας ζήτησε να φωτιστεί κυρίως από τους Πλατωνικούς. Από τον Ακύνάτο και ύστερα βασίστηκε στον Αριστοτέλη. Μετά από την Αναγέννηση, όταν αποκαλύφθηκε ολόκληρη η Έλληνική φιλοσοφία, το πνεύμα της ελευθερίας επιστημονικής έρευνας άφυννίστηκε, οι άνθρωποι άρχισαν να ζητούν την αλήθεια με τη συζήτηση και να άφοσιώνονται στην όμορφιά και στις διάφορες μορφές της, την τέχνη τη μουσική, τα γράμματα.

Σ' αυτό το υπόβαθρο της παραδόσεως προστέθηκε η μεγάλη επιστημονική και κοινωνική κίνηση του σύγχρονου κόσμου, το τεράστιο κύμα της χειραφετήσεως, του διαφωτισμού και του ανθρωπισμού στον 19ον αιώνα, πού συνεπήρε όλους τους λαούς της Δυτικής Ευρώπης και έέσπασε με δύναμη στα σύνορα της Ρωσίας.

Κυριαρχία του νόμου, όχι η αυθαίρετη δύναμη, εγκατά-

λήψη τῶν προλήψεων καὶ τῶν διωγμῶν ἐπιδίωξη τῆς προόδου μὲ τὴν ἀνεμπόδιστη ἐρευνα καὶ συζήτηση ἀνάπτυξη τῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ ἐλεύθερο κυνήγι τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς ὁμορφιάς· βελτίωση τοῦ ποινικοῦ κώδικα καὶ ὁλόκληρης τῆς κοινωνικῆς μας νομοθεσίας· αὐτὰ δεχτήκαμε ἀπὸ τὴ μεγάλη μας παράδοση καὶ τὰ κρατούσαμε καλὰ ὥς τὴν ἐποχὴ πού «τὸ φῶς ἄρχισε νὰ οὐρῇ»*, ὥς τὰ 1914.

Εἶπαν ὅτι ἡ Εὐρώπη ὑπερ-μηχανοποιήθηκε· οἱ μηχανές ὁμῶς αὐτὲς τὴν μόρφωσαν. Ἐμαθε νὰ οργανώνεται· ἔμαθε πῶς δὲν πρέπει νὰ κλωτσᾷ ἢ νὰ χτυπάει μιὰ μηχανὴ ὅταν δὲν δουλεύει· ὅτι τὸ μόνο πού ἔχει νὰ

κάνη εἶναι νὰ βλέπῃ τί συμβαίνει καὶ νὰ τὸ διορθῶν.

Βέβαια θὰ ἦταν εὐκολο νὰ λέγαμε — ὅτι μὲ τὸ αἶσθημα τοῦ πρακτικοῦ καὶ τὴν οἰκονομικὴ ὁργάνωση, τὰ Δυτικὰ ἢ Χριστιανικὰ Ἔθνη γνώρισαν τὶς μεγάλες τοὺς ἐπιτυχίες, αὐτὸ ὅμως θὰ ἐσήμαινε ὅτι ξεχνοῦμε τὸν Σαίξπηρ, τὸν Ρακίνα, τὸν Γκαίτε· ὅτι ξεχνοῦμε τὸν Καρτέσο καὶ τὸν Κάντ, τὸν Αἰνσταϊν, τὸν Μπετόβεν καὶ τὸν Μότσαρτ, τὸν Ραφαήλ καὶ τὸν Ρέμπραντ τὸν Ἅγιο Φραγκίσκο καὶ τοὺς μεγάλους φιλανθρωποὺς. Ὁ «Χριστιανικὸς πολιτισμὸς» τῆς Δύσης εἶναι περίλαμπρο κατόρθωμα τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου μέσα στὴν μακραίωνη πορεία τῆς πρὸς τὸ «εὐ ζῆν». Δὲν πρέπει νὰ τὸν ἀφήσωμε νὰ ἐξασθενήσῃ ἢ νὰ πεθάνῃ.

* Ὑποκόμης Falloden: «Twenty Five Years», 3 Αὐγούστου 1914.

Τὸ Κράτος πού ἤδελε νὰ δημιουργήσῃ ὁ Μάζαρυκ

Τοῦ T. G. MASARYK

(Ἀπὸ τὸ «The Making of a State», 1914 - 1918)

Απὸ τὶς δημοκρατικὲς ἀρχὲς τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἰσότητος βγαίνει τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ δημοκρατία βασιζέται στὴν δημοσιότητα. Καὶ ἀπ’ αὐτὸ πάλι καταλαβαίνουμε γιατί ἔχει τόσο μεγάλη σημασία ἡ κοινὴ γνώμη στὴ σύγχρονη ζωὴ. Ἡ ἐλευθερία τῆς γνώμης εἶναι ἓνα εἶδος πολιτικῆς ἐλευθερίας, καὶ συγχρόνως ἓνας ἀπαραίτητος ὁρος τῆς. Στὴν πραγματικότητα, ἡ δημοσιογραφία καὶ ὁ καθημερινὸς τύπος εἶναι προεκτάσεις τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου πού ἀσκεῖται στὴν Κυβέρνηση, ἀν’ ὅχι ἀντικαταστάτες του. Ἀκόμη, ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου ἐξασφαλίζει τὸ δικαίωμα τῆς κριτικῆς τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν καὶ ὅλου τοῦ Κρατικοῦ μηχανισμοῦ. Ἡ κριτικὴ εἶναι συγχρόνως ἀξίωμα καὶ μέθοδος τῆς δημοκρατικῆς πολιτικῆς, ὅπως ἀξίωμα καὶ μέθοδος τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ πνεύματος. Τὸ δικαίωμα καὶ τὸ καθήκον τῆς δημοκρατικῆς κοινῆς γνώμης δὲν ἀφήνουν ἢ δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀφήνουν καμιά θέση γιὰ ἀποκρύψεις ἢ μυστικότητες.

Τὸ Κράτος, ἀκόμη καὶ τὸ δημοκρατικὸ Κράτος, δὲν εἶναι ἓνας θεῖος, παντογνώστης, παντοδύναμος θεσμὸς ὅπως πίστευε ὁ Χέγκελ. Εἶναι ἀνθρώπινο, πολλὲς φορὲς μάλιστα πολὺ ἀνθρώπινο, μὲ ὅλες τὶς ἀδυναμίες καὶ τὶς ἀτέλειες τῶν ἀνθρώπων πού τὸ οργανώνουν καὶ τὸ διευθύνουν. Δὲν εἶναι τόσο κακὸ ἢ τόσο παράλογο ὅπως τὸ λένε οἱ ἀναρχικοί, οὔτε τόσο καλὸ καὶ θαυμάσιο ὅπως ἰσχυρίζονται οἱ ὑπερασπιστὲς του. Στὸ σύνολό του δὲν εἶναι χειρότερο ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα ἔργα τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἶναι μιὰ ἀνάγκη.

Ἡ δημοκρατία ἀπαιτεῖ ἀπὸ κάθε πολίτη μιὰ πολιτικὴ ἀντίληψη καὶ ἐννοία τοῦ νόμου. Ἡ Δημοκρατία βασιζέται στὸν ἀτομισμὸ, ὅχι στὸν ἀχαλίνωτο ἀτομισμὸ, ἀλλὰ μᾶλλον στὴν προσπάθεια τῆς ἐξυψώσεως τῆς ἀτομικότητος καὶ τῆς ἀτομικῆς εὐθύνης. Δημοκρατία σημαίνει αὐτοκυβέρνηση, δηλ. αὐτοέλεγχο καὶ ἡ αὐτοκυβέρνηση ἀρχίζει ἀπὸ τὸ σπίτι.

...Τὸν Φεβρουάριο τοῦ 1947 οἱ Κομμουνιστὲς κατέλαβαν τὴν ἀρχὴ στὴν Τσεχοσλοβακία

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΗΣ ΛΙΤΟΤΗΤΑΣ

Σέρ Στάφφορντ Κρίππς

Του FRANCIS WILLIAMS

(Από το «The Triple Challenge»,

Εκδ. William Heinemann, Ltd. Λονδίνο)

Από πού κυρίως έδωσε ο Κρίππς στην Κυβέρνηση ήταν το πιδ τρομαχτικό και πανίσχυρο πνεύμα της Βρεταννικής δημόσιας ζωής. Ένα έξασκημένο πνεύμα, απόλυτα πειθαρχημένο στο σκοπό που επιδιώκει. Βάζει στη σειρά όλα τα σημαντικά γεγονότα, τα τοποθετεί σε λογική σειρά, φθάνει σε ακαταμάχητα συμπεράσματα και αποφασίζει. Τίποτε δεν τον κουράζει.

Το πνεύμα αυτό συνδέεται με μια επιβλητική ελικορίνεια. Κανένας δεν άμφισβήτησε ποτέ τη δύναμη των πεποιθήσεων του Κρίππς ή την ελικορίνεια και την πίστη του για κείνο που νομίζει ότι θα συντελέσει στο κοινό καλό. Υπάρχουν ωστόσο μερικοί που λένε ότι δεν δείχνει κατανόηση στους κοινούς ανθρώπους, άνδρες και γυναίκες.

Έχει τη φήμη του άσκητη, του ιεροφάντη της λιτότητας. Ωστόσο η φήμη του αυτή δεν είναι έντελως δίκαιη. Στον Κρίππς δεσπόζει μια βαθειά πεποίθηση για τη σημασία των πνευματικών έργων, μια άφοσέωση στις αρχές του Χριστιανισμού, που έχει περάσει κάθε πίστη και έχει φθάσει στην καθαρή ήθικη. Στην εξυπηρέτηση αυτής της πεποιθήσεως αφιερώνει όλο του το πνεύμα και όλη του την ικανότητα. Θα του άρεσε όμως και να τον αγαπούν. Δεν περιφρονεί τη δημοτικότητα του άρέσει. Πραγματικά θέλει να

νοιώσει τον κοινό άνθρωπο· θα ήθελε, αν μπορούσε, να συγκινήσει όχι μόνο το πνεύμα των ανθρώπων, αλλά και την καρδιά τους.

Κατάγεται από οικογένεια με μεγάλη πολιτική και νομική παράδοση. Ο πατέρας του ήταν ο πρώτος Λόρδος Πάρμουρ, διάσημος στο εκκλησιαστικό δίκαιο. Πριν απ' αυτόν ήταν μέλη του Κοινοβουλίου ο πατέρας του, τρεις θείοι του, δύο προπάπποι του και ένας αντίπροπάππος του. Στα άγγλικά δι-

καστήρια αναγνωρίστηκε ο μεγαλύτερος νομικός της εποχής του, στις εμπορικές υποθέσεις άνωτερος από κάθε σύγκριση, και εκέρδιζε πολύ περισσότερο από 20.000 λίρες το χρόνο. Δεν έχει σπουδάσει οικονομικά, τόσο πολύ όμως έχει μπη στο νόημα των οικονομικών και δημοσιονομικών πραγμάτων από τότε που έγινε Υπουργός των Οικονομικών και Λόρδος Θησαυροφύλαξ, ώστε μπορεί να συζητήσει πάνω σε τέτοια θέματα με τόση άνεση, διαύγεια και λεπτομέρεια που κανείς δεν θα μπορούσε να τα καταφέρει καλύτερα.

Όλοι οι μεγάλοι δικηγόροι δεν έχουν διοικητικό πνεύμα. Στην διοίκηση δείχνει τις ίδιες ιδιότητες που δείχνει στην ομιλία του: λογική και τάξη, ικανότητα να ξεχωρίζει το σημαντικό και το ασήμαντο, δεξιοτεχνία να δίνει ένα σχέδιο βελτιώσεως, περιεκτικό και εφαρμόσιμο. Τα πάει

καλά με τους μεγάλους βιομηχάνους, όχι γιατί συμφωνεί μαζί τους ή γιατί αυτοί συμφωνούν με αυτόν, αλλά γιατί αναγνωρίζουν την αξία του. Καταλαβαίνουν την διοικητική του ικανότητα και νοιώθουν πως σ' αυτά τα ζητήματα μιλά τη γλώσσα τους.

Ο Κρίππς διδάχτηκε πολλά για το πως μπορεί κανείς να διοικήσει με επιτυχία μια επιχείρηση, στον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο, όταν τον ανακάλεσαν από την Γαλλία όπου υπηρετούσε στον Έρυσθρό Σταυρό για να τον κάνουν υποδιευθυντή σε ένα από τα μεγαλύτερα εργοστάσια πυρομαχικών της χώρας. Περισσότερα μάλιστα διδάχτηκε στον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο όταν ήταν Υπουργός Παραγωγής Αεροπλάνων.

Αν τον ενδιαφέρονταν τα χρήματα θα μπορούσε όποτε ήθελε, τότε που ήταν νέος, να κάνει μεγαλύτερη περιουσία με τις επιχειρήσεις παρά με τη νομική.

Τον διακρίνει μεγάλη επιμέλεια και εργατικότητα. Συνηθίζει να πηγαίνει στο γραφείο του στις 9 το πρωί και να εργάζεται συνεχώς ως τις 7-7 1/2, κλονώντας μόνον 1/2 ώρα διάλειμμα το μεσημέρι για να φάει. Και φεύγοντας παίρνει μαζί του ένα χαρτοφύλακα γεμάτο με υποργικά έγγραφα· γυρίζει στο σπίτι του, τρώει το βραδυνό του και από τις 8 1/2—10 αναπαύεται ή συζητεί τις δουλειές του με τη γυναίκα του, που ενδιαφέρεται απόλυτα για ό,τι τον ενδιαφέρει. Μπορεί ακόμη να καθίσει με μερικούς του φίλους να μιλήσουν για την πολιτική ή οικονομική κατάσταση. Στις 10 ή 10 1/2 πηγαίνει για ύπνο. Στις 4 το πρωί ξυπνά, νεύνεται, ανοίγει το χαρτοφύλακα με τα έγγραφα που έχει φέρει μαζί του από το βράδυ και εργάζεται ως την ώρα του προγεύματος· έτσι όταν πάει στις 9 στο γραφείο του έχει έτοιμη για να παραδώσει στους γραμματείς του την περισσότερη δουλειά εκείνης της ή-

μέρας. Όταν αναγκάζεται να μείνει άργα στη Βουλή των Κοινοτήτων, το πρόγραμμά του αλλάζει, αλλά μόνο στο τέλος· πέφτει δηλ. αργότερα, το πρωί όμως σηκώνεται πάντα την ίδια ώρα.

Επειδή δεν πίνει, είναι χορτοφάγος και εργάζεται με μεγάλη ευχαρίστηση πολλές ώρες, ο κόσμος τον θεωρεί άσκητη που αγαπά τη λιτότητα· γι' αυτήν την ιδία, που θεωρεί όλες τις απολαύσεις άμαρτήματα. Αυτή η γνώμη δεν είναι σωστή. Τη χορτοφαγία πρώτα απ' όλα του την επέβαλαν λόγοι υγείας και παρ' όλο ότι δεν πίνει είναι γερός καπνιστής· καπνίζει και πίπα και τσιγάρα. Δεν ζητά να επιβάλλει τον τρόπο της ζωής του και στους φίλους του.

Κάποτε που συζητούσαμε διάφορα σχέδια για την αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής δεν μπορέσαμε να τελειώσουμε τη δουλειά μας· τότε μου είπε αν μπορούσα να πάω στο σπίτι του μετά το φαί για να συνεχίσουμε. Δεν είχα καμιά αντίρρηση· και ύστερα από λίγο ξαναπήγα στην Ντάουνινγκ Στρίτ αριθ. 10. Μία ώρα αργότερα χτύπησε το τηλέφωνο. «Ήταν ο Κρίππς».

«Εσύ είσαι Φράνσις; έδώ Στάφφορντ. Δεν ξέρω αν το θυμάσαι αλλά εμείς στο σπίτι δεν έχουμε κανένα ποτό. Θέλεις να φέρεις μαζί σου κανένα μπουκάλι μπίρα;»

Τον διαβεβαίωσα πως δεν με πείραζε και ότι μπορούσα να περάσω το βράδυ μόνο με καφέ. «Όχι, να φέρεις μπίρα μαζί σου», είπε.

Όταν πήγα μου άνοιξε την πόρτα και με κοίταξε ανήσυχα. «Δεν έφερεις τη μπίρα σου», είπε.

«Τό ξέρω» του απάντησα. «Και μ' όλο που δεν το φαντάζεσαι, μπορώ να περάσω ένα βράδυ χωρίς να πιω.»

Δεν ήταν ευχαριστημένος. Καθήσαμε και άρχισαμε τη συζήτηση. Σ' ένα λεπτό όμως πήδηξε από την καρέκλα του. «Έλαμπε!», είπε στην Λαίδη Κρίππς, «μήπως έχουμε που-

θανά λίγο τσέρου από κείνο που μ'ας έδωσαν οι Ράσοι στη Μόσχα ; »

« Η Αϊδίη Κρίπς σκέφθηκε λίγο και είπε ότι που'όλο που είχε χρόνια να το δει ίσως να ήταν φυλαγμένο στα βάθη κανενός ντουλαπιού. Ο Κρίπς πήγε να δει και αφού έψαξε αρκετή ώρα γύρισε θριαμβευτικά με μια σχεδόν γεμάτη μπουνιάλα» έπρεπε όμως να υπερπηδήσουμε κι άλλη δυσκολία.

« Δέν έχουμε ποτήρια του κρασιού », είπε ο Κρίπς. « Νομίζεις πως θα μπορούσες να το πιεις μέσα σε μια αγγυοθήκη ; »

« Αγγυοθήκη ! » είπα. « Θαυμάσια ».

Πήγε και έφερε μια από την κουζίνα, τη γέμισε τσέρου με το λιανοποιημένο υφός του οικοδεσπότη και ξαναρχίσαμε τη δουλειά μας.

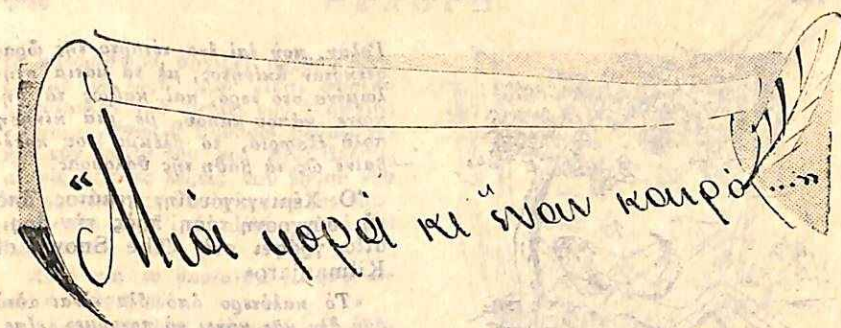
Τη θαυμαστή φιλοξενία του δέν την έκφραζει μόνο μ' αυτόν τον τρόπο αλλά με διάφορους άλλους πολύ διαφορετικούς. Έχει μεγάλη προσωπική γοητεία, φροντίζει ώστε όλοι, ακόμη και οι πιο άσημοι, να παίρνουν μέρος στη συζήτηση και δείχνει ενδιαφέρον για ό,τι έχει καθένος να πει, πράγμα που πολύ κολλάει τον άλλο. Τό ενδιαφέρον αυτό είναι πραγματικό. Θέλει να ξέρη πως σκέπτονται οι άλλοι, να μαθαίνει τις αντιδράσεις που δείχνουν σε μια ιδέα, όλων των ειδών οι άνθρωποι.

Ο Κρίπς ενδιαφέρεται ίσως περισσότερο από κάθε άλλο Βρετανό υπουργό για κείνο που ονομάζουμε

σήμερα έπαφή της Κυβερνήσεως με το κοινό. Πιστεύει ότι το κοινό πρέπει να ενημερώνεται σε όλα, και ότι για το σκοπό αυτό πρέπει να χρησιμοποιείται κάθε μέσο : τοιχοκολλήσεις, διαφημίσεις εφημερίδων, κινηματογραφικές ταινίες και ραδιόφωνο. Τόν διασκαδάζει να μιλά στο ραδιόφωνο και ετοιμάζει ό,τι έχει να πει πολύ προσεχτικά — όπως κάνει άλλωστε για όλες του τις ομιλίες που τις συζητά πρώτα με τη γυναίκα του —, ώστε τα σχέδια που του ετοιμάζουν οι υπάλληλοί του γυρίζουν πάντα πίσω σβησμένα και ξαναγραφόμενα.

Πιστεύει πως θα πρέπει οι ύπουροι να μιλούν συχνότερα από το ραδιόφωνο. Βρίσκει ευχαρίστηση να δέχεται δημοσιογράφους και του δρέσει να παίρνει μέρος σε συνδιασκέψεις σχετικές με τον τύπο, που τις διευθύνει πολύ καλά όχι μόνο γιατί έχει μεγάλη πνευματική διαύγεια, αλλά γιατί πραγματικά ενδιαφέρεται για τις ερωτήσεις που του υποβάλλονται. Πιστεύει ότι πρέπει κανείς να ασχολείται προσωπικά με όλα τα ζητήματα.

Ένα από τα πρώτα πράγματα που έκανε αφού έγινε Υπουργός των Οικονομικών και ανέλαβε τον οικονομικό συντονισμό των σχεδίων της Κυβερνήσεως ήταν να καλέσει 3.000 δημοσίους υπαλλήλους όλων των υπηρεσιών και όλων των βαθμών, των παραγωγικών υπηρεσιών, με το σκοπό να μπορεί να τους εξηγήσει τι προσπαθούν να κάνουν και να τους εμπνεύσει τον δικό του ενθουσιασμό.

Του ARNE HIRDMAN

(Από το

« Bonniers Litterära Magasin », Στοκχόλμη)

Πως ν' αρχίσει κανείς ένα βιβλίο, μια ιστορία ; πως να περιγράψει έναν άνθρωπο ; Χίλιες φωνές στη διεθνή φιλολογία μ'ας λένε πως όλα αυτά εξορτώνται από πολλά πράγματα. Αλλά, άργά ή γρήγορα, ξεχωρίζει κανείς μια απάντηση που πεισματικά επιμένει να αυτοβεβαιώνεται : με μια κατάσταση αγαπητοί μου ! με την περιγραφή ενός ανθρώπου ή ενός πράγματος — ο' αυτήν ή εκείνην την εποχή, ο' αυτό ή εκείνο το μέρος, που έλεγε αυτό ή εκείνο. Πάρτε τον Τουργκένιεφ που πάντα μ'ας δίνει τον τόπο και τον χρόνο και όλες τις λεπτομέρειες.

Μια από τις ζωτικότερες μέρες του καλοκαιριού του 1853, δύο νέοι είχαν ξαπλώσει στην πράσινη όχθη του ποταμού που περνά κοντά στο Κούνατοβο, στον Γκιο μιας φιλύρας.

« Εδώ έχουμε μια φυσιολογική κατάσταση που αντανακλά τη σύγχρονη εκτίμηση της απλής ζωής. Ο Γουώλτερ Σκωτ προτιμούσε να ξεκινάει με κάποιο έντυπωσιακό μόντο για επικεφαλίδα προτού αρχίσει το γεμάτο λεπτομέρεια στυλ του — λογικό, θορυβώδες, εντυπωσιακό — ή κατάσταση όσοσο είναι παρούσα, και στην αρχή πολύ πραγματική. Σήμερα ο Θάκερσν θα μπορούσε να αρ-

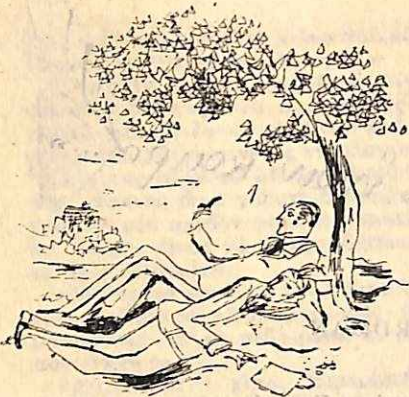
χιζε μ' αυτόν τον τρόπο το « Vanity Fair » : « Ένα αυτοκίνητο των 7 θέσεων — μια κίτρινη Scania Vabis των 30 ίππων γεμάτη γρανιζούνισμα, με το ζωγραφισμένο της κάλυμμα » και όστέσο τα ίδια πράγματα έννοους όταν έλεγε :

« Ενώ ο αιώνας μας βρισκόταν στα πρώτα του χρόνια, ένα ήλιοευστο πρωί του Ιουνίου, έφθασε στη μεγάλη σιδερένια πύλη του παραδυναγωγίου της Μίςς Πίνκερτον, στο Τσίρονικ Μώλλ, ένα μεγάλο άμαξι με δυο παχιά άλογα με άστραφτερά χαλινάρια, που το οδηγούσε ένας χοντρός άμαξας με τρίκωχο καπέλλο και περούνα, με ταχέτητα τέσσερα μίλια την ώρα.

Την ίδια τεχνική στη δημιουργία μιας καταστάσεως με μορφή λιπρεσοισονιστικής λεκτικής εικόνας, μπορούμε να τη βρούμε ο' ένα συνθετικό κοινωνικό μυθιστόρημα του 1920 — 1930, π.χ. στο « Manhattan Transfer » του Νίκος Πάσος.

Τρεις γλάροι πετούν γύρω από τα σπασιμένα κονιά, τις φλοδές των πορτοκαλιών, τα σαπισμένα λάχανα που είναι στοιβαγμένα ανάμεσα στους σανιδένιους τοίχους.

Υπάρχει βέβαια ένα τμήμα που εξομαλύνει την αρχική κατάσταση —

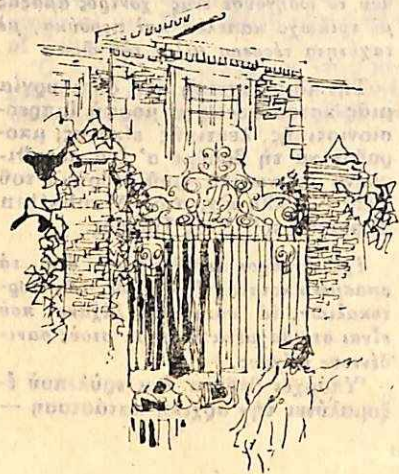

... δύο νέοι είχαν ξαπλώσει στην πράσινη
δχθη του ποταμού ...

ο διάλογος. Ή δυνατότητα όμως να
αρχίσει ο συγγραφέας με περισσότε-
ρο ή λιγότερο ζωντανό διάλογο δέν
χρησιμοποιήθηκε τόσο πολύ στο μυ-
θιστόρημα όπως θα υποπευόταν
κανείς. Ο Μωπασσάν, πολύ καλός
στις αρχές άρχισε το μυθιστόρημά
του «Pierre et Jean» έτσι:

Σούτ! φώναξε ξαφνικά ο πάτερ

... Ένας χοντρός άμαξας με τρίκωχο
καπέλο και περούκα ...

Polán, που επί ένα τέταρτο της ώρας
στεκόταν ακίνητος, με τα μάτια στη-
λωμένα στο νερό, και καθώς τα σή-
κωνε κάπου-κάπου, με μία κίνηση
πολύ ελαφριά, το βλέμμα του κατέ-
βαινε ως τα βάθη της θάλασσας.

Ο Χέμινγκγουαϊν, γεμάτος από
τη σύγχρονη τάση προς την άορι-
στία γράφει στο «The Snows of
Kilmanjaro».

«Το καλύτερο από όλα είναι αυτό
που δέν μās κάνει να πονούμε», είπε.

Μιλώντας γενικά, η αρχή σε κάθε
διήγηση πρέπει να περιέχει μία κα-
τάσταση που γίνεται αληθινή, παρα-
στατική, με λεπτομέρειες, καλοφτια-
γμένη, τοποθετημένη χρονικά—κάτι
που να λέει πάρα πολλά, περισσότε-
ρα από κάθε τι άλλο, για την έπαφ-
ή ενός ονειροπόλου ποιητή με την
πραγματικότητα. Ίσως ακόμη να έξη-
γη τη δύναμη της παραδόσεως και
της καθημερινής ρουτίνας που δια-
τρέχει τα πάντα. Ο Μπαλζάκ που
το όνομά του σύμφωνο με τα ίδια
του τα λόγια ήταν συνώνυμο με
τη λέξη Διήγηση, άρχισε και συνέχιζε
με τον ίδιο τρόπο: ο τόπος παίρνει
τη θέση που του ταιριάζει, παρου-
σιάζεται ο ίδιος να ενεργεί, σχεδόν
άκομψα και έντελως άδολα. «Όταν
ο γαλλένιος Τσέχωφ, πραγματικός
τεχνίτης στις όξεις καταστάσεις,
παρουσιάζει τον έαυτό του ήρωα και
όλη την άσφαυσή της ζωής με
μία άναπνοή, η αρχή παίρνει αυτή
τη μορφή:

Ο άπόστρατος Άντιστράτηγος Μπουλ-
ντέγιεφ είχε πονόδοντο.

Αυτή είναι μία αρχή χωρίς τέλος·
ο Τσέχωφ όμως πάντα τελειώνει ο-
πως άρχίζει—το πλαίσιο της ζωής
είναι γι' αυτόν η άπέραντη στέππα,
που ποτέ δέν μπορεί να καλλιεργη-
θί δλόκληρη.

Η μέθοδος που μās δίνει η πα-
ράδοση δέν είναι και η μόνη. Ο
Στένταλ που μοναδική του επιθυμία
ήταν να μην είναι κάτι το συνηθι-
σμένο και πολλοί παραδέχονται πως

το κατώρθωσε, άρχίζει σχεδόν πάν-
τα με τη λέξη που είναι φυσική
σε κάποιον που ζητάει την αλήθεια:
«Εγώ...», ενώ ο Ρουσσώ βεβαιώνει
και τον έαυτό του και τους άλλους
με τις πρώτες λέξεις του έργου του
«Discours sur l'origine et les fon-
dements de l'inégalité parmi les
hommes», ότι:

Αυτό για το οποίο θα μιλήσω εί-
ναι ο άνθρωπος

και έτσι ξετυλίγει μπροστά του δλό-
κληρο το θέμα.

Αυτό ωστόσο είναι η ιδιοτροπία
του άτομιστή. Άς έρθουμε τώρα, αντί
για την ευγλωττία του χωρικού, να
άκούσουμε το ρυθμό του πρώτου Ιπ-
ποκικού μυθιστορηματος.

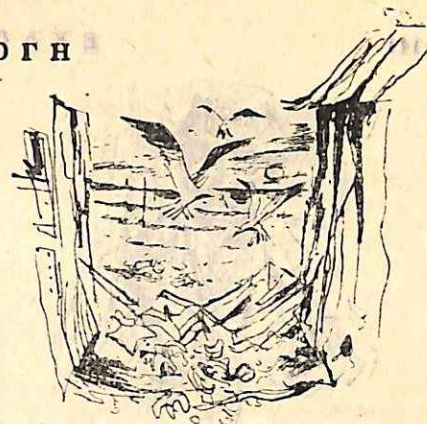
Η Έντιμόντιά σας άς μάθη προ-
τα ότι το όνομά μου είναι Λαζάρο
ντέ Τορμές, ότι είμαι γυνίος του Θωμά
Γκονζάλες και της Άντόνα Περέζ,
που και οι δύο γεννήθηκαν στο Τεγιό-
ρες, ένα χωριό κοντά στη Σαλαμάνκα.

Αυτό είναι πραγματικά μία ύπο-
ταγή στον συνηθισμένο τρόπο, και
συγχρόνως μία εισαγωγή και όχι πο-
λυλογία που μās φέρνει στην υπό-
θεση ή στον κύριο χαρακτήρα. Ένας
σύγχρονος συγγραφέας θα παρουσία-
ζε τα πράγματα και τους ανθρώπους
πιο άμεσα. Ο Σίνγκλαιρ Λούις άργεί
γενικά να μπει στο θέμα του κάποτε
δμως κατορθώνει να ξεκινήσει έτσι:

Ο Έλμερ Γκάντρν ήταν μαθυσμέ-
νος. Έλεγε πολλά, είχε διάθεση για
κανυά. (Έλμερ Γκάντρν).

Αυτή ήταν η αρχή του, ωστόσο ύ
πάρχουν και άλλοι τρόποι. Ένας σύγ-
χρονος συγγραφέας που του άρέσει
να έρευνά την ανθρώπινη ψυχή μπο-
ρεί να δίνει την κύρια γραμμή και
ανάλυση του έργου στην πρώτη σε-
λίδα. Ο Ντυμαέλ στο «Journal de Sa-
lavin: Confession de Minuit», άρχίζει
μ' αυτά τα λόγια:

Δέν είμαι θυμωμένος με τον κ.
Συρώ. Είμαι πολύ δυσαρεστημένος
που έχασα τη θέση μου, μία θέση
τόσο συμπαθητική. Καταλαβαίνετε;
Δέν τα έχω όμως με τον κ. Συρώ.

Τρεις γλάροι πετούν γύρω από
τά σπασμένα κουτιά ...

Είχε το δίκιο του και δέν ξέρω κι
εγώ τί θα έκανα άν ήμουν στη θέση
του. Άς είναι καταλαβαίνω πολλά
πράγματα, δυστυχώς.

Ο Τόμας Μάν άρχίζοντας το διή-
γημά του «A Brilliant Episode» χησι-
μοποιεί τη συμβολική μέθοδο:

Σιωπή! Θα δούμε μέσα σε μία
ψυχή.

Ίσως αυτό να είναι πολύ διαφο-

Ο άπόστρατος Άντιστράτηγος
Μπουλντέγιεφ είχε πονόδοντο.

...είμαι γυιός του Θωμά Γκονζάλες
και της 'Αντόνα Πιρέζ...

ρετικό, πάντως όμως είναι μια καλή
αρχή που ζητάει σιωπή, τέτοια έκ-
φραση του αίσθηματος, που κάθε
ποιητής θα ήθελε να διατυπώσει. Ο
Μάν μπορεί να θεωρηθεί σαν ειδι-
κός στην εκμετάλλευση της αρχής.
Το πρώτο του έργο «Buddenbrooks»
δείχνει πώς από τότε είχε κιόλας κα-
ταλάβει την αξία μιας καλής αρχής.

«Τι είναι; Τι τρέχει; Τι τρέχει; ά-
κριβώς αυτό μας απασχολεί άγανητή
δεσποινίς».

Το μυθιστόρημα «Bergslagen» άρ-
χίζει:

«Ο Έλμπερ Γκάντρου ήταν μεθυσμένος..
Έλεγε πολλά, είχε διάθεση για καυγά.

«Ένας συνηθισμένος νέος έφυγε
από το Άμβουργο στα μέσα κάποιου
καλοκαιριού».

Στο «Little Mr. Friedemann», φαί-
νεται πόσο άμεσα και έξυπνα άρ-
χίζει:

Το λάθος ήταν της παραμάνας.

Οι πρώτες φράσεις του «Railway
Accident» είναι ίσως κάπως έξεζητη-
μένες, ωστόσο πολύ νόστιμες:

«Νά πω κάτι; όμως δεν έξεω να
διηγούμαι ιστορίες. Άς είναι, θα
προσπαθήσω».

Αυτή η μέθοδος, να χρησιμο-
ποιηθεί ένας πλάγιος τρόπος άρχής
για να γοητευθεί το κοινό, έφθασε
στα άκρα από το μεγάλο τεχνίτη
Άντρέ Ζίνε, στο «La Porte Etroite».

Άλλοι θα μπορούσαν να έφτια-
χναν ένα βιβλίο άπ' αυτό. Ωστόσο
στην ιστορία που σ' διηγούμαι έδω,
έβαλα όλη μου τη δύναμη να τη ζήσω
και σ' αυτήν έξάντλησα όλη την ά-
ρετή μου».

Ο Νέικενς ήταν από τους μεγά-
λους ειδικούς σ' αυτό, άν και μερι-
κές φορές προχώρησε πάρα πολύ,
όπως στο «The Tale of Two Cities»:

Ήταν η καλύτερη εποχή, ήταν η
χειρότερη εποχή, ήταν η εποχή της σο-
φίας, ήταν τα χρόνια της τρέλλας,
ήταν η εποχή της πίστης, ήταν η επο-
χή της άπιστίας, ήταν η εποχή του
φωτός, ήταν η εποχή του σκότους, ή-
ταν η άνοιξη της ελπίδας, ήταν ο χει-
μώνας της απελπισίας, τα είχαμε όλα
έμπρός μας, δεν είχαμε τίποτα μπρο-
στά μας, πηγαίναμε όλοι ίσια στον οθ-
ρανό, πηγαίναμε όλοι ίσια στον άλλο
δρόμο—κοντολογής ήταν όπως σήμερα.

Άς πάγωμε όμως ένα Χριστουγεν-
νιατικό παραμύθι:

«Άς άρχίσουμε λοιπόν· ο Μάρλεϊ
είχε πεθάνει. Δεν υπήρχε, η παρα-
μικρότερη άμφιβολία γι' αυτό».

Με τον ίδιο τρόπο άπέφυγε τις
κακοτοπιές στο «The «Haunted Man»:

«Όλοι το έλεγαν».

Μπορούσε κανείς να ξεφύγει άπ'
αυτήν την παγίδα και να μ'ήν συνε-
χισή το διάβασμα;

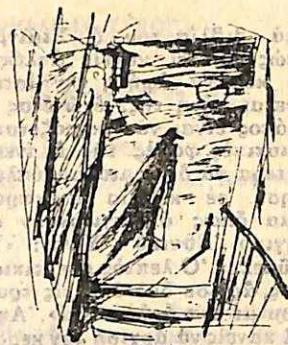
Ίσως να έφθασε η ώρα που πρέ-
πει να συμβουλευθούμε τον συγγρα-
φέα του Βορρά Όλοι ξέρουν πώς
ή σκοτεινή εικόνα με την οποία άρ-
χίζει το «The Red Room» του Στρίντ-
μπεργκ, άνοιξε νέαν εποχή στη λο-
γοτεχνία. Το δείπνο των φαντασμά-
των στο «Black Banners» είναι επίσης
γνωστό. Σάν παράδειγμα της μεθό-
δου που άκολουθεί ο Στρίντμπεργκ
στο να βυθίζεται με το κεφάλι στο
θέμα του, με την λιονταρίσια χαίτη
του ανεμίζοντας στον άέρα, μπο-
ρούμε να πάρωμε το «Autumn» άπό
το «Married»:

Δύνα χρόνια ήταν παντρεμένοι.
Ήταν εύτυχιμένοι; εύτυχιμένοι όσο
το έπείρεσαν οι περιστάσεις. Ήταν ζε-
μένοι στον ίδιο ζυγό σαν δυο δυνατά
βόδια, που καθένα τραβούσε το δρό-
μο του.

Ο Χ. Χ. Άντερσεν ήταν έντελώς
διαφορετικός φυσικά, άσφαλώς όμως
ήξερε πώς ν' άρχιζή. Θά φανταζό-
ταν κανείς πώς ήταν άτλώς ένα ζή-
τημα σαν αυτό: «Θέλω να σ'ς πω
ένα παραμύθι!» ή «Μια φορά κι
έναν καιρό...» Καί, παρ' όλο που
έγραφε έτσι, υπήρχε κάτι περισσό-
τερο, υπήρχε ένα ολόκληρο παραμύ-
θι, ολόκληρο το παραμύθι μέσα
στις πρώτες λίγες λέξεις και συγ-
χρόνως κάτι περισσότερο πολύ έξαι-
ρετικό. Το «Flying Box» δείχνει τι
έννοο:

Μια φορά κι έναν καιρό ήταν ένας
έμπορος. Ήταν τόσο πλούσιος που θά
μπορούσε να σκεπάσει ολόκληρο το δρό-
μο με άσημένα νομίσματα και χώρια
άπ' αυτό σχεδόν ολόκληρο ένα οικόπε-
δο. Δεν έκαμε τίποτα άπ' αυτά. Ή-
ξερε όμως καλύτερους τρόπους να χρη-
σιμοποιή τα χρήματά του· άν έόδευσ
μιά πέννα, έπαιρνε ένα σελίνι για άν-
τάλλαγμα· τέτοιος έμπορος ήταν— και
ώς που πέθανε, δεν άλλαξε.

Το «Άηδόνι» άρχίζει ωραιότατα:

...ήταν η εποχή του
σκότους...

Στην Κίνα, όπως θά έξερετε, ο αυ-
τοκράτορας είναι Κινέζος και όλοι
δσους έχει γύρω του, είναι Κινέζοι.

Οι τρόποι που διαλέγουν οι γγω-
στοί συγγραφείς, προσδιορίζουν ά-
κριβώς το θέμα: πώς πρέπει να
είναι η αρχή, άν βέβαια πρόκειται
να κάμη μια καλή αρχή; Σε ένα

«Στην Κίνα, όπως θά έξερετε, ο αυτο-
κράτορας είναι Κινέζος...»

δίαίτα γιατί το σώμα μπορεί να καταναλώσει από το αποθέματά του. Ωστόσο μια μακρά περίοδος προπονήσεως ίσως να δημιουργήσει διαίτητικά προβλήματα, που όλο που η πιο σκληρή προπόνηση δεν φαίνεται πιθανόν να χρειάζεται τόσες θερμίδες όσες η δικτάωρη κανονική θωρακία του ανθρώπου. Στους 'Ολυμπιακούς 'Αγώνες του 1936 που έγιναν στο Βερολίνο, ο μέσος όρος της διαίτης όλων των αθλητών (έκτος από μιάν ομάδα 8 χορτοφάγων) περιελάμβανε 820 γραμ. πρωτεΐνες, 270 γραμ. λίπος και 850 γραμ. υδατάνθρακες. Δηλ. 7.300 θερμίδες, περίπου το διπλό από το κανονικό που ήθελε προπολεμικά ένα άτομο.

Σύμφωνα με όσα λέει ο Σέρ Τζάκ Ντράμουντ, διάσημος Βρετανός διαιτολόγος, δεν υπάρχει τίποτα που να δείχνει ότι οι αθλητές πρέπει να τρώνε κρέας. «Είναι μια παλιά αντίληψη που διαδόθηκε από γενεά σε γενεά από άμαθεις προπονητές και ίσως να προέρχεται από μια πρωτόγονη πίστη ότι εκείνη που ωδήγησε τους ανθρώπους να καταπίνουν κοπανισμένα δόντια λεονταριών για να γίνουν δυνατοί».

Με τον ίδιο τρόπο είχαν απαγορεύσει στην ομάδα της 'Οξφόρδης που θα συμμετείχε στις λεμβοδρομίες του 1860 να τρώει λαχανικά ή φρούτα στο διάστημα που θα κρατούσε η προπόνηση, ενώ οι ομάδες του Καϊμπριτζ δεν είχαν κανένα περιορισμό. Οι ήμιαμφοι διαιτολόγοι θα σκέπτονταν βέβαια ότι η ομάδα του Καϊμπριτζ γαμάται βιταμίνες θα κέρδιζε. Ωστόσο όχι μόνο εκείνη τη φορά έχασε, αλλά εξακολουθούσε επί χρόνια να χάνει.

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ
ΔΙΝΟΥΜΕ ΔΙΕΓΕΡΤΙΚΑ
ΣΤΟΥΣ ΑΘΛΗΤΕΣ;

Και έρχεται το ερώτημα: είναι σωστό να δίνουμε διεγερτικά στους αθλητές; Η χορήγηση διεγερτικού ήταν πάντα παράβαση του νόμου

προκειμένου για άλογα κούρσας. Είναι άραγε το ίδιο, αν γίνει και σε ένα δρομέα;

Η διάκριση μεταξύ τροφής και φαρμάκων είναι πολύ λεπτή. Έτσι καταλαβαίνουμε πως όταν ο άνθρωπος ιδρώνει πολύ και χάνει σοδιούχα αλάτα που βγαίνουν απ' τους πόρους του δέρματος ή πώς όταν τρώει πολλά λαχανικά και αυξάνει τα αλάτα ποτάσας που έχει ο οργανισμός του, πρέπει να φέρει την ισορροπία τρώγοντας περισσότερα σοδιούχα αλάτα δηλ. περισσότερο κοινό επιτραπέζιο αλάτι.

Μικρή απόσταση χωρίζει το αλάτι από τη γλυκόζη. Η καθαρή γλυκόζη δεν είναι απαραίτητο συστατικό παρά μόνο για τα μυρά και θα μπορούσα να πω πως ένα δισκίο γλυκόζης είναι σχεδόν γαλακτικό. Αυξάνει άμεσα τη μυϊκή ενέργεια και βοηθά πολύ στη σύντηξη προσπαθεία που απαιτούν αγωνίσματα όπως ο δρόμος 160—220 μ. 'Αμφιβάλλω αν μπορεί να θεωρηθεί άτομο μέσο.

Ερχόμαστε μετά στην άμφεταμίνη. Έδώ έχουμε μια ουσία που δεν έχει απαίτηση να θεωρηθεί τροφή. Η άμφεταμίνη είναι καθαρό διεγερτικό. Μ' αυτήν εφοδιάζονταν οι κορμάντος, τα αεροπορικά αγγέλματα και όλοι όσοι πολεμούσαν και υπήρχε περίπτωση να βρεθούν σε θέση που να απαιτούσε περισσότερη ενεργητικότητα. Είναι σωστό να δώσουμε άμφεταμίνη στο δρομέα του 1 μιλίου ή στο μαραθωνοδρόμο; 'Ασφαλώς θα τους βοηθήσει πολύ.

Τέλος ποιά είναι η βοήθεια που μπορούν να μας δώσουν τα ψυχολογικά μέσα σε μια αθλητική επιτυχία; Ένας διάσημος πυγμάχος μου είπε τώρα τελευταία ότι πήγε σε μιάν ύπνωσιςτική συγκέντρωση να προετοιμαστεί για ένα μεγάλο μάτς. Τους Ρώσους αθλητές τους βοηθούν υποβάλλοντάς τους την ιδέα ότι οι αντίπαλοί τους είναι σάπιοι από την άρρώστια του καπιταλισμού. Τρέμει κανείς να σκεφθεί τι αποτελέσματα θα έχουν στο πνεύμα του αθλητή.

σμού ορισμένα ψυχολογικά μέσα αν χρησιμοποιηθούν χωρίς περιορισμό.

ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΕΤΑΙ Η ΟΜΟΡΦΙΑ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Οι περισσότεροι από κείνους που παρακολουθούν τους αθλητικούς αγώνες νοιάζονται μεγάλη ευχαρίστηση με την ομορφιά κάθε αρμονικής ζωϊκής κινήσεως. Όσο περισσότερα ξερούμε για την τεχνική του αθλητή ελς ύψος τόσο πιο ικανοποιητική θα βρούμε την τεχνική και τη φόρμα του καλού αθλητή. Οι επιστήμονες όμως θα μπορούσαν, αν ήθελαν, να καιαστρέψουν όλο αυτό το αισθητικό ενδιαφέρον του αθλητισμού, με μιάν ανάλυση των σχετικών μηχανικών δυνάμεων. Π.χ. μια επιστημονική ανάλυση του τι έκανε ή κάνει σήμερα ο διακοβόλος όταν ρίχνει το δίσκο του, δείχνει ότι η απόσταση που θα επιτύχει μπορεί να ύλλογιστή με τον παρακάτω τύπο: ρίψη =

2 (δύναμη μυών του χεριού Χ μήκος χεριού)

έλη (όγκου του δίσκου + όγκου του χεριού)

Αν παραδεχτούμε πως ο διακοβόλος θα υπακούει στο βασικό κανόνα και θα ρίξει το δίσκο στον αέρα σε γωνία 45°, μας μένει μόνο να βρούμε ένα τρόπο για να υπολογίσουμε αυτά τα τρία μεταβλητά πράγματα (για όγκο του δίσκου μπορούμε να πάρουμε το βάρος του που έχει κανονιστή στις 44 λίμπρες) και έτσι να ξερούμε ποιος από τους αγωνιστές θα νικήσει χωρίς να αγγίξει κανείς το δίσκο.

ΠΩΣ ΝΑ ΚΑΤΑΡΡΙΠΤΕΤΕ ΤΗΝ ΕΠΙΔΟΣΗ

Το ρεκόρ στο άκοντιο είναι 78.70 μ. 'Ας υποθέσουμε πως ένας αθλητής στους 'Ολυμπιακούς 'Αγώνες δεν κατορθώνει για 15 εκατ. να καταρρίψει αυτήν την επίδοση. Δεν υπάρχει λόγος να απελπιστεί. Αν εξετάσει καλά τον παραπάνω τύπο θα δει ότι αγωνίστηκε εναντίον της βαρύ-

τητας, της επιταχύνσεως, της έλξεως της γής, δυνάμεων δηλ. που αναγκάζουν το άκοντιό του να ξαναγυρίσει πολύ σύντομα στη γή.

Μπορεί να επιτύχει αρκετά εύκολα την επιθυμία του. Παίρνει ένα αεροπλάνο και πηγαίνει σε οποιοδήποτε σημείο του 'Ισημερινού. Ρίχνει το άκοντιό του κατά μήκος της φανταστικής γραμμής του 'Ισημερινού και με την ίδια δύναμη και τέχνη που έβαλε στην Εύρωπη ρίχνει περισσότερο από 78.90 μ. και πεθαίνει ευτυχισμένος.

Με τον ίδιο τρόπο ο άλλης ελς μήκος που δεν κατορθώνει να σπάσει το παγκόσμιο ρεκόρ 8.13 μ. για 1 εκατ. μπορεί να πάει και να πηδήσει στον 'Ισημερινό, βέβαιος ότι θα το καταρρίψει και θα το περάσει κατά 2 εκατ.

Ο άλλης ελς ύψος από το άλλο μέρος, δεν έχει ανάγκη να βιαστεί να πάει στον 'Ισημερινό για να εξουδετερώσει τη βαρύτητα. Σύμφωνα με ότι λέει ο Δρ. Τζ. Τ. Π. Τάρεντ που ανέλυσε επιστημονικά τη μηχανική των αθλημάτων, ο άλλης θα μπορούσε να προσθέσει μερικώς ίντσες στο άλμα του αν δέσει στους καρπούς των χεριών του και στους αστραγάλους του μολυβένιο σύρμα βάρους 4 λίβρ.

Η λύση αυτή θα εκπλήξει πολύ τους ανθρώπους με την κοινή λογική που θεωρούν το βάρος εμπόδιο. 'Ο Δρ. Τάρεντ τονίζει ότι από μια μαθηματική ανάλυση φαίνεται στην αρχή ότι κανένας άνθρωπος δεν θα έπρεπε να μπορεί να πηδά στον αέρα περισσότερο από 0,60 μ. Το ότι μπορεί να πηδά περισσότερο, αυτό οφείλεται στον τέλει συγχρονισμό των κινήσεων που κάνουν τα πόδια και τα χέρια. Αυτές οι κινήσεις σηκώνουν το σώμα προς τα πάνω και επειδή η επιτυχία εξαρτάται όχι μόνο από τον συγχρονισμό και την ταχύτητα, αλλά και από το βάρος, λίγο μολύβι θα βοηθούσε. Δεν ξέρω αν οι αθλητές έχουν κάνει τέτοιου είδους πειράματα.

ρωδιές, όπου η ζωή και ο θάνατος αγωνίζονται σε μία αιώνια πάλη, σώμα με σώμα.

Να το «altiplano», το ύψιπεδο γυμνό, ασημένιο, αφημένο στο φλογερό χάδι του ήλιου και στο ξερό μασιίγωμα του αέρα. Απλώνεται από τα προαιώνια νερά της Αίμνης Τιτικάκα ως τις μυθικές χώρες του Ποτόζι, περνώντας από το Λά Πάζ και το Οροθρο.

Είναι η περιοχή των μεταλλείων, τόσο πλούσια, που έκανε το μεγάλο Γάλλο φυσικό ντ'Ορμπινί να πη: «Τα όροπέδια της Βολιβίας είναι ένα ασημένιο τραπέζι με χρυσά πόδια». Βρίσκει κανείς όλα τα χρήσιμα ορυκτά, όλα τα πολύτιμα μέταλλα: χρυσάφι, ασημί, κασίτερο, χαλκό, βισμούθιο, αντιμόνιο, βόρακα, μολύβι, τσίγκο, σίδηρο.

Χιλιάδες ορυχεία έχουν μείνει άνακιστάλλευτα από την εποχή του άποικισμού, γιατί δεν υπήρχαν κεφάλαια και μεταφορικά μέσα. Το όνομαστό βουνό Ποτόζι, που έχει 5.000 ορυχεία, μοιάζει σαν πελώριο ασημένιο θηλαστικό που έθρεψε για τέσσερις αιώνες τους πενιμαμένους ανθρώπους. Από το 1556—1651 μόνο από φόρους έδωσε στην Ισπανική οικονομία 3.240 εκατομ. πέζος. Και όταν οι κυρίες από το Ποτόζι πήγαιναν στους αγώνες των ιπποτών και στις έρωτικές τους συναντήσεις, φορούσαν ελόκληρες περιούσιες, από σιριές μαργαριτάρια, πάνω στα μεταξένια μικρά τους γοβάκια.

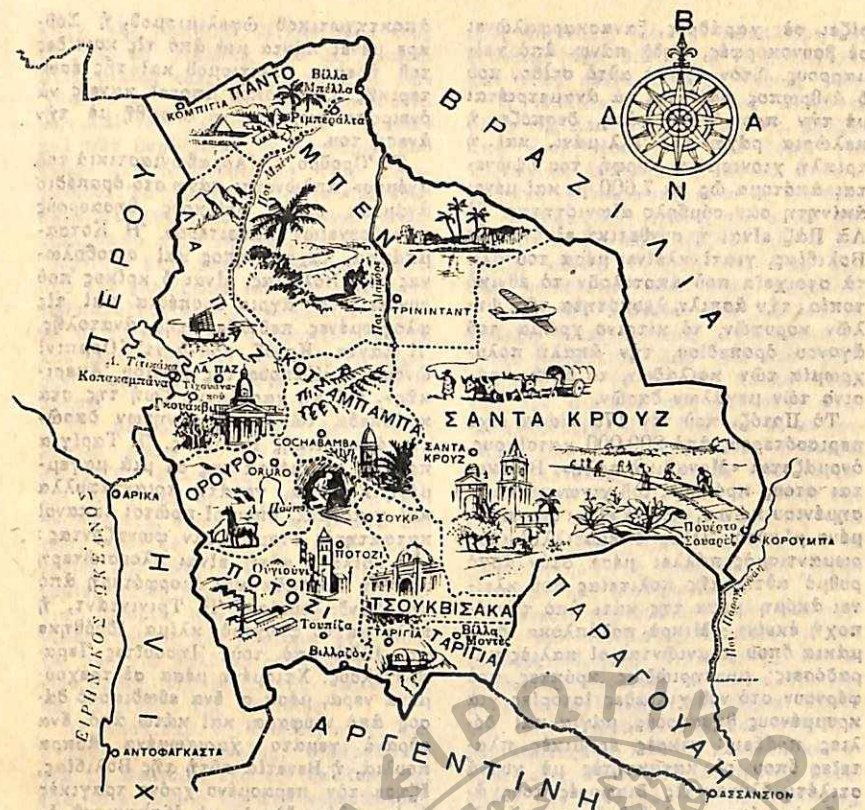
Από τις πλαγιές των ανατολικών Άνδεων ξεκινούν οι «valles», οι τροπικές κοιλάδες. Είναι φλογερές εκτάσεις, λουσμένες από τον ήλιο, μουσκεμένες από τα νερά, όπου στοιβάζονται το ένα πάνω στ' άλλο, όλα τα δένδρα και τα φυτά του κόσμου, όπου βγαίνουν όλα τα φυτικά άρώματα και σχηματίζονται οι χειμάρροι που όρμουν άγριοι μέσα από άχαντες έρημιές, προς τους παραπόταμους του Αμαζονίου.

Τότερα από τους κάκτους με τα

μεγάλα κεφάλια και τις βελόνες των πύκνων, ύστερα από τις φτέρες με τις φούντες και τις λυγαριές με τα μακριά κλωνάρια που ανακατεύονται με όρχιδες, ύστερα από τα κόκκινα μπουκάτα του καφέ και τις ποτοκαλιές με τους χρυσούς καρπούς, έρχονται οι μπανανιές, τα κακαοδέντρα, οι ουκιές και οι έληές, οι ανανάδες και τα τσιριμόγια, οι μάγγες, τα ξαχαροκάλαμα και οι κόκες, οι ριζώνας και τα λαμπόκια.

Όλη η ανατολική Βολιβία ανήκει στην περιοχή των Ιλλανος, των μεγάλων πεδιάδων. Έχει βρίσκονται οι άπεραντες βουκές όπου πλανιούνται έλευθερα τα κοπάδια. Έχει εκπλώνονται τα πυκνά περθένα δάση, γεμάτα μυστήριο και θάνατο, που τα κλαδιά τους μπλέκονται και οι κορμοί τους υπερδύνονται και πνίγονται σ' ένα αδιάκοπο αγώνα για να φτάσουν το φως· αυτό το φοβερό δάσος, που βρίσκεται σε αδιάκοπο όργασμο, δεν αφήνει να περνούν οι άχτινες του ήλιου και κλαίνει, από την μιαν αυγή ως την άλλη, το μέρος που άνοιξαν οι άνθρωποι με τα τοσκούρια τους. Έχει βρίσκονται ανεξάντλητα πλούτη για το μέλλον του κόσμου: το καουτσουκόδεντρο και η κίνα, ο κέδρος και το φυτικό έλεφαντόδοντο, το παλώριο σέιμπα και το δένδρο-άγαλλά που βγάζει γάλα, οι φοινικιές, τα πολυτιμότερα έυλα οικοδομικής και έπιπλοποιίας.

Περιμένοντας την ώρα που θα το εκμεταλλευθούν, μένει ένα δάσος νοσηρό, γεμάτο κακία και έγκλημα, όπου βασιλεύει το κουνούπι και ο πυρετός, τα σαρκοδόρα μυρμήγκια και οι τριχωτές παλώριες άρχνες. Μερικές φορές, άκουσι κανείς τις κραυγές των πιθήκων να ταραζουν την άπεραντη, άγωνιώδη σιωπή, τις φωνές των παπαγάλων, το διαπραστικό σκούξιμο των τσακαλιών, το μικούρισμα της λεοπάραλης, το πένθιμο τραγούδι των γιγαντιαίων βατράχων, τον κρότο που κάνει με το ράμφος του ο άπαίσιος ραμφιστής, ή το σφύριγμα του βέλους του Έρυθρόδερμου, που είναι το έλεος.

θερο παιδί αυτού του χαμένου κόσμου.

Έχει, σ' αυτές τις άχαντες πεδιάδες (στην περιοχή Μπένι, Σάντα Κροϋζ, Τσουκουισάκα, Ταρίγια) έχουν ανακαλυφθεί πετρελαιοφόρα κοιτάσματα από τα πιο πλούσια του πλανήτη μας. Το πετρέλαιο!... Το μαύρο γλυστόρ αυτό χρυσάφι έχει αντικαταστήσει, στο συναγωνισμό των μεγάλων κεφαλαιοκρατών της εποχής μας, το κίτρινο και λαμπρό χρυσάφι, αυτό που έκανε τους άπληστους συντρόφους του Πιζάρρο να ποθούν: «Πάσχουμε από μια άρρωστεια, που μόνο το χρυσάφι μπορεί να την γιατρέψει!...»

Σπάνιες είναι στη Βολιβία οι μεγάλες πόλεις. Δεν είναι γνωστές. Και όμως κάθε πόλη έχει και κάτι το ιδιαίτερο. Ξαχύνουν μια παράξενη γοητεία που ο ταξιδιώτης δεν μπορεί ρεϊ ποτέ να την ξεχάσει.

Το Λά Πάζ, η ψηλότερη πρωτεύουσα του κόσμου, είναι σαν φωλιά κόκορα, — χτισμένη στα 3.800 μ., στις πλαγιές μιας άβυσσου. Απλώνεται στη βάση ενός γκρεμού, ανάμεσα σε άπόμενα βράχια που θυμίζουν φανταστικές χαλκογραφίες του Γκουστάβ Ντορέ. Είναι σά μια πόλη Τιτάνων που σκαρφαλώνει στα βουνά, κατηφο-

ρίζει σε χαράδρες, ξανακαρφλώνει σε βουνοκορφές, πηδά πάνω από χειμάρρους. Στόν άχανή αυτό στίβο, που δ άνθρωςπος φαίνεται να αναμετρίεται με τήν πρωτόγονη φύση, δεσπόζει ή πελώρια ράχη του 'Ιλλιμάνι, και ή τριπλή χιονισμένη κορφή του υψώνεται απότομα ως τά 7.600 μ. και μένει άκίνητη σάν σύμβολο αιώνησττητας. Τό Δά Πάξ είναι ή συνθετική εικόνα της Βολιβίας, γιατί κλείνει μέσα του όλα τά στοιχεία που αποτελούν τό εθνικό τοπίο: τήν άσπιλη λευκότητα των ψηλών κορυφών, τό κίτρινο χρώμα του άγονου όροπεδίου, τήν άπαλή πολυχρωμία των κοιλάδων, τό βαθύ πράσινο των μεγάλων δασών.

Τό Ποτόζι, που τόν 17ο αιώνα είχε περισσότερους από 200.000 κατοίκους, ονομάζεται «Μοναδική πόλη». Βρίσκεται στους πρόποδες του γιγαντιαίου άσημένιου κώνου, σάν να είναι ξεχωρισμένο μ' αυτό. Όλος δ καστιλιάνικος ρωμαντισμός πάλει μέσα στόν άργό ρυθμό αυτής της πολιτείας που κλείνει ακόμη μέσα της κάτι από τήν άποχή εκείνη: Μικρά πολυπλοκα όρομάρκια όπου πλανιούνται οι παλιές παραδόσεις· μουσικήρώδεις κρύπτες που φέρνουν στο νοή χιλιάδες ιστορίες για κρυμμένους θησαυρούς, μάγια και δόλιες πράξεις· μικρές έρμηικές πλατεις όπου οι κατακτητές με γυμνά σιλιέτα έβλυναν τίς διαφορές τους· άραβικά πάτιος και άνδαλουσιανούς έξώστες· έκκλησιές και μοναστήρια με δαντελλωτά καμπαναριά και προσόψεις μαρόκ...

Η Σουκρε, ή Τσουκουισάκα, είναι μιά χαριτωμένη, φιλόξενη, άριστοκρατική πόλη· ή πόλη με τήν αιώνια άνοιξη. Τό καθαρό της φώς, τόσο λεπτό και τόσο διακριτικό, πλημμυρίζει τά πάντα.

Είναι ή Άθήνα της Βολιβίας και ένα από τά μεγάλα πνευματικά κέντρα της Άμερικής. Τό όνομαστό της Πανεπιστήμιο είδε να γεννιέται και να ξεσπά ή επαναστατική φλόγα που ξεσήκωσε όλη τήν Ισπανική Άμερική. Παρ' όλη τήν καταπληκτική πρόοδο του υπερβολικού μηχανισμού και του

άποκτηνωτικού ώφελισμού, ή Σουκρε μένει πάντα μιá από τίς κοιτίδες του ήρεμου πολιτισμού και της άσωτερικής ζωής όπου μπορεί κανείς να όνειροπολήσει και να σκεφθί με τήν άνεσή του.

Τό Όροδρό, ή «Άρραβενιαστικά του άνέμου», άπλώνεται πάνω στο όροπέδιο ανάμεσα στους μυθικούς θησαυρούς των όρυχείων κασιτίρου. Η Κοταμπάμπα, λαχανόκηπος και σιτοβολώνας της Βολιβίας, είναι δ κρίκος που συνδέει τά άγρια όροπέδια και τίς φλογισμένες πεδιάδες της άνατολής. Η Σάντα· Κρούζ που δ ντ' Όρμπινι ώνόμαζε «Κάπουα της Νοτίου Άμερικής», έστ ή χαρούμενη ζωή της στά κράσπεδα των άνεξερεύνητων δασών της άνατολικής Βολιβίας. Η Ταρίγια παίρνει τή σιέστα της σε μιá μαγευμένη κοιλάδα, γεμάτη τριαντάφυλλα και γιασεμιά, όπου οι πρώτοι Ισπανοί κατακτητές σταμάτησαν φωνάζοντας: «Η κοιλάδα αυτή είναι πλουσιώτερη από τή Γρανάδα και όμορφότερη από τήν Άνδαλουσία». Η Τρινιταντ, ή πόλη με τό φρογερό κλίμα, ιδρύθηκε στά 1556 από τούς 'Ιησούτες 'Ιεραποστόλους. Χτισμένη μέσα σε τρεχούμενα νερά, μέσα σ' ένα εθωδιαστό δάσος από νούφαρα, και κάτω από ένα ούρανό γεμάτο χαριτωμένα άσπρα πουλιά, ή Βενετία αυτή της Βολιβίας, έζησε τόν παρασμένο χρόνο τραγικές ήμέρες· λίγο έλειψε να εξαφανιστή δόλοκληρη, να χαθί, από τά άφρισμένα κύματα του Ρίο 'Ιμπάρε.

Από τότε που οι λευκές καστιλιάνικες καρδές έρχονταν να σήξουν με τίς πλώρες τους τά κύματα του Άτλαντικού και να φέρνουν στις άμερικανικές άκτές τά παραμυθένια όνειρα των ανθρώπων που ζητούσαν περιπέτειες, ακολουθήσε μιá γρήγορη και σκληρή κατάκτηση. Οι κατακτητές (κονκιστάντέρ), με τό σιδερένιο προσώπετο και τήν πανοπλία τους, έφεραν στήν παρθένα γή της Άμερικής έκείνο τόν δούλο που αποτελεί τήν ίδια τήν οδοία της 'Ισπανίας: τό άντρίκιο πνεύμα του βουνοβ και τήν αίσθησιακή

ψυχή της πεδιάδας. Είχαν μέσα τους τή δυνατό ήμυρωδιά του άρσενικού. Στίς φλέβες τους έτρεχε τό αίμα των 'Ιέρων και των Καλτών, των Φοινίκων και των Ρωμαίων, των Άράδων και των Βαρβάρων, των Βαρβάρων που ήρθαν από τό Βορριά με τούς Βησιγόθους. Τό πολυτάραχο αυτό αίμα άνώθηκε, στο άπέραντο άμερικανικό χωνευτήρι, με τό αίμα της ήρεμης Ινδιάννας. Έφτιαξε έτσι έναν κόσμο καινούριο, που τόν ξερίζωσε από τά σκοτάδια του παρελθόντος, και τόν φώτισε ξαφνικά μ' αυτή τήν άγνή λατινική φλόγα που τρεμάσθους πολλές φορές στο πέρας του χρόνου, ποτέ όμως δέν έσθμασε.

Ο καινούριος αυτός λαός, είχε βαθεί μέσα του τά πιό αντίνομα στοιχεία: σκληρότητα και γλυκύτητα, μίσος και έρωτα, άπλότητα και περηφάνεια, δίψα για περιπέτεια και τάση προς τή νωχέλεια, άρετές γρανιτένιες και πάθη άχαλίνωτα. Οι άντινομίες αυτές έξηγούν ίσως τή δραματική ιστορία που δημιούργησαν τραγικές πτώσεις και απότομα άνεξάσματα, που γιά πολά καιρό ήταν ή μοίρα των λαών της Ισπανικής Άμερικής και ιδιαίτερα της Βολιβίας.

Ο Μπολίβαρ, δ Έλευθερωτής, και δ Σουκρε, δ Άσπιλος, άνσαρκώνουν για τή Βολιβία, όλο τόν ήρωισμό και όλο τό μεγαλειό της άπαισθερώσεως.

Πολλά και σκληρά χρόνια ή Βολιβία όπως και οι γειτονικές της χώρες, έζησε τήν τραγωδία της δύσκολης μεταβατικής έποχής. Ο πόλεμος της άνεξαρτησίας είχε άλευθερώσει σκοτεινές δυνάμεις, που ήούχαζαν για αιώνας. Οι άγριες δυνάμεις συγκρούθηκαν με τά άχαλίνωτα πάθη. Τήν άταξία διαδέχτηκε δ δεσποτισμός· ύστερα από τή δικτατορία ήρθε ή άναρχία. Συνεχής άγώνας άνάμεσα στή διεσφαρμένη μισοψηφία και τήν άδύναμη πλειοψηφία, που παραδέρνει άνάμεσα στή σιόση και τήν καταπίεση. Παρ' όλο τό δημοκρατικό πνεύμα των πολιτικών θεσμών, έγιναν κατά και

ρούς επιθέσεις για τήν κατάληψη της εξουσίας από διάφορους «caudillos» και τούς πενισμένους όπαδούς τους.

Η νοολαία αυτή, όπως άλλωστε όλης της Λατινικής Άμερικής, βράζει από ένεργητικότητα και δίψα για κοινωνική δικαιοσύνη. Είναι άποφασισμένη να διερασιπίσει, πάνω άπ' όλα, τά πνευματικά αγαθά, τά μόνα άπ' όλα τά αγαθά που αξίζουν για να θυσιάζει κανείς τή ζωή του. Παρ' όλο που κατάγεται από τούς άρχαίους 'Ινκας, δέν πιστεύει ότι μπορεί να ύπάρξη εύτυχία χωρίς λίγο κομμουνιστικό παράδεισο. Παρ' όλο που έρχεται από τήν γενιά των κονκουιστάντέρ, δέν πιστεύει στή βία, ούτε στήν μισαλλοδοξία. Παρ' όλο ότι είναι γέννημα των caudillos, δέν πιστεύει στήν άποτλεωματικότητα των δικταριών. Και ούτε πιστεύει σ' αυτήν τήν τρομερά σπασμωδική, όλιστική και μηχανοποιημένη ζωή, που άπαιτεί να μάς δδηγήσει στή «μαζική παραγωγή» σκέψεων και αίσθημάτων.

Πιστεύει περισσότερο στήν καλλιέργεια του πνέυματος. Πιστεύει σ' ένα ιδεώδες ειρήνης, δικαιοσύνης και έλευθερίας. Πιστεύει σε καινο τόν μεσογειακό πολιτισμό, που φέρνει άρμονία και ίσοροπία άνάμεσα στις όλικές απαιτήσεις και τίς πνευματικές άναγκές. Θέλει μιá νέα ήθική, βασισμένη στο σεδαμό της αξιοπρέπειας κάθε άνθρώπου, όσο μικρός, όσο ταπεινός κι άν είναι. Αδτή, που πήρε ζωή από όλες τίς φυλές του κόσμου, και που φαίνεται προσωριμένη να πραγματοποιήση μιá μέρα τήν τράστια σύνθεση των μεγάλων πνευματικών ρευμάτων, δέν θέλει μόνο να φέρη σε καλό τέλος τήν εθνική της άποστολή, που άναδύζει από τίς ίδιες τίς πηγές του παρελθόντος της. Θέλει να συμπληρώσει τήν πανανιστημακή της μόρφωση και να έτοιμάσει τόν έρχομό του άδριανού πολιτισμού, ένός πολιτισμού πιό ανθρώπινο, πιό δίκαιο, δημοκρατικό, όχι από τή δύναμη της βίας αλλά από τήν ήθική τελείωση.

“ΕΙΝΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

λέει ὁ PAUL HOFFMAN,

Στὸ τέλος Ὀκτωβρίου 1948, παρακολούθησα στὸ Παρίσι ἓνα συνέδριο τῶν μελῶν τοῦ Κεντρικοῦ Γραφείου Ἀνασυγκροτήσεως τῆς Εὐρώπης ποὺ ἐδρεῖται στὴ Γαλλικὴ πρωτεύουσα καὶ τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἀποστολῶν τῆς ἴδιας ὁργανώσεως σὲ ὅλες τὶς χῶρες. Κάθε ἀρχηγὸς ἀποστολῆς ἐπρόκειτο νὰ ἀνακοινώσῃ ἂν στὴ χώρα ποὺ ἐργαζόταν λειτουργοῦσε ἀποδοτικὰ τὸ Σχέδιο Μάρσαλ καὶ κυρίως ἂν ἡ χώρα αὐτὴ κατέβαλε τὴ μεγαλύτερη δυνατὴ προσπάθεια γιὰ νὰ βοηθήσῃ ἡ ἴδια στὴν ἀνασυγκρότησίν της. Ἀξιοσημείωτο ἦταν οὖν, ἐκτὸς ἀπὸ τρεῖς ἐξαιρέσεις, οἱ ἐκθέσεις αὐτὲς ἐτόνιζαν πὼς ὅλες οἱ ἐλπίδες εἶχαν γίνῃ πραγματικότητα.

Δὲν ἦταν μόνο ἡ προσπάθεια ἀξιόλογη καὶ τὰ ἀποτελέσματα ἦταν ἀνάλογα. Ἡ βιομηχανικὴ παραγωγή π.χ. τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης ὥς τότε ἦταν κατὰ 12% μεγαλύτερη ἀπὸ τοῦ 1947· ἡ παραγωγή ἡλεκτρικῆς δυνάμεως κατὰ 10%, ἡ παραγωγή χάλυβος κατὰ 27%. Ἡ παραγωγή γεωργικῶν μηχανημάτων εἶναι κατὰ 33% μεγαλύτερη ἀπὸ τοῦ 1947, ἡ παραγωγή τροφίμων κατὰ 25%. Στὶς Δυτικὲς Ζώνες τῆς Γερμανίας ἡ βιομηχανικὴ παραγωγή κινεῖται μὲ ἀπόδοση κατὰ 58% μεγαλύτερη τοῦ 1947.

Πρέπει βέβαια νὰ ποῦμε ὅτι σὲ ὁρισμένες βιομηχανίες, τοῦ ἀνθρώπου π.χ., ἡ πρόοδος δὲν ἦταν τόσο μεγάλη καὶ οἱ ὑπάρχοντες χῶρες τόσο ταραγμένες ἀπὸ τὰ πολιτικὰ καὶ τὰ ἄλλα προβλήματα, ὥστε δὲν μπόρεσαν ἀκόμη νὰ μποῦν στὸν ρυθμὸ αὐτό. Γενικὰ

ΠΩΣ ΘΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΗ ΤΟ ΧΡΗΜΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Τοῦ ROBERT MARJOLIN
(Ὁμιλία ἀπὸ τὸ Β.Β.Σ.)

Ενα ἀπὸ τὰ ὀραιότερα πράγματα ποὺ θυμᾶμαι ἀπὸ τὶς προπολεμικὲς ἡμέρες εἶναι πόσο εὐκόλα κυκλοφοροῦσαν οἱ ἄνθρωποι καὶ τὸ χρήμα σ' ὅλο τὸν κόσμον. Ἀν θέλα-

τε νὰ ταξιδεύατε σὲ ξένες χῶρες, τὸ μόνο ποὺ εἶχατε νὰ κάνετε, ἦταν νὰ βγάλετε ἓνα διαβατήριον καὶ ἓνα εἰσιτήριο, νὰ πᾶτε σὲ μιὰ Τράπεζα καὶ νὰ ἀγοράσετε λίγο ξένο συνάλλαγμα καὶ νὰ ἐτοιμάσετε τὶς ἀποσκευές σας. Ἀν θέλατε νὰ ἀγοράσετε κάτι ἀπὸ μιὰ ξένη χώρα δὲν εἶχατε παρὰ νὰ στείλετε μιὰ ἐπιταγὴ ἢ μιὰ ταχυδρομικὴ ἐντολὴ καὶ τίποτε ἄλλο. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πὼς ἔπρεπε νὰ πληρώσετε κάποιο φόρο, ἢ ἀκόμη καὶ νὰ συμπληρώσετε κάποιο ἐντυπο, ὥστε ὅσο τίποτε δὲν σᾶς ἐμπόδιζε νὰ πά-

ΚΑΙ ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΕΛΠΙΔΑ”

Διαχειριστὴς Σχεδίου Ἀνασυγκροτήσεως Εὐρώπης

ὅμως ἡ ἀπόδοση εἶναι καλὴ.

Τὸ προσωπικὸ τοῦ Κεντρικοῦ Γραφείου τῆς Ὁργανώσεως στὸ Παρίσι, μᾶς ἔδωσε μιὰ ἐνθαρρυντικὴ ἐκθεση ὅπου φαινόταν πόσο πολὺ προχώρησαν στὴν πραγματοποίησιν τῶν ὑποσχέσεων ποὺ ἔδωσαν τὰ διάφορα κράτη, ὅτι θὰ προσπαθοῦσαν ὅσο μπορούσαν γιὰ νὰ βοηθήσουν τὰ ἴδια στὴν ἀνασυγκρότησίν τους. Ἀλλωστε καὶ μόνο τὸ ὅτι ὅλα τὰ ἔθνη συνεδρίαζαν τόσους μῆνες καὶ στὸ τέλος κατέστρωσαν ἓνα συντονισμένον πρόγραμμα γιὰ ὅλη τὴν Εὐρώπη, ἀποτελεῖ πραγματικὰ ἱστορικὸ κατόρθωμα. Ἀντιπροσωπεύει μιὰ τάση ἀντίθετη μὲ ἐκείνην ποὺ ἐπικρατοῦσε ἐδῶ καὶ ἕναν αἰῶνα, ἀντίθετη μὲ τὸν οἰκονομικὸ ἐθνικισμὸ.

Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ τὸ ἀξιόλογο ἐπίτευγμα συμπληρώθηκε καὶ ἄρχισε νὰ ἐφαρμόζεται τελευταῖα καὶ τὸ νέο πρόγραμμα τῆς ἐνδοευρωπαϊκῆς νομισματικῆς ἐκκαθαρίσεως. Τὸ πρόγραμμα αὐτὸ βέβαια εἶναι ἀπλῶς ἓνα καταπραϊντικὸ, θὰ χρησιμεύσῃ ὅμως σὰν πολὺτιμο τραπεζικὸ γιὰ τὸ ἐνδοευρωπαϊκὸ ἐμπόριο καὶ θὰ δώσῃ καιρὸ σὲ ὅλα τὰ ἔθνη, πιστωτὲς ἢ ὀφειλῆτες, νὰ τακτοποιήσουν τὰ ταμεία τους.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ οἰκονομικὴ συνεργασία πρὶν ἀπὸ ἕξ μῆνες ἦταν μιὰ ἐλπίδα· σήμερον εἶναι πραγματικότητα.

Τὸ καινούριον αὐτὸ πνεῦμα συνεργασίας ποὺ ἀπλώνεται στὴν Εὐρώπη, ἀποτελέσμα τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Σχεδίου Μάρσαλ, μᾶς δίνει καὶ τὶς καλύτερες ἐλπίδες γιὰ τὴν εἰρήνη. Νέα Ὑόρκη, 10-11-48

ρετε οἰδηῖτε θέλατε ἀπὸ οποιαδήποτε χώρα, μὲ τὴν προϋπόθεσιν βέβαια ὅτι θὰ εἶχατε χρήματα γιὰ νὰ τὸ πληρώσετε.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνην τὰ λεπτὰ σας, τὰ λεπτὰ τοῦ τόπου σας, εἶχαν ἀξία παντοῦ. Τὰ μετατρέπατε σὲ ὅποιο δῆποτε νόμισμα θέλατε.

Ἀν θυμῆσθε σήμερον σὲ ἕναν ἐπιχειρηματία αὐτὲς τὶς εὐτυχισμένες

μέρες θὰ χαμογελάσῃ μὲ πίκρα. Μὲ χαρὰ του θὰ εἶδινε τὰ πάντα ἀνμποροῦσαν νὰ ξαναγορίσουν αὐτὲς οἱ καλὲς ἡμέρες. Γιατί ἔτσι θὰμποροῦσε νὰ ἀγοράζῃ ἀγαθὰ ἀπὸ τὰ χρήματα καὶ νὰ τὰ πληρώνῃ ἀπὸ τὰ χρήματα ποὺ θὰ κέρδιζε πουλώνοντας ἄλλα πράγματα σὲ ἄλλη χώρα. Ἀν γινόταν αὐτό, ὅλοι θὰ εἴμασταν σὲ πολὺ καλύτερη οἰκονομικὴ κατάστασιν γιατί πολὺ περισσότερα ἀγαθὰ θὰ κυκλοφοροῦσαν σὲ ὅλον τὸν κόσμον. Θὰ ὑπῆρχαν περισσότερα πράγματα στὶς ἀγορὲς καὶ ἀσφαλῶς σὲ χαμηλότερες

1. Ὁ Ρομπέρτ Μαρζολὲν εἶναι Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Ὁργανώσεως Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Συνεργασίας.

τιμές. Δεν χρειάζεται να εξηγήσω πώς δημιουργήθηκε ή σημερινή κατάσταση. Πολλές φορές ως τώρα έχουμε ακούσει την ιστορία για το πώς ο πόλεμος φτώχυνε τον κόσμο και εκλείβει τους δρόμους του παγκοσμίου εμπορίου και εμποδίζει τις πληρωμές. Τό σπουδαίο ζήτημα είναι: Πώς θα βγούμε από αυτήν την κατάσταση;

Ορισμένα αποτελέσματα τα έχουν ήδη κερδίσει στις συναλλαγές τους οι διάφορες χώρες μεταξύ τους. Αμέσως μόλις έτελειωσε ο πόλεμος, πολλά κράτη άρχισαν να συνάπτουν συμφωνίες που τους επέτρεπαν να αγοράζουν ώριμες ποσότητες από διάφορα είδη με τον όρο ότι το άλλο συμβαλλόμενο μέρος, για αντάλλαγμα, θα αγοράζε άλλα προϊόντα.

Τέτοιες διμερείς συμφωνίες πραγματικά ωφέλησαν το ενδοευρωπαϊκό εμπόριο. Έγιναν αίτια να κυκλοφορήσουν πάλι τα αγαθά από χώρα σε χώρα, πράγμα που είχε σχεδόν εντελώς σταματήσει. Ωστόσο, αν μερωτούσατε αν αυτές οι διμερείς συμφωνίες είναι ή ιδέωδης λύση, θα σάς άπαντούσα όχι.

Οι διμερείς εμπορικές συμφωνίες μπορούν να ανοίξουν στενούς δρόμους επικοινωνίας ανάμεσα στις Ευρωπαϊκές χώρες. Μια χώρα μπορεί να αγοράσει από μια άλλη, ακριβώς τόσο όσο μπορεί να της πουλήσει. Το ξένο νόμισμα που θα μπορούσε να κερδίσει πουλώντας τα προϊόντα της σε μια τρίτη χώρα, δεν μπορεί να το χρησιμοποιήσει για να αγοράσει κάτι περισσότερο. Αυτός είναι ένας από τους λόγους που το ένδο-ευρωπαϊκό εμπόριο δεν μπόρεσε ως τώρα να υπερβεί ένα όρισμένο σημείο.

Ας ρίξω μια ματιά στους αριθμούς: πριν από τον πόλεμο, το ένδο-ευρωπαϊκό εμπόριο των χωρών της ήπειρωτικής Ευρώπης εκάλυπτε περισσότερο από το μισό ολόκληρου του εμπορίου της. Στά 1947 μόλις

αντιπροσώπευε λίγο περισσότερο από το 1/3, παρ' όλο ότι η παραγωγή στην Ευρώπη είχε ήδη φθάσει τα 90% του προπολεμικού της επιπέδου.

Η Ευρώπη σήμερα εξακολουθεί να εξαρτάται πάρα πολύ από τις εισαγωγές της από άλλες ηπείρους. Και εκτός από άλλα, δεν έχει και δολάρια για να πληρώνη. Το σχέδιο Μάρσαλ μάς βοηθάει να υπερνικήσουμε αυτή τη δυσκολία, σκοπός του όμως είναι να μάς βάλει σε ένα δρόμο. Δεν πρόκειται να διαρκέσει για πάντα.

Το κύριο πρόβλημα λοιπόν είναι αυτό: πώς θα κυκλοφορούν στην Ευρώπη περισσότερα αγαθά και μάλιστα αγαθά πρώτης ανάγκης. Και αυτό σημαίνει: πώς θα κυκλοφορήσει περισσότερο χρήμα ανάμεσα στις Ευρωπαϊκές χώρες.

Ας γίνωμε σαφέστεροι: Μέσα σε λίγα χρόνια οι περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες θα είναι ικανές να αφήσουν ελεύθερες τις εισαγωγές, γιατί δεν θα μπορούν να φθάσουν στο βιοτικό επίπεδο που θα ήθελαν. Η δυνατότητα όμως να χρησιμοποιούν τα χρήματα που θα παίρνουν από τις εξαγωγές τους σε μια Ευρωπαϊκή χώρα θα εσήμαινε τεράστια πρόοδο.

Ο Όργανισμός Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας, που έδρευε στο Παρίσι, ο οργανισμός που 19 Ευρωπαϊκές χώρες καταστρώνουν από κοινού τα οικονομικά σχέδια για το μέλλον, συνειδητοποιεί για να βοηθήσει τη λύση του προβλήματος. Και όφειλω να πω ότι θα συνέλθουν πολλές φορές ακόμη γιατί το πρόβλημα δεν είναι διόλου εύκολο.

Τα πορίσματα του Οργανισμού αυτού μπορούν να συνοψισθούν στο εξής: Ήταν φανερό ότι πολλές Ευρωπαϊκές χώρες περίμεναν πώς μέσα στο 1948/49 θα έκαναν περισσότερες αγορές παρά πωλήσεις. Μερικές όφειλαν μεγάλα ποσά σε κείνες με

τις οποίες είχαν συμβληθεί, και δεν μπορούσαν να πληρώσουν. Από χρεωστική άποψη βρίσκονταν σε κακή κατάσταση. Άλλες πάλι χώρες περίμεναν ότι θα έκαναν εξαγωγές και θα ήταν πολύ εύχετες να το κατώρθωναν—ώστόσο δεν μπορούσαν να πληρωθούν. Αυτές ήταν οι πιστωτές μέσα στην Ευρωπαϊκή οικογένεια. Το Ήνωμένο Βασίλειο π.χ. θα είναι πιστωτής και το ίδιο Ιαπωνία και για το Βέλγιο. Και για μικρότερα ποσά... το ίδιο Ιαπωνία... και για την Ιταλία, τη Σουηδία, την Τουρκία και την Αγγλοαμερικανική Ζώνη της Γερμανίας.

Όπως είπα, πριν από τον πόλεμο υπήρχε νομισματική ελευθερία. Μια χώρα μπορούσε να εξοφλή τα χρέη της σ' ένα κράτος με το νόμισμα που έπαιρνε από ένα άλλο. Και αν αυτό δεν άρκοις, υπήρχε και ο χρυσός. Μια σταθερή ροή του χρυσού δεν άφηγε να παρουσιάζονται χρεωστικές διαφορές ανάμεσα στις διάφορες χώρες.

Σήμερα όμως, πολύ λίγες χώρες έχουν αρκετό χρυσό ώστε να μην αφήνουν υπόλοιπα στους λογαριασμούς τους. Το αποτέλεσμα ήταν ότι το Ευρωπαϊκό εμπόριο άρχισε να σβήνει. Αυτό που εξακολουθήσει να υπάρχει γίνεται μόνο με βάση τις διμερείς συμφωνίες, που αναφέραμε πριν.

Το πρόβλημα λοιπόν ήταν πώς θα μπορέσει η Ευρώπη να απαλλαγεί από τα δεσμά αυτών των διμερών συμφωνιών, και να περάσει σε ένα πλατύτερο σύστημα. Ο Όργανισμός Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας αποφάσισε να καταστρώσει ένα σχέδιο ώστε να βοηθηθούν οι χώρες που έχουν χρέη και να τα πληρώσουν. Έτσι θα μπόρεσουν μετά να συνεχίσουν τις πληρωμές τους ενώ συγχρόνως δεν θα αναγκασθούν να εξοφλήσουν τα χρέη τους σε χρυσό ή σε δολάρια. Το σύστημα θα λειτουργεί με τον ακόλουθο τρόπο:

Οι χώρες—πιστωτές θα παίρνουν το μερίδιό τους από το Σχέδιο Μάρ-

σαλ, υπό τον όρο ότι θα δίνουν το δικαίωμα στους όφειλτες τους να παίρνουν αγαθά ίσης αξίας με το ποσό αυτό, και να τα πληρώνουν με το νόμισμά τους. Οι χώρες—όφειλτες θα αποσύρουν από το μερίδιό τους για να πληρώνουν τα χρέη τους.

Το Ήνωμένο Βασίλειο π.χ. θα ανοίξει λογαριασμό σε ξη Ευρωπαϊκές χώρες για 77 εκατομμύρια λίρες και θα βοηθήσει άλλες να χρησιμοποιήσουν μέρος από το ποσό των λιρών που δικαιούνται. Το Βέλγιο θα εκχωρήσει 9.500 εκατομμύρια Βελγικά φράγκα για τους όφειλτες του κ.τ.λ...

Τι αποτελέσματα περιμένουμε από το σχέδιο αυτό; Για να δώσω μετρογυλιούς αριθμούς, λογαριάζεται ότι θα κυκλοφορήσουν στην Ευρώπη εμπορεύματα αξίας 800 εκατ. δολλαρίων. Τα έργοστάσια της Ευρώπης θα έχουν στη διάθεσή τους είδη διατροφής και ιατρικού, μηχανήματα και οικοδομικά υλικά αξίας 800 εκατ.

Λέγοντας αυτό, δεν θέλω να δημιουργήσω εσφαλμένη εντύπωση. Τα 800 εκατομμύρια δολάρια δεν αντιπροσωπεύουν παρά το 10% του όλου ένδο-ευρωπαϊκού εμπορίου του 1928. Το σύστημα των πληρωμών του Οργανισμού Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας δεν θα δώσει ασφαλώς την τελική λύση. Είναι ένα πρόσκαιρο και πειραματικό σύστημα. Θα αναθεωρηθεί τον Μάιο και τότε θα εξακριβωθεί αν λειτουργήσει καλά ή όχι. Τα κράτη—όφειλτες θα έχουν λίγους μήνες να ξεκουραστούν ώστε να σταθεροποιήσουν την οικονομική τους κατάσταση, να εμποδίσουν τον πληθωρισμό και να εξοφλήσουν μεγάλο μέρος των χρεών τους, βοηθώντας έτσι στην αποκατάσταση ενός συστήματος πολυμερών συμφωνιών.

Οποιαδήποτε και αν είναι τα αποτελέσματα αυτής της αναθεώρησης, όποιεσδήποτε αναπροσαρμογές και αν γίνουν, το έργο των 19 χωρών

θά μείνη σάν μεγάλη πρακτική επιτυχία της 'Αμερικανικής βοήθειας για την ενίσχυση και την υποστήριξη της Εύρωπης ώστε να μπορέσει να ανασυγκροτηθεί μόνη της.

Δέν είναι ανάγκη να πω ότι χρειάστηκε τεράστια εργασία για να ρυθμιστούν όλες οι λεπτομέρειες του σχεδίου. Προτού δορισθούν τα ποσά που κάθε χώρα θά είχε δικαίωμα να αποσύρει, έπρεπε να υπολογισθεί τί χρέη θά παρουσιάζονταν ανάμεσα στις συμβαλλόμενες χώρες για το 1948—49. Λογαριάζεται ότι για να καταλήξουν σε συμφωνία δύο χώρες οι άντιπροσώποι τους συναντήθηκαν τουλάχιστον 78 φορές.

Τό έργο ωστόσο πραγματοποιήθηκε με την πεποίθηση ότι θά αποτελούσε πρόοδο στην προσπάθεια βελτιώσεως των ευρωπαϊκών πληρωμών. Καί, τουλάχιστο κατά τη γνώμη μου, αυτό που δέν έπασε να έμπνέη όλη την εργασία είναι ότι όπως έχει αποδειχθεί, με την 'Οργάνωση της Ευρωπαϊκής Συνεργασίας, 19 ευρωπαϊκές χώρες μπορούν να λύσουν τα προβλήματά τους, ενώμενες με ένα πνεύμα φιλικής και ελθνικής συνεργασίας.

Η ΕΥΡΩΠΗ

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΦΤΩΧΗ...

Του ΕD. GISCARD

D'ESTAING

(Από το

«La Revue

de Paris» Παρίσι)

Ε να παράδοξο σύμπλεγμα κατατερότητας βαρύνει όλες τις χώρες της Εύρωπης. Οι καταστροφές που προξένησε ο πόλεμος, έγιναν αίσια να επικρατήσει η άποκαρδίωση, ένα αίσθημα που δισατρέφει την κρίση μας ακόμη και στα πιο απλά ζητήματα.

Συνηθίσαμε να λέμε ότι η Εύρώπη, κλεισμένη καθώς βρίσκεται ανάμεσα σε δύο τεράστιους δημογραφικούς παράγοντες, τον αμερικανικό και τον ρωσικό, είναι μοιραίο να συντριβή απ' αυτούς. Σ' αυτό άκριβώς βρίσκεται η πρώτη και η μεγαλύτερη πλάνη, που άπάνω της στηρίζονται όλες οι άλλες. Στα 1946, ο καθαρά ήπειρωτικός πληθυσμός των χωρών που αποτελούσαν τη Δυτική Εύρώπη, όπως συμφωνήσαμε να την ονομάζουμε, έφθανε τα 290 εκατομμύρια. Την ίδια εποχή, ο πληθυσμός της Ρωσίας, λογαριάζοντας και τις πιο άπομακρυσμένες άσιατικές της περιοχές, ήταν 197 εκατομ. Οι Δορυφόροι, όπως συνηθίσαμε να τους λέμε, ήταν 86 εκατ. Άκόμη και αν υποθέταμε ότι το σύνολο του πληθυσμού της 'Ανατολικής Εύρωπης και της Ρωσίας ήταν άπόλυτα άμοιογενές, ο πληθυσμός του τμήματος του κόσμου που βρίσκεται υπό Ρωσική έπιρροή έφθανε σε 283 εκατ. Μόνο και μόνο για να κάνουμε τη σύγκριση, θά ήταν χρήσιμο να υπενθυμίζαμε ότι οι 'Ηνωμένες Πολιτείες έχουν 142 εκατομ. κατοίκους.

Ε να από τα λιγώτερο άπατηλά δείγματα του έθνικού πλούτου—μολονότι δέν είναι γενικό—είναι τα μέσα που θέτει στη διάθεσή του η μεγάλη μηχανική δύναμη. Αν υπολογίσουμε τον μέσον όρο των έτών 1935—1938, βλέπουμε ότι η ηλεκτρική ενέργεια που κατανάλωνε κάθε χρόνο η Δυτική Εύρώπη έκφραζόμενη σε άνθρακα ή σε άνάλογη δύναμη ύδροηλεκτρικής ενέργειας και πετρελαίου, έφθανε τα 610 εκατ. τόννους. Την ίδια εποχή οι 'Ηνωμένες Πολιτείες εξέδευαν 740 εκατομ. τόννους. 'Αξίζει να αναλύσουμε αυτόν τον άστρονομικό άριθμό, άφου η ενέργεια που χρησιμοποιήθηκε προέρχεται από την ίδια την Εύρώπη ή από το έξωτερικό. Η από την Εύρώπη προερχόμενη ενέργεια φθάνει τα 55 εκατ. τόννους, όποτε 60 εκατ. μόνον έπρεπε να εισαχθούν από το

έξωτερικό, ως παράγωγα του πετρελαίου. Μπορεί να σκεφθεί κανείς ότι μια περιοχή, που διαθέτει μέσα στα σύνορά της τα 90 % της ενεργείας που χρησιμοποιεί, δέν βρίσκεται σε άσχημη θέση. Αυτό είναι ακόμη πιο άληθινό γιατί η ηλεκτρική ενέργεια δέν άντεπροσώπευε ακόμη παρά τα 8 % και είναι φανερό ότι μπορεί να κερδίσει ακόμη περισσότερο έδαφος, αν φυσικά έξακολουθήσει η έκμετάλλευση των ύδατοπτώσεων που όφείλουν να γίνουν οι «μηχανικοί δοούλοι» της ευρωπαϊκής παραγωγής. Στα 1938, η ευρωπαϊκή παραγωγή άντεπροσώπευε ήδη 530 ώριατα κιλοβάτ κατ' έτος και κατ' άτομο, ενώ των 'Ηνωμένων Πολιτειών έφθανε τα 900 ώριατα κιλοβάτ. Πορ' όλες τις καταστροφές του πολέμου, η άπόδοση των ηλεκτροπαραγωγικών σταθμών αύξήθηκε από 39 εκατ. ώριατα κιλοβάτ το 1938, σε 48,7 στο 1948 και πιστεύεται ότι θά φθάσει τα 59,6 στα 1950.

Χ ρειάστηκε 100 έτών προσπάθεια για να δημιουργηθεί το σιδηροδρομικό δίκτυο που απλώνεται σ' όλον τον κόσμο. Τό μήκος των δρόμων που ύπήρχε στην Δυτική Εύρώπη, έκτεος της Γερμανίας, στα 1938, περνούσε τα 170.000 χιλμ., ενώ στην άχανή Ρωσία μόλις που έφθανε τα 85.000 χιλμ., πράγμα που—ας το

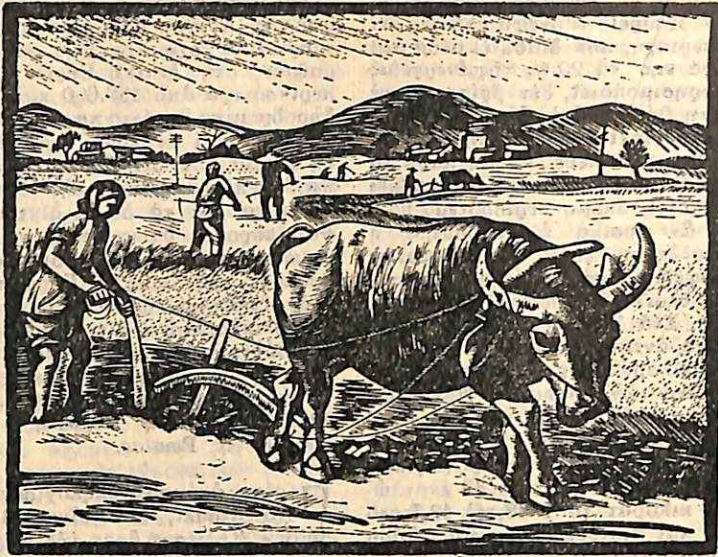
πούμε, τιμά πολύ «το μικρό άκρωτήριο της 'Ασίας». Την ίδια εποχή, τα τουριστικά όχηματα που κυκλοφορούσαν στη Δυτική Εύρώπη ήταν περισσότερα από 138.000 και τα σιδηροδρομικά βαγόνια παραπάνω από 1.540.000· οι άνάλογοι άριθμοί για τη Ρωσία ήταν 34.000 και 645.000· θά έπρεπε να κάνουμε την ίδια σύγκριση και για τα όδικά δίκτυα· δέν θά μπορούσε όμως κανείς να έξομώση τους άσφαλιστωμένους δρόμους της δυτικής Εύρωπης με τους δρόμους της καθυστερημένης άνατολικής, που πολλές φορές δέν έχουν ούτε λιθόστρωση πιο χρήσιμη είναι η σύγκριση των 5 έκατμ. άυτοκινήτων που κυκλοφορούσαν το 1946 στη Δυτική Εύρώπη με τις 500.000 της Ρωσίας.

Π ρέπει ακόμη να υπολογίσουμε και το άτσάλι, που είναι βασικό προϊόν. 'Ο μέσος όρος της παραγωγής του στη Δυτική Εύρώπη από το 1936 ως το 1938 έφθανε τα 45,7 έκατμ. τόννους, και μόνο μια φορά τα 54 έκατμ. Η άμερικανική παραγωγή, την ίδια εποχή, ήταν 43 έκατμ. Με το τέλος του πολέμου, η Εύρώπη είδε την παραγωγή της να πέφτει άπότομα. Τό άτσάλι που έβγαλε στα 1947 ήταν 30,3 έκτμ. τόννοι. 'Οστόσο η παραγωγή του 1948 έφθανε τα 42,3 έκτμ. τόννους.

ΓΙΑ ΝΑ ΠΕΤΥΧΟΥΜΕ πρέπει να έξορουμε τί και γιατί τό επιδιώκουμε. Καί για να πραγματοποιηθεί η επιτυχία και να διαρκέσει δέν πρέπει ποτέ να ξεχάσουμε ούτε τώρα ούτε στο μέλλον ότι οι κυριώτερες άρετές του Δυτικού πολιτισμού είναι η έλευθερία, η άνοχη και η μετριότητα. Άλλά για να φθάσουμε στους σκοπούς μας πρέπει όλόκληρη η οικονομία της Δυτικής Εύρωπης να λειτουργήσει με την ένταση που λειτουργούσε στο διάστημα του πολέμου τουλάχιστον για τα δυό ή τρία χρόνια.

Άκριβώς όπως στον πόλεμο κανένας άλλος λόγος δέν μπόρεσε να έμποδίσει την κινητοποίηση όλων των πηγών που διέθεταν οι δυνάμεις του 'Ατλαντικού για την νίκη έτσι και τώρα δέν πρέπει κανένα έμπορικό ή άλλο μικροσυμφέρον να έμποδίσει την συντονισμένη όργάνωση όλων των πηγών της Δυτικής Εύρωπης, αν βέβαια θέλουμε να επιτύχουμε.

«THE OBSERVER», Λονδίνο.

Τσάινγκ Τσάι-Μίν ('Εθνικ.): Μία γυναίκα όργώνει.

Ο πόλεμος τῆς Κίνας καὶ οἱ ξυλογραφίες

Τοῦ JOSEPH KALMER

Η παλαιότερη ξυλογραφία τοῦ κόσμου εἶναι Κινέζικη. Ἐγινε πρὶν ἀπὸ 1100 χρόνια καὶ ἀνακαλύφθηκε στὰ 1907 ἀπὸ τὸν Σὲρ Μάρκ Όρελ Στάιν στὸ Τουνγκου-άνγκ, σ' ἓνα ἀπὸ τὰ σπήλαια τῶν Χιλίων Βουδδᾶ. Στοιλίζει ἓνα εἶδος περιγαιμνῆς καὶ δείχνει δύο μαθητὲς τοῦ μεγάλου Βουδδᾶ νὰ κουβεντιάζουν. Ἀνῆκει στὴ δυναστεία τῶν Τ' άγκ, μιὰ ἐποχὴ ὅπου ἡ ἐκτίπωση βιβλίων καὶ ξυλογραφιῶν συνηθιζόταν πάρα πολὺ.

Ξυλογραφίες χρησιμοποιοῦσαν γιὰ νὰ παραστήσουν Ἅγιους, γιὰ νὰ δια-

κοσμήσουν καταλόγους συλλογῶν εἰκόνων, βιβλία γεωργικὰ καὶ μυθιστορήματα, ἀκόμη καὶ γιὰ πορτραῖτα σπουδαίων προσώπων. Μετὰ, διὰ φανερώθηκε ἡ ἐγχρωμὴ τυπογραφία βρῖσκομε ἀριστουργηματικὲς ἐγχρωμὲς ξυλογραφίες στὶς συλλογές: «Ἡ Αἰθουσα μὲ τὰ δέκα μπαμπού» (1643) καὶ τὸ «Χρονικὸ ζωγραφικῆς τοῦ Κήπου μὲ τὰ σινάπια» (1677-1701). Τὴν ξυλογραφία ὥστόσο τὴν χρησιμοποιοῦσαν ἀποκλειστικὰ γιὰ νὰ τυπώνουν πολλὰ ἀντίτυπα καὶ ποτὲ δὲν τὴν θεώρησαν κατὰ τὴν τέχνη.

Ἡ ξυλογραφία ἔπρεπε σὲ τέλεια πα-

Χοίε Τζοῦ-Βέν ('Εθνικ.): Οἱ γεωργοὶ ξεκουράζονται.

Λοῦ Τ'ιέν ('Εθνικ.): Γυναῖκες τοῦ Ἰσάν φορτώνουν ἓνα τραῖνο. Ὅπως στίς περισσότερες χώρες τὸν καιρὸ τοῦ πολέμου, οἱ γυναῖκες ἀνέλαβαν πολλὲς βαριεὲς δουλειές.

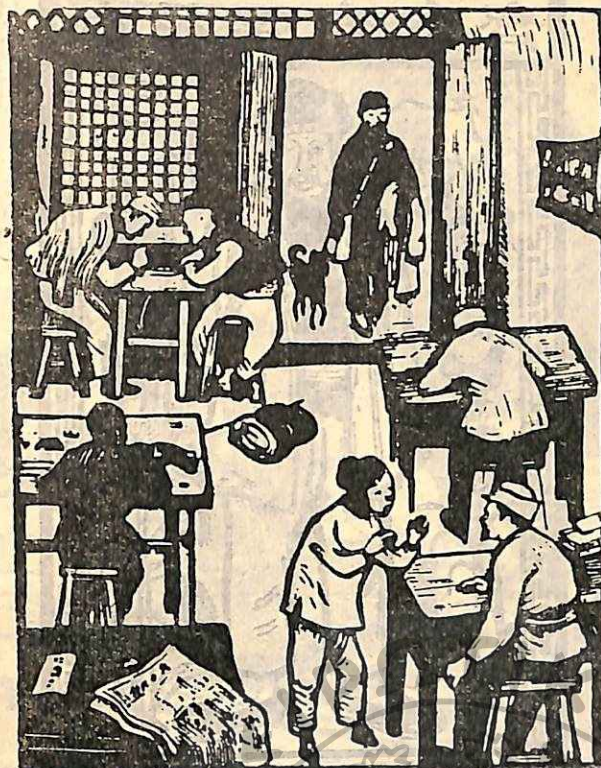

Λίν-Λούν ('Εθνικ.): «Συνάδελφοι, εδώ υπάρχει άλλος ένας», φωνάζει ένας στρατιώτης για να ακούσουν οι τραυματισμένοι. Ο στρατιώτης έχει στην πλάτη το γυλιό του.

ρακμή όταν άρχισε να χρησιμοποιείται ή τυπογραφική μηχανή και μόνον στα 1911 άρχισε κάποιο ενδιαφέρον για αυτήν την τέχνη, με ήγηση τον Λού Χουάν, κορυφή της σύγχρονης Κινεζικής φιλολογίας. Στην τετράτομη ιστορία του της δυτικής τέχνης αφιέρωσε δύο τόμους στη σύγχρονη ξυλογραφία και άργότερα πήρε ένα 'Ιάπωνά καλλι-

τέχνη για να διδάξει σε μια σχολή καλών τεχνών στην Σαγκάη. Έτσι γεννήθηκε η σύγχρονη Κινεζική ξυλογραφία.

Για ένα διάστημα όμως αυτό ωδήγησε μόνο στη μίμηση και όταν, λίγους μήνες πριν πεθάνει, στα 1936, ο Λού Χουάν έγραψε για μια έκθεση νέων Ρωσικών ξυλογραφιών, αναγκά-

Κού-Γοάν (Κομμ.): «Ένας στρατιώτης γυρίζει με άδεια στο σπίτι του και βρίσκει τους δικούς του να διαβάζουν. Δεν παραλείπεται ευκαιρία για να τονιστεί στους χωρικούς η σημασία της μορφώσεως.

στης να παραδεχτεί: «Δεν έχουμε άρχιστους μεγάλους δασκάλους και γι' αυτό ως τώρα η ξυλογραφία δεν επέτυχε.» Ένα πρόγραμμα όμως είχε πετύχει ο Λού Χουάν: να ταυνίζεται πια ο καλλιτέχνης με τον ξυλογράφο.

Η σύγχρονη Κινεζική ξυλογραφία πήρε μεγάλη ώθηση όταν οι 'Ιάπωνες μίμησαν στη Μαντζουρία, στα 1931.

Τότε μίμησε στην υπηρεσία της εθνικής παιδείας και της προπαγάνδας. Χρησιμοποιήθηκε σαν όπλο και εναντίον του 'Ιαπωνικού Ιμπεριαλισμού και — από την αντιπολίτευση — εναντίον του φεουδαλισμού.

Όταν στα 1937 ξέσπασε ο πόλεμος στη Βόρειο Κίνα, οι καθημερινές εφημερίδες άρχισαν να δημοσιεύουν παραρ-

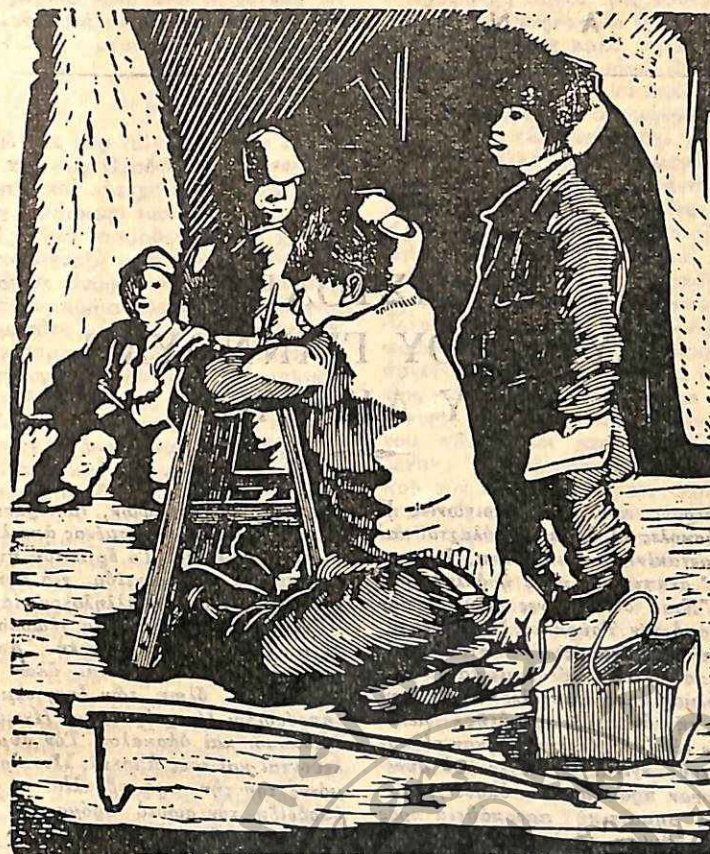

Κο υ ν - Γ υ ά ν (Κομμ.): Τοιάνην Βού Μαν-Γιού, «ο ήρωας της δουλειάς» λέει η επιγραφή στο πάνω και κάτω μέρος της αφίσας με γράμματα κινέζικα και λατινικά. Τιμά έναν γεωργό, που χωρίς να είναι ο ίδιος κομμουνιστής έγινε διάσημος στην κομμουνιστική περιοχή της Κίνας, για τη διδασκαλία που έκανε στους κομμουνιστές πώς να καλλιεργούν τη γη.

τήματα με ξυλογραφίες. Ο πόλεμος με την ξυλογραφία έγινε θεσμός, όχι μόνο στις επαρχίες όπου οι κομμουνιστές πολέμησαν τον εχθρό, αλλά σε όλη τη χώρα. Στά 1937 σχηματίστηκε η «Κινεζική Έταιρεία για τη Χρησιμοποίηση των Ξυλογραφιών στη Διεξαγωγή του Πολέμου». Τα μέλη της διορ-

γάνωναν μαθήματα και προμήθευαν υλικά στους καλλιτέχνες. Διοργάνωσαν εκθέσεις στα χωριά και στο μέτωπο, και μοίραζαν φυλλάδια.

Στην αντίσταση αυτή της Κίνας η ξυλογραφία βρήκε το δρόμο της. Δεν είναι μόνο ότι οι καλλιτέχνες δημιουργήσαν ένα δικό τους στυλ. Έμα-

Χο ι ά ο Σ ο ύ (Κομμ.): «Μικρά φαντάσματα παίρνουν μαθήματα». Οι κομμουνιστές άρχισαν να οργανώνουν τα δάφνη που άφησε ο πόλεμος και τα μαθαίνουν γράμματα. Τα παιδιά αυτά μορφώνονται με ιλαρίτητα μέσα, στις περιφημες σπηλιές του Γιενάν, της πρωτεύουσας των Κομμουνιστών.

θαν πώς ο σκοπός υπαγορεύει στην τέχνη μια ιδιαίτερη μορφή. Τα στοιχεία της παραδόσεως τα συναντούμε συχνά στη σύγχρονη ξυλογραφία και συχνά δείχνουν κινέζικα, απλώς με το περιβάλλον και το τοπίο. Πολλά συνδυάζουν λεπτότητα και δύναμη όπως π.χ. μορφές και συνθέσεις για λαϊκά

ήμερολόγια· άλλα πάλι δίνουν το αίσθημα μιας επαναστατικής κραυγής, ενώ άλλα εξυπηρετούν κάποιο διδακτικό σκοπό. Μπορούμε λοιπόν να πούμε πως τα στοιχεία αυτά συνετέλεσαν σε μια πραγματική ανάπτυξη της κινεζικής ξυλογραφίας, ενώ οι άλλες καλές τέχνες έμειναν στάσιμες με τον πόλεμο.

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΓΙΑΝΝΟΥΛΗ ΤΟΥ ΑΙΤΩΛΟΥ

Σε καιρούς που οι συγκοινωνίες ήταν δύσκολες οι δρόμοι αψύλαχοι και κάθε μετακίνηση επικίνδυνη, έπόμενο ήταν ν' αναπτυχθῇ πολύ ἡ ἀλληλογραφία. Ἔτσι οἱ Ἕλληνες πού ζοῦσαν κάτω ἀπό τόν Τούρκικο ζυγό ἀνέπτυξαν ἀπό πολύ νωρίς τὸ ἐπιστολικό εἶδος: ἀπὸ τὸν 16ο κίελας αἰῶνα σώζονται πολυάριθμες ἐπιστολές. Καί — συνέπεια τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς — μελετήθηκε τὸ εἶδος, διατυπώθηκαν οἱ κανόνες του, ἔγιναν συλλογές πού συνεικέντρωσαν πρότυπα καὶ ὑποδείγματα. Ἡ πιὸ σημαντικὴ προσπάθεια πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτὴ ἔγινε τὸν ἐπόμενον αἰῶνα ἀπὸ τὸν Ἀθηναῖο λόγιο, Θεόφιλο Κορυδαλία. Τὸ Ἐπιστολόγειο πού συνέταξε καὶ πού περιελάμβανε κανόνες καὶ ὑποδείγματα κυκλοφόρησε εὐρύτατα καὶ εἶχε μεγάλη καὶ μακροχρόνια διάδοση.

Ἀπ' ὅσους ἐμαθήτευσαν κοντὰ στὸν Κορυδαλία μεγάλη φήμη ἔλαβε ὁ Εὐγένιος Γιαννούλης πού, ἀπὸ τὴν πατρίδα του, εἶναι γνωστός καὶ μὲ τ' ὄνομα Αἰτωλός. Ὁ δάσκαλος ἦταν περίφημος γιὰ τὴν σοφία του, ὁ μαθητὴς δοξάστηκε γιὰ τὴν ἀρετὴ του. Ἐξῆς ἕνα μεγάλο μέρος τῆς ζωῆς του στὰ μέρη τῆς Αἰτωλίας καὶ τῆς Ἐδυτανίας καὶ πέθανε (τὸ 1682) σ' ἕνα ἀπρόσμε-

χωριὸ τῶν Ἀγράφων, τὰ Βρανιανά, ὅπου ἐμόναζε τριγυρισμένος ἀπὸ λίγους πιστοὺς μαθητὴς. Τὸ ἔργο του ἦταν ἡ διδασκαλία, ἡ φροντίδα γιὰ τὴν σύσταση σχολείων, ἡ ἀλληλογραφία.

Ἐγραψε καὶ σὲ ἀρχαία γλῶσσα καὶ σὲ μικτὴ καὶ σὲ πιὸ ἀπλή. Ἀποδέκτες ἐπιστολῶν του εἶναι ὅλων τῶν τάξεων καὶ ὅλων τῶν ἐπαγγελμάτων ἐκπρόσωποι. Πατριάρχες καὶ Ἡγούμενοι, ἐπίσκοποι καὶ δάσκαλοι. Τὸν συμβουλεύονται καὶ τοὺς ἀπαντᾷ, εἰτε παίρνει μόνος του τὴν πρωτοβουλία νὰ τοὺς ὑποδείξῃ τὸν σωστὸ δρόμο. Οἱ συμβουλές του εἶναι πάντα οἱ ἴδιες: ἡ ἀρετὴ, ἡ φιλαλληλία. Ἡ γλῶσσα του παραλλάζει κατὰ τοὺς ἀποδέκτες μὰ ἀπὸ τὰ παλιὰ χρόνια τὰ γράμματα πού ἔγραψε σὲ ἀπλή γλῶσσα προκαλοῦσαν τοὺς περισσότερους ἐπαίρους «κάλλους ἔνεκα καὶ ἥθους κατασκευῆς». Τὰ γράμματα πού ἀκολουθοῦν ἀνήκουν σ' αὐτὴν τὴν κατηγορίαν, διακρίνονται γιὰ τὸν αὐστηρὸ τόνο τους πού συνδυάζεται μὲ τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν ἀφέλεια.

Τὸ τελευταῖο γράμμα ἀπευθύνεται πρὸς τὸν πρῶτο μαθητὴ του, τὸν Γρηγόριο Μάνεση, πού ἦταν δάσκαλος τότε στὸ Αἰτωλικό. μνημονεύεται ὁ Μανολάκης Καστοριανός πού ἐδαπά-

νησε μεγάλη ποσὰ ἀπὸ τὴ μεγάλη του περιουσία γιὰ νὰ συστήσῃ σχολεῖα σὲ διάφορα μέρη τῆς Ἑλλάδας.

—(1)—

Τιμώτατε κύρ Δῆμο καὶ κύρ Πολυζώη καὶ κύρ Θεοδωρῇ ὑγιαίνετε ἐν Χριστῷ καὶ εὐτυχεῖτε ἐν τοῖς κατὰ Θεὸν διαβήμασι πάντοτε.

Ἡ πολλὴ παραδρομὴ τοῦ χρόνου καὶ τὸ μεταξὺ τοῦ τόπου διάστημα καὶ ἄλλα ἀνθρώπινα πάθη καὶ παρ' ἐλπίδα ἐμπόδια μᾶς ἐκάμασι νὰ γνωρίζομεσθαι μόλις καὶ μὲ γράμματα. ἤκουσαμεν ὅχι μόνον τώρα ἀλλὰ καὶ προτιέτερα τὸν θάνατον τοῦ μακαρίου τοῦ πατρὸς σας ἀπὸ πολλοὺς, καὶ καθὼς εἶναι φυσικὸν ἰδίωμα τῶν ἀνθρώπων νὰ λυποῦνται, ἐλυπηθήκαμεν καὶ ἡμεῖς καὶ περισσότερον μάλιστα λυποῦμεσθαι διὰ τὸν μακαρίην ἐκεῖνον, ὅτι ὅχι μόνον ἦτο ἀπλῶς φίλος καὶ γνώριμος, ἀλλὰ νὰ εἰπῶ καὶ ὑπὲρ φίλον ἀδελφὸς πνευματικὸς καὶ ἐκεῖνον μὲν ὡς χριστιανὸν ἀληθὴ καὶ δόκιμον καὶ τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας μαθητὴν ἀκολουθῶν, ὡς τὸν ἀναπαύσῃ ὁ φιλόψυχος ἡμῶν Δεσπότης, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς τὴν βασιλείαν του εἰς τὸν χορὸν τῶν ἀπ' αἰῶνος ἁγίων, εἰς τὰς μονὰς τῶν σωζομένων· τῆς αὐθεντίας σας παρακαλοῦμεν τὸν ἐν Τριάδι τιμώμενον καὶ δοξαζόμενον Θεὸν καὶ τὴν ὑπερένδοξον Θεοτόκον Μαρίαν τὴν ἀειπάρθενον διὰ πρεσβειῶν τῆς περιβοήτου ἐν μάρτυσι Παρασκευῆς νὰ τῆς διδῇ ὑγείαν, ζώην εὐτυχὴ καὶ εἰρηνικὴν καὶ ὑπεριτέραν ἐχθρῶν ψυχικῶν καὶ σωματικῶν. Γένοιτο σὺν Θεῷ καὶ καλὴν ἐπάνοδον εἰς τὴν πατρίδα σας, διὰ νὰ χαρῇ ἐν πρώτοις ὁ Θεὸς καὶ μετὰ Θεὸν οἱ φίλοι σας, πρὸ πάντων δὲ καὶ μετὰ πάντων ἡ πτωχὴ ἀδελφή σας ὅτι τὸ ψωμί ὅπου τρώγει καὶ τὸ ποτὶν ὅπου πίνει τὸ σμίγει ταῖς περισσότεραις φοραῖς μὲ δάκρυα καὶ τὸ τέλος τῆς ζωῆς της ἀπὸ τοῦτο μάλιστα θέλει τῆς συνέβῃ νὰ θανατωθῇ ἐν ἡμέσῃ ἡμερῶν της, καθὼς ὀρίζει

ὁ προφῆτης Δαυίδ. Εἰς τοῦτο ὡς με συμπαθήσῃ παρακαλῶ ἡ ἀγάπη σας, ὅτι δὲν ἐκάματε καλὰ μήτε χριστιανικά, μήτε ὅλως νὰ εἰπῶ ἀνθρώπινα νὰ παραβλέπετε καὶ νὰ καταφρονῆτε τὴν ὁμοπάτριον καὶ ὁμομήτριον ἀδελφὴν σας, νὰ εὐρίσκηται ὅχι μόνον εἰς ὀρφανίαν ἀλλὰ καὶ εἰς μεγάλην ἐνδειαν καὶ ἀπορίαν τῶν ἀναγκαίων. Τοῦτο παιδία μου δὲν εἶναι μόνον εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐντροπὴ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν Θεὸν βῆρος καὶ ἀγανάκτησις. Συλλογισθῆτε παρακαλῶ καὶ μοναχοὶ σας, ἐρωτᾶτε, ἂν ὀρίσετε, καὶ ἄλλους χριστιανούς φρονίμους καὶ φοβούμενους τὸν Θεόν. Ἐκεῖνος ὅπου ἀρνείται τὴν ἀδελφὴν του καὶ τὸ αἷμα του, πῶς θέλει ἀγαπήσῃ ποτὲ ἄλλον; ἐκεῖνος ὅπου δὲν λυπᾶται τὴν σάρκα του πῶς θέλει περιποιηθῇ σάρκα ξένην; Ἐγὼ ἀκούω ἀπὸ πολλοὺς ὅπου σὺν Θεῷ εὐδοκίμετε καὶ εὐτυχεῖτε εἰς τὰ νομιζόμενα καλὰ καὶ εἰσθε εἰς πολλοὺς πρῶτοι καὶ εἰς τοῦ ματαίου τοῦτου κόσμου τὰ δοκοῦντα καλὰ εὐτυχεῖς καὶ εὐδαιμονότεροι, ἀλλὰ βοηθεῖτε ἀκούω καὶ πλουτίζετε, καὶ εἰς τὴν γνησίαν ἀδελφὴν σας, γυρίζετε τὸ πρόσωπόν σας. Κακὸν σημάδι τοῦτο καὶ θεομισέας, καὶ ἔχετε καλὰ τὸν νοῦν σας νὰ μὴ κανονισθῆτε εἰς τοῦτο. Καὶ εἶναι πολλὰ φοβερόν νὰ πέσῃ τινὰς εἰς χεῖρας Θεοῦ ζώντος. Κάμετε γοῦν κάμετε ὡσὰν ἀδελφοὶ ἡ νὰ εἰπῶ καλλίτερα ὡς χριστιανοί. Τί πρᾶγμα εἶναι ἡ ζωὴ ἡ ἀνθρωπίνη; καπνὸς, ὄνειρο, ἰχνη πλοίων, τὸ χορτάρι εἰς τὰ δώματα ὅπου προτοῦ νὰ ξεριζωθῇ ἐξηραίνεται.

—(2)—

Ὅσιώτατε ἱερομόναχε κύρ Ἰωνᾶ ὑγιαίνουσιν ἐν Χριστῷ τῷ σωτῇ πάντοτε.

Ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀφοβία γεννᾷ πολλὰ παιδία, κύρ Ἰωνᾶ, κουτῶ καὶ παράνομα καὶ πολέμια τῆς ἀληθείας καὶ τῆς κατὰ Θεὸν ἀρετῆς. Συλλαμβάνεται ὁμως ἡ τοιαύτη ἀφοβία εἰς τὴν δεκτικὴν κοιλίαν τῶν ἀμελῶν ψυχῶν ἀπὸ κακοπιστίαν καὶ νοῦν

μοχθηρόν και παντάπασιν ἀπρόσεκτον, ἂν εἶπω καὶ ἀπὸ ζωῶδη ἀναισθησίαν, δὲν μιλῶ ἐξω ἀπὸ λογισμόν. Συλλογίσου καλὰ, ἄνθρωπε, συλλογίσου τί κάνεις; δὲν βλέπεις ποῦ καὶ πῶς σὲ κρέμουν ὁ διάβολος καὶ ποῦ βυύλεται νὰ σὲ καταντήσῃ; Σημεῖωσαι, παρακαλῶ, σημεῖωσαι εἰς τὰ νεκρωμένα σου μέλη τὸ σωτήριον ὄπλον τοῦ ζωηφόρου σταυροῦ, σημεῖωσαι τὸν με λογισμόν ἐμφρονα καὶ με πλῆσιν ὀρθὴν διὰ νὰ ἰδοῦσι τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας ὅπου σὲ μισοῦσι διὰ νὰ φύγουν μακρὰν ἀπὸ τὴν Ψυχὴν σου. Συντάξου με τὸν γλυκύτατον καὶ Θεάνθρωπον Ἰησοῦν ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐχωρίσθης διὰ τῆς θανάσιμου ἁμαρτίας· ἐνθυμήσου καλὰ τὸ προοίμιον τῆς κακίας ὅπου σοῦ ἐσπείρεν ὁ κοινὸς ψυχοφθόρος λέγοντας, ὅτι ἂν ἔλθῃ καὶ ἀπόλθῃ νὰ τὴν πολεμᾷς με τὰ περὰ τῆς.

Τὸ ἄλλο ὅπου ἤξεύρεις τρομάζει ἡ ψυχὴ μου νὰ τὸ εἰπῇ, τὴν ἐπιβουλὴν λέγω τῆς ζωῆς· ἐγὼ ἐθάρρουν νὰ εἶναι λόγια μόνον ψιλά χωρὶς ἔργα. Ἄν ἤξευρα τοῦτο ἤθελα κινηθῇ με ζῆλον θεοτάτον νὰ ἐμποδίσω τὴν πρώτῃν ἀρχὴν τῆς κακίας σου. Ἀλλὰ ἡ κουφότης ἡ ἐδικὴ μου δὲν θαρρεῖ τοῦτο νὰ γένῃ ποτὲ ὡς ἂν καὶ ὁ νομοθέτης Σόλων νομοθετῶν Ἀθηναίους δὲν ἔγραψε νόμον διὰ τοὺς πατροκτόνους, ἐγκληθεὶς ὁμῶς ὑπ' ἐκείνων εἶπεν, ὅτι δὲν θαρρῶ τοῦτο νὰ γένῃ ποτὲ. Ἐγὼ καὶ ἐγὼ ἐνόμισα ὑπ' ἀπλότητος ἡ κουφότητος νὰ κάμῃς τοῦτο. Διὰ τὴν μὴν ἔχῃς πρόσωπον παρησιασμένον καὶ καθαρὸν, ἀμὴ νὰ πλάττεσαι νὰ εἶσαι πανουκλιασμένος καὶ νὰ παραδέρνης μέχρι θανάτου καὶ νὰ προσποιεῖσαι, κατὰ τὸν θεῖον Δαυὶδ, μανίας ψευδεὶς καὶ ἀνόσους ἀρρωστίας; Ἐχεις δύο αὐτίας ἀφες τὸ ἓνα ἐξω εἰς τὰς ῥύμας καὶ πλατείας καὶ ἀγορὰς νὰ ἀκούσης τί λέγουν κατὰ σοῦ οἱ ἄνθρωποι, ἀντιχριστιανισμόν λέγοντες, χαρβατισμόν καὶ ἄλλος πάλιν, ἐγὼ ἄνθρωπιζω, δὲν χαρβατίζω, καὶ ἂς εἶσαι καλὰ ὅπου ἐπρόσθεσες καὶ ἄλλην νέαν παροιμίαν εἰς τὸ σχῆμα τὸ μοναχικόν. Ἀρμόζει τοιαύτη φήμη

ἐπίφογος εἰς ἱερωμένον ἄνθρωπον; καὶ οὐκ ἀπλῶς ἱερωμένον ἀλλὰ ἡγουμένικόν καὶ πνευματικόν, ἂν εἶπω καὶ σπουδαῖον οὐ ψεύδομαι. Τάχα τί σοῦ λέγει ὁ λογισμὸς νὰ φύγῃς τὴν κατάκρισιν καὶ τὴν ὑποψίαν τῶν πολλῶν; φύγε τὴν ἁμαρτίαν καὶ μὴ τὸν τόπον. Ἦθελες νὰ μάθῃς τὴν κακίαν σου καὶ ἡ Ἀδριανὸν καὶ ὅλην τὴν Θράκην καὶ τὸ σύστημα τῶν ἐκεῖ χριστιανῶν; θαρρεῖς ὅτι ὁ λόγος δὲν μεταδίδεται; θαρρῶ νὰ εἶναι καὶ ἐγνωσμένος ἕως τῶρα φύγε λέγω τὴν ἁμαρτίαν καὶ οὐκ τὸν τόπον. Τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου κανένας τόπος σίγουρος δὲν εἶναι· ἁμαρτωλοὶ, λέγει ὁ ἱερολόγος, ποῦ φύγουμεν; πάντα ἐπισκοπεῖ ὁ ἀκόμητος ὀφθαλμὸς του, πάντα ἐφορᾷ. Βούλεσαι τάχα νὰ παγῇς εἰς τὴν Ἀδριανὸν νὰ σοφισθῇς; δὲν ἤξεύρεις ὅτι ὁ ἀνόητος ἄνθρωπος καὶ ἐμβρονοντισμένος ἀγεται ἀφροσύνην μᾶλλον ἢ φρόνησιν, μωρίαν ἢ γνῶσιν; Ἄκουσε τί λέγει ὁ σοφὸς μουσαίτης τοῦ Θεοῦ καὶ κατάλαβε καλὰ, ἂν ὀρίσης, ἡ δύναμις τοῦ λόγου τῆς παιδείας εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ φοβούμενους τὸν Θεὸν γίνεται σοφία, ὅπλον ἐπιτήδειον τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς θεοσεβείας, ἀλλὰ εἰς τοὺς κακοὺς καὶ μοχθηροὺς γίνεται ἔμπυρον κεντρὶ καὶ πάσης κακίας ἐφευρετικόν· βλέπτει καὶ ἄλλους, ἀλλὰ ἐκεῖνον βλέπτει περισσότερον.

Ἐνθυμοῦ τὴν ἐσχάτην καὶ ἡπορημένην ἐκείνην ὥραν τοῦ θανάτου, τὸ λογοθέσιον ἐκεῖνο τὸ φοβερόν τὸ ἀπαρῶν καὶ τὸν διδασκάλον τοῦ Θεοῦ, τὴν τιμὴν καὶ παρηγοσίαν τῶν δικαίως καὶ εὐλαβῶς εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ζήσαντων· συλλογίσου τὴν καταδίκην καὶ τὴν αἰώνιον αἰσχύνῃ τῶν κατ' ἐμὲ ἁμαρτωλῶν, ἔχεις καιρὸν μετανοίας, ὁ χρόνος τῆς ἀνθρώπου πλῆρης ζωῆς εἶναι εὐμητος, ἀθῆλος, ὁ θάνατος πάλιν εἶναι καὶ τῶν κλεπτῶν ἀδελότερος· μὴ γίνου ἀκαμπτῆς εἰς τὴν ὑπακοὴν τῶν φίλων· πότε καὶ εἰς ποῖον καλὸν με εὖρες ἀνήκοόν σου; κάμε διὰ τοὺς οἰκτιρομένους τοῦ Θεοῦ τοῦτο ὅπου σὲ συμβουλεύω καὶ ἐγὼ πάλιν εἶμαι ἔτοιμος νὰ σοῦ βο-

ηθίσω εἰς τὰ δυνατὰ ἂν χρειασθῇς τὴν βοήθειαν μας καὶ τὸν λόγον μας· εἰ δὲ μὴ θέλεις ἔχεις τὴν ὀργὴν τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος παρακαλῶ ὅλην ψυχὴ καὶ καρδίαν νὰ σὲ φυλάξῃ ἀκόμη εἰς τὴν χάριν τοῦ ὡσάν καὶ τὴν ἄκαρπον συκὴν διὰ νὰ εἰδοῦμε τὸν καρπὸν τῆς νὰ χαροῦμε ἀντάμα με τὰς ἀγγελικάς καὶ οὐρανίους δυνάμεις ὅπου χαίρονται ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῶ μετανοοῦντι. Ἀμήν.

Σὺς εὐχέτης πάντοτε ὁ μικρὸς ἐν ἱερομονάχοις καὶ ἐν πνευματικοῖς ἐλάχιστος.

Εὐγένιος

—(3)—

Κύρ Ἀλέξανδρε, Χριστὸς ἀνέστη με ὅλον σου τὸ σπῆτι καὶ με ὅλους σου τοὺς φίλους καὶ τοὺς συντρόφους.

Ἡμεῖς γράφομεν πάντα βιαζόμενοι ὑπὸ τῆς φιλίας, γράφομεν δὲ καὶ ὅταν ἔχωμεν χρεῖαν καὶ ἀνάγκην τινά. Τώρα γοῦν μᾶς ἀναγκάζουσι καὶ τὰ δύο, ἡ φιλία πρῶτον καὶ ἡ χρεῖα δεύτερον, καὶ διὰ τοῦτο γράφομεν πρὸς τὴν ἀγάπην σου τώρα τὸ παρὸν καὶ τὴν παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς φροντίσῃ ὀλίγον τυμπανόξυγκον, ὅτι μᾶς ἐσυνέβη κάποια σφιξίματα παρ' ἐλπίδα, καὶ δὲν ἤξεύρω τοῦ γήρατος εἶναι τάχα, ἡ τῆς πολλῆς καὶ ἀμέτρου ψυχῆς ὅπου ἐσυνέβη φέτο εἰς τὰ βουνὰ τοῦτα τῶν Ἀγραφῶν ἐδῶ, μάλιστα τὸν χρόνον τοῦτον. Ἄν εἶναι γοῦν τῆς ψυχῆς γεννήματα καὶ τῶν καιρῶν τῶν χειμερινῶν, θέλωμεν ἰδῇ λογιᾶς μικρὰν βοήθειαν ἀπ' αὐτό· ἀμὴ ἂν εἶναι τοῦ γήρατος καὶ ἀπὸ κείνα ὅπου φυσικὰ ἀκολουθοῦσι τὸ γῆρας, θέλει γίνῃ ἱατρὸς μόνον ὁ θάνατος, συνιατρεύοντας ἀντάμα καὶ ἄλλα μυρία κακά, τὰ ὅποια καὶ ἂν ἤθελαν συνέλθῃ ὁμοῦ—καθ' ὑπόθεσιν νὰ εἰπῶ—ὅλοι τοῦ κόσμου οἱ ἱατροὶ καὶ παλαιοὶ καὶ νέοι, ἤθελαν κοπιᾶσαι ματαίως. Ἐγὼ γοῦν θαρρῶ νὰ εἶναι καὶ ἐνὸς καὶ ἄλλου συμβάματα, καὶ τῆς ψυχῆς δηλονότι καὶ τοῦ γήρατος ὅτι ἡ ζωὴ μας τώρα εἶναι ἐπὶ θύρας θανάτου καὶ ἐξ ἀνάγκης

μᾶς ἀκολουθοῦσι πολλὰ καὶ ἀνίατα, ὅτι τὰ γεροντικά σώματα, κύρ Ἀλέξανδρε, παθαίνουν εὐκολὰ ἀπὸ πᾶσαν ἀφορμὴν. ἢ νὰ εἰπῶ με ὀλίγον παράδειγμα, τὸ νέον ροῦχον ἂν τὸ πιάσῃ ἡ βᾶτος ἡ ὁ παλιοῦρος, δὲν ἡμποροῦν νὰ τὸ χαλάσουν τόσον, ἡ τυχὸν καὶ ὀλότელαι· ἀμὴ ἂν πιάσουσι σαπτημένον παλαιόρουχον, περισσότερον κρατοῦσι παρὰ ὅπου ἀφίνουσιν. Ἐγὼ καὶ τὰ ἀνθρώπινα σώματα παθαίνουν πολλὰ εὐκολὰ ἀπὸ μικρὰν ἀφορμὴν. Ὅταν γοῦν αἱ ἀκραὶς τοῦ σώματος καὶ τὸ σῶμα ψυχραίνονται εὐκολὰ καὶ κινούμενα καὶ ὀλίγον δρόμον ἀποστένονται, ταῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ ἀντάμα με ταῦτα εἶναι σημεῖα φανερώτατα τοῦ θανάτου καὶ μαντατοφόροι προφανεῖς καὶ ἄγγελοι ἀδιάψευστοι. Μὴ γοῦν συλλογίζεσαι τοῦτο, ὅτι καὶ γεροντος καὶ νέου ἂν κάμῃ τις τίποτε καλὸν τὸ ἔχει χαμῆνον· καὶ τοῦ Εὐγενίου ἂν τοῦ κάμῃ τις τίνας τῶρα τίποτε μόνον τὸ τρώπιον πιθάρι γεμίζει νερόν, καθὼς λέγει ὁ λόγος. Ἄν συλλογίζεσαι γοῦν ἔτσι, κύρ Ἀλέξανδρε, δὲν συλλογίζεσαι καλὰ καὶ φρόνιμα καὶ χριστιανικά. Ἄς κάμῃ τὴν χάριν τῆς φιλίας καὶ ἂν ἀποθάνω ἐγὼ σοῦ ἀφίνω χρεώστην ἂν' ἐμοῦ τὸν Χριστόν. Ἄν ἀμφιβάλλῃς πάλιν εἰς τοῦτα ὅπου σοῦ γράφω καὶ λέγεις ὅτι με τὴν γλῶσσαν, ἀλλὰ με τὸν νοῦν αὐτὰ ὅπου λέγει ὁ καλὸς ἐκεῖνος Εὐγένιος εἶναι μῦθοι καὶ πλάσματα γραφῶν, ἐγὼ θέλω ἄσπρα νὰ πληρώσω τὸ βασιλικὸν χαράτζι, νὰ ὅπου σοῦ στέλλω καὶ ἄσπρα καὶ διὰ νὰ στομώσω με ταῦτα τοὺς κινούμενους σου λογισμούς καὶ νὰ σοῦ ἐμποδίσω τὴν πρόφασιν. Πάλιν θέλεις εἰπῇ με τὸν λογισμόν σου τὸν κρυφόν, ὅτι τὰ ἄσπρα τοῦ Εὐγενίου εἶναι ὀλίγα, ὀλίγα θέλεις τὰ εἰπῇ χωρὶς ἄλλο, ὅτι εἶσαι πλούσιος καὶ μαθημένος ἀπὸ πολλὰ καὶ τῶν πλουσίων τὰ πολλὰ ἔτῃς τοὺς φαίνονται ὀλίγα. Ὑγίαινε πάλιν με ὁ δὲ τοὺς φίλους.

Ἀπὸ τὰ Βοανιὰ τῶν Ἀγραφῶν

ἀχ' (1665) Ἀπερίου κ'.

Ὁ Εὐγένιος ἐμέτερος εὐχέτης

-(4)-

Εὐγενεστάτων ἀνδρῶν εὐγενέστατε κύριε Ἐμμανουήλ ἐὺ γίαινε ἐν Χριστῷ μετὰ τῶν φίλων.

Ἐγὼ καὶ θαρρῶ καὶ λέγω ὅτι τὰ γράμματα παρηγοροῦσι μετρίως τὴν ἔλλειψιν τῶν φίλων, καὶ ἀντὶ τῆς αὐτοπροσώπου τῶν φίλων οὐμίας τὰ γράμματα ἀναπαύουσι καὶ τῶν φίλων τοὺς λογισμοὺς καὶ τοὺς εἰρηνεύουσι πρὸς ὀλίγον, καθὼς ποτε καὶ ὁ ἀγαπητικὸς ἀναπαύεται πολλάκις ἐκ τῆς εἰκόνης τοῦ ἑρωμένου. Ἐγὼ γοῦν ἀναπαύω τὸν λογισμόν τῆς ἀγάπης σου ἐνίοτε μετὰ τὰ γράμματα, καθὼς ἡμᾶς ἡ εὐγενική σου ψυχὴ μετὰ πρᾶγματα. Ἄν γοῦν ἤξεύρῃ πάλιν ἅς ἀκούσῃ, ὅτι τὸ κατὰ δύναμιν πάντα γυρεύει ἀπὸ λόγου μας ὁ τῶν ὅλων Θεός. Ἡμεῖς ἡξεύρομεν ὅτι δὲν εἶναι ἐτοιμὴ εἰς γράμματα, μηδὲ τὸ ἔργον εἶναι εἰς ταῦτα. Διὰ τοῦτο εὐρεστοῦμεν μόνον νὰ ἀκούωμεν ταῖς ὑγίαινας σὰς καὶ τὴν φήμην τὴν καλὴν, καὶ εἰς γράμματα ἅς λειψώσι γοῦν καὶ ποτὲ δὲν βαρύνονται εἰς τοῦ λόγου τῆς μὴτε ὑποπεύω ἀφίλιαν, ἢ λήθην, ἢ μίσος ἢ ἄλλο τι πάθος τοιοῦτον. Τοῦτο γοῦν τὴν συμβουλευσὶν μετὰ τὸ γράμμα τώρα ὥσάν καὶ μετὰ τὸν λόγον προτιθέτω, νὰ συντρέχῃ προθύμως εἰς τὰς χρεῖας τῶν πτωχῶν καὶ εἰς τὴν ἀνάγκην τῶν καταπονουμένων ἅς βοηθῇ ἔργῳ καὶ λόγῳ εἰς τὸ κατὰ δύναμιν ἅς πραγματεύεται ἐπικερδῇ, ὠφέλιμον καὶ μένουσαν ἅς μὴ καρτερῇ τὸν χαλασμόν τοῦ πανηγυρίου καὶ σκορπίσουσιν οἱ ἀγορασταὶ καὶ ἀχρειωθοῦσιν αἱ πραγματεῖαι καὶ κλείσῃ ἡ θύρα, διὰ νὰ μὴν ἀκούσωμεν ἐκείνην τὴν λυπηρὰν φωνὴν τοῦ νυμφίου, ὁποῦν λέγωμεν ἡμεῖς, ἀνοιξὸν ἡμῖν, νυμφίε Χριστέ, ἀνοιξὸν, καὶ ἐκείνους νὰ μᾶς ἀποκριθῇ μετὰ πολλὴν ὁμότητα καὶ ἀπανθρωπία, νὰ εἰπῇ πάγετε γέρο Μάνε, πάγετε μετὰ τὸν συμμαθητὴν σου καὶ φίλον σου Εὐγένιον, δὲν σὰς γνωρίζω. Τότε τὴν κάμνομεν ἡμεῖς κύρ Μάνε, ὅπου ἡ θύρᾳ ἐκλείσθη καὶ ὁ φιλόψυχος νυμφίος ἐδιάρη μετὰ τὰς φρόνιμες Παρ-

θένες εἰς τὸν οὐράνιον νυμφῶνα; Ἡμεῖς γοῦν μετὰ τὴν μένομεν; Φανερόν ὅτι μετὰ τὸν λυκοφάγομενον τότε μᾶς ἀρπάξει ὥσάν ὁ λύκος τὸ ἀρνὶ καὶ τὸν ποντικὸν ἡ γάτα. Ὡ οἰμέ, γέρο Μάνε, τί νὰ κάμωμεν τότε; Θάρρει μὴν φοβᾶσαι ἐγὼ καὶ διὰ τοῦ λόγου μου καὶ διὰ τοῦ λόγου σου ἔχω πολλὰ δικαιώματα τότε εἰς τὸν νυμφίον καὶ θαρρῶ νὰ πάρω τὴν λευκὴν ψήφον. Μόνον ἅς γυρεύσωμεν θεραπείαν καὶ ἔμπλαστρα εἰς τὰ προσημαρτημένα καὶ θέλωμεν λατρευθῇ εὐκολώτερα μετὰ τὴν δρόσον τοῦ ἁγίου Πνεύματος παρὰ οἱ Τοῦρκοι μετὰ τὸν ἀσβέστην. Ὑγίαινε πάλιν. Τοὺς εὐγενεστάτους γαμβρούς τῆς, τὸν τε κύρ Μίχον καὶ τὸν κύρ Γεώργιον ἀσπάζομαι διὰ τῆς τιμωτάτης σου φωνῆς καὶ εὐχομαι αὐτοῖς ὑγείαν παρὰ Θεοῦ καὶ εὐτυχίαν μετὰ ὅλους τοὺς φίλους.

Ὁ Εὐγένιος

-(5)-

Κύριε Γρηγόριε, ὑγίαινε ἐν Χριστῷ μετὰ ὅσους ἀγαπᾷς.

Ἐλαβὰ τὸ γράμμα σου καὶ ἐγνώρισα δι' αὐτοῦ τὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐθαύμασα καὶ αἶθουμάζω, ὅτι γέρον ὢν καὶ προβεβηκώς μαραινέεις καὶ ἀκολουθᾷς τὰ γεροντάτα τῶν παλαιῶν Ἀνατωλικῶν. Ἐγὼ δὲν σὲ ἐπεμψα αὐτοῦ νὰ γεροντεύῃς καὶ νὰ ἀκολουθᾷς Μητροπολίτας, ἀλλὰ νὰ διδάσκῃς καὶ νὰ δείχνῃς γράμματα ὅπου τοὺς καιροὺς τοὺτους πανταχοῦ ἐχάθησαν. Ἐπρόκρινα μᾶλλον τοῦτο ἢ νὰ σὲ ἔχω μετὰ λόγου μου νὰ με πιάνῃς ἀπὸ τὸ χέρι νὰ συνκῶμαι καὶ νὰ μοῦ δείχνῃς τὴν στράταν ὅπου ἐπυφλώθηκα. Ἀλλὰ σὺ ἐφευρὲς φιλοσοφωτέραν ὁδόν, ἢ νὰ εἰπῶ ἀνοητοτέραν καὶ ἐπαράδραμεν τὴν θεωρίαν καὶ τὴν κατὰ Χριστὸν ζωὴν, καὶ σὺ ὄντως αὐτοῦ νὰ λέγουσί τινες ἀπ' αὐτοῦ, νὰ φέρουσι τὰ παιδιὰ τοὺς ἐδῶ νὰ παιδευθοῦν καὶ ἐκείνος ὁ Χριστιανός, λέγω δὲ ὁ Μανολάκης ὅπου ἔδωκε τὸ τοσοῦτον σιτηρέσιον ἀκούωντας τὸ ἀκερδὲς τῆς ἐλεημοσύνης, πῶς τοῦ φαίνεται

ἢ τί λέγει καθὼς μοῦ γράφει ὁ Φώτης. Ἄν τὸν Μανολάκην τὸν ἀπατῶμεν ὡς ἄνθρωπον, τὸν Θεὸν τοῦ παντὸς πῶς εἶναι δυνατόν νὰ τὸν ἀπατήσωμεν, ὅπου γνωρίζει καὶ πρὸ γενέσεως τὰ πρᾶγματα; φοβερόν γοῦν τὸ ἔμπειρ εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος. Καὶ ἐὰν διὰ τὴν πολλὴν καὶ μεγάλην του φιλανθρωπία μακροθυμῇ, τί θέλωμεν πάθῃ εἰς τὴν ἐπιζομένην ζωὴν; ἢ τί νὰ ἀποκριθῶμεν πρὸς τὸν εἰδότα; Ἐπικατάρτος λέγει ἐν τῇ Θείᾳ Γραφῇ πᾶς ὁ ποιῶν τὸ ἔργον Κυρίου ἀμελῶς καὶ ἀφωρισμένος ἐκ Θεοῦ. Ἐπ' ἀνέλθε γοῦν καὶ ἐπιλαβοῦ τῆς παιδεύσεως, καὶ ἂν ἐγήρασες κατὰ τὸ παρὸν καὶ δὲν δύνασαι εὐκόλως νὰ υπηρετήσῃς σχολεῖον, θές ἀντὶ σοῦ τὸν δοκιμωτέρον σου μαθητὴν νὰ δείχνῃ αὐτοῦ γράμματα καὶ νὰ παιδεύῃ τοὺς ἀπαιδευτοὺς διὰ νὰ δοξάζηται ὁ Θεὸς καὶ οἱ φίλοι τοῦ Θεοῦ ἅγιοι καὶ μετὰ Θεὸν ὁ ἄρχων ἐκεῖνος ὅπου ἔδωκε τὰ ἔξοδα. Ἐδῶ γοῦν καθὼς ἀκούεις ἀπὸ τοὺς γραμματοκομιστὰς ἐπιθυμοῦσι περισσώτεροι τὸν θάνατον ἢ τὴν ζωὴν καὶ ρῶτα τοὺς νὰ τὸ μάθῃς, ἐκτὸς ἂν τυχὸν τὸ ἐρωτήσῃς ἀπὸ ἄλλους καὶ τὸ ἔμαθες. Περὺσι ὥσάν τώρα εἶχε τὸ λουτζέκι τὸ σιτάρι ἑκατὸν εἰκοσιν

ἄκρα λεπτά, καὶ ἡ χάρις τῆς προσκυνητῆς Τριάδος τὸ ἔκαμε φέτο καὶ ἔχει τὸ λουτζέκι δεκαπέντε ἄσπρα, καὶ ἀπὸ τὴν ἀναργυρίαν κινδυνεύουσι πολλοὶ ἀδελφοὶ εἰς θάνατον ἐκ τοῦ δυνυχὸς ἅς γινώσκῃ ἡ ἀγιωσύνη σου ὅλον τὸν λείοντα τοῦ Φειδίου. Γράψαι πρὸς ἡμᾶς τὰ πάθη τῶν Μεσολογγιῶν καὶ τί τοὺς ἐπροξένησεν ἡ ἀμάθεια καὶ ἡ ἀπαιδευσία ἡ πολλή. Ὁπόταν πηγαίνῃς ἐκεῖ χαίρετά μας ὅλους καὶ κοινῇ καὶ κατ' ὄνομα, καὶ διδάσκέ τοὺς νὰ ἔχουν φόβον Θεοῦ καὶ νὰ συλλογίζονται τὰ μετὰ ταῦτα, νὰ ἀγαποῦν τὸν Θεὸν καὶ νὰ ἀγαποῦνται ὑπ' αὐτοῦ, ὡς ἄνθρωποι καὶ πλάσματα Θεοῦ. Ἴδου γοῦν ὅπου τῆς πέμπτῃ τὸ φαλόνι καθὼς ὥρισε μετὰ τὸν Ἀλέξιον τοῦ Ρίγα. Πέμψαι μας κανένα καδέρινο χαρτί, ὅτι ἐδῶ καθὼς ἡξεύρεις εἶναι δυσεύρετον. Ὁ παπὰ Θεοδόσιος αὐτός, ὁ γαμβρὸς τῆς περιβοήτου Σανάδος ἐκατήντησεν εἰς δυστυχίματα πολλὰ καὶ εἶναι εἰς κίνδυνον μεγάλα καὶ εἰδὲς σπούδαζε ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς αὐτοὺς καὶ βοηθησεῖτον τὸν λίπτε. Καὶ ταῦτα μὲν καὶ πάλιν ὑγίαινε.

Ἀπὸ τὰ Βραβιανὰ
ἀρχιβ' (1682) Μαρτίου σ'
Ὁ Εὐγένιος, σὺς εὐχέτης

ΣΤΑ ΕΡΓΑ μου ἔχω κάμει φοβερά ἰδεολογικά σφάλματα ποὺ μποροῦν γενικὰ νὰ συνοψιστοῦν σ' αὐτό. Δὲν ἀντίκρισα τὴν ἀσπιδοποίησην σὰν ἓνα χαρακτηριστικὸ τοῦ ταξικοῦ ἀγῶνα!

ΕΞΕΙΣ οἱ ἄνδρες εἰστε θαυμάσιοι. Μπορεῖτε νὰ φτιάξετε ἀτομικὰς βόμβας καὶ τηλεοπτικὰς συσκευάς, δὲν εἰσάτε ὅμως ἄξιον νὰ φτιάξετε ἓνα μιμπαρόν ὅπως πρόει.

ΕἶΝΑΙ καλὸ νὰ φανερώνη κανεὶς πότε-πότε ἓνα οἰκονομικὸ μυστικὸ γιὰ νὰ ἱκανοποιοῦνται κάπως οἱ γείτονες.

NEW YORK JOURNAL AMERICAN, Νέα Ὑόρκη

Τεχνητή γονιμοποίηση

Τού
Dr. J. J.
DUYVENÉ
de WIT

Από το
«T.N.O. - Nieuws», Χάγη

Η τεχνητή γονιμοποίηση μάς δ-
πόσεται πολλά: θα μπορούσε-
με σε μικρό σχετικά χρονικό
διάστημα να βελτιώσουμε τη σταί-
ρωση, να χτυπήσουμε τη στει-
ρωση, να διώξουμε τις αρρώστιες
που διαδίδονται στα ζώα με τη φυ-
σική επαφή. Είναι σχεδόν αδύνατο να
προσέξουμε όπως πρέπει όλες τις λε-
πτομέρειες των νέων μεθόδων έκτρο-
φής των ζώων από υγιεινή, οικονομι-
κή ή γενική βιολογική άποψη, γιατί
δεν έχουν ακόμη συμπληρωθεί έντελως.
Αυτό εύτυχως άναγνωρίστηκε γρήγορα
από τις Όλλανδικές αρχές οι οποίες
έπέβαλαν άμέσως έλεγχο στην πρα-
κτική έφαρμογή της τεχνητής γονιμο-
ποίησης και όποσδήποτε πολύ τις
σχετικές έρευνες, καθώς και την έφαρ-
μογή νέων των μεθόδων.

ΜΕΓΑΛΑ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ

Η κανονική φυσική επαφή των θη-
λαστικών είναι συχνά ή άφορμή
της μεταδόσεως άσθενειών, που πολ-
λές φορές οδηγούν σε πρόωγη γέννα
ή ακόμη και σε χρόνια στειρωση. Οι
μολύνσεις έλαττώνονται αν συγκεντρώ-
σουμε το αναπαραγωγικό υγρό μέσα
σ' ένα σωλήνα (πράγμα που δεν είναι
δύσκολο όταν πρόκειται για ταύρους)
και όστερα το εισαγάγουμε στα γεν-
νητικά όργανα του θηλυκού ζώου. Αν
μια άγελάδα είναι μολυσμένη, ό ταύ-
ρος δεν θα μεταδώσει τη μόλυνση σε

άλλες άγελάδες. Έκτός από τα πλεο-
νεκτήματα που έχει από υγιεινής πλευ-
ρας, ή τεχνητή γονιμοποίηση είναι
οπουδαια και σχετικά με τη ράτσα.
Έπειδή το σπέρμα που πήραμε τεχνη-
τά περιέχει πολλά εκατομμύρια σπερ-
ματοζωάρια από τα όποια μόνο ένα
χρειάζεται για να γονιμοποιήση ένα
θηλυκό ώαριο (Έρευνες που έγιναν τα-
λευτατα στη Ρωσία έδειξαν ότι χρειά-
ζεται και ένας πρόσθετος άριθμός
σπερματοζωαρίων για να ετοιμάσουν
το θηλυκό ώαριο για τη γονιμοποίη-
ση), γεννήθηκε το ζήτημα αν είναι
δυνατό να άραιωθεί το όγρό, ώστε να
μπορούν να γονιμοποιηθούν συγχρόνως
πολλές άγελάδες. Φαίνεται ότι αυτό
μπορεί πραγματικά να γίνει. Τόν άριθ-
μό των σπερματοζωαρίων που έλευθε-
ρώνονται σε μια φυσική επαφή θα
μπορούσαμε εύκολα να τον χρησιμο-
ποιήσουμε για να γονιμοποιήσουμε τε-
χνητά πολλές άγελάδες (οι άμερικα-
νοί έπιστήμονες λένε ως 100). "Αν κα-
νείς έχει ένα πολύ καλό ταύρο και
θέλει σε μικρό διάστημα να άποκτήσει
πολλά ζώα απ' αυτή τη ράτσα, μπο-
ρεί να το κατορθώσει με την τεχνητή
γονιμοποίηση. "Όσοσο είναι φανερό,
ότι μαζί μ' αυτό το πρόβλημα θα έχη
κανείς να αντιμετώπιση και διάφορα
άλλα μεγαλύτερα ζωολογικά προβλή-
ματα, όπως π. χ. είναι πώς θα διαλέ-
ξη το άρσενικό ζώο και πώς θα άπο-
φύγη το ζευγάριμα ζώων της ίδιας οι-
κογένειας.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΤΗΝ ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Οπως εζήγησα παραπάνω ή τεχνη-
τή γονιμοποίηση γίνεται μόνο ύ-
στερα από έπίσημη άδεια και με την
έποπτεία ειδικών της Κεντρικής Έπο-
πτικής Έπιτροπής.

Στην Όλλανδία ό άριθμός των έται-
ριών τεχνητής γονιμοποίησης αύξή-
θηκε ανάλογα με την αύξηση του έν-
διαφέροντος γι' αυτήν και με την
βελτίωση των άποτελεσμάτων. Τα κτη-
νοτροφικά αυτά ίνστιτούτα διανέμουν
στούς κτηνοτρόφους το σπέρμα ενός ή
περισσοτέρων ταύρων, που τρέφουν
γι' αυτή τη δουλειά. Οι ειδικοί
παίρνουν σπέρμα, εξετάζουν την ποιό-
τητά του και το άραιώνουν σε μια ει-
δική σούδεση διάλυση. Το σπέρμα
διατηρείται σε χαμηλή θερμοκρασία,
μοιράζεται σε ώριωμένες ποσότητες
στα άγροκτήματα, και εισάγεται στις
άγελάδες με ένεση. "Αν μια άγελάδα
δεν μείνη έγγυος ή ένεση επαναλαμ-
βάνεται και αν δεν φέρη άποτέλεσμα
ούτε ή τρίτη ένεση, τότε μπορεί να
διοφισατή κανείς στειρωση και άμέ-
σως πρέπει να συμβουλευθή τον κτη-
νίατρο.

ΕΙΔΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Για να πραγματοποιηθή ή φυσική
γονιμοποίηση, τα ώαρια και τα
σπερματοζωάρια πρέπει να έκπληρωθύν
ώριωμένους όρους. Το ώαριο δεν μπο-
ρεί βέβαια να εξετασθή, αλλά το σπέρ-
μα μπορεί να εξετασθή πριν από τη
γονιμοποίηση, και άκόμα να έπηρασ-
τή πειραματικά. Έπειδή στην προ-
κειμένη περίπτωση το σπέρμα ενός
ταύρου θα χρησιμοποιηθή για πολλές
άγελάδες, πρέπει να εξετάσουμε συ-
στηματικά την ποιότητα του σπέρμα-
τος. Στην περίπτωση αυτή οι σημαν-
τικότεροι παράγοντες, άνάμεσα σε πολ-
λούς άλλους, είναι: ή δξύτητα, ή συγ-
κέντρωση, ή ζωτικότητα, ό βαθμός ά-
ραιώσεως του σπέρματος, το ποσοστό
των ζωντανών σπερματοζωαρίων, το
ποσοστό των παρά φύσιν σχημάτων, ή
άποτελεσματικότητα της σούδεσής δια-
λύσεως που χρησιμοποιούμε κ.ά.

Μεγάλη σημασία έχει έπίσης ό ά-
ριθμός των σπερματοζωαρίων κατά κυ-
δικό έκατοστόμετρο. "Η ποσότητα του
σπερματικού υγρού που παίρνουμε σε
μια λήψη ποικίλλει από 2-5 κυβ.
έκατ. Σύμφωνα με τον καθηγγητή
Φ. Σ. βάν ντέ Κάαυ σε ένα κυδικό
έκατ. πρέπει να υπάρχουν 500 - 2000
έκτμ. σπερματοζωάρια. "Όταν ό ταύ-
ρος έρχεται σε επαφή με άγελά-
δες 2 ή 3 φορές μέσα σε μικρό хро-
νικό διάστημα, ό άριθμός των σπερ-
ματοζωαρίων, όπως βρέθηκε, δεν είναι
ό ίδιος: μερικές φορές είναι μεγαλύ-
τερος τη 2η ή την 3η φορά.

Αέγεται πώς ό ελάχιστος άριθμός
σπερματοζωαρίων που απαιτείται είναι
200 έκατομ. κατά κυβ. έκατ. "Η γο-
νιμοποίηση δεν είναι άσφαλής αν ό
άριθμός είναι μικρότερος, και έντελως
άδύνατη αν είναι κάτω από 60 έκατομ.
κατά κυβ. έκατ.

Στους 38° Κελσίου το υγιές σπέρ-
μα παρουσιάζεται στο μικροσκόπιο
σαν μια κινούμενη μάζα, σαν ένα νέ-
φωμα. "Η κίνηση αυτή είναι τόσο έν-
τονη που είναι σχεδόν αδύνατο να την
παρακολουθήσουμε σε ένα-ένα σπερ-
ματοζωάριο. "Ο καθηγγητής βάν ντέ
Κααυ όποστηρίζει την καταπληκτική
άποψη ότι αυτή ή συντονισμένη κίνη-
ση δωδεκάζων μονών σπερματοζωα-
ρίων προς μια κατεύθυνση είναι που
δημιουργεί αυτό το νέφωμα. Έέρουμε
πώς το σπέρμα που έχει μικρή ή κα-
θόλου τάση προς σχηματισμό νεφώ-
ματος δεν γονιμοποιεί καλά, ώστε ό
έλεγχος θα έπρεπε να στρέφεται ό-
πωςδήποτε σ' αυτό το σημείο.

ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΛΥΣΗ ΤΟΥ ΣΠΕΡΜΑΤΟΣ

Επειδή το σπερματικό υγρό που
παίρνουμε από τα ζώα δεν τό χρη-
σιμοποιούμε άμέσως για την τεχνητή
γονιμοποίηση, πρέπει να τό διατηρή-
σουμε για ένα χρονικό διάστημα και
να είμαστε εξασφαλισμένοι πώς τα
σπερματοζωάρια θα διατηρήσουν τη
ζωτικότητά τους όσο είναι δυνατό πε-
ρισσότερο, πρέπει να τα καλύψουμε μ'

Ένα στρώμα παραφφίνης ώστε να τα προστατεύσουμε από τόν εξωτερικό αέρα και ακόμη να τα φυλάξουμε σε σκοτεινό μέρος. Έλαττώνουμε σιγά-σιγά τη θερμοκρασία στους 5-6°, και τότε η δραστηριότητα των σπερματοζωαρίων ελαττώνεται πάρα πολύ, μπορούμε όμως να την ξανααυξήσουμε αυξάνοντας τη θερμοκρασία.

Η διάλυση του σπέρματος έχει διπλό πλεονέκτημα: πρώτα το σπέρμα που παίρνουμε από μια λήψη αρκεί για να γονιμοποιήσουμε πολλές αγελάδες και δεύτερο διατηρείται έτσι την γονιμότητά του περισσότερο καιρό. Ο καθηγητής Δρ. Σ. Ρομίτζον κατέγραψε με βάση λεπτομερείς έρευνες σχετικές με τόν μεταβολισμό, να φτιάξει από ένα ουδέτερο κρέμα αυγού φωσφατική διαλυτική όλη που φαίνεται να έχει σπουδαία αποτελέσματα.

Ο τρόπος με τόν οποιο διαλύεται το σπέρμα έχει μεγάλη σημασία για τήν γονιμοποίηση. Το καλό σπέρμα μπορεί να διαλυθεί 1:15 ή 1:20 χωρίς να επηρεαστεί η γονιμοποίηση. Στην Αμερική κάνουν διαλύσεις 1:60 ή και ακόμη αραιότερες ακόμη όμως δεν έχει καθοριστεί το άνωτατο όριο.

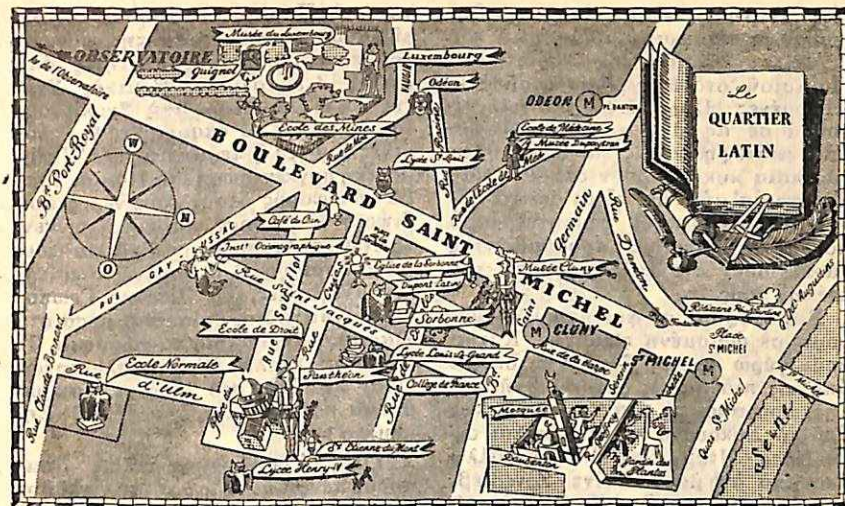
Είναι φανερό πως πάντα προσπαθούμε να υπολογίσουμε τη γονιμότητα του σπέρματος από τήν περιεκτικότητά του σε διάφορα μίγματα απαραίτητα για τόν μεταβολισμό: π.χ. αμινοξέα, βιταμίνες και ένζυμα. Υπάρχουν ενδείξεις ότι τόν καλό σπέρμα πρέπει να περιέχει ένα ελάχιστο ποσοστό ασκορβινικού οξέος.

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

Κανείς δεν μπορεί ν' άρνηθι ότι υπάρχει κάτι τόν αφύσικο στήν τεχνητή γονιμοποίηση.

Γι' αυτό πολλές φορές έχει έκφραση φόβος μήπως η υιοθέτηση αυτής της μεθόδου θα έχει εκφυλιστική επίδραση στους απογόνους τους. Ώστόσο η άφαρμολή της έδειξε ότι ο φόβος αυτός είναι άβάσιμος. Όταν γίνει προσεκτική έκλογή τού σπέρματος ενός νέου αρσενικού ζώου και όταν φροντίσουμε ώστε η γονιμοποίηση τών ωαρίων τών αγελάδων να γίνει από σπέρμα μεγαλύτερων σε ηλικία απ' αυτές ταύρων που η ποιότητα τού σπέρματός τους έχει δοκιμασθεί, η κοινή γνώμη είναι ότι η τεχνητή γονιμοποίηση είναι άνωταρη από τή φυσική.

Στήν Όλλανδία μπορούμε να δούμε τή σημασία που δίνουν στή νέα μέθοδο από τόν γεγονός ότι έμφ στα 1946 διήρχαν 34 εταιρίες, στα 1947 ήταν περίπου 100 και τήν 1ην Μαΐου τού ίδιου χρόνου 120. Οι αγελάδες στις οποίες εφαρμόστηκε η μέθοδος αυτή ήταν στα 1946, 20.000, στα 1947, 60.000 και σήμερα στις 80.000. Ο αριθμός τών γαλακτοφόρων αγελάδων στήν Όλλανδία είναι φθάσει 1.500.000 και στα 5 οοο έχει εφαρμοστεί η τεχνητή γονιμοποίηση. Δεν πρέπει να φανταστεί κανείς ότι οι προσπάθειες που καταβάλλονται για τήν επικράτηση αυτής της μεθόδου τείνουν στήν κατάργηση της φυσικής έπαφής τών ζώων. Σε ώρισμένες περιοχές δάν εφαρμόζεται γιατί τήν βρίσκουν δαπανηρή. Υπολογίζεται ότι σε λίγο διάστημα θα εφαρμόζεται στα 30 οοο τών ζώων.

Η μεγάλη μιζέρια τού Καρτιέ Λατέν

Τού JEAN MAUDUIT

(Από τόν «Revue de la Pensée Française».

Νέα Υόρκη)

Λεωφόρος Σαιν-Μισέλ, 6 ή ώρα τόν βράδυ. Στήν άσφαλτο, ή σκιά τών δέντρων παιχνιδίζει άπαλά με τόν ήλιο. Οι ταράτσες τών καφενείων ξεχειλίζουν από πελάτες, που κάθονται μπροστά σε δροσιτικά ποτά. Στά πεζοδρόμια κυκλοφορεί μεγάλο πλήθος, που ξεχύνεται με θόρυβο προς τόν Σηκουάνα. Πόσο νέοι όμως είναι όλοι αυτοί οι άνθρωποι! Τρεις στους πέντε διαβάτες είναι νεώτεροι από 25 χρόνων. Ομάδες από κορίτσια και άγόρια διασταυρώνονται τραγουδώντας. Πετάει κουβέντες, παίρνουν. Υπάρχει στήν άμεσότητα μια ξενοιασιά, μια άπόλαυση της ζωής.

Βρισκόμαστε στήν καρδιά της φοι-

τητικής συνοικίας, τήν ώρα που τόν Πανεπιστήμιο τών Παρισίων, ή γερική Σορβόνη, αφήνει ελεύθερους τούς μαθητές της σάν ένα σμήνος σπουργιτίας.

Αλλά να τρεις έφημεριδοπώλες που άνοιγουν δρόμο άνάμεσα στό πλήθος και φωνάζουν δυνατά. Ο πρώτος φορεί άνοιχτό πουκάμισο και σακάκι πολύ καλό. Ο δεύτερος φορεί γκόλφ, ή τρίτος, ένα βελούδινο σακάκι, όπως οι καλλιτέχνες. Μοιάζουν με έφημεριδοπώλες όσο ένας άστυνομικός με μπαλαρίνα. Και οι τρεις μαζί δεν ξεπερνούν τόν 60. Τι κάνουν λοιπόν; παίξουν; Μήπως κρατούν φοιτητικές έφημερίδες που τις τυπώνουν για διασκέδαση και τις πουλούν οι ίδιοι οι φοιτη-

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ είναι μικροί άνθρωποι που οι μεγάλοι δεν τούς επιτρέπουν να φέρονται όπως έκαναν και αυτοί όταν ήταν μικροί.

«THE STAR HERALD», Νεμπράσκα, «Ηνωμ. Πολιτείες

τές; Ή μήπως είναι τίποτε μαθητευόμενοι δισεκατομμυριοῦχοι, που ρίχνονται μέσα στην καρδιά του Παρισιού στο επάγγελμα που στίς 'Ηνωμένες Πολιτείες, οδηγεί σίγουρα σε άφθονα χρήματα, αν βέβαια πιστέψη κανείς τα παραμύθια τα οποία κυκλοφορούν στη Γαλλία; Τίποτε απ' αυτά δεν είναι σωστό. Είναι απλώς φτωχοί φοιτητές, που πουλούν έφημερίδες προσπαθώντας να κλείσουν τις πολλές τρύπες της τσέπης τους.

Στο Παρίσι οι φοιτητές δεν μένουν σε ώρισμένη περιοχή. Κατοικούν γύρω από τη Σουβόννη, σε μία από τις πιο παλιές συνοικίες της πόλης, που από τη μία μεριά αρχίζει από το Σηκουάνα και απλώνεται ως τη Νότερ-Ντάμ, ενώ από την άλλη άκουμπά στο βουνό Σαιντ-Ζενεβιέβ, που ύψώνεται προς τη πλευρά του γαλλήνιου Άστεροσκοπείου και του πολυθόρυβου Μονπαρνάς. Ένα μαγικό κομμάτι της Γαλλίας, γεμάτο αναμνήσεις, γεμάτο ιστορία, με ένα όνομα που κάθε του συλλαβή άντηχει καθαρά σε' αυτά όλων των Παρισινών, όταν βρίσκονται στα 20 χρόνια τους: Καρτιέ Λατέν. Ή, πιο απλά, το Καρτιέ.

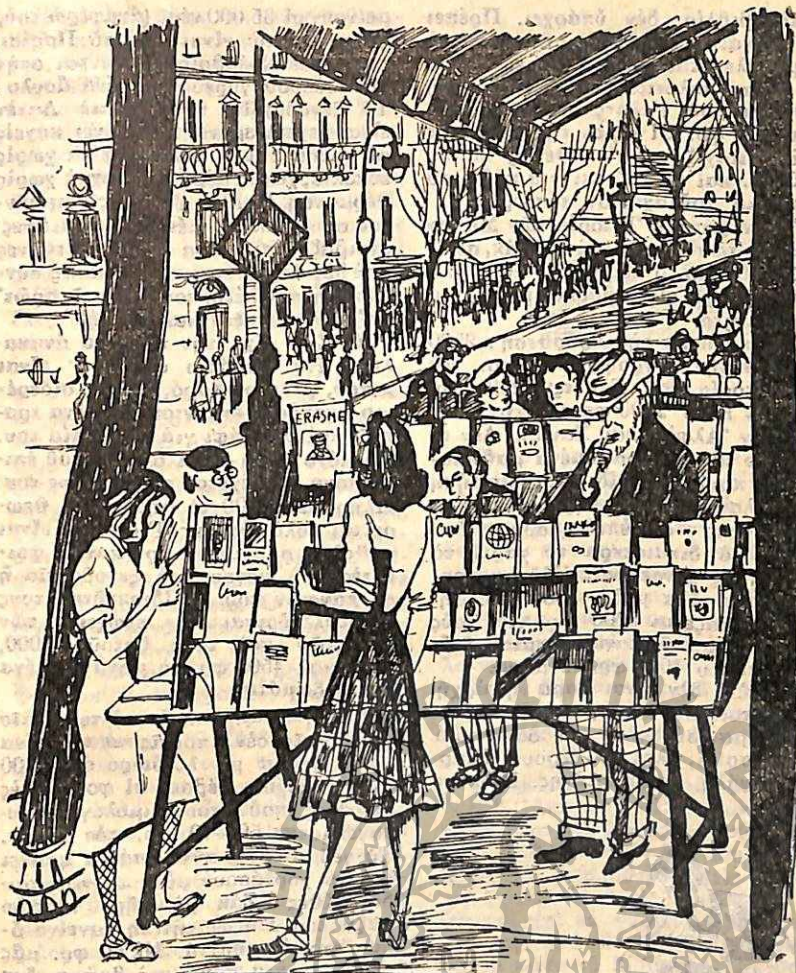
Εκεί βρίσκονται όλες οι Πανεπιστημιακές και Άνωτερες Σχολές. Στα 1939, μέσα στους 78.816 φοιτητές που είχε η Γαλλία, οι 55.122 ή-

ταν στο Παρίσι. Ή Νομική Σχολή της πρωτεύουσας μόνη της, συγκέντρωνε περισσότερους φοιτητές από ότι οι 13 έπαρχιακές Νομικές Σχολές μαζί. Ή Φιλολογική Σχολή τους ίδιους με τις 15 έπαρχιακές Φιλολογικές Σχολές ή περισσότερους. Ύπερβολική συγκέντρωση: το Παρίσι τραβά σαν φάρος όλους τους νέους που διψούν να μάθουν, και τους συγκεντρώνει ζηλότυπα στην άγκαλιά του. Αυτό δημιουργεί ώρισμένες περιέργες ανωμαλίες. Το Έθνικό Γεωπονικό Ίνστιτούτο, βρίσκεται μέσα στο Παρίσι, μακριά από τα χωράφια. Ή Έθνική Σχολή Έμποροπλοιάρχων είναι κι αυτή στο Παρίσι, μακριά ακόμα και από τις όχθες του Σηκουάνα!

Όλες οι κοινωνικές τάξεις αντιπροσωπεύονται σ' αυτό το πλήθος των φοιτητών. Ή Γαλλική Δημοκρατία έχει τη φιλοδοξία να προσφέρει σ' όλα αυτά τα παιδιά ίσες ευκαιρίες για να μορφωθούν. Ή πραγματικότητα δεν είναι τόσο ιδανική. Στους εκατό φοιτητές μόνο τρεις είναι παιδιά εργατών' ενώ στον Ιατρικό κλάδο που απαιτεί περισσότερα χρόνια και συνεπώς στοιχίζει και περισσότερο ή αναλογία τους φθάνει στο 0,9%.

Ο φίλος μου Ζάκ Μπαρριέρ είναι γυιός κατωτέρου υπαλλήλου του Ύπουργείου Οικονομικών. Ήρθε στο Παρίσι από τη μακρινή του έπαρχία για να πάρη το δίπλωμά του στην Ίστορία, ύστερα να γίνη καθηγητής και αργότερα να ετοιμάση την εργασία του για ύφηγητής: σταθμοί που σε μερικά χρόνια θα τον οδηγήσουν στην καθηγεσία.

Προς το παρόν είναι στον πρώτο χρόνο. Χρειάζεται κανείς γενικά δυό χρόνια για να πάρη, (δυό το χρόνο), τα τέσσερα κανονικά διπλώματα: Αρχαίας Ίστορίας, Ίστορίας Μέσων Χρόνων, Νεωτέρας Ίστορίας, Γενικής Γεωγραφίας. Ο Ζάκ αυτό το χρόνο θα μελετήσει Αρχαία Ίστορία και

(Από το «La France, Paris et les Provinces», έκδ. Opé, Παρίσι.)

Ίστορία των Μέσων χρόνων. Βρίσκει δύσκολο αυτό το έργο, όχι γιατί το πρόγραμμα των εξετάσεων είναι ανώτερο των δυνάμεών του: οι ύλικές δυσκολίες πολλαπλασιάζονται και η ζωή του περιπλέκεται.

Πρώτα πρώτα ο Ζάκ μόλις γύρισε

έπρεπε να πληρώση την έγγραφη του, 2.500 φράγκα για να έχη το δικαίωμα να προσέλθη στις εξετάσεις στο τέλος του χρόνου. Ύστερα έπρεπε να αγοράση ώρισμένα βιβλία, που η τιμή τους φθάνει σε άστρονομικούς αριθμούς. Το Λαβίς, βασικό γι'

αὐτὸν βιβλίο, δὲν ὑπάρχει. Πρέπει νὰ πηγαίνει στὴ Βιβλιοθήκη νὰ τὸ συμβουλευέται πράγμα πού τὸν κάνει νὰ χάνη πολὺ τιμὴ ὥρα. Ἡ Γενικὴ Ἱστορία τοῦ Γκλότς στοιχίζει κάπου 900 φρ. Οἱ τόμοι τῆς συλλογῆς Clío στοιχίζουν ὁ καθένας κάπου 400 φρ. καὶ χρειάζεται γιὰ κάθε του διπλόμα τοῦλάχιστον τέσσερις.

Ἡ τετράτομη Ἱστορία τῶν Μέσων χρόνων τῶν Ἀλφὲν καὶ Σανιάκ, στοιχίζει 600 φρ. ὁ τόμος. Κι αὐτὰ ὅλα πού ἀνέφερα εἶναι βασικὰ βιβλία, τὰ ἀπαραίτητα.

Ἄς κάνουμε τὴν πρόσθεση: 2500 φρ. γιὰ τὴν ἔγγραφη· 600 φρ. γιὰ τὴν Ἱστορία τοῦ Γκλότς· 3200 φρ. γιὰ τὴν Κλιό· 2400 φρ. γιὰ τὴν Ἱστορία τῶν Ἀλφὲν καὶ Σανιάκ. Δὲν ἀναφέρω τὰ πολυγραφημένα μαθήματα πού πούλα μιά εἰδικὴ βιβλιοθήκη στὴν πλατεία Σορβόνης: αὐτὰ εἶναι ἀπλησίαστα—ἄς ὑπολογίσουμε ὅσο τὸ δυνατό δικαιότερα τὸ χαρτί, τὸ μελάνι, τὶς πένες καὶ ἄλλα μικροπράγματα: ὅλα μαζὺ 1000 φρ. Δηλαδή χρειάζεται 9700 φρ. γιὰ τοὺς δέκα μῆνες τοῦ πανεπιστημιακοῦ ἔτους, κάπου 1000 φρ. τὸ μῆνα.

Κι αὐτὸ δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἀρχή. Ἡ κατοικία τῶν φοιτητῶν εἶναι πρόβλημα δύσκολο καὶ δαπανηρό. Στὸ Παρίσι, ὅλοι τὸ ξέρουν, ὑπάρχει μεγάλη κρίση στέγης. Πού νὰ

μείνουν οἱ 35.000 νέοι (ἀναφέρω τοὺς φοιτητὲς πού εἶναι ἀπὸ τὸ Παρίσι) πού κάθε Νοέμβριο ξεχύνονται στὴν πρωτεύουσα γυρεύοντας ἕνα ἀσυλό; Τὰ ξενοδοχεῖα τοῦ Καρτελ Λατέν εἶναι ξεχειλισμένα. Πληρώνει κανεὶς μὲ χρυσὰ μιά ἀπλὴ σοφίτα χωρὶς εὐκολία, χωρὶς ἀέρα καὶ συχνὰ χωρὶς θέρμανση. Πολλοὶ φοιτητὲς κοιμῶνται σὲ ἀπολυμασμένους στρατῶνες· στοιβάζονται μέσα στοὺς κοιτῶνες πού δὲν ἀερίζονται καλά: κακὲς συνθῆκες γιὰ μελέτη, πού ἀπαιτεῖ, πρῶτ' ἀπ' ὅλα, μοναξιά καὶ σιωπή.

Ὁ Ζάκ εἶχε τὴν τύχη νὰ ἀνακαλύψῃ ἕνα δωμάτιο σὲ σπίτι· εἶναι μικρό, ἀλλὰ καθαρό, μ' ἕνα σιδερένιο κρεβάτι, ἕνα ντουλάπι, ἕνα τραπέζι καὶ ἕνα ράφι γιὰ τὰ βιβλία του. Τὸ μόνο κακὸ εἶναι ὅτι δὲν τοῦ ἐπιτρέπουν νὰ δέχεται τοὺς φίλους του. Πληρώνει 2.500 τὸ μῆνα, καὶ θεωρεῖται πολὺ εὐτυχής. Γιατί δὲν εἶναι καθόλου σπάνιο νὰ βρῇ κανεὶς φοιτητὲς πού μένουν σὲ ξενοδοχεῖα ἢ σὲ πανσιόν πού οἱ ἰδιοκτῆτες τοὺς ἐκμεταλλεύονται τῇ φτώχειᾳ τῶν φοιτητῶν καὶ τοὺς ζητοῦν 3000, 4000 καὶ 4500 φρ. τὸ μῆνα γιὰ ἕνα σκέτο δωμάτιο.

Καὶ ἡ τροφή! Στὸ πιδ τελευταῖο ξενοδοχεῖο δὲν μπορεῖς νὰ φᾶς ἕνα κοινὸ γεῦμα μὲ λιγότερο ἀπὸ 200 φρ. Ὑπάρχουν βέβαια οἱ φοιτητικὲς καντίνες πού ἔχουν τιμολόγια ἀσυναγώνιστα: 50—70 φρ. τὸ γεῦμα. Τὸ γεῦμα ὅμως αὐτὰ σπάνια φτάνει γιὰ νὰ χορτάσουν αὐτὰ τὰ νέα παιδιά. Χθὲς ὁ Ζάκ μὲ πήρε νὸ φάω μαζὺ του στὴ φοιτητικὴ καντίνα ὅπου πηγαίνει συχνά. Μὲ 50 φρ. μᾶς σέρβιραν μιά σουπὰ μὲ βρώμη, ἕνα λουκάνικο, ἕνα πιάτο πουρέ, ἕνα μῆλο. Ἡ σουπὰ ἦταν σὰν ἄλυσσιβα, τὸ λουκάνικο ἦταν ξερό, τὸ πουρέ, γιὰ ἀποξημίωση, ξεπλυμένο σὰν νερό. Καὶ τὸ μῆλο θὰ εἶχε ἀφήσει τὴ μηλιά, πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια. «Ὅταν τελειώσῃ κανεὶς τὸ φαγητό του», εἶπε ὁ Ζάκ, «νομίζει πὼς ἔχει χορτάσει. Ὑστερα ὅμως ἀπὸ μιά ὥρα θέλει νὰ ξαναφά».

Ἔτσι ἕνας ξένος φοιτητὴς ξοδεύει κάθε μῆνα 1000 φρ. γιὰ τὶς σπουδὲς του, 2500 γιὰ κατοικία καὶ τὸ λιγότερο 4000 γιὰ τροφή. Τὶ τροφή! Καὶ τὶ κατοικία! Ὅλα μαζὺ κάπου 7500 φρ. Καὶ δὲν ἔχω ὑπολογίσει οὔτε τὰ μικροέξοδα, οὔτε τὰ ἔξοδα ρουχισμοῦ, οὔτε τὰ πλυστικά, οὔτε τὸ σίδερο. Ὁ Ζάκ καὶ οἱ ὅμοιοι του πρέπει μὲ τοὺς ἐλάχιστους ὑπολογισμοὺς νὰ ξοδεύουν τὸ μῆνα 9000 φρ. καὶ χωρὶς καμιά περιττὴ δαπάνη.

Ὁ πατέρας τοῦ Ζάκ κερδίζει μὲ ὅλες τὶς ἀποξημιώσεις 16.472 φρ. τὸ μῆνα.

Γι' αὐτὸ ὁ Ζάκ ἐργάζεται. Ἄλλοτε, οἱ νεαροὶ ἀπένταροι φοιτητὲς τὰ βόλευαν παραδίδοντας ἰδιαιτέρως μαθήματα σὲ παιδιά πλουσίων οἰκογενειῶν. Οἱ δυσκολίες ὅμως τῆς ἐποχῆς τοὺς στέρησαν αὐτὸν τὸ πόρο. Γι' αὐτὸ πρέπει κανεὶς νὰ περιορίσῃ σὰ πιδ ἀπλὰ ἐπαγγέλματα: ἐφημεριδοπώλης ἢ πωλητὴς π. χ. σὲ κανένα βιβλιοπωλεῖο. Ὁ Ἄντρέ πού εἶναι 20 χρονῶν καὶ φοιτητὴς τῆς Νομικῆς πλύνει τὰ πιάτα σ' ἕνα νυχτερινὸ κέντρο. Ὁ Ζάκ, φοιτητὴς τῆς Φιλολογίας 19 χρονῶν, ξεφορτώνει τὰ φορητὰ αὐτοκίνητα πού κουβαλοῦν λαχανικά. Ὁ Ζάκ Μπαρριέ, ὁ φίλος μου, εἶχε τὴν τύχη νὰ βρῇ μιά θέση φιγκυράν σ' ἕνα θέατρο τοῦ Σατελέ. Κάθε βράδυ ἀπὸ τὶς 9 - 11 παρὰ τέταρτο παίρνει ταπεινὰ μέγρος σὲ μιά πλοῦσια ἐπιθεώρηση.

Στὴν πρώτη πράξη κάνει ἕνα διαβάτη βιαστικὸ πού διατρέχει τὴ σκηνὴ μὲ μεγάλα βήματα στριφογυρίζοντας τὸ μπαστούνι του. Στὴ δευτέρα, εἶναι κι αὐτὸς μέσα σὲ μιά συντροφιὰ «κομψῶν κυριῶν» πού δειπνοῦν σ' ἕνα ἐστιατόριο: καθισμένοι μπροστά σὲ ἕνα κοτόπουλο ἀπὸ χαρτί, προσποιεῖται ὅτι συζητεῖ εὐχάριστα μὲ τὴν διπλάνη του, μιά μοδιστροῦλα πού ράβει στὰ σπίνια καὶ θέλει κι αὐτὴ νὰ αὐξήσῃ τὰ εἰσοδήματά της. Τὶς πρώτες ἡμέρες ὁ Ζάκ ἔβρισκε ὅλη αὐτὴ τὴ δουλειὰ πολὺ γελοία. Τώρα ἔχει ἀλλάξει γνώμη.

Εἶναι λίγος καιρὸς τώρα πού ὁρισμένοι γονεῖς, ὅταν θέλουν νὰ πᾶνε ἴσους στὸ θέατρο ἢ στὸν κινηματογράφον νοικιάζουν μὲ τὴ βραδυὰ ἕνα φοιτητὴ γιὰ νὰ τοὺς φυλάῃ τὸ μαρφά. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ ἰδρύθηκε καὶ ἕνα πρακτορεῖο: «Ἐμπρός, θὰ ἤθελα ἕνα φοιτητὴ» προτιμῶ νὰ ἔχῃ γένεια γιατί ὁ μικρὸς μου τραλαίνεται νὰ τραβᾷ γένεια.

Στοὺς 10 φοιτητὲς οἱ 7 εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ἐργάζωνται γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴ ζωὴ τους.

Ὁ Ζάκ σηκώνεται κάθε μέρα στίς 8. Ἀπὸ τὶς 9 - 12 παρακολουθεῖ μαθήματα στὴ Σορβόνη. Ἀπὸ τὶς 2-6 πάλι μαθήματα, ἂν δὲν πᾶν νὰ δουλέψῃ στὴ βιβλιοθήκη. Στίς 7 τρώει γιὰ βράδυ. Ἀπὸ τὶς 9 βρίσκεται στὸ θέατρο καὶ δὲ γυρίζει ποτὲ σπίτι του πρὶν ἀπὸ τὶς 11. Γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ κἀνῃ τὸ διάβασμα πού ἀπαιτεῖ τὸ δίπλωμά του, ἀναγκάζεται συχνὰ νὰ ξενυχτᾷ. Ἔτσι οἱ ὅμοιοι του καμπουριάζουν, τὸ στήθος του μπαίνει μέσα. Δὲν ἔχει καιρὸ νὰ κἀνῃ σπόρ. Στὴν ἀρχὴ εἶχε πῆ πὼς θὰ πῆγαινε νὰ γυμναζόταν τακτικὰ στὸ Ρ.Υ.Σ., τὴ μεγάλη Παρισινὴ Φοιτητικὴ Λέσχη, πού κάθε χρόνον δίνει στὴ Γαλλία μερικὸς ἀπὸ τοὺς καλύτερους ἀθλητὲς τῆς. Ἡ κουραστικὴ ζωὴ δ-

μωσ που κάνει έσβησε πολύ γρήγορα αυτές τις ώρες του αποφάσεις.

Δεν είναι λοιπόν καθόλου καταπληκτικό αν ύστερα απ' όλα αυτά η ύγεια των παρισυνών φοιτητών είναι πολύ άμφιβολη, παρ' όλες τις λεπτομερείς ιατρικές εξετάσεις που τους κάνουν κάθε τόσο. Νευρασθένεια, άναιμία, φυματίωση κυρίως. Η πληγή αυτή, που υποχωρεί σ' όλες τις άλλες τάξεις της κοινωνίας, κερδίζει έδαφος κάθε χρόνο στους φοιτητές.

Σύμφωνα με τις στατιστικές, 1 στους 120 φοιτητές είναι φυματικός — στους φοιτητές της Ιατρικής, 1 στους 50.

Τα χρόνια της φοιτητικής ζωής δεν είναι πιά παρὰ ένας

θρύλος. Η ξενόιασιά που αναπνέει κανείς με τον άερα των παλιών καιρών στη Λεωφόρο Σαΐν· Μισέλ δεν είναι παρὰ μία πρόσοψη. Πίσω απ' αυτήν, κάτω από τον θρύλο, υπάρχουν νέα παιδιά που υποφέρουν, συντριμμένα από τον κόπο, παιδιά που αναγκάζονται να μελετούν υπεράνθρωπα μένοντας σε άθλιες κατοικίες, με κακή τροφή και χωρίς κανένα έφόδιο.

Παρ' όλα αυτά βρίσκουν τη ζωή ώραία. Γελούν, τραγουδούν, οργανώνουν κομικές παρελάσεις. Πηγαίνουν περίπατο κορίτσια και άγόρια στις δενδροστοιχίες του κήπου του Λουξεμβούργου. Είναι 20 χρονών.

Όσοσο τα 20 αυτά χρόνια είναι ποτισμένα με μεγάλη μιζέρια.

Εικονογράφηση ROGER MAIRE

Είναι αποδοτική ή μεγάλη επιχείρησις;

Του S. R. DENNISON

Υφηγητού των Οικονομικών Έπιστημών
του Πανεπιστημίου του Καϊμπριτζ

(Όμιλία στο Τρίτο Πρόγραμμα του BBC)

Μία από τας πλέον εύρέως υποστηριζόμενας γνώμας της εποχής μας, είναι ότι η οικονομική οργάνωσις μεγάλης κλίμακος πρέπει να είναι άποτελεσματική και ότι η τάσις αυτή είναι αναπόφευκτος. Συνυφασμένη με αυτήν την γνώμη είναι η άποψις ότι η κατεύθυνσις των οικονομικών υποθέσεων υπό μιᾶς κεντρικής αρχῆς είναι άνωτέρα του συστήματος της ελευθέρας επιχειρήσεως όχι μόνον διότι η κεντρική αρχή θα λαμβάνει καλύτερας αποφάσεις αλλά και διότι η παραγωγή θα είναι ικανοποιητικωτέρα. Εἰς την άποψιν αυτή βασίζεται η υπόσχεσις διὰ την βελτίωσιν του βιοτικού επιπέδου την όποιαν μᾶς έδωσαν οἱ πιστεύοντες εἰς την οργάνωσιν της οικονομίας. Υπάρχουν πολλοὶ λόγοι διὰ τοὺς οποίους πιστεύω ότι η υπόσχεσις αυτή είναι χιμαιρική, θὰ ασχοληθῶ ὅμως σήμερα μόνο μ' ένα θέμα κυρίως: ότι η ταύτισις της οργανώσεως μεγάλης κλίμακος και της αποδοτικότητος είναι αντίθετος και πρὸς την λογικήν και πρὸς τὰ πράγματα.

Έν πρώτοις πρέπει να ξεγήσω σαφῶς τί έννοῶ διὰ της λέξεως «άποδοτικότης». Κατὰ προσέγ-

γισιν άποδοτικότης θὰ πῆ να επιτύχη κανείς μίαν ὀρισμένην απόδοσιν με την ὀλιγωτέραν δυνατήν προσπάθειαν. Σημαίνει να παράγη κανείς με την ελαχίστην δυνατήν δαπάνην εἰς κεφάλαια, εργάτας, υλικά κλπ. Γνωρίζω ότι οἱ συνάδελφοί μου οικονομολόγοι θὰ μπορούσαν άμέσως να άπαριθμήσουν πολλοὺς χαρακτηρισμοὺς αὐτοῦ του ὅρου δι' αὐτὸ διὰ ἀκριβῶς άνέφερα τὰς λέξεις «κατὰ προσέγγισιν». Θὰ ἐμμένω ὅμως εἰς τὸν ὀρισμόν μου και θὰ τὸν λάβω ὡς γενικὸν κανόνα, αρκετὰ ἱσχυρόν, ὥστε κάθε παρέκλεισις απ' αὐτὸν να χρειάζεται ἰδιαιτέραν ἐξήγησιν.

Η ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΣ ΙΕΡΑΡΧΙΑ

Άς θέσωμεν τὰ προβλήματα μας έχοντες κατὰ νοῦν αὐτὸν τὸν ὀρισμόν. Εἶναι επιτυχής μία μεγάλη επιχείρησις; Όσον και αν χρησιμοποιῇ πολλοὺς υπαλλήλους με μεγάλους μισθοὺς, ὅσον συγχρονισμένον και αν εἶναι τὸ λογιστικόν της σύστημα κλπ. χρησιμοποιεῖ άραγε ὀλιγώτερα κεφάλαια διὰ μίαν ὀρισμένην παραγωγήν ἀπὸ ὅσα απαιτοῦνται διὰ μίαν μικροτέραν εταιρίαν; Μία μικροτέρα εταιρία δεν έχει την

Ιδίαν περίπλοκον οργανώσιν, Ιεραρχίαν ύπαλλήλων κλπ., άπλως διότι δέν τά χρειάζεται εις τήν πραγματικότητα αυτό είναι αϊ δαπανηραϊ αναγκαιότητες τής μεγάλης επιχειρήσεως και αξίζουν μόνον εάν έχουν ως αντιστάθμισμα άλλας οικονομίας εις τήν παραγωγήν τās όποιās δέν μπορεί νά έχη ό μικρότερος παραγωγός.

Υπάρχουν ώρισμένοι κλάδοι εις τούς όποιους μπορεί νά επιτευχθῇ μεγάλη οικονομία εις τεχνικά ζητήματα δια τής μεγάλης οργανώσεως. Τά συνήθως αναφερόμενα παραδείγματα είναι: ή παραγωγή ήλεκτρισμού, αϊ σιδηροδρομικαϊ μεταφοραϊ, ή κατεργασία σιδήρου και χάλυβος και ή βιομηχανία αυτοκινήτων, και αναφέρονται τόσον συχνά, ώστε κανείς διερωτάται εάν μπορούν νά υπάρξουν και πολλά άλλα. Φαίνεται ότι αποτελούν εξαίρεσιν εις τήν υπόθεσιν συμφώνως πρὸς τήν όποιαν σημαντικαϊ οικονομία δύνανται νά επιτευχθοῦν δια τής χρησιμοποίησεως μεγάλων ποσοτήτων τών κυριωτέρων έφοδίων και ύλικών. Τό στοιχείον αυτό δέν υπάρχει εις πολλές άλλας βιομηχανίας. Ένα μεγάλο π.χ. εργοστάσιον βάμβακος δέν έχει μεγαλυτέρας και καλυτέρας άτράκτους από ένα μικρόν, απλως έχει μεγαλύτερον αριθμόν άτράκτων και δέν γίνονται εις τήν πραγματικότητα τεχνικαϊ οικονομίαϊ τοῦ είδους πού μπορούν νά επιτευχθοῦν εις τόν μεγάλον σταθμόν παραγωγής ήλεκτρικοῦ

ρεύματος ή μιᾶς μεγάλης καμίνου. Υπάρχουν πολλά παραδείγματα δια νά δείξωμεν ότι αϊ οικονομίαϊ τής μαζικῆς παραγωγής δέν είναι τόσο γενικαϊ όσον συχνά νομίζεται. Τό σημείον τοῦτο διαφωτίζουν αϊ εκθέσεις τών Βιομηχανικῶν Έπιτροπών. Αϊ Έπιτροπαϊ αὐταϊ ήρεύνησαν διαφόρους Βρεταννικās βιομηχανίας και όλαι σχεδόν άνέφερον ότι τό μεγάλο εργοστάσιον δέν δύναται νά επιτύχη περισσοτέραν οικονομίαν εις τήν παραγωγήν από τό μικρόν. Π.χ. ή Βιομηχανική Έπιτροπή λέγει ότι εις τήν βιομηχανία κατασκευῆς υποδημάτων αϊ συνθηκαι παραγωγής πλησιάζουν διαρκώς περισσότερο πρὸς τήν μαζικήν παραγωγήν. Έν τούτοις επί συνόλου 800 εργοστασίων, μόνον 14 χρησιμοποιοῦν πλέον τών 1000 εργατῶν. Τά περισσότερα έχουν όλγωτέρους τών 200 εργατῶν έκαστον. Έν τούτοις ή Βιομηχανική Έπιτροπή κατέληξε εις τό συμπέρασμα ότι «τό γενικόν επίπεδον αποδόσεως είναι τοιοῦτον, ώστε δέν εύρίσκομεν ότι δια τής αναδιοργανώσεως θά μπορούσε νά επιτευχθῇ σημαντικαϊ και εκτεταμέναϊ οικονομία.»

ΔΥΣΚΟΛΙΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΝ

Ός εκ τούτου ή μαζική παραγωγή δέν απαιτεῖ αναγκαστικῶς και μεγάλας οργανώσεις. Η κλίμαξ ή όποια απαιτεῖται δια τήν πλήρη

εκμετάλλευσιν τής μαζικῆς παραγωγῆς μπορεί εις τήν πραγματικότητα νά είναι αρκετά περιορισμένη. Εις ώρισμένας πάλιν περιπτώσεις ή τεχνική πρόοδος εξυπηρετεῖται από τό μικρόν εργοστάσιον. Ό ήλεκτρισμός π.χ. παρ' όλον ότι χρειάζεται μεγάλο εργοστάσιον δια τήν καλήν παραγωγήν, έχει ελαττώσει τήν έκτασιν τών εγκαταστάσεων πού απαιτοῦνται δια τήν επίτευξιν μεγαλυτέρας αποδόσεως εις πολλούς άλλους κλάδους τής παραγωγῆς.

Η μεγάλη εταιρία είναι ἴσως ικανή νά εξασφάλιση έμπορικὴν οικονομίαν δια τήν πραγματοποίησιν τής όποιās ένα άλλο εργοστάσιον θά ήτο πολὺ μικρόν. Εις ώρισμένας περιπτώσεις αὐταϊ και άλλου είδους οικονομίαϊ μπορεί νά είναι σημαντικαϊ. Υπάρχουν όμως και δαπάναι τών όποιων τό μέγεθος αυξάνεται με τήν αύξησιν τής κλίμακος τών εργασιών. Τά βασικά προβλήματα είναι τά αναφερόμενα εις τήν διαχείρησιν και τόν έλεγχον. Πολλοὶ πιστεύουν ότι ό συντονισμός είναι ή μόνη λύσις δι' όλας τās δυσκολίας. Δέν είναι όμως. Αὐτός καθεαυτὸν ό συντονισμός αποτρέπει ένα μεγάλο πρόβλημα πού πρέπει νά λυθῇ. Μία μεγάλη οργανώσις αναθέτει αναγκαστικῶς καθήκοντα και ευθύνας εις πολλούς ανθρώπους. Δια νά διατηρῇ όμως τήν θέσιν της πρέπει νά υπάρχει συνοχή μεταξὺ τών πράξεων όλων αὐτῶν τῶν ατόμων τὰ όποια αναγκαστικῶς δορύν

ανεξαρτήτως, έκαστον εις τήν ιδιάν του σφαῖραν ευθύνης. Τοῦτο δύναται νά επιτευχθῇ μόνον δια τής ξεαρτήσεως όλων εξ ένός κοινού κέντρου, όπου θά υπάρχει ένας υπεύθυνος δια νά λαμβάνη τās τελικās αποφάσεις. Συνεπῶς πρέπει νά συμβουλευώνται συνεχῶς οἱ μὲν τούς δέ και νά καταβάλλουν διπλήν προσπάθειαν. Τά αποτελέσματα δέ δυνατόν νά είναι συμβιβασμοὶ μη ικανοποιητικοὶ, διότι βεβαίως κάθε άτομον πρέπει νά γνωρίζη περισσότερα παντός άλλου δια τό άμεισον ιδιόν του πεδίου δράσεως και ό γενικός διευθυντής, ό συντονιστής, πρέπει νά αποφασίξη βάσει πολὺ γενικευμένων πληροφοριών. Θά αναγκασθῇ ἴσως νά σχηματίξη γνώμην μάλλον συμφώνως πρὸς τὰ προσόντα τοῦ ανθρώπου ό όποιος τοῦ παρουσιάζει ένα ζήτημα, παρὰ συμφώνως πρὸς τήν σπουδαιότητα τοῦ ίδιου τοῦ ζητήματος.

ΜΙΑ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΛΥΣΙΣ

Πρὸς τούτοις, όσον λεπτομερῇ και αν είναι τά συστήματα έλέγχου και έποπτείας, θά γίνονται πάντοτε σφάλματα διαχειρήσεως τὰ όποια δέν θά φθάνουν μέχρι τοῦ διευθυντοῦ. Διάφορα διοικητικά συστήματα δοκιμάζονται δια νά εξασφαλίσουν αποτελεσματικόν έλεγχον δια τοῦ κέντρου, χωρίς νά καταπνίγουν συγχρόνως κάθε ανεξάρτητον δράσιν και πρωτοβουλίαν. Έν τούτοις ποτὲ δέν κατορθώνουν νά υπερνική-

σουν τὸ βασικὸν δίλημμα : νὰ ἐκλέξουν μεταξὺ ἀποκεντρώσεως μετὴν ἐλευθερίαν πρωτοβουλίας καὶ συντονισμοῦ μετὴν προσαρμογῇ τῶν διαφόρων μερῶν εἰς ἓνα σχέδιον καθοριζόμενον ὑπὸ τοῦ κέντρου. Εἰς τὴν πραγματικότητα πρέπει νὰ ἐπιτευχθῇ κάποιος συμβιβασμός.

Κατὰ βάθος, τὸ κατώτερον ὅριον τῆς ἐκτάσεως μιᾶς ἐπιχειρήσεως ὥστε νὰ εἶναι ἀποδοτικὴ ἔξαρχαται ἀπὸ τὴν προσωπικὴν ἱκανότητα τοῦ ἀνθρώπου νὰ κατονῇ καὶ νὰ ἐλέγχει τὰς λεπτομερείας ἑνὸς πολυσυνθέτου συνόλου. Οἱ «ἀριστοί» εἶναι πολὺ σπάνιοι, καὶ ὅταν ἀκόμη μποροῦν νὰ εὗρεθῶν αἱ ἱκανότητές των δὲν εἶναι ἀπεριόριστοι. Βεβαίως φαίνεται ὅτι — τουλάχιστον αἱ πολὺ μεγάλοι ἐταιρίαι, εἶναι πολὺ μεγάλοι διὰ τὰς λειτουργοῦν κατὰ τὸν ἄριστον τρόπον. Τοῦτο ἔχει ἀπὸ πολλοῦ ἀναγνωρισθῇ ἀπὸ ἐκείνους ποὺ γνωρίζουν καλύτερα. Ἀναφέρω τοὺς λόγους τοῦ Προέδρου τῆς Ἐταιρίας Τζένεραλ Μότορς, τῆς μεγαλύτερας βιομηχανικῆς ἐπιχειρήσεως τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν: «Σχεδὸν εἰς ὅλον τὸν κύκλον τῶν ἐργασιῶν μᾶς φαίνεται ὅτι ὑποφέρομεν ἀπὸ μίαν ἀδράνειαν προερχομένην ἐκ τοῦ μεγάλου ὄγκου τῆς ἐπιχειρήσεως. Φαίνεται ὅτι δυσκόλως κινούμεθα. Τόσο πολλοὶ ἄνθρωποι εἶναι ἀναμεμιγμένοι καὶ ἀπαιτεῖται τόσον μεγάλη προσπάθεια διὰ νὰ πραγματοποιηθῇ κάτι νέον. Συχνὰ ἀναγκάζομαι νὰ καταλήξω εἰς

τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ «Τζένεραλ Μότορς» εἶναι τόσον μεγάλη ἐπιχείρησις καὶ ἡ ἀδράνειά της τόσον ἐκτεταμένη, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ τὴν διευθύνωμεν». Αὐτὰ ἐλέγχθησαν εἰς τὰ 1925. Ἐκτοτε ἡ «Τζένεραλ Μότορς» υἱοθέτησε τὴν μόνην ἱκανοποιητικὴν λύσιν τοῦ προβλήματος δηλ. νὰ σταματήσῃ τὴν ἀρχικὴν προσπάθειαν καὶ νὰ διαιρεθῇ εἰς ὀρισμένον ἀριθμὸν αὐτονόμων ἐργοστασιῶν τὰ ὅποια συνδέονται μεταξὺ των διὰ τοῦ σχετικῶς χαλαροῦ ἐλέγχου τοῦ κέντρου. Τὸ παράδειγμα τῆς ἠκολούθησαν καὶ ἄλλαι βιομηχανίαι καὶ ὅχι μόνον αἱ μεγαλύτεραι. Ὁ ἐπιτυχὴς συντονισμὸς καὶ ἡ ὁμαλὴ καλὴ ἀπόδοσις μιᾶς μεγάλης ἐπιχειρήσεως ὑπάρχει μόνον εἰς τὴν φαντασίαν ὅσων καταστρώνουν οἰκονομικὰ σχέδια. Ὅσοι γνωρίζουν τὰ πράγματα ἐξ ἰδίας πείρας, ξέρουν καλύτερα τὰς δυσκολίας, τὴν σπατάλην καὶ τὰς ἀτελείας της.

ΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΙ

Αἱ διαπιστώσεις αὗται ἰσχύουν πολὺ περισσότερον διὰ τὰς κρατικοποιημένας βιομηχανίας. Ἡ κρατικοποίησις ὑποστηρίζεται καὶ υἱοθετεῖται διὰ λόγους πάρο πολλούς, τοὺς ὁποίους δὲν μπορῶ νὰ ἐξετάσω ἐδῶ. Πολλὰ ὅμως ἀναμένονται ἀπὸ τὸν ἐνιαῖον ἔλεγχον καθε βιομηχανίας διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῶν καλῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ συντονισμοῦ. Τὸ πρῶτον βῆμα εἶναι ἡ δημιου-

γία ἑνὸς νέου μεγάλου διοικητικοῦ μηχανισμοῦ ἐπὶ κεφαλῇς βεβαίως τοῦ ἥδη ὑπάρχοντος εἰς τὰς βιομηχανικὰς ἐταιρίας. Δεδομένου ὅτι ἡ βιομηχανία πρέπει νὰ ἐλέγχεται, ἓνας τέτοιος μηχανισμὸς εἶναι ἀναγκαῖος. Ἐὰν ὅμως ἡ διάγνωσίς μου εἶναι ὀρθή, τὰ πλεονεκτήματα τοῦ συντονισμοῦ εἶναι εἰς τὴν πραγματικότητα ἀπατηλά, ἐνῶ τὰ προβλήματα τὰ ὅποια δημιουργοῦνται ἀπὸ τὴν ἰδρυσιν ἑνὸς μόνου μεγάλου ὀργανισμοῦ θὰ γίνουν πολὺ φανερά. Ἡ κρατικοποιημένη βιομηχανία πρὸς τοὺς ἔχει ὀρισμένα χαρακτηριστικὰ τὰ ὅποια πιθανῶς νὰ ἐνισχύσουν τὰ μειονεκτήματα τῆς μεγάλης ὁργανώσεως: ἡ κλίμαξ τῶν ἐργασιῶν θὰ γίνῃ μεγαλυτέρα τῆς τῶν ἰδιωτικῶν ὀργανισμῶν, τὸ σῶμα ἐλέγχου θὰ ἔχῃ εἰδικὴν μονοπωλιακὴν ἐξουσίαν, καὶ ἡ μορφή τῆς ὁργανώσεως θὰ δημιουργεῖ διαχωρισμένας καὶ δυσκόλως καθοριζόμενάς εὐθύνas.

Ἴσως ἐρωτήσῃ κανεὶς: Διατί ἄραγε αἱ μεγάλοι ὁργανώσεις εἶναι τόσον χαρακτηριστικαὶ τὸ σύγχρονον οἰκονομικὸν σύστημα; Μία ἀπάντησις εἶναι ὅτι δὲν ἀποτελοῦν κύριον χαρακτηριστικόν. Ἐπὶ παραδείγματι μόνον τὸ 1/4 περίπου τοῦ ὀλικοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐργατῶν τῶν βιομηχανιῶν τῆς Βρετανίας ἐργάζεται εἰς ἐπιχειρήσεις αἱ ὁποῖαι χρησιμοποιοῦν ἄνω τῶν 1000 ἐργατῶν ἑκάστη. Εἰς πολλὰς βιομηχανίας, σχετικῶς μικρότεραι ἐπιχειρήσεις ἔρχονται πρῶται εἰς ἀπόδοσιν καὶ κίνη-

σιν. Ἡ πραγματικὴ ἀπάντησις ἐν τούτοις εἶναι ὅτι αἱ μεγάλοι ὁργανώσεις δημιουργοῦνται κατὰ πιν ὀρισμένον σχεδίον καὶ συμφῶνως πρὸς αὐτό. Δὲν ὑπάρχει τίποτε εἰς τὴν σύγχρονον οἰκονομίαν τὸ ὁποῖον νὰ τὰς καθιστᾷ ἀναποφεύκτους. Τοῦτο εἶναι τόσον φανερόν διὰ τὰς κρατικοποιημένας βιομηχανίας, ὥστε δὲν χρειάζεται σχεδὸν νὰ τὸ ἀναφέρω. Εἰς τὴν ἰδιωτικὴν βιομηχανίαν αἱ μεγάλοι ἐταιρίαι συνήθως δημιουργοῦνται ἀπὸ συνδήκας ἑνας πρὸς τὴν προσπάθειαν τῆς αὐξήσεως τῆς ἀποδοτικότητος, ἓνας δὲ ἐκ τῶν κυρίων λόγων εἶναι ἡ προσπάθεια ἰδρύσεως μονοπωλίου, καὶ ὅλα ὅσα αὐτὸ συνεπάγεται.

Τοῦτο νομίζω ἔχει ἀναγνωρισθῇ σιωπηρῶς εἰς τὸ Νομοσχέδιον περὶ Ἐρεῦνης καὶ Ἐλέγχου τῶν Μονοπωλίων, τὸ ὁποῖον τελευταίως ὑπεβλήθη εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων. Ἐνας Νόμος περὶ Μονοπωλίων θὰ ἠδύνατο νὰ εἶναι χρήσιμος. Ὑπάρχουν ὅμως ὀρισμένα νομικὰ καὶ συνταγματικὰ στοιχεῖα εἰς τὴν κοινίαν μας τὰ ὅποια μποροῦν νὰ εὐνοήσουν τὸ μονοπώλιον, χωρὶς δὲ αὐτὰ νὰ μεταβληθῶν, κάθε κατευθυνομένη προσπάθεια διὰ τὸν ἔλεγχον τῶν μονοπωλίων θὰ ἔχῃ μόνον περιορισμένην ἐπιτυχίαν. Πρὸς τοὺς αἱ κρατικοποιημένας βιομηχανίαι, καὶ ὅπως εἶναι φανερόν καὶ ἄλλοι ὀργανισμοί, ἀποκλείονται ἀπὸ τὴν προταθείσαν νομοθεσίαν. Ἡ πεποίθησις ὅτι ἡ μεγάλη

δργάνωσις πρέπει νά ἔχη καλυτέραν ἀπόδοσιν τῆς μικρᾶς καὶ ὅτι ὁ συντονισμὸς εἶναι ἀνώτερος ἐκείνου τὸ ὁποῖον ἀποκαλοῦμεν χάος τοῦ συναγωνισμοῦ, ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχη.

Νομίζω ὅτι ἡ μόνη μας ἐλπίς διὰ νά ἐξασφαλίσωμεν μίαν ἐξυψωσιν τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου ἐξαρτάται ἀπὸ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἐλευθέρου συναγωνισμοῦ τῶν ἐπιχειρήσεων. Ὅπως ἔγραψεν κάποτε ὁ Λόρδος Κέην, «Τὰ πλεονεκτήματα τῆς ἀποκεντρώσεως ὡς πρὸς τὴν λήψιν τῶν ἀποφάσεων καὶ τὴν ἀσκήσιν τῆς ἀτομικῆς πρωτοβουλίας εἶναι ἴσως ἀκόμη μεγαλύτερα ἀπ' ὅτι ἐνόμιζον κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα». Εἶναι μεγαλύτερα καθ' ὅσον ὁ οἰκονομικὸς κόσμος ἔχει γίνει περισσότερον πολὺπλοκος περισσότερον ἐξηρημένος ἀπὸ τὴν εἰδίκευσιν. Εἰς τὴν πραγματικότητα ἔχομεν προχωρήσει πολὺ πέραν τοῦ σημείου εἰς τὸ ὁποῖον ἡ ἱκανότης τοῦ ἀνθρώπου δύναται νά ἐλέγῃ ἐπιτυχῶς τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν κατὰ τὸν τρόπον ὁ ὁποῖος ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς γενικῆς δργανώσεως. Δὲν εἶναι τὸ σύστημα τῆς ἐλευθέρως ἐπιχειρήσεως τὸ

ὁποῖον ἔχει ἀπαρχαιωθῇ μετὰ τὰς οἰκονομικὰς ἐξελίξεις τῶν τελευταίων 200 ἐτῶν. Εἶναι ἡ γενικὴ κρατικὴ δργάνωσις ἡ ὁποία εἶναι ἀπηρχαιωμένη, καὶ ἀνῆκει εἰς ἓνα παλαιότερον καὶ ἀπλουστερον οἰκονομικὸν κόσμον.

Δὲν εἶναι καθόλου εὐκόλουν νά δημιουργήσωμεν συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας θὰ ἀπέδιδε συναγωνισμὸς καὶ συγχρόνως νά διορθώσωμεν τὰς σημαντικὰς δυσαρμονίας ὅπως τὴν μεγάλην ἀνεργίαν, ἢ τὴν ἄκραν ἀνισότητα πράγματα τὰ ὁποῖα ὅλοι ἀναγνωρίζομεν ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νά ὑπάρχουν. Εἶναι ἔργον τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ μεγάλην θετικὴν προσπάθειαν ἀπὸ τὸ Κράτος, ὥστε νά εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ συναγωνισμὸς θὰ γίνεται πλέον ἀποτελεσματικὸς καὶ δικαίως καὶ ὅτι τὰ εὐεργετήματά του θὰ χρησιμοποιῶνται διὰ νά μειώσουν ὅλας τὰς τιμὰς εἰς τὸ ἐλάχιστον.

Εἶναι κάτι τὸ ὁποῖον δὲν ἐγινε ἄλλοτε. Νομίζω ὅμως ὅτι δὲν εἶναι ἀδύνατον. Καὶ—ἀντιθέτως πρὸς τὸν χιμαιρικὸν κόσμον ὀρισμένων δργανωτῶν—κλείνει μέσα τον μίαν ὑπόσχεσιν οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς βελτιώσεως.

Η ΕΤΑΙΡΙΑ ΧΟΥΒΕΡ στὴν Ἀγγλία ἔχει ἐφαρμόσει ἓνα σύστημα σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο οἱ ὑπάλληλοι ὑπέβαλλαν διάφορες προτάσεις στὴν διεύθυνση. Κάθε χρόνον ὑποβάλλονται περίπου 600 προτάσεις. Ὅταν ἐξ αἰτίας τῆς ἐλλείψεως ὀλικῶν ἔγινε ἀπαραίτητη ἡ ἐφαρμογὴ ἐκτάκτων μέτρων γιὰ τὴν καλύτερη δυνατότητα συζητήθηκαν ἐκατὸ περίπου πρωτότυπες ἰδέες γιὰ τὴν ἐξοικονόμηση τῶν ὀλικῶν. Ἡ ἐπιτυχία αὐτῆς συνετέλεσε ὥστε νά καλοῦνται ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι γιὰ νά προτείνουν, ὅτι νομίζουν καλύτερο. Ἡ διεύθυνση ἔκρινε πὼς τὰ 20 % ἀπὸ τὰς 4.840 προτάσεις ἦσαν καλὰ καὶ χάρις αὐτῆς ἡ ἐταιρεία θὰ κερδίσει 70.000 λίρες καὶ 29.000 ὥρες ἐργασίας.

«FACTS FOR INDUSTRY», Λονδίνο.

ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΜΕ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗ

Τοῦ TRAIAN SELMARU
(Ἀπὸ τὸ «Scanteia», Βουκουρέστι.)

Μαζὺ μὲ πολλὰς χιλιάδες ἐργάτες πέρασα 15 μέρες στὴν παραθαλάσσια λουτρόπολη Βασίλε Ροαίτα, ὅπου γιὰ πολλὰ χρόνια κανένας ἐργάτης δὲν μπορούσε νά πατήσῃ τὸ πόδι του.

Ὅλες αὐτὲς τὲς δεκαετηρίδες τῆς κυριαρχίας τῆς, ἡ ἀστική τάξη εἶχε ἐγκαθιδρύσει στὰ βουνὰ καὶ στὶς ἀκρογιαλιὰς δική της διοίκηση, δική της ἀτμόσφαιρα, δική της ἠθική.

Σήμερα, χάρις στὸν ἀγῶνα πού ἔκαναν οἱ ἐργατικὲς τάξεις μὲ τὴν ἡγεσία τοῦ κόμματος, τὸ Ρουμανικὸ Κράτος, εἶναι Κράτος ἐργατικόν, καὶ τὸ δικαίωμα τῶν διακοπῶν, ὅπως καθορίστηκε ἀπὸ τὸ Σύνταγμα, γίνεται πραγματικότητα γιὰ τοὺς ἐργαζομένους.

Σήμερα οἱ ἐπισκέπτες τῶν λουτροπόλεων ἀνῆλκον σὲ μίαν ἄλλη τάξη. Στὸ Βασίλε Ροαίτα ὑπάρχουν σήμερα 70 θερινὰ οικήματα. Αὐτὸ σημαίνει πὼς οἱ ἐργάτες καταλαμβάνουν τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς λουτρόπολης.

Ὡστόσο δὲν ἔχει γίνει ἀνάλογη μεταβολὴ καὶ στὸ πνεῦμα πού ἐπικρατεῖ ἐκεῖ. Ὁ ἀγῶνας ὅμως γιὰ τὴν ἀλλαγὴ αὐτοῦ τοῦ πνεύματος, πρέπει νά ὁμολογήσουμε ὅτι δὲν γίνεται σταθερὰ καὶ μὲ σύστημα. Ὁ κύριος λόγος εἶναι ὅτι δὲν καταβάλλεται φροντίδα σὲ ὅλες τὲς ομάδες νά ὁργανωθῇ ἡ διαφώτιση γιὰ τὴν ἐξύψωση τοῦ ποιητικοῦ καὶ μορφωτικοῦ ἐπιπέδου, διαφώτιση πού νά περιλάβῃ ὅλους τοὺς παραθεριστές. Λίγα εἶναι τὰ κτίρια πού μπορούν νά καυχήθουν ὅτι ἔχουν τοιχοκο-

λημένες ἐφημερίδες. Ἐπίσης λίγα εἶναι ἐκεῖνα πού ἔχουν μικρὲς βιβλιοθήκες μὲ καλοδιαλεγμένα βιβλία, ὅπου τὸ διάβασμα εἶναι ὁργανωμένο καὶ συζητᾶ κανεὶς τὰ βιβλία πού διαβάσει. Ἀκόμη λίγα εἶναι τὰ κτίρια ὅπου οἱ παραθεριστὲς μπορούν νά ἀκούσιν τὲς μορφωτικὰς ἐκπομπὰς.

Σὲ πολλὰ μέρη δὲν ὑπάρχει κολλεκτιβιστικὴ ζωὴ. Τὰ μέλη μιᾶς ἐγκαταστάσεως δὲν σχετίζονται. Δὲν ὑπάρχει ἐπαφὴ ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς πού ζοῦν στὰ διάφορα κτίρια καὶ ἰδιαίτερα ἀνάμεσα στοὺς ὑπαλλήλους καὶ τοὺς ἐργάτες. Ἡ μόνωση, ἡ ἑλλειψὴ ὁργανώσεως καὶ ἡ ἑλλειψὴ πολιτικῆς καὶ μορφωτικῆς διαπαιδαγωγήσεως, συντείνει στὴν διατήρηση ἑνὸς ξεπερασμένου καὶ βλαβεροῦ πνεύματος μεταξὺ ὀρισμένων παραθεριστῶν, κυρίως ἐκείνων πού ἀνῆλκον στὶς κατώτερες μεσαίες τάξεις, καὶ ἀκόμη σὲ ὀρισμένους ἐργάτες. Προσωρινὰ ἀπομεμακρυσμένοι ἀπὸ τὲς συνηθισμένες ἀσχολίες τους καὶ τὴν πολιτικὴν τους δουλειά, πολλοὶ σύντροφοι πού ἔχουν διακοπές, νομίζουν πὼς ἔχουν καὶ πολιτικὰς διακοπὰς καὶ πὼς ἔχουν ἀπαλλαγὴ καὶ ἀπὸ τὲς πολιτικὰς καὶ πνευματικὰς τους ὑποχρεώσεις. Μερικοὶ μάλιστα ἀπ' αὐτοὺς, ἐντελῶς ἀσυνείδητα, γυρίζουν στὶς παλιὰς τους συνήθειες. Συγχρόνως ἡ ἀντίδραση—ἐποφελουμένη ἀπ' αὐτὲς τὲς «πολιτικὰς» ἢ μᾶλλον «μὴ πολιτικὰς» διακοπὰς ὀρισμένων συντρόφων—μεγαλώνει τὴ δράσιν τῆς.

Ανάμεσα στοὺς ἄλλους ἀντίδραστικούς, συνάντησα μερικοὺς ἰδιοκτῆτες ἐπαύλεων πού περνοῦσαν γιὰ σιδηροδρομικοὶ, πραγματικὰ ὅμως ἔχαναν πολιτικὴν προπαγάνδα μὲ τὸ δικὸ τους τρόπο, στοὺς χωρικοὺς.

* Ἐπίσημη ἐφημερίδα τῆς Ρουμανικῆς Κυβερνήσεως (κομμουνιστικῆς).

Διέδιδαν φήμες σὲ μὴ διαφωτισμένους ὑπαλλήλους καὶ τὶς οἰκογενεῖς τους, ποὺ ἐμείωναν τὰ ἐπιτεύγματα τῆς δημοκρατίας τοῦ λαοῦ μας, ὑποστηρίζοντας ὅτι... ἡ Ἀμερικὴ εἶναι ἡ χώρα τοῦ σοσιαλισμοῦ!

Συγχρόνως ἡ ἀντίδραση βρῖσκει ἐξ ὅρου πεδίο δράσεως στίς ἐγκαταστάσεις ποὺ μένουν κυρίως ἀνθρώποι τῆς κατώτερης μεσαίας τάξεως καὶ μορφώσεως. Ἡ ἀντίδραση προσπαθεῖ—μὲ τὴ βοήθεια στοιχείων ξένων ἢ ἐχθρικών πρὸς τὶς ἐργατικὲς τάξεις ποὺ μπόρεσαν νὰ ἐισχωρήσουν στίς τάξεις τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων—νὰ τοὺς παραπλανήσῃ σὲ μιὰ μὴ—πολιτικὴ καὶ ἐπικολαιηζωή, διασπείροντας ἔτσι τοὺς σπόρους τῆς καταπτώσεως ἀνάμεσα στοὺς παραθεριστές. Ὁ κίνδυνος αὐτὸς εἶναι οὐσιαστικός.

Ὡστόσο ἡ βλαβερὴ δράση τῶν ἀντιδραστικῶν, εὐκολύνεται ἀπὸ τὴν ὑπαρξὴ ὁρισμένων συνθηκῶν. Στὸ Βασίλειον Ρωαίτα, π.χ. τὸ ἄλλοτε καζίνο, ὅπως καὶ ἄλλοι τόποι διασκέδασεως, ἔχει διατηρήσει τὸν ἐξαιρετικὰ «μοντέρνο» χαρακτήρα του, ἀντὶ νὰ γίνῃ λέσχη ἐργατικὴ μὲ κινηματογράφο, βιβλιοθήκη, τραπέζια γιὰ σκάκι καὶ μιὰ καλὴ ὁρχήστρα. Ἐπίσης—κι αὐτὸ μιὰ σοβαρὴ παραμέληση—ἡ βιβλιοθήκη τοῦ μορφωτικοῦ ἰδρύματος ποὺ βρῖσκεται στὸ ἴδιο μέρος εἶχε μεγάλο ἀριθμὸ ἀπὸ βιβλία καὶ φυλλάδια γιὰ τὴν ἀντιδραστικὴ φασιστικὴ προπαγάνδα, ποὺ ἔχουν μείνει ἐκεῖ ἀπὸ τὸ προηγούμενο ἴδρυμα.

Ὁρισμένοι ἀπὸ τοὺς συντρόφους μας τοὺς σιδηροδρομικοὺς, πῆγαν στὸ ἴδρυμα (ποὺ ἔμενε ἀκλειδωτὸ καὶ χωρὶς φύλακα) καὶ πήραν τὰ βιβλία. Τὰ πῆγαν στὸ οἰκημῖόν τους καὶ τὰ παραδῶσανε στὴν Ἐπαρχιακὴ Ἐπιτροπὴ Κωσταντίας τοῦ Ρουμανικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος, δίνοντας ἕνα θαυμάσιον παράδειγμα.

Εἶναι ἀσφαλῶς κατόρθωμα ὅτι στὸ τέλος συνεστῆθη στὴ Βασίλειον Ρωαίτα μιὰ συνδικαλιστικὴ ἐπιτρο-

πή. Ἐπίσης ἡ Ἐπαρχιακὴ Ἐπιτροπὴ Κωσταντίας ἀποφάσισε νὰ στείλῃ ἕνα πνευματικὸ καθοδηγητὴ στὸ Τεκτοργκιόλ, στὸ Ἐφόριε καὶ στὸ Βασίλειον Ρωαίτα. Ὡστόσο δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦμε ὅτι αὐτὸ ἔγινε ἐξ ἐβδόμαδης μετὰ τὴν ἐναρξὴ τῶν διακοπῶν. Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο ἐγιναν οἱ διακοπὲς δείχνει πῶς πρέπει ἀκόμη νὰ γίνονιν πολλά.

Εἶναι καθήκον τοῦ κόμματος καὶ τῶν συνδικάτων νὰ προσέχουν τὸν τρόπο ποὺ ἰδρύονται, ὁργανώνονται καὶ διευθύνονται τὰ οἰκήματα, τὴ σύνθεση τῶν ομάδων τῶν μισθωτῶν ποὺ πάνε γιὰ παραθερισμὸ καὶ τὸν τρόπο μὲ τὸν ὁποῖον γίνονται ἡ ὁργάνωση τῆς πολιτικῆς καὶ μορφωτικῆς διαφωτίσεως σ' αὐτές.

Ἡ Γενικὴ Ἐργατικὴ Συνδιάσκεψη, τὸ Ὑπουργεῖο Πληροφοριῶν καὶ Καλῶν Τεχνῶν, ἡ Ἐνωση τῶν Συγγραφέων, Καλλιτεχνῶν καὶ Διηγηματογράφων, ὅπως καὶ ἄλλες λαϊκὲς ὁργανώσεις, πρέπει νὰ δώσουν τὴ μεγαλύτερη δυνατὴ προσοχὴ στὸ πρόβλημα τῶν διακοπῶν. Ἡ καλοῦσιμὴ δράση θὰ συντελέσῃ ὥστε οἱ διακοπὲς νὰ γίνονιν ἕνα ἰσχυρὸ ὄπλο γιὰ τὴ μόρφωση καὶ τὴν πνευματικὴ ἀνάπτυξη τῶν ἐργατῶν.

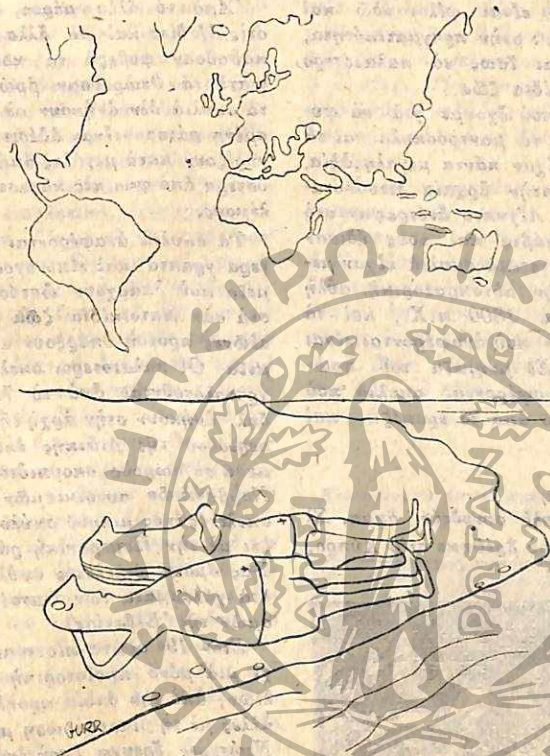
Ὅσο γιὰ τοὺς μισθωτοὺς σὲ διακοπές, ἰδιαίτερα τὰ μέλη τοῦ Ρουμανικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος, πρέπει νὰ ἀγωνιστοῦν νὰ διώξουν τὴ μὴ—πολιτικὴ νοστοροπία, νὰ πολεμήσουν τὸ πνεῦμα τῆς κατώτερης μεσαίας τάξεως, νὰ σταθεροποιήσουν τὴν προλεταριακὴ ἠθικὴ, νὰ συσφίξουν τοὺς δεσμοὺς μετὰ τῶν ἐργατῶν καὶ ὑπαλλήλων.

Θὰ ἦταν ντροπὴ, ἂν σὲ μέρη ποὺ ὑπάρχουν τόσο πολλοὶ ἐργάτες, ἀφήναμε ν' ἀνθίσῃ τὸ ἀστικὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἀντίδραση ἐλεύθερη νὰ κάνῃ ὅ,τι θέλει.

Τὰ μέλη τοῦ κόμματος πρέπει νὰ βοηθήσουν τὴ μάζα τῶν παραθεριστῶν νὰ καταλάβῃ τὴν ὑψηλὴ σημασία τῶν διακοπῶν ὅπως τὴν διτύπωσεν τὸ κόμμα. Πρέπει ἐπίσης νὰ

τοὺς διδάξουν ἀγρυπνὴν προσοχὴ. Αὐτοὶ πρέπει νὰ εἶναι οἱ καθοδηγητὲς. Πρέπει νὰ εἶναι ἐνήμεροι τῶν ἐσωτερικῶν καὶ διεθνῶν πολιτικῶν γεγονότων, διαβάζοντας τακτικὰ τὴ «Scanteia», μελετώντας τὰ ἔγγραφα τοῦ κόμματος, μὲ τὸ συστηματικὸ ὁργανωμένο διάβασμα. Θὰ εἶναι τότε σὲ θέση νὰ διαφωτίσουν τὰ μέλη τῶν ἐργατικῶν συνδικάτων καὶ τὶς οἰκογενεῖς τους καὶ νὰ ἐπωφεληθοῦν ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ θὰ περάσουν οἱ τελευταῖοι στίς διακοπές. Πρέπει νὰ κάνουν πολιτικὴ διαφώτιση στοὺς κατοίκους καὶ τοὺς ἐργαζομένους σ' αὐτὴ τὴν περιοχὴ χωρικούς. Πρέπει νὰ καταπο-

λεμοῦν τὶς διαδόσεις καὶ τὴν προπαγάνδα τῶν ἀντιδραστικῶν. Ἡ παρουσία τῶν μελῶν τοῦ κόμματος στίς λουτροπόλεις πρέπει νὰ εἶναι αἰσθητὴ. Κάθε παραθεριστὴς πρέπει νὰ πεισθῇ ὅτι, ἂν σήμερον χιλιάδες μισθωτοὶ ἀπολαμβάνουν κατὰ πού προοριζόταν στὸ παρελθόν ἀποκλειστικὰ γιὰ τοὺς ἐκμεταλλεῦτες, αὐτὸ δὲν εἶναι τυχαῖο, ἀλλὰ ὀφείλεται σὸν ἀγῶνα τῶν ἐργατικῶν τάξεων καὶ στὸ πρωτοποριακὸ τους κόμμα. Πρέπει νὰ περνοῦν τὶς διακοπές τους μὲ ἕνα πνεῦμα ποὺ νὰ ἐξυπηρετῇ τὴ ὑψηλὰ ἰδεώδη ποὺ ἐμπνέει ὁ ἀγῶνας τῶν ἐργατικῶν τάξεων καὶ τὸ κόμμα μας.

— Δὲν σοῦ φαίνεται παράξενο τὸ σχῆμα ποὺ ἔχει ἐκεῖνο τὸ σύννεφο :

(Ἀπὸ τὸ «Vecko-Journalen», Στοκχόλμη)

‘Ο σκύλος έξημερώθηκε...

(‘Από τὸ «Die Weltwoche»,
Ζυρίχη)

Τὸν μεγαλώσαμε μὲ μεγάλη προσοχή όταν ήταν κουτάβι. Τίς λέξεις αὐτὲς τίς ἔχει γράψει ὁ Belibus, ἑνας Σουμέριος βασιλιάς πού βασίλευε κάπου πρὶν ἀπὸ 4.000 χρόνια στὴ Μεσοποταμία. Ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ σκύλος εἶναι φίλοι ἔδω καὶ πολλοὺς αἰῶνες: στὴν πραγματικότητα, ὁ σκύλος εἶναι ὥστε τὸ παλαιότερο ἀπὸ τὰ κατοικίδια ζῶα.

Τὰ σκυλιὰ πού ἔχουμε γιὰ νὰ φυλάξω τὸ σπίτι, τὰ μαντρόσκυλα καὶ τὰ κυνηγετικά, εἶχαν πάντα μεγάλη ἀξία. Ἀκόμα καὶ στὴν ἀρχαία Μεσοποταμία καὶ στὴν Αἴγυπτο ἀνέτρεφαν στὸ σπίτι τὰ κουτάβια καὶ τοὺς ἔδιναν γάλα. Τὰ κυνηγετικά σκυλιὰ εἶχαν μεγάλη ἀξία στὴν αὐτοκρατορική αὐλὴ τῆς Κίνας στὰ 1800 π.Χ., καὶ τὰ «κοντὰ σκυλιὰ» πού ἀναφέρονται εἶναι τὰ πεκινουά. Σὲ μνημεῖα τοῦ πρώτου αἰῶνα ἀναφέρονται σκυλιὰ πού κάθονταν κάτω ἀπὸ τὸ τραπέζι — καὶ

Κυνηγετικὸ σκυλὶ συνοδεύει ἄρμα. Σὲ ἑλεφαντόδοντο πού βρέθηκε στὴν Κύπρο.

εἶναι γνωστὸ πὼς τὰ Κινέζικα τραπέζια ἔχουν ὕψος μόνο 20 ἑκατοστά! Ὑπῆρχαν διάφορες ποικιλίες, ἀλλὰ ἐκεῖνα πού προτιμοῦσαν περισσότερο ἀπ’ ὅλα ἦταν τὰ πεκινουά γιατί συμβόλιζαν τὸ ἱερὸ λεοντάρι τοῦ Βούδδα.

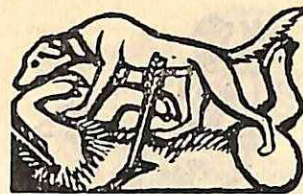
Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, στὴν Κίνα, οἱς Ἰνδίες καὶ σὲ ἄλλα μέρη, ἀντιπαθούσαν φοβερὰ τὰ κοινὰ σκυλιὰ, γιατί τὰ θεωροῦσαν βρώμικα. Αὐτὰ τὰ σκυλιὰ δὲν ἀνήκουν σὲ καμιά ὀρισμένη ράτσα—εἶναι ἀδέσποτα καὶ τριγυρίζουν κατὰ μεγάλες ὁμάδες, κυρίως ὕστερα ἀπὸ φυσικὲς καταστροφές ἢ πολέμους.

Τὰ σκυλιὰ ἀναφέρονται στὰ ἀρχαῖοτερα γραπτὰ καὶ εἰκονογραφικὰ μνημεῖα πού ὑπάρχουν· ὥστόσο ἦταν γνωστὰ σὰν κατοικίδια ζῶα ἑκατοντάδες αἰῶνες προτοῦ ὑπάρξουν αὐτὰ τὰ μνημεῖα. Οἱ παλαιότεροι σκελετοὶ σκύλων χρονολογοῦνται ἀπὸ τὸ 7.000 π.Χ., δηλ. ἀνήκουν στὴν ἀρχὴ τῆς τελευταίας περιόδου τῆς Λιθικῆς ἐποχῆς. Ἀνάμεσα σὲ σωροὺς σκουπιδιῶν παλαιῶν Νορβηγικῶν συνοικισμῶν βρέθηκε ὁ σκελετὸς ἑνὸς μικροῦ σκύλου πού μοιάζει μὲ τὴν Πομερανικὴ ράτσα· σχεδὸν ἑνας ὅμοιος σκελετὸς σκύλου βρέθηκε στὰ χαλάσματα τῶν λιμναίων συνοικισμῶν τῆς Ἑλβετίας.

Στὸν 19ῶ αἰῶνα πίστευαν ὅτι ὑπῆρχε μιὰ μόνο προϊστορική ράτσα σκυλιῶν, ἀπὸ τὴν ὁποία προήλθαν ὅλες οἱ ἄλλες μὲ τὴν διασταύρωση μὲ ἄλλα ζῶα. Νεώτερες ἔρευνες (πού ἐκθέτει λεπτομερῶς ὁ καθηγητὴς Ρομπέρ Ματιέ

Κυνήγι ἀγριοχοίρου σὲ τοιοχογραφία τῆς Τίβερδος.

Κυνηγετικὸ σκυλὶ ἐπιτίθεται σὲ πληγωμένο λεοντάρι. Αἴγυπτος, περίπου 1300 π.Χ.

ἀπὸ τὴ Λωζάννη) δείχνουν ὅτι τὰ σκυλιὰ εἶχαν πολλοὺς προγόνους. Οἱ πιὸ σπουδαῖοι προγόνοι τῶν σκυλιῶν μας εἶναι τὰ τσακάλια, οἱ λύκοι καὶ τὸ κογιότ—ὁ ἀμερικανικὸς λύκος τῶν πεδιάδων—ὁ μεγάλος λύκος τῶν Βορείων περιοχῶν, ὁ κόκκινος λύκος τῶν Ἀλπίων, ὁ κολοσσὸς τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας καὶ ὁ ἀντζάγκ τῆς Μαλαίας. Δὲν ἰσχύει πιά ἡ θεωρία ὅτι τὰ σκυλιὰ κατάγονται ἀπὸ τὴν ἀλεπούδα.

Τσακάλια βρίσκουμε ἀκόμη στὴ Νοτιοανατολικὴ Εὐρώπῃ, στὴ Βόρεια Ἀφρική καὶ τὴν Ἀσία· εἶναι ζῶα ἄφοβα καὶ ἐνοχλητικά, ἐξημερώνονται ὅμως εὐκόλα. Ἴσως νὰ τὰ τραθοῦσαν τὰ κόκκαλα πού ἔρριχναν οἱ πρωτόγονοι κυνηγοί, καὶ τὰ παιδιὰ τῆς Λιθικῆς Ἐποχῆς ἴσως νὰ ἔπαιζαν μὲ μικρὰ τσακάλια στὴν εἴσοδο τῆς σπηλιᾶς τους. (Μπορεῖ ἀκόμα καὶ καμιά γυναίκα πού τῆς εἶχε πεθάνει τὸ παιδί νὰ πῆρε ν’ ἀναθέρψη ἑνα μικρὸ ὄρφανὸ τσακάλι ἀπὸ λύπηση, ὅπως συμβαίνει ἀκόμα σὲ μερικές ἀπολιτιστές φυλές). Ἔτσι ὁ ἄγριος σκύλος ἔγινε σιγὰ σιγὰ κατοικίδιο ζῶο, καὶ ἀργότερα ἄρχισαν νὰ ἐξημερώνονται μὲ τὸν ἴδιο τρόπο καὶ ὀρισμένα εἶδη λύκων.

Εἶναι δύσκολο νὰ πιστέψουμε ὅτι τὰ σκυλιὰ τοῦ Ἀγίου Βερνάρδου, τὰ τερριέ, τὰ μπουλντόγκ, τὰ σπάνιελ, τὰ ντάχσχοντ ἔχουν ὅλα τὴν ἴδια καταγωγή· ὅλα προήλθαν ἀπὸ πολλὲς διασταυρώσεις πού ἔγιναν στὸ πέρασμα τοῦ χρόνου, ἄλλες τυχαῖα, ἄλλες ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν ἄνθρωπο πού ἤθελε νὰ

ἐνισχύσει καὶ νὰ μεταδώσει ὀρισμένα χαρακτηριστικά. Ὁ ἄνθρωπος διάλεξε ἐπιτηδες τὰ πιὸ κοινωνικά καὶ πιστὰ ζῶα, καθὼς καὶ ὀρισμένες ράτσες κατὰλληλες γιὰ διάφορες ἐργασίες ἢ σπόρ. Σὲ ὀρισμένες περιόδους τῆς ἱστορίας, οἱ βασιλικὲς αὐλὲς ἦταν πολὺ τῆς μόδας παράξενα ἢ ἄγνωστα ζῶα, ἀκριβῶς ὅπως οἱ γελωτοποιοί, οἱ γίγαντες ἢ οἱ νάνοι. Τὴν ἐποχὴ τῶν Μαντεσὺ ἦταν πάρα πολὺ τῆς μόδας μιὰ ποικιλία πεκινουά πού τὰ ἔλεγαν σκυλιὰ τῆς τσίπης.

Ἡ παλιότερη ράτσα, τὸ σπίντς, (ἡ σημερινὴ πομερανικὴ ράτσα), ἦταν φαίνεται στὴν λιθικὴ ἐποχὴ ἀκριβῶς ἡ ἴδια ὅπως σήμερ· προέρχεται ἀπὸ διασταύρωση ἑνὸς εἶδος τσακαλιοῦ καὶ λύκου· ἀπ’ αὐτὸ κατάγονται καὶ ἄλλες ράτσες ὅπως τὸ σνάουτσερ, τὸ πίνσερ, κ. ἄ. Στὸν Μεσαίωνα δὲν συμπαθοῦσαν αὐτὸ τὸ εἶδος, καὶ τὸ ἔλεγαν γερμανικά «mistibella» γιατί εἶχε τὴν συ-

Κυνηγετικὸ σκυλὶ μπροστὰ ἀπὸ ἄρμα σὲ τοιοχογραφία τῆς Τίβερδος.

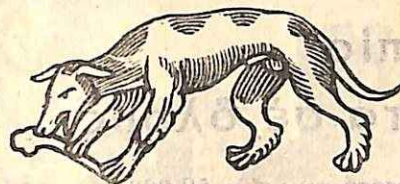

Ο κυνηγός με το σκυλί του.
(Jean de Tournes, 1556).

Λαγωνικό.
Ενλογραφία του Thomas Bewick, 1789.

Ιρλανδικό κυνηγετικό σκυλί.
Τέλος του 16ου αιώνα.

Πεκινονά. Σκίτσο του David Jones.
Cockerell Press, Λονδίνο.

νήθεια να στέκεται πάνω στους σωρούς των σκουπιδιών και να γανγίζω (mist=σκουπίδια· bella=γανγίζω).

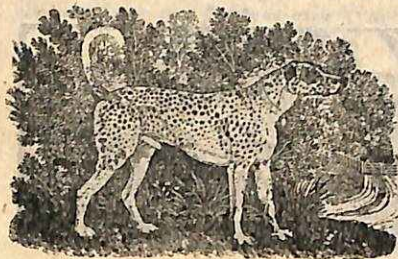
Τα Άλσατικά σκυλιά, όπως και τα τσοπανόσκυλα ανήκουν στην ίδια ομάδα με τα σκυλιά του Θιβέτ. Είναι διασταύρωση του Άσιατικού λύκου με το κολιούρ και ήρθαν στην Ευρώπη κυρίως με τις νικηφόρες στρατιές του Τσέγκις Χάν. Η ομάδα αυτή του Θιβέτ είναι πολύ παλιά· τέτοια σκυλιά είχαν οι Ασσύριοι και οι αρχαίοι Αιγύπτιοι· ίσως να ήρθαν από την Κεντρική Ασία και έχουν πολύ από το λύκο. Τα εκτιμούσαν πολύ και τους έβαζαν χουσα ή άσημνα περιλαίμια και χρωματιστά λουριά.

Τα μπλάντι-χάουντς (bracker hunde)

που άλλοτε τα χρησιμοποιούσαν συνήθως στο κυνήγι των ελαφιών ήταν πολύ γνωστά στην αρχαιότητα. Πολλά αρχαία μνημεία τα παριστάνουν να μάχονται με λεοντάρια και τίγρεις. Κατάγονται από το λύκο της Σκανδιναβίας, και στην ομάδα αυτή ανήκουν τα μεγάλα αγγλικά κυνηγετικά σκυλιά, τα σέττερ. Τα σέττερ είναι ράτσα που προήλθε από διάφορες διασταυρώσεις με σκυλιά του Θιβέτ, τσοπανόσκυλα και γκρέυ χάουντς· ίσως να έχουν μέσα τους και αρκετό αίμα από τσακάλη.

Τα γκρέυ χάουντς ήταν γνωστά την προϊστορική εποχή και προέρχονται κυρίως από τη Μέση Ανατολή· ωρισμένες ποικιλίες κατάγονται από τσακάλη, άλλες από λύκο. Τα σκυλιά του Αγ. Βερνάρδου είναι διασταύρωση κυνηγετικών και Θιβετιανών.

Ωρισμένες ράτσες έγιναν πάρα πολύ της μόδας. Της μόδας τώρα τελευταία είναι το Γερμανικό τσοπανόσκυλο (της Άλσατίας) που κατάγεται από το παλιό «houowart», ένα είδος σκυλιού — φύλακα που σ' ένα παλιό Ισπανικό Αυτοκρατορικό διάταγμα αναφέρεται ως «εξοχώτατος» (ένα σκυλί αυτής της ράτσας, ο Ριν-Τιν-Τιν, έγινε διάσημο κινηματογραφικό αστέρι, όπως

Σκύλος δανικής ράτσας.
Ενλογραφία του Thomas Bewick, 1789.

είναι σήμερα ο Λάσση ένα Σκωτσέζικο τσοπανόσκυλο).

Ποτέ δεν πέρασε η μόδα των σπάνιελ, των πούνιελ και των ντάχσχουντς. Το σπάνιελ κατάγεται από τσακάλη και ήρθε από το Νότο. Αργότερα το χρησιμοποιήσαν και στο κυνήγι του γερακιού. Το πούνιελ πιθανώς να προέρχεται από το Ούγγρικό τσοπανόσκυλο, το πούλι. Πιστεύαν κάποτε ότι το ντάχσχουντς — επειδή έχει κωμική εμφάνιση — καταγόταν από μια ράτσα σκυλιών που έπασχαν από ραχίτιδα, σήμερα όμως ξέρουμε ότι είναι ώριστη ράτσα.

Τα τερριέ είναι μοντέρνα σκυλιά. Το φόξ-τερριέ ήρθε πριν από λίγους αιώνες από την ορεινή Σκωτία. Τον 18ο αιώνα στην Αγγλία, διασταυρώνοντας τα τερριέ με Θιβετιανά σκυλιά, έφτιαχναν τον τύπο των μπούλλ-τερριέ, και λίγο αργότερα παρουσιάστηκε το Αϊρντλ, αποτέλεσμα της διασταύρωσης των μπούλλ-τερριέ με σέττερ.

Το Σήλνταμ τερριέ παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στον 19ο αιώνα στο Σήλνταμ της Αγγλίας και το Μπόστον τερριέ λίγο νωρίτερα στις Ηνωμένες Πολιτείες. Ήταν διασταύρωση μπούλ-

ντόγκ και φόξ-τερριέ· αντιπροσωπεύει ένα από τα πολύ νέα λίγα είδη που εκτρέφονται στην Αμερική.

Σχεδόν σε κάθε χώρα σήμερα υπάρχουν άνθρωποι που τρέφουν ζώα και ζητούν να φτιάξουν νέες ποικιλίες για διάφορες δουλειές ή νέες ράτσες, μόνο από μανία. Υπάρχουν σκυλιά με κοντό τρίχωμα, λευκά μικροσκοπικά ντάχσχουντς με πρόσποπο φόξ-τερριέ, και τύποι τερριέ σχεδόν αγνώριστοι, που φαίνεται πως συνδυάζουν όλες τις ράτσες από τη Λιθική εποχή, διαφέρουν όμως από τα μόνγκρελ.

Ασφαλώς είναι αλήθεια πως ο σημερινός σκυλόκοσμος είναι δημιούργημα του ανθρώπου.

«Το σκυλάκι μου.»

Της Anna Petrovna Oskrooumova-Lebedeva.

Γραφικά τοπία

προσιτά σέ όλους...

Μέσα στή μικρή σχετικά έκτασή τους, τῶν 58.000 τετρ. μιλ., ἡ Ἀγγλία καί ἡ Οὐαλλία παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλία στό τοπίο τους, μεγαλύτερη ἴσως — σέ ἀναλογία — ἀπό οποιαδήποτε ἄλλη χώρα.

Στίς περιοχές αὐτές ὁ ταξιδιώτης συναντᾷ τὰ ἄγρια βουνά καί τίς γαλήνιες λίμνες τοῦ Λαίηκ Ντίστρικτ (τῆς περιοχῆς τῶν λιμνῶν), τοὺς ἐρημικοὺς βαλτότοπους καί τίς καταπράσινες φάρμες τῶν πεδιάδων, τὰ βράχια καί τίς ἀμμονδιές τῶν ἀκτῶν, τὰ σκιερὰ δάση μὲ τίς βελανιδιές καί τίς δρυές, τίς πλαγιές μὲ τοὺς ἀπαλούς κυματισμούς, τίς κοιλάδες, τὰ ποτάμια.

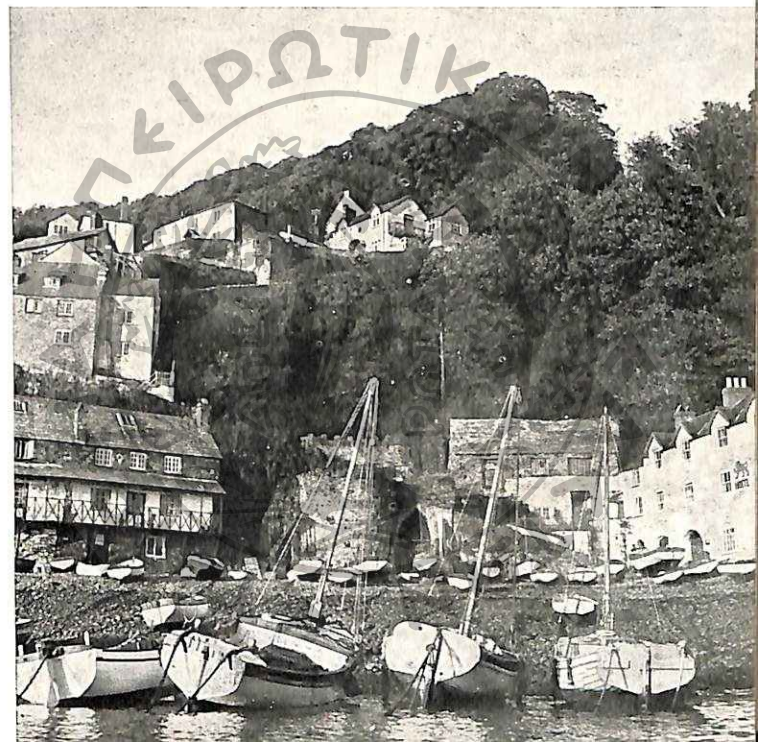
Ἐκτὸς ἀπὸ τίς φυσικὲς ὁμορφίες, ἔχει κανεὶς νὰ δῇ πολλὰ ἱστορικὰ μνημεῖα, ὠραιότατα δείγματα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τέχνης: νορμανδικοὺς πύργους, μεσαιωνικὰ ἀββατεῖα, ἀρχοντικὰ τῆς ἐποχῆς τῶν Τυδώρ.

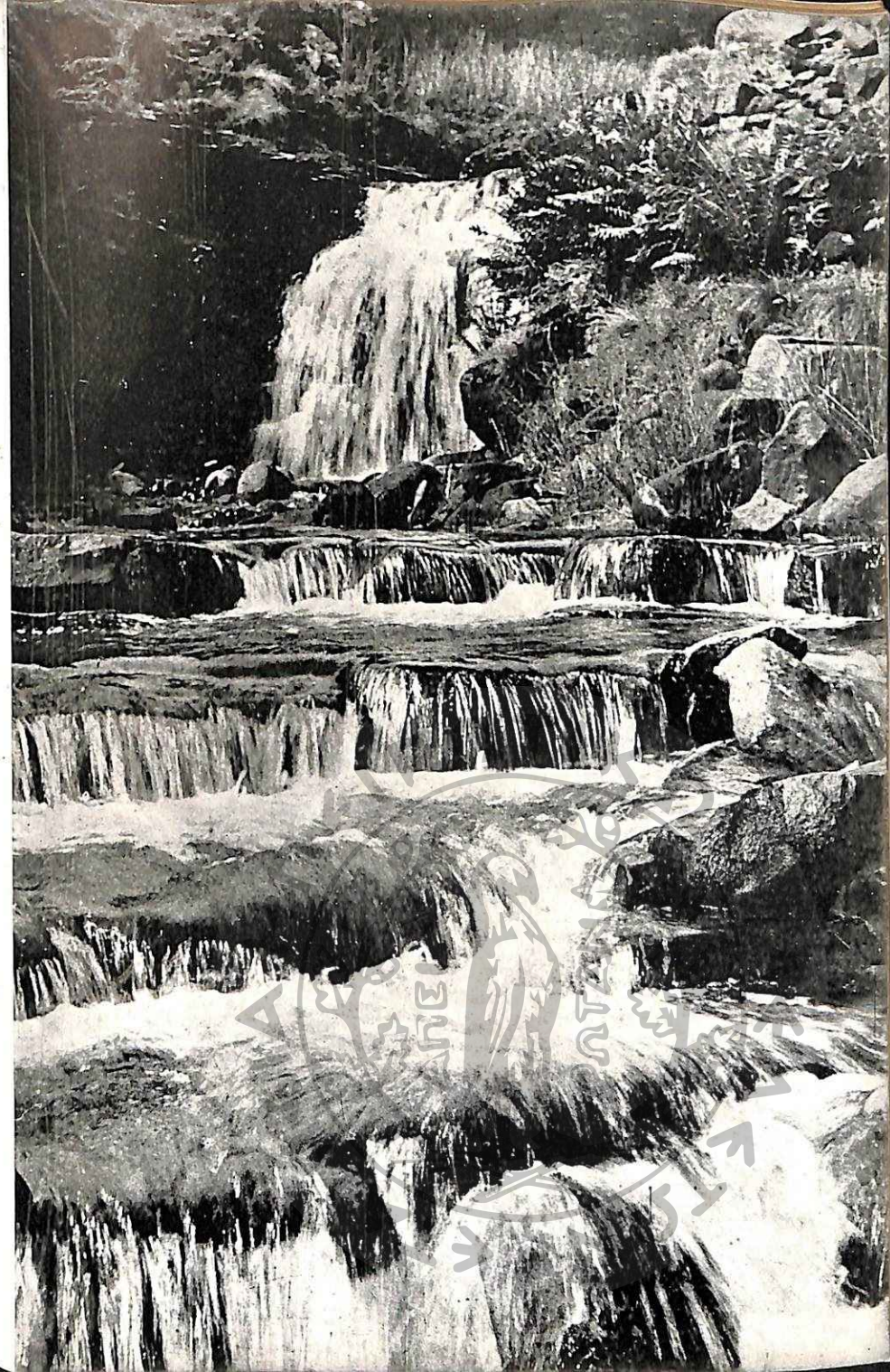
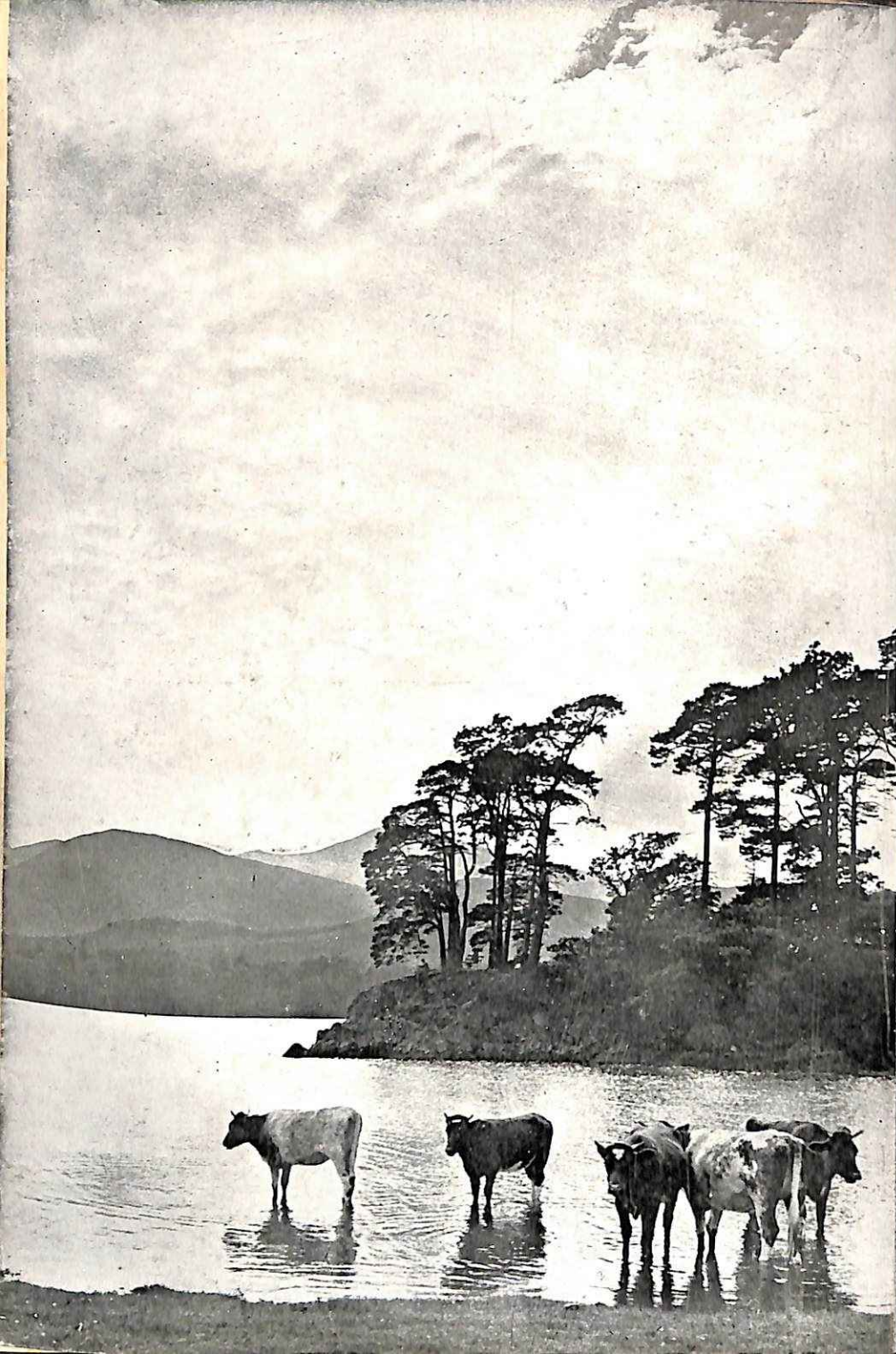
Σὲ πολλὲς χῶρες οἱ περιοχές πὺν παρουσιάζουν ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον, εἴτε γιὰ τὴν ἱστορικὴ τους σημασία εἴτε γιὰ τὴν φυσικὴ τους ὁμορφιά, θεωροῦνται «ἐθνικές». Τὸ Κράτος φροντίζει γι' αὐτές, καί τὸ κοινὸ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τίς ἐπισκέπτεται ἐλεύθερα. Πολλὲς φορές μάλιστα ὑπάρχει ἡ δυνατότητα νὰ περνᾷ κανεὶς ἐκεῖ τίς διακοπές του, νὰ μένῃ γιὰ σπουδές, γιὰ σπορ κλπ.

Τὸ Βρεταννικὸ Ὑπουργεῖο Σχεδίου Πόλεων καί Ὑπαίθρου μελέτησε πολὺ προσεκτικὰ τὰ σχετικὰ προβλήματα, καί ἡ εἰδικὴ ἐπιτροπὴ πὺν ἔχει συσταθῇ ἀπὸ τὸ 1945 ὑπέβαλε μιὰ ἔκθεση στὴ Βουλὴ γιὰ νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ ἴδιο σύστημα καί στὴν Ἀγγλία.

Ἡ ἔκθεση προτείνει νὰ γίνῃ μιὰ ἐπιλογὴ γιὰ τὴν δημιουργία δώδεκα «ἐθνικῶν πάρκων» στὴν Ἀγγλία καί τὴν Οὐαλλία. Ἀκόμη προβλέπει τὴν ὁργάνωση καί προστασία καί ἄλλων 52 περιοχῶν πὺν παρουσιάζουν ἐνδιαφέρον γιὰ τὴ φυσικὴ τους ὁμορφιά.

Στίς ἐπόμενες σελίδες σᾶς παρουσιάζουμε μερικὰ τοπία τῆς Βρεταννίας πὺν περιλαμβάνονται στό καινούριο αὐτὸ σχέδιο καί πὺν τώρα θὰ μποροῦν πιὸ εὐκόλα νὰ τὰ ἀπολαμβάνουν ὅλοι.

Νικόλαος Γύζης

Του ΑΛΕΞ. Γ. ΞΥΔΗ

Ύστερα από το θάνατό του ο Νικόλαος Γύζης πέρασε σιγά σιγά σε μιάν αδικαιολόγητη αφάνεια. Το μεγάλο κοινό σήμερα εξακολουθεί να τον τιμά, αλλά γνωρίζει ελάχιστα το έργο του. Ο κ. Αλέξανδρος Γ. Ξύδης ένας από τους πιο μεθοδικούς και πιο ενάσθητους τεχνοκρίτες μας, είχε την καλωσύνη να γράψη για τους αναγνώστες της «Εκλογής» τις ακόλουθες σελίδες οι οποίες αποτελούν νέα τοποθέτηση του έργου του μεγάλου ζωγράφου.

Τ' όνομά του είναι πολύ γνωστό. Απ' τα έργα του γνωρίζουμε όλοι μας τη «Δόξα των Ψαρών», το «Τάμα», το «Κρυφό Σχολείο». Ίσως κ' ένα δυο ακόμα. Ξέρουμε επίσης πώς ήταν ο πιο φημισμένος Έλληνας ζωγράφος του περασμένου αιώνα. Όμως, πέρα απ' αυτά, τίποτ' άλλο. Αν εξαιρέσει κανείς δυο άρθρα σ' εγκυκλοπαίδειες, ένα τεύχος του 1925, δυσκολόβρετο τώρα πιά, και μιάν όμιλία για το θάνατό του τυπωμένη το 1901, ο Έλληνας που θέλει να μάθει κάτι περισσότερο για τη ζωή και τη δημιουργία του Νικόλαου Γύζη, θα βρεθεί σ' άμνηχανία. Πόσο συχνά οι Έλληνες καλλιτέχνες είναι θλιβερά καταδικασμένοι ν' αγνοούνται, σ' έναν ίδιο τον τόπο τους. Όμως τα στοιχεία για το Γύζη δε λείπουν, μ' όλο που έζησε τον περισσότερο καιρό έξω απ' την Ελλάδα. Ο ίδιος άφησε ήμερολόγιο, ή οικογένειά του του θά κατέχει σίγουρα πολύτιμα στοιχεία (γράμματα κτλ.) δικά του, οι Γερμανοί φίλοι και θαυμαστές του έχουν αφήσει κ' εκείνοι πολλές πληροφορίες. Όλ' αυτά θα έπρεπε μιά μέρα ν' αξιοποιηθούν σε μιάν αναλυτική μελέτη της ζωής και

του έργου του, που θά ήτανε μαζί και μελέτη της πορείας δλόκληρης της Ελληνικής ζωγραφικής στο δεύτερο μισό του 19ου αιώνα. Σήμερα πρέπει ν' αρκесθοίμε σε μιιά σύντομη παρουσίαση του καλλιτέχνη και του έργου του με βάση τα διαθέσιμα δημοσιευμένα στοιχεία, πού, όπως είδαμε, είναι άνεπαρκή.

Ο Νικόλαος Γύζης γεννήθηκε στο Σκλαβοχώρι της Τήνου, την 1η του Μάρτη 1842. Οι γονείς του, Ονούφριος και Μαργαρίτα, ήταν από χωριάτικο σόι, παλιό όπως μαρτυράει τ' όνομα, γερό όπως μας το δείχνουν οι προσωπογραφίες που αργότερα τους έφτιαξε ο γιός τους. Ο Νικόλαος από μικρός έδειχνε μεγάλη κλίση στη ζωγραφική. Η μητέρα του τον τσάκωσε μιά μέρα, πέντε χρονών, ν' αντιγράφη προσεχτικά μιά λιθογραφία ενός αγωνιστή του 21 που χανε σπίτι τους. Ο πατέρας του, ξυλουργός, ήθελε ν' ακολουθήση ο Νικόλαος την τέχνη του. Όταν όμως βρέθηκε όλη η οικογένεια γύρω στα 1850 στην Αθήνα, που τότε πάγω στην ανάπτυξη της τραπεζικής τεχνίτες απ' όλες τις γωνιές της Ελλάδας, χάση στην έπιμονή της μητέρας του, τον έγραψαν στο Πολυτεχνείο. Ήτανε μόλις όχτώ

1. Το «Μπόντιαμ Κάσλ» στο Σάσσεξ, κτισμένο στα 1386.
2. Το παραδικο λιμανάκι του Κλόβελν στο Ντέβον.
3. Η λίμνη Ντέργουεντγουότερ στο Κάμπερλαντ.
4. Ο όρμητικός χείμαρρος Κρόουντεν στο Ντέρμπιςσαρ.
5. Η άγροιαλιά Κάινανς Κώβ στην Κορνουάλη.
6. Η λίμνη Κόνιστον στο Λαίηκ Ντίστρικτ.

χρονών κι' αναγκάστηκαν να τον παρουνσιάζουν για 12, για να επιτύχουν την έγγραφη του. Διακριθίθηκε σ' όλες τις τάξεις των σπουδών του, και με τα βραβεία που κέρδιζε κάθε χρόνο, κατάφερε όχι μόνο να πληρώσει τα έξοδα των σπουδών του, αλλά και να παίρνει μαθήματα ελληνικών, ιστορίας και ιταλικών για να καλλιεργήσει γενικότερα το πνεύμα του. Έκανε και μερικές παραγγελίες, όπως π.χ. τη διακόσμηση της έπαυλης Νάξου στο Καϊδάρι που σώζονταν ως πριν λίγα χρόνια. Ο Νάξος, ένας πλούσιος και φιλότεχνος πατριώτης του, τον βοήθησε πολύ. Χάρη στην προσοχή και συνδρομή του, βρέθηκε ο Γύζης στο Μόναχο το καλοκαίρι του 1865, με μηνιαία υποτροφία 160 φράγκων χορηγημένη από την Εθαγγελίστρια της Τήνου. Το Μόναχο, για ιστορικούς και πολιτικούς λόγους που είχαν την ρίζα τους στα πρώτα χρόνια ζωής του ελεύθερου ελληνικού κράτους, ήταν και τότε σά μια δεύτερη πρωτεύουσα της Ελλάδας. Το ρεύμα των νεαρών σπουδαστών που κατευθύνονταν εκεί με υποτροφίες ή με δικά τους μέσα συνεχίζονταν άδιάκοπο από χρόνο σε χρόνο· είχε καταντήσει παράτυπο να πήγαινε κανείς πουθενά αλλού. Ο Γύζης που όνειρεύονταν να πάει στη Ρώμη άκολούθησε κι' αυτός το ρεύμα. Στο Μόναχο γράφτηκε άμέσως στην 'Ακαδημία των Εικαστικών Τεχνών και φοίτησε με τους ζωγράφους που δίδασκαν εκεί και που θεωρούνταν οι κορυφαίοι της Γερμανίας, των Piloty, των Wagner, των Anschütz και άλλους. Είκοσι χρόνια θρόγγοτερα, το 1888, διορίστηκε ο ίδιος ταχτικός καθηγητής της 'Ακαδημίας. Στο μεταξύ είχε κάνει δυο ταξίδια στην Ελλάδα, το πρώτο στα 1872-74, όπου συνδύασε την επίσκεψή του στην Πατρίδα, με περιοδεία στη Μικρασία μαζί με το φίλο του Ν. Λύτρα, το δεύτερο στα 1877 για να παντρευτεί την δεύτερη κόρη του προστάτη του 'Αρτεμίου Νάξου. Μαζί της έκανε τέσσερα παι-

διά, τον Τηλέμαχο, που έγινε γλύπτης, την Πηνελόπη, τη Μαργαρίτα και την 'Ιφιγένεια. Το φθινόπωρο του 1895 επιχείρησε το τρίτο και τελευταίο ταξίδι του στην 'Αθήνα, όπου έμεινε περίπου τρεις μήνες. Στις 4 του Γενάρη 1901, ξεψύχησε ο Γύζης στο Μόναχο, μακριά απ' τον τόπο του, που τον σκεπτόταν ως τις τελευταίες του στιγμές καθώς σχεδίαζε το χτίριο που όνειρεύονταν στην 'Αθήνα για παλάτι της Τέχνης. Κρίνοντας από τις περιγραφές των φίλων του και τις σωζόμενες φωτογραφίες, ο Νικόλαος Γύζης ήταν ένας γαλήνιος, γλυκομίλητος και συνεσταλμένος άνθρωπος, γεμάτος καλωσύνη, αφέλεια κι' ευαισθησία. Ένας Γερμανός που τον γνώριζε καλά γράφει πως «δεν είχε κανέναν έχθρο και γι' αυτό τόσους περσούρους φίλους».

Το ζωγραφικό έργο του Νικόλαου Γύζη είναι άρκετά μεγάλο. Είναι άκόμα σκορπισμένο, το περισσότερο δυστυχώς, έξω απ' την Ελλάδα σε διάφορες γερμανικές και αυστριακές πολιτείες. Για ν' άποχτήσει κανείς μιάν ιδέα των έργων του σαφέστερη απ' εκείνη που δίνουν οι κακές φωτογραφίες που μας παρακολουθούν από τα νιάτα, πρέπει να ξέρει πως στην Ελλάδα μόνον η Πινακοθήκη κατόρθωσε να συγκροτήσει ένα σώμα πινάκων απ' τους πιο άντιπροσωπευτικούς της δημιουργίας του, και να προσθέσει κανείς σ' αυτούς μερικούς πίνακες σε ιδιωτικές ελληνικές συλλογές. Δυστυχώς και η Πινακοθήκη είν' άκόμα κλειστή και οι ιδιωτικές συλλογές άπρόσιτες, κι' έτσι μένει μόνο η πολύ λειψή έκλογη άπό έργα του στην Πανελλήνια Έκθεση του Ζαπτείου στην διάθεση του κοινού.

Στο έργο του Γύζη μπορεί κανείς να διακρίνει δύο ξεκάθαρες τάσεις που τότε συνυπάρχουν, πότε ή μια κυριαρχεί όλως διόλου. Είναι ή τάση προς την άπεικόνιση σκηνών και έπεισοδιών με κάποιαν γραφικότητα

ή με ήθογραφικό περιεχόμενο άπό την καθημερινή ζωή, κυρίως των λοϊκών τάξεων, κι' ιδιαίτερα των χωρικών. Η άλλη τάση είναι προς την κατασκευή διακοσμητικών άλληγοριών δηλ. παραστάσεων άφηρημένων έικόνων με άνθρωπινες μορφές και τα κατάλληλα συμβολικά άντικείμενα. Το πρώτο γνωστό έργο του, μετά την διακόσμηση της έπαυλης Νάξου είναι μια «ήθογραφική» παράσταση που έπιγράφεται «Έρως και Ζωγράφος» (1868). Άκολουθεί μια δάκρυη σειρά άπό τέτοιες σκηνές απ' τις όποιες χαρακτηριστικότερη είναι ή «Έξέταση των Σκύλων» όπου εικονίζονται διάφορα σκυλιά με τους κυριους τους, συγκεντρωμένα για να περάσουν άπό ιατρική εξέταση για λύσσα. Το πρώτο του ταξίδι στην 'Αθήνα και στη Μικρασία του προσφέρει τα θέματα για μερικές «ήθογραφίες» άπό την άνατολίτικη ζωή. 'Απ' αυτές γνωστότερες είναι «Η τιμωρία του Κλεφτοκοτά», ο «Αράπης με το Γάϊδαρο», ο «Ζωγράφος στην Άνατολή». Άλλά στην 'Αθήνα, όπου κάθισε ως τα μέσα του 1874, τον άπασχόλησε ή ελληνική παράδοση, κι' ιδιαίτερα τα δημοτικά τραγούδια, που πολλά έχει άντιγράψει στο ήμερολόγιό του. Άπό τον ίδιο καιρό χρονολογείται το πρώτο έργο της μεγάλης οσειράς των ελληνικών «ήθογραφιών» του, που έγιναν άγαπητές σ' όλους του Έλληνες της περασμένης γενιάς. Είναι το «Τάμα» στην πρώτη του μορφή (αργότερα έκανε δύο άλλες). Το ενδιαφέρον για τα θέματα αυτά τον κίνησε ως το 1877. 'Επειτ' άπό πέντε χρόνια, το 1882 πάλι ξύπνησε μέσα του και ζωγράφισε μια δεύτερη σειρά άρχίζοντας απ' τον «Παπού με το έγγόνη» και τελειώνοντας με τις «Αθηναϊκές άπόκριες» του 1886. Άπό την εποχή εκείνη κι' έπειτα υπερισχύει ή τάση προς τις άλληγορικές παραστάσεις και μόνο προς τα τέλη της ζωής του φτιάχνει ξανά μερικές «ήθογραφίες» όπως την «Ψυχομάνα», το «Ζαχαροπλάστη», το

«Παιδι στο τηλέφωνο». Στην Πανελλήνια Έκθεση ύπήρχαν τρεις «ήθογραφικοί» πίνακες του Γύζη, που δίνουν μιá πολύ καλή ιδέα της εργασίας του ατέως. Είναι ο «Καλόγερος μ' ένα παιδί», ή «Χαρτοχίτρα» και το «Μετά το μνημόσυνο».

Μπορεί να προσέξει κανείς σ' αυτά την φροντίδα και την επιμέλεια που μ' αυτήν προσπαθεί ο Γύζης ν' άποδώσει τις χαρακτηριστικές λεπτομέρειες του κάθε έπεισοδίου, συχνά με δξύτατη παρατηρητικότητα. Έχει μιάν αφέλεια αυτή ή άπαρίθμηση με το πινέλο διαφόρων άντικειμένων και χειρονομιών και κινήσεων που προσπαθεί ο καλλιτέχνης να τις άθροίσει όλες σε μιá συνολική έντύπωση άτμόσφαιρας. Όμως είναι ζήτημα αν καταφέρνει να μäs πείσει πως έντοιωσε στις σκηνές αυτές κάτι περσότερο άπό την έξωτερική χάρη και οικειότητα τους. Ατέην άποδίδει με πολλήν έπιτυχία, και γι' αυτό γοήτευσε τόσο την εποχή του, που συγκινούνταν άπό την γραφικότητα και τα ήθογραφικά στοιχεία πολύ περσότερο άπό τη δική μας.

Άπό τις πολλές άλληγορικές παραστάσεις του Γύζη, οι περσότερες έχουν πολύ τονισμένο το διακοσμητικό χαρακτήρα, άρκετες άλλωστε γίνανε για καθαρά διακοσμητικούς σκοπούς (έπικεφαλίδες διπλωμάτων, έξάφυλλα περιοδικών, διαφημιστικά έντυπα κλπ.). Χρονολογικά ή πρώτη είναι «Η τέχνη και τα Πνεύματα» του 1876. Σημαντικές μέσα στην δημιουργία του είναι ή «Ιστορία» (1891-92) ή «Αρμονία» (1893) και το έργο που θεωρούσε ο ίδιος άπό τα πιο έξειλόγιά του, ή «Αποθέωση της Βασιρίας» που τον άπασχόλησε τέσσερα χρόνια (1895-99). Είν' άκόμα του 1896 ή «Θεωρία και Πράξη», ή «Αράχνη», ή «Δόξα των Ψαρών», το «Πνεύμα της Θλίψης», το «Δίπλωμα των Όλυμπιακών Αγώνων» του 1899, ο «Νέος Αίώνας». Το τελευταίο τοίχο μαζί με τον θερησκευτικό πίνακά του ο «Έρχομός του Νυμφίου»

(1900) δείχνει μιὰ βαθύτερη συγκίνηση συνοδευόμενη από την εγκατάλειψη των εξωτερικά γραφικών και ευχάριστων πλευρών που θα μπορούσαν νὰ είχαν τὰ θέματα αυτά, γιὰ ἕνα βαθύτερο, πιὸ οὐσιαστικό αντίκρουσμά τους. Στὴν Πανελλήνια Ἐκθεση εἶχαμε τὴν εὐκαιρία νὰ δοῦμε τὴν «Δόξα τῶν Ψαρῶν», τὴν «Ἀρμονία» καὶ τὴν «Ἀράχνη». Ἰδιαίτερα ἡ «Δόξα» εἶναι τὸ ἔργο πού φέρνει τ' ὄνομα τοῦ Γύζη πρὸς ἄμεσα στίς σκέψεις μας καὶ μὲ τὸν προσωπικό του τρόπο δείχνει πόσο τὸν εἶχανε συγκινήσει οἱ στίχοι τοῦ Σολωμοῦ. Ἐκτός ἀπὸ τὴν ἀλληγορική καὶ τὴν ἰσογραφικά ἔργα, ὁ Γύζης ἐφτιαξε καὶ ἀρκετὲς νεκρὲς φύσεις κυρίως γύρω στὰ 1881-82, ὅταν τὸν ἐνδιέφερε πάρα πολὺ τὸ εἶδος. Ἐφτιαξε ἀκόμα καὶ παραστάσεις ὅπως τὴν «Ἀνοξιάτικη Συμφωνία», τὴν «Νερόνυμφη», τὸν «Ἑρῶτα πού ὀδηγεῖ τὴν ψυχὴ», τὴν «Χαρὰ πού παίξει μὲ τὰ παιδιὰ» καὶ ἄλλες πού μαρτυροῦν τὴν μεγάλη κλίση του στὴν εὐκολὴ ποίηση χαρούμενων καὶ κοινότοπων θεμάτων, ὅπου παραλύνει, πετώντας ἡ κυλώντας μεγάλος ἀριθμὸς μικρῶν ἐρωτιδῶν, πού συνοδεύονται ἀπὸ νύμφες λευκοφορεμένες, χαμογελαστὲς καὶ αἰθέριες. Μαρτυροῦν ἕναν ἄνθρωπο ἱκανοποιημένο ἀπὸ τὴ ζωὴ, ἰσως ἐπειδὴ οἱ ἀξιώσεις του δὲν ἦταν καὶ πολὺ μεγάλες, καὶ ἀδιάφορο γιὰ τὰ βαθύτερα προβλήματα τῆς, περισσότερο γοητευμένο ἀπὸ τὴς αισθηματικὲς καὶ ἑσπερικά ευχάριστες πλευρὲς τῆς. Ζοῦσε ἄλλωστε σὲ μιὰ χώρα ἡρεμὴ καὶ εὐήμερη πού δὲν ζητοῦσε τίποτε περισσότερο ἀπ' ὅσα μπορούσε νὰ τῆς προσφέρει ὁ Γύζης, καὶ πού ἡ ζωγραφικὴ τῆς εἶχε γίνῃ τόσο ἀκαδημαϊκὴ, ὥστε νὰ στερεῖται καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴ δροσιὰ καὶ τὴν ἀφέλεια πού προσφέρει συχνὰ ἕνα ἔργο τοῦ Γύζη.

Ἦταν ἔτσι ἀρκετὰ φυσικὸ νὰ πεσε τὴ ζωὴ του δάκρυον στὴν Γερμανία, ὅπως φυσικὸ ἦταν νὰ μὴν τοῦ ἀρέσει τὸ Παρίσι, πού ἐπισκέφθηκε δυὸ φορὲς, μιὰ τὸ 1876 μὲ

τὸν Ν. Λύτρα, καὶ δεύτερη τὸ 1878 νιόπαντρος. Ἐκεῖ γίνονταν οἱ πρῶτες ἀψιμαχίες τῆς μεγάλης μάχης πού θ' ἀρχίζε γύρω στὰ τέλη τοῦ αἵωνα καὶ πού θὰ κατάλυε τοὺς κανόνες καὶ τὴς ἀρχὲς τῆς Ἀναγέννησης στὴς Τέχνες καὶ θὰ θεμελιώνει καινούριες. Δὲν ξέρομε ἀν' ὁ Γύζης τὰ νομῶσε αὐτὰ τὰ προηγήματα, εἶτε στὸ Παρίσι, εἶτε καὶ ἀπὸ τὸ Μόναχο. Πάντως καὶ ἀν' τὰ γνώριζε πιθανὸν εἶναι νὰ τὰ ἔβρισκε ἀποκρουστικά. Ἦταν ἕνας ζωγράφος μὲ πολλὴν ἱκανότητα, γυρισμένος πρὸς τὸ παρελθόν. Γι' αὐτὸ ἴσως καὶ τὸ πιὸ συγκλονιστικὸ ἔργο του, εἰλικρινά, βαθιὰ συγκινημένο, εἶναι ὁ «Νέος Αἰώνας». Τὸ δέος καὶ ἡ ἀγωνία αὐτῶν τῶν μορφῶν πού βγαίνουν ἀπὸ τὸ σκοτάδι βαθμιαία καὶ δισταχτικά καὶ ἀνικηρῶς ἕνα καινούριο φῶς, θὰ ἦτανε συναισθηματὰ πού συγκλονίζαν τὴν ψυχὴ τοῦ ἰδιοῦ τοῦ καλλιτέχνη, μπρὸς σὲ τὸν αἰῶνα πού χάραζε καὶ μπρὸς στίς φωτεινὲς ἐκρήξεις σὲ στερέωμα τῆς τέχνης τοῦ Σεζάν, τοῦ Μονέ, τοῦ Ρενουάρ, πού δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ τὴς εἶχε ἀντιληφθεῖ ὡς τότε καὶ ὁ ἴδιος. Εἶναι τὰ αἰσθηματὰ ἀνθρώπου πού βλέπει ἕνα σημάδι καὶ τὸ νοιώθει μεγάλο, δίχως νὰ τὸ κατανοεῖ, καὶ ἔτσι διαλέγει τελικὰ νὰ μείνει μὲ τὰ γνώριμά του ἀγαπητὰ μικρὰ ἐνθύμια τοῦ παρελθόντος, παρὰ νὰ προχωρήσῃ τολμηρὰ καὶ σκληρὰ πρὸς τὸ μέλλον. Κ' εἶναι ἰσως περισσότερο ἀπὸ σύμπτωση πού πέθανε ὁ Νικόλαος Γύζης τὴς πρῶτες μέρες τοῦ νέου αἵωνα. Τὸ πέρασμα τοῦ κατωφλιοῦ θὰ ἦτανε πιὸ ὀδυνηρὸ καὶ ἀπὸ τὸν θάνατο γι' αὐτὴν τὴν ἀφελή, ἡρεμὴ καὶ λεπτὴ ψυχὴ.

Τεχνικὰ ἡ δουλειὰ τοῦ Γύζη φανερώνει μιὰν εὐσυνειδησία καὶ μιὰ γνώση παραδειγματική. Τὸ σχέδιό του πάντα δουλεμένο δὲν σοῦ δίνει σχεδὸν ποτὲ τὸ αἶσθημα μιᾶς ζωντανῆς δοκιμῆς, ἀλλὰ ἐνὸς τελειωμένου ἔργου. Ἡ σύνθεσή του ἀσπρη, κλασικὰ ζυγισμένη καὶ ἱσορροπη-

μένη, δίχως ἐκζητηση. Ὁ Γύζης θὰ εἶχε ἀρκετὰ ἰσχυρὴ χρωματικὴ αἰσθηση, ἀλλὰ παρὰσυρμένος καθὼς ἦταν στὴν ἀρχὴ ἀπ' τὴ φαινομενικὴ σκοτεινία τῶν ἔργων τοῦ Rembrandt καὶ γενικὰ τῆς Ὀλλανδικῆς σχολῆς τῆς «ἡθογραφίας», καὶ ἔπειτα ἀπὸ τοὺς γερμανοὺς συναδέλφους του, κρατοῦσε τὰ χρώματά του μουντὰ καὶ σκοτεινὰ ἀκόμα, μὲ βάσιμη διάφορος σκούρους τόνους. Στὴν Πανελλήνια Ἐκθεση ὑπῆρχαν τρία ἔργα πού ξεφύγουν κάπως ἀπ' τὸν γενικὸ κανόνα καὶ εἶναι ἀπ' τὰ πιὸ συμπαθητικά. Εἶναι τὸ πορτραῖτο τῆς κόρης του Μαργαρίτας, ἡ «Ἀρρωστη» καὶ τὸ χρωματιστὸ σκίτσο του «Χαρτομάντισσα». Εἶναι δυστύχημα γιὰ τὴν Ἑλληνικὴ τέχνη πού ὁ Γύζης, εὐαίσθητος καὶ εὐεπηρεάστος καθὼς ἦταν βρέθηκε τόσο ἀμετάκλητα δεμένος

μὲ τὴν γερμανικὴ ζωγραφικὴ, τὴν στιγμή πού ἂν εἶχε ξεκινήσει ἀπ' τὸ Παρίσι, θὰ εἶχε βρῇ ἔδαφος πολὺ πιὸ πρόσφορο γι' αὐτὲς ἀκριβῶς τὴς ἀρετὲς τῆς χρωματικῆς εὐαισθησίας καὶ τῆς σαφήνειας πού τὸν χαραχτῆριζαν καὶ πού φανερώθηκαν, κυρίως ἡ πρώτη, ἐντονα σὲ παλαιότερα ἔργα του, ὅπως π.χ. τὴν «Ἰουδιθ μὲ τὸν Ὀλοφέρνη» (1869). Ἔτσι ἡ θέση τοῦ Γύζη μέσα στὴν ἐξέλιξη τῆς Ἑλληνικῆς ζωγραφικῆς θὰ ἦταν πιὸ σίγουρη καὶ πιὸ σημαντικὴ, καὶ μὲ τὴν γνώση, τὴν ἐπιμέλεια καὶ τὴν πείρα του θὰ εἶχε παίξει σημαντικότερο ρόλο στὴν διαμόρφωση τῆς καλλιτεχνικῆς μας παράδοσης. Σήμερα ἡ θέση του ὅπως καὶ ὅλων τῶν Ἑλλήνων ζωγράφων πού σπουδᾶσαν στὴν Γερμανία, εἶναι περιθωριακὴ. Ὁ ρόλος τῆς τέχνης ἔχει ἀλλάξει κατεῦθυνση.

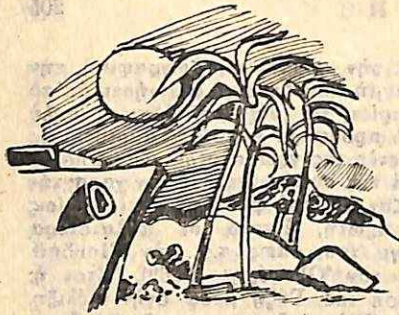
ΗΡ

ΩΣ ΣΗΜΕΡΑ ἐκτός ἀπὸ τὴν χορογραφία καὶ φημισμένα κλασσικὰ βήματα δὲν στάθηκε δυνατό νὰ μεταδοθῇ ἀπὸ τὴν μιὰ γενεὰ στὴν ἄλλη, ἕνας χορὸς. Οἱ χορευτὲς μεταδίδουν συχνὰ ὅτι θυμούνται καὶ τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι οἱ χοροὶ χορεύονται λάθος.

Πρὶν ἀπὸ καιρὸ ὁ Νιζίνσκυ ἐφάρμοσε ἕνα σύστημα πού καθὼς πίστευε θὰ ἄλλαζε ὅλα αὐτὰ. Τώρα ἡ γυναικὰ του Ρομόλα ἀνακάλυψε τὴς σχετικὲς σημειώσεις του καὶ τὴς ἐκδίδει.

Μία λεπτομερὴς χορογραφία τῆς καλύτερης δημιουργίας του «Τὸ ἀπόγευμα ἐνὸς Φαύνου» δείχνει τὴν μεθόδὸν του. Χρησιμοποιεῖ δύο ὁμόκεντρος κύκλους, ἕναν κἀκεῖτο καὶ ἕναν ἄλλο ὁριζόντιο. Μῆσα σ' αὐτὴν τὴν ἀόρατη σφαῖρα πού σχηματίζεται, ὅλες οἱ κινήσεις, καθὼς λέει ὁ Νιζίνσκυ, μποροῦν νὰ ἀποδοθοῦν σὲ μουσικὰς νότους. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι μιὰ παρτιτούρα ἀπὸ τρία μέρη τὸ πρῶτο γιὰ τὴς κινήσεις τοῦ κεφαλιοῦ, τὸ δεύτερο γιὰ τὴς κινήσεις τοῦ κορμοῦ καὶ τῶν χειρῶν καὶ τὸ τρίτο γιὰ τὴς κινήσεις τῶν ποδιῶν. Οἱ ὁριζόντιοι καὶ κάθετοι κύκλοι δείχνουν τὴν κατεύθυνση τῆς κινήσεως.

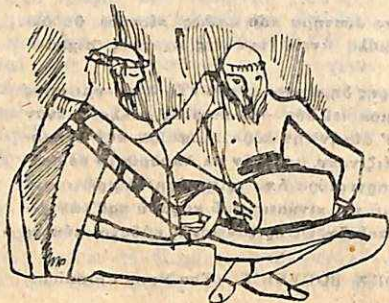
JOHN BOUVIERIE, «The News Chronicle»

ΝΥΚΤΕΡΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Του Η. J. MERLIJN
('Από τὸ «Oriëntatie»,
Βαταβία)

Τὸ «Ἀστρα», τὸ καράδι μας, βρισκόταν ἀγκυροβολημένο λίγο πρὶο πέρα ἀπὸ τὴν ἀκτὴ ἐνὸς μικροῦ νηιοῦ, στὴ θάλασσα Φλόρες. Ὁ καπετάνιος γύρισε μέσα μόλις τὸ φεγγάρι φάνηκε καὶ γὼ καθόμουν μόνος στὴ γέφυρα τοῦ μικροῦ καραβιοῦ πρὶο μὲ εἶχε φέρεῖ σ' αὐτὴ τὴν αἰώνια σιωπῇ. Ἡ θάλασσα ἦταν ἀκίνητη, καὶ στὸ κρῦο φῶς τοῦ φεγγαριοῦ τὸ κοιμισμένο νηιοῦ μὲ τὸ φτερένιο στέμμα πρὶο σχημάτιζαν πᾶνω του τὰ φύλλα τῶν φοινίκων, παρ' ὅλο πρὶο βρισκόταν τόσο κοντὰ, ἔδειχνε σὰ μιά γκριζωπὴ σιλουέττα πρὶο χανόταν χωρὶς σκοπὸ μέσα στὸ διάστημα. Ὁ κόσμος ὅλος φαινόταν σὰν νὰ εἶχε σταθῇ καὶ μαζὶ του καὶ γὼ: ἦταν τὸ πλήρωμα τῆς ζωῆς, καὶ μ' ὅλο πρὶο τὴν καρδιά μου τὴν τάραις ἀκόμα μιά ἀκαθόριστη νοσταλγία νὰ πατήσω τὴν ἀόρατη παραλία τοῦ νηιοῦ καὶ ποτὲ νὰ μὴν γυρίσω πίσω, αὐτὸ δὲν ἦταν καὶ ἡ πραγματικὴ μου ἐπιθυμία — ἡ ἀπόσταση πᾶντα δίνει γοητεία.

Ἀπὸ τὸ νηιοῦ ἀκουγόταν ἕνας ὑπόκωφος χτύπος ἀπὸ δυὸ τύμπανα: τὰ μεσάνυχτα εἶχαν τὸ δικαίωμα νὰ μιλοῦν. Αὐτὰ ἔδειχναν τίς ἡμέρες καὶ τίς γιορτὲς καὶ τὰ διάφορα οἰκογενειακά νέα, γεννήσεις, γάμους, θανάτους· τὸ μεγαλύτερο πάθος - τους δμως, τὸ μεγαλύτερο μυστήριο, οἱ πρὶο τρυφεροὶ καὶ σημαντικοὶ τους διάλογοι γίνονταν δταν ὁ ἄλλος κόσμος κοιμόταν. Ψιθύριζαν σιγανὰ μὲ ἕνα βιαστικό, γεμάτο πάθος ρυθμὸ, ἡ ὕψωναν τὴ φωνὴ τους γιὰ νὰ διηγηθοῦν κάποιο γεγονός· μπόρουσαν ἀκόμη νὰ φωνάζουν πολλὰ δυνατὰ, καὶ ἀπειλητικὰ — ἡ νὰ μένουν ἀδερφωμένα μὲ τὴ σιωπῇ.

Ἔτσι ἡ φωνὴ τῶν τυμπάνων περνοῦσε τὴν ἄφωνη παγερὴ θάλασσα, μονότονο μὰ ζωντανὸ καρδιοχτύπι· ὅσο κι ἂν συγκρατοῦσαν τὸν ἑαυτὸ τους, σὰ μανιασμένα ἄλογα, ἀνυπόμονα νὰ ξεκινήσουν, οἱ φωνές τους σιγὰ - σιγὰ γίνονταν καθαρές, ἡ γλώσσα τους πρὶο ἀπλή. Πηδοῦσαν σὰν ἀντιλόπες πᾶνω στὸ χορτάρι καὶ χάνονταν βιαστικά. Χόρευαν σὰν μικρὲς χορευτρίες: σοβαρές, προσεχτικές, ντροπαλές, μὰ μιά βεντάλια στὰ παιδικὰ τους χέρια — ἡ ἔκαναν μεγάλα βήματα σὰν ἄνδρες μὲ περήφανα μoustάκια, μὰ ἕνα μαχαίρι πρὶο λάμπει στέν ἥλιο, πρὶο καυχῶνται γιὰ ἀγρία ἡρωικά κατορθώματα. Πολέμησαν γιὰ ζωὴ ἡ θάνατο, ἐξστόμισαν προσβολές, χτυπήθηκαν κατὰσθηθα, καὶ ὁστέρα ὤρμησαν στὴ συμπλοκή, θανάτωσαν τὸν ἑχθρὸ μὲ τὸ μαχαίρι τους καὶ τὸ αἷμα τῆς ζωῆς πηδοῦσε ἀπὸ τὴν πληγὴ του.

Μὰ ἀργὴ κουρασμένη ἀναπνοὴ πέθαιναν καὶ τὰ ἴδια — κουρασμένα καὶ γερασμένα, μιλώντας γιὰ τὸ παρελθὸν μὲ φωνὴ ραγισμένη, ὅπου ἔδβαινε καὶ ἡ τελευταία τους πνοή, καὶ ἔμεναν ἀκίνητα σὰν τὴ θάλασσα, σὰν τὸ φεγγάρι, σὰν τὸ νηιοῦ.

Κάναμε πᾶνω στὰ ἄλογα ἀρκετὸ δρόμο καὶ φθάσαμε σὰ ἕνα ὄρεινὸ χωριό. Ἦταν κιόλας βράδυ δταν ὁ πρίγκηψ καὶ γὼ ξεκαθαλικάσαμε ἀπὸ τὰ κουρασμένα μας ἄλογα μπρὶο στὸ μεγάλο, σκοτεινὸ σπῆτι τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ χωριοῦ. Στὴν ἀνατολὴ τὸ γεμάτο φεγγάρι ἀνέβαινε καὶ ἔριχνε πᾶνω μας τὸ ὀχρὸ τοῦ φῶς τὴν ὥρα πρὶο χαιρετούσαμε τὸν γέρο ἀρχηγό. Ὅταν ἔδσαν τὰ ἄλογά μας, ὅλα ἦταν ἡσυχία καὶ μέσα στὴ σιωπῇ, μακριὰ, ἀκούγα τὰ δυὸ τύμπανα.

Εἶχα ἀκούσει τὰ τύμπανα ἔκείνη τὴ νύχτα στὴ θάλασσα καὶ τόσο ἀκατανίκητη βρῆκα τὴ δύναμή τους πρὶο παρακάλεσα τὸν πρίγκηπα νὰ δῇ ἂν μποροῦσαν νὰ μὲς φέρουσαν δυὸ καλοὺς τυμπανιστές. Ὁ ἀρχηγὸς τοῦ χωριοῦ μὲς εἶπε πῶς εἶμασαν τυχεροὶ γιὰτὶ ἕνας περιφημὸς θλάσος χορευτῶν, οἱ «πακάντο μπουλένγκ» εἶχαν ἔρθει στὸ χωριό. Αὐτοὶ ζοῦσαν στὰ παράλια καὶ σχεδὸν ποτὲ δὲν τοὺς ἔβλεπε κανεὶς στὰ ὄρεινά. Ἔνα κορίτσι ἀπὸ τὰ Παλαγιάρ, ὅπως λεγόταν τὸ ὄρεινὸ χωριό, εἶχε ἀγαπήσει ἕνα ψαρά ἀπὸ τὴν πρωτεύουσα τοῦ νηιοῦ, καὶ, ἐνῶ στὰ παλαιότερα χρόνια κανεὶς δὲν θὰ ἤθελε νὰ σχετιστῇ μὲ τοὺς ταπεινοὺς ψαράδες, τῶρα ὁ γάμος θὰ γινόταν σὲ τρεῖς ἡμέρες. Καὶ καθὼς ὁ χορευτὴς τοῦ Μπάρομπονγκ, τοῦ ψαράδικοῦ χωριοῦ, ἦταν ὅλοι συγγενεῖς τοῦ ψαρά, ὁ περιφημὸς αὐτὸς θλάσος θὰ χόρευε τὸν χορὸ τοῦ Ἐρωδιοῦ στὴν τελετῇ. Οἱ τυμπανιστές ἦταν ἴσως οἱ καλότεροι τοῦ τόπου καὶ εἶχαν κιόλας φθάσει: θὰ θέλαμε μήπως νὰ παρακολουθῶμε τὴν παράσταση;

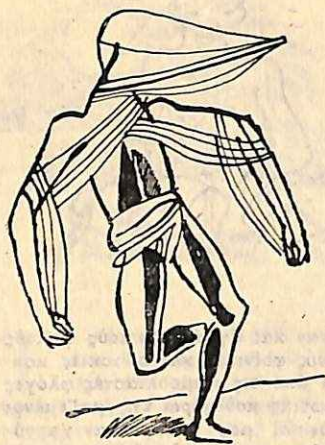
Ἦταν ἀπὸ ἀρκετὴ ὥρα ἄρχισαν νὰ μαζεύονται. Ὁ πρίγκηψ καὶ γὼ καθάμασαν σ' ἕνα στῶμα μπρὶο στὸ σπῆτι τοῦ ἀρχηγοῦ τυλιγμένοι μὲ τίς κουβέρτες μας. Τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ

ἔσυνόταν καὶ ἀγκάλιαζε τοὺς ψηλοὺς ἀκίνητους φοινίκες καὶ οἱ σκιές κοκκίνιζαν ἀπὸ τίς τρεμουλιαστὲς φλόγες μιὰς φωτιάς πρὶο γύρω τῆς μαζεμένοι οἱ ἄνθρωποι μας φλυαροῦσαν χαρούμενα ψῆνοντας μιὰν ἀντιλόπη.

Ὁ κυριώτερος χορευτῆς πρὶο ἦταν καὶ τυμπανιστῇ ἥρως καὶ μὰς χαιρέτησε καὶ ὅστερα κάθισε σ' ἕνα καλαμένιο στῶμα μπροστὰ ἀπὸ τὸν νεαρὸ σύντροφό του· ἦταν κάπως περαμένος στὰ χρόνια: Λίγα γκριζὰ μαλλιά πρὶο ἔδβαιναν ἀπὸ τὸ σὰρῆτι τοῦ ἔπεφταν στὸ ρυτιδωμένο του μέτωπο. Ἐνας - ἕνας οἱ τυμπανιστὲς κρατώντας στὴν ποδιά τους τὰ μεγάλα τους τύμπανα ἤρθαν καὶ κάθισαν χάμω σταυροπέδι, μὲ τὸ δεξιὸ χέρι πᾶνω στὸ τύμπανο ἐνῶ στὸ ἀριστερὸ κρατοῦσαν τὸ ξύλο. Τὰ τύμπανα κοιμόνταν ἀκόμη. Τὰ πλαῖνά τους ἦταν καφέ σκοῦρα ἀπὸ τὸν καπνὸ ἀμέτρητων θυσιῶν πρὶο τοὺς ἔφερνε ἡ δεξιόταχνία τῶν κυρίων τους. Ἐλαγες πῶς ἀνάπνευαν καθὼς ἀνεδοκατέβαιναν

μαζί με το στήθος των τυμπανιστών. Τὰ τεκνωμένα πεταία τους έδειχναν άσπρα στο φός του φεγγαριού σάν παλιές κινέζικες πορσελάνες.

Ό πρίγκηψ τράβηξε το στρώμα μας πιό κοντά και είπε: «Πραγματικά δάν καταλαβαίνω πώς θά γίνη αυτός ο γάμος» οι φαράδες παντρεύονται πάντα μεταξύ τους. Ό γεροντώτερος τυμπανιστής, σύμφωνα με ένα παλιό έθιμο, είναι ένας άνθρωπος με μεγάλη

έπιρροή στο Μπάρομπονγκ και ο άρχηγός του χωριού μου είπε ότι ο γάμος με όλη τη δύναμη της καρδιάς του ήταν άναντίον του γάμου. Και όμως ήρθε!»

Σκόρπιοι θόρυβοι αντίχησαν από τους λόφους — τὰ τύμπανα έξοτνησαν. Άρχισε ο γεροντώτερος, ακολουθήσε ένας πιό νέος που καθόταν από πίσω του, ίσως γιός του, διδαγμένος απ' αυτόν την ίερή τέχνη του τυμπάνου. Τά πρόσωπά τους ήταν άνέκφραστα, τὰ μάτια τους κλειστά: μόνον τὰ χέρια τους φαίνονταν να έχουν ζωή, ζωή γεμάτη πάθος. Έλεγε πώς τὰ ίδια τὰ τύμπανα είχαν χέρια και τὰ δάχτυλα έπαιρναν απ' αυτά ζωή. Έβλεπα τὰ άριστερά χέρια που χτυποούσαν με την παλάμη και τὰ δάχτυλα — έπαιζαν τρυφερά, χαϊδεύαν ντροπαλά. Ίστερα τὰ τύμπανα άρχιζαν να μάς μιλούν έλαφριά και ξένοιαστα σάνα προσπαθούσαν να τραθήξουν την προσοχή μας και μιὰ σιγή άφωνης άναμονής έπλωθήκε στον κύκλο που είχαν σχηματίσει γύρω τους οι χωρικοί. Ό χορευτής ήρθε στη μέση του κύκλου.

Είχε ένα στενό άνοιχτογάλαζο ύφανσμα ριγμένο στους ώμους και τὰ χέρια του, σάν φτερά, και κρατούσε τις άκρες του με τὰ τεκνωμένα του χέρια. Ένα άλλο ύφανσμα, με το ίδιο χρώμα, του σκέπαζε έντελώς το κεφάλι, και κρατιόταν άπλωμένο μπροστά από δυό ξύλα μπαμπού, και καθώς φωτιζόταν μιὰ από το φεγγάρι και μιὰ από τις φλόγες της φωτιάς, νόμιζες πώς έβλεπες το κεφάλι κανενός πουλιού.

Με το ρυθμό των τυμπάνων ο έρωδιός άρχισε να χορεύη πάνω στην πράσινη γή. Όλα ήσυχάζαν. Άλλοτε ή κίνησή του έδινε ένα μεγαλειώδες τίναγμα στα φτερά, άλλοτε ένα άνεπαίσθητο τρεμουλιασμα. Μιά λοξοκοιτούσε τη γή σάνα ήθελε να δη κάποιο γυαλιστερό φάρι που έβγαίνει στον άφρό του νερού.

Ό ήρμος ήχος των τυμπάνων νόμιζες πώς τραγουδούσε τὰ νέφη που ταξίδευαν και τὰ νυσταγμένα χωριά και τις άγριες σκοτεινές βουνοπλαγιές.

Και ξαφνικά τὰ μάγια λóθηκαν: το άγνωστο έπλησίαζε. Τά τύμπανα έγιναν πιό δυνατά, ή φωνή τους πιό βαριά, πιό συγκινημένη—ο έρωδιός κοιτούσε ψηλά, χτυπούσε τὰ φτερά του, γύριζε τὰ μάτια του παντού. Έρχόταν ο κυνηγός, ο κουτσός κυνηγός... και τὰ παιδιά, στην πρώτη γραμμή του κύκλου, με μάτια γουρλωμένα από το φόβο, μαζεύονταν το ένα κοντά στο άλλο.

Τώρα οι ήχοι του τυμπάνου έπαιρναν μιὰ τη φωνή του πουλιού, μιὰ του κυνηγού: πουλί και κυνηγός μιὰ χάνονταν, μιὰ κυνηγούσαν ο ένας τον άλλο, στους ήχους του τυμπάνου. Ό κουτσός κυνηγός δάν μπορούσε πιά παρά να σέρνεται με το κουτσό του πόδι, πηδώντας σύμφωνα με τον μονότονο μὰ βιαστικό ρυθμό που του έδινε το χρόνο. Και ο έρωδιός τώρα έφτυγε με ξαναγύριζε πάλι. Ό κυνηγός ήποτίθεται πώς δάν έβλεπε το πουλί και καθώς το κουτσό του πόδι τον κούραζε όλο και πιό πολύ, άναγκαζόταν να κουτσαίνει σάνα μήν έβλεπαν τὰ μάτια του.

Είχε δή τον χορό πολλές φορές και ήξερα πώς τελείωνε. Ό κυνηγός στο τέλος θά σκότωνε τον έρωδιό και θά χόρευε γύρω του θριαμβευτικά, γιά να κάμη στο τέλος τη φοβερή άνακάλυψη πώς ο έρωδιός ήταν παιδί του.

Τά τύμπανα έλεγε πώς κρατούσαν την άναπνοή τους. Αύτοι που στέκονταν κοντά στη φωτιά έμεναν ακίνητοι. Τά φύλλα των φοινίκων έκλειναν το φεγγάρι σάν πίσω από δαντελλάνιο παραπέτασμα. Τά παιδιά, που στην αρχή γελοούσαν με τον κουτσό κυνηγό, κοιτούσαν τώρα συνεπαρμένα, γιάτι ο κυνηγός είχε δή το πουλί αλλά έκαινο δάν είχε δή τον κυνηγό. Ένας ήχος δυνατός σάν πυροβολισμός ακούστηκε από τὰ τύμπανα. Ό έρωδιός άγωνιζόταν να σηκωθεί, χτυπούσε αδύνατα τὰ φτερά του με δάν μπορούσε πιά να κάνει ούτε βήμα. Καθώς το πουλί σηκωνε το κεφάλι, μισόνοιγε το ράμφος του, άνάσαινε βαριά και έκανε άπαισιόμαστε προσπάθειες, πότε δεξιά, πότε άριστερά. Με τον δεύτερο δυνατό

ήχο, τὰ φτερά του πέσανε. Το πουλί έκανε άπογνωσμένη προσπάθεια να πετάξη, να φύγη. Τά τύμπανα τώρα σχεδόν σάπαιναν — μόλις που άνάσαιναν δση ώρα το πουλί βρισκόταν χάμω, τόσο κουρασμένο, γιά να ήσυχάση. Επλώθηκε, τινάχτηκε, και τώρα ήταν νεκρό. Ό κουτσός κυνηγός ήρθε από πάνω του και καθώς γονάτισε κοντά στο παθαμένο πουλί, έσκυψε και ξαφνικά κυρίστηκε από

αυγκράτητη λύπη. «Είναι το παιδί μου», έλεγε κλαίοντας· «είναι το παιδί μου!»

Τὰ τύμπανα σώπασαν, ἡ παράσταση έτελειώσθ. Ένα τσουχτερό αεράκι έρχόταν από τούς λόφους και ἤμουν έτοιμος νά πάω μέσα θταν άκουσα τόν πρίγκηπα νά λέη δυνατά: «Πραγματικά πέθανε;». Γύρω από τὸ σῶμα τοῦ χορευτῆ είχαν μαζευτῆ μερικοὶ από τούς θεατῆς και προσπαθοῦσαν νά τόν σηκώσουν· σχεδόν τὴν ἴδια στιγμή πρόσεξα τόν δεύτερο τυμπανιστῆ πού είχε δάσει τὸ τύμπανο στὴν πλάτη του, ἐνῶ ὁ πιό γέρος, σά μαρ-

μαρωμένος στὴ θέση του, μὲ πρόσωπο γερασμένο πού έλεγε πῶς είχαν περάσει αἰῶνες από πάνω του, μὲ τὰ μάτια κλειστά, είχε ακόμη τὸ τύμπανο του στὰ πόδια του. Τὰ αἰδύνατα χέρια του κρατοῦσαν ακόμη τὸ τύμπανο.

Ὁ νέος χορευτῆς ἦταν νακρὸς. Ὅταν τὸν παίρνουν πάνω σὲ μιὰ σανίδα στὸ σπῆτι πού τὸν φιλοξενούσαν, ὁ πρίγκηψ εἶπε:

«Ἦταν ὁ γαμπρός!»

Ἀνεβήκαμε στὸ σπῆτι. Τὸ φεγγάρι ψήλωνε στὸν οὐρανό. Μιὰ σκέψη μοῦ πέρασε από τὸ νοῦ: «Και ὁ κυνηγός;» ρώτησα· «ἦταν ὁ πατέρας του», μοῦ ἀπάντησε ἀργὰ ὁ πρίγκηψ.

Εἰκόνες τοῦ CECIL KEELING

ἔχουν ἱκανότητα προσαρμογῆς σὲ ὅλες τὶς περιστάσεις.

Τὰ παράδοξα τῶν Ἑγγλῶν

Τοῦ HENRY STEELE COMMAGER

(Ἀπὸ τὸ «The Atlantic Monthly», Βοστώνη)

Ὁ καθηγητῆς Κόμματσερ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κολούμπια πέρασε τελευταῖα ἑνα χρόνο στὸ Καϊμπριτζ, ὡς φιλοξενούμενος καθηγητῆς τῆς Ἀμερικανικῆς Ἱστορίας. Στὸ τεῦχος 12/1948 δημοσιεύσαμε μιὰ κριτικὴ τοῦ καθηγητῆ Κόμματσερ γιὰ τὸ βιβλίο τοῦ Χ. Λάσκι. «Ἡ Ἀμερικανικὴ Δημοκρατία».

Εἶναι λίγο περισσότερο ἀπὸ ἑνας αἰῶνας ἀπὸ τότε πού ὁ Ράλφ Ἑμερσον πῆγε στὴν Ἀγγλία και ἄρχισε νά γρά-

φη τὸ θαυμάσιο δοκίμιό του γιὰ τὰ ἔθνη καὶ χαρακτηριστικὰ τῆς χώρας αὐτῆς, ἑνα δοκίμιο πού εξακολουθεῖ νά εἶναι ἡ πιὸ ἐμπνέ ἀνάλυση τοῦ ἀγγλικοῦ χαρακτήρα μέσα στὴν Ἀμερικανικὴ φιλολογία. Αὐτὸ πού εἶναι ἴσως τὸ πιὸ ἀξιοπαρατήρητο «Ἀγγλικά Χαρακτηριστικά» εἶναι ἡ ἐνστικτὴ τάση πρὸς τὸ μόνιμο παρὰ πρὸς τὸ περαστικό. Ἄν

Ξαναρίξουμε μιὰ ματιά στις ιδιότητες που ὁ Ἑμερσον ξεχώρισε σὰν ιδιαίτερα ἀγγλικές, θὰ συναντήσωμε τις περισσότερες στὴν πιὸ μεγάλη τους ἀκμή, ὕστερα ἀπὸ ἓναν ὁλόκληρο αἰῶνα πού ἄλλαξε βασικά τὴ θέση τῆς Ἀγγλίας στὸν κόσμο, θὰ τις βροῦμε σχεδὸν προκλητικές σὲ μιὰ χώρα προσηλωμένη σήμερα στὴ λιτότητα καὶ τὴ σωφροσύνη, ὅπως πρὶν ἀπὸ ἑκατὸ χρόνια ἦταν προσηλωμένη στὴν πολυτέλεια καὶ τὴ δύναμη.

Εἶναι ἀκόμη ἀλήθεια, ὅπως παρετήρησε ὁ Ἑμερσον, ὅτι «ὁ κόσμος ἔχει κοινὰ συμφέροντα». Εἶναι ἀκόμη ἀλήθεια—ὅπως θὰ ἀναγνωρίσουν ὅλοι ὅσων ἡ μνήμη φθάνει ὡς τὰ 1940—πὼς «ἡ σταθερότητα τῆς Ἀγγλίας εἶναι ἡ ἀσφάλεια τοῦ σύγχρονου κόσμου». Αὐτὸ εἶναι τὸ πρῶτο καὶ πιὸ φανερὸ ἀπὸ τὰ ἀγγλικά χαρακτηριστικά—ἡ σταθερότητα καὶ τὸ ἀμετάβλητο τοῦ ἀγγλικοῦ χαρακτήρα.

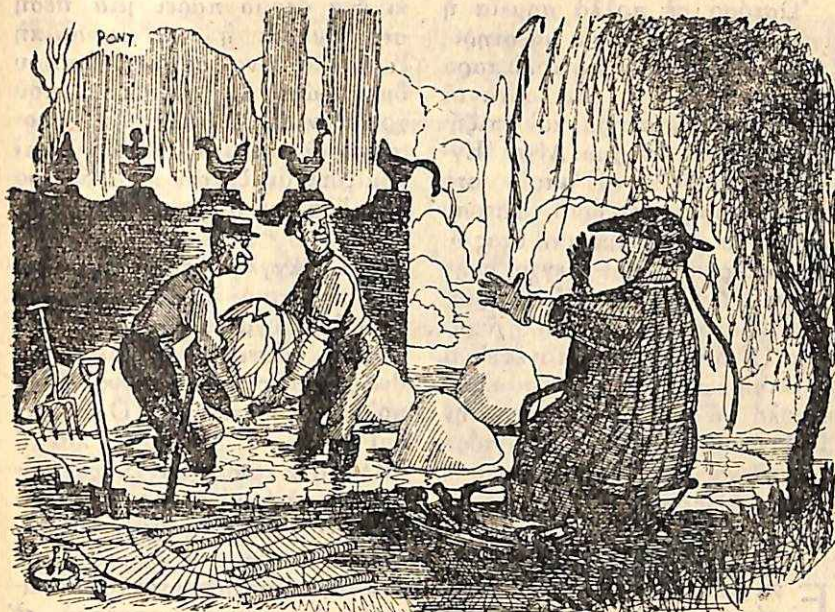
Ωστὸσο κάτι πού ἐνδιαφέρει σ' αὐτὴν τὴν ἐπίμονη διατήρηση τῶν ἐθνικῶν χαρακτηριστικῶν εἶναι ὅτι ὁ χαρακτήρας πού κρύβεται στὸ βῆθος τους δὲν εἶναι ἀπλός, ἀλλὰ ἀντίθετα καταπληκτικὰ σύνθετος. «Ἡ Ἀγγλία εἶναι ἡ χώρα τῆς συνθέσεως καὶ τοῦ καταπληκτικοῦ», ἔγραψε ὁ Ἑμερσον καὶ γι' αὐτὸ σχεδὸν κάθε γενίκευση πού κάνουμε σήμερα πιὸ συχνὰ διαψεύδεται παρὰ ἀποδεικνύεται.

Λαὸς ὑλιστῆς, οἱ Ἀγγλοι ἔ-

δωσαν περισσότερους ἀπὸ ὅτι τοὺς ἀναλογοῦσαν μυστικιστὲς καὶ ποιητές, ἰδεαλιστὲς καὶ ὑπερβατικούς. Εἶναι οἱ ἀκούραστοι περιηγητὲς καὶ οἱ καλύτεροι κηπουροί. Ἄν καὶ ὅλοι ἐνθουσιάζονται μὲ τὴ γαλλικὴ κουζίνα κανεὶς δὲν ἐπιτρέπει στὸν μάγειρό του νὰ τὴν μιμηθῇ.

Ἐθνὸς μικρὸ, μὲ λαὸ πού τοῦ ἀρέσει ἐξαιρετικά ἡ μετακίνηση καὶ ἡ ζωὴ τῶν πόλεων, παρουσιάζει διαφορὰς στοὺς ἰδιωματισμοὺς καὶ τὶς διαλέκτους τοῦ πού φέρνουν τὸν ξένο σὲ ἀπελπισία. Ἄν καὶ πολιτικὰ μένουν πάντα δημοκράτες, ποτὲ δὲν χάνουν τὴν ταξικὴ τους συνείδηση. Λαὸς εἰρηνικός, τρυφερὸς καὶ εὐγενής, ὅταν ξεσηκωθοῦν γίνονται οἱ πολεμικότεροι ἄνθρωποι. Χωρὶς αἰσθημα τοῦ χιούμορ, ὅπως λέγεται, ἔδωσαν τοὺς καλύτερους χιουμορίστες τῆς ἐποχῆς μας. Ἄνθρωποι ὅσο γίνονται νομοταγεῖς, γράφουν τὰ καλύτερα ἀστυνομικὰ μυθιστορήματα καὶ τὴ φιλολογία τους τὴν χαρακτηρίζει ἡ βιαιότητα. Ὑποδείγματα συντηρητισμοῦ, ἀφήνουν ὥστὸσο διάφορες ἐκκεντρικότητες νὰ ἐκδηλώνονται χωρὶς κανένα περιορισμό.

Ισως νὰ μὴν ὑπάρχει ἄλλος λαὸς πού νὰ σέβεται τόσο πολὺ τὸν νόμο, καὶ νὰ συμμορφώνεται τόσο φυσικὰ μὲ τοὺς κανονισμούς. Δὲν καπνίζουν ἐκεῖ πού ἀπαγορεύεται τὸ κάπνισμα· δὲν περπατοῦν πάνω στὴ χλόη περὶ φρονώντας τὶς πινακίδες· δὲν

Καταγίνονται μὲ ἐνθουσιασμό στὴν κηπουρική.

φεύγουν ἀπὸ τὴ θέση τους σὲ μιὰ οὐρά. Ἡ ἰδιοκτησία εἶναι ἀσφαλής, οἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά εἶναι ἀσφαλῆ, ἡ ζωὴ τὸ ἴδιο. Ἡ κοινὴ γνώμη ὁρθώνεται ἐχθρική στοὺς παραβάτες τοῦ νόμου. (Ὅτι οἱ Ἀγγλοι τὸ πληρώνουν αὐτὸ τὸ χαρακτηριστικὸ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία. Δὲν ἀντιδρῶν εὐκόλα ἐναντίον τῶν κακῶν νόμων καὶ τῶν ἐνοχλητικῶν κανονισμῶν ἀλλὰ τοὺς δέχονται μὲ τὴ νοοτροπία ὅτι δὲν εἶναι δουλειά τους νὰ συζητοῦν αὐτὰ τὰ πράγματα). Ἐχουν πολὺ ἀνεπτυγμένο τὸ αἰσθημα τῆς δικαιοσύνης καὶ τοῦ ὁρθοῦ. Καμιά φράση δὲν χρη-

σιμοποιεῖται περισσότερὸ ἀπὸ τὸ «it's right» (εἶναι σωστὸ) ἢ τὸ «it's not right» (δὲν εἶναι σωστὸ). Θέλουν νὰ ξέρουν πού βρίσκονται καὶ συνήθως τὸ πετυχαίνουν. Πιστεύουν στὸ δίκαιο παιχνίδι, τόσο στὸ γήπεδο ὅσο καὶ στὰ δικαστήρια καὶ στὶς δουλειές τους. Οὔτε τὴν πονηριὰ ἀνέχονται οὔτε τὴ μεγάλη ἐξυπνάδα. Δὲν θέλουν δικαιώματα πού μποροῦν νὰ τοὺς ἀμφισβητηθοῦν. Οἱ νόμοι τους εἶναι συγχρόνως δίκαιοι καὶ σκληροί, καὶ σὲ ζητήματα ἀσχετα μὲ τὸν νόμο εἶναι φιλόανθρωποι, ὅχι ὅμως καὶ ἐλεήμονες.

Ὡστόσο σὲ πολλὰ σημεία ἡ ἀγγλικὴ ζωὴ φαίνεται νὰ στηρίζεται στὴν ὑποψία πὺς πολὺ παρὰ στὴν ἐμπιστοσύνη καὶ συναντᾷ κανεὶς ἕνα δαπανηρὸ καὶ ἐπιζήμιον σύστημα ἐλέγχου. Αἱγοὶ Ἑγγλέζοι μποροῦν νὰ μποῦν στὸ τραῖνο χωρὶς εἰσιτήριο, ὥστόσο ἐκεῖ ὅπου στὴν Ἀμερικὴ ἕνας ὑπάλληλος κάνει τὸν ἐλεγχό, στὴν Ἀγγλίᾳ εἶναι τρεῖς. Οἱ λογαριασμοὶ κρατοῦνται μὲ μεγάλη ἀκρίβεια. Οἱ δὶγγραμμεσ ἐπιταγὲς εἶναι ἀγγλικὴ ἐφεύρεση καὶ ὅσο εἶναι εὐκόλο νὰ διαρρήξῃ κανεὶς τὴν Τράπεζα τῆς Ἀγγλίας, ἄλλο τόσο μπορεῖ νὰ εἰσπράξῃ μιὰ ἐπιταγὴ σὲ Τράπεζα ὅπου δὲν τὸν γνωρίζουν.

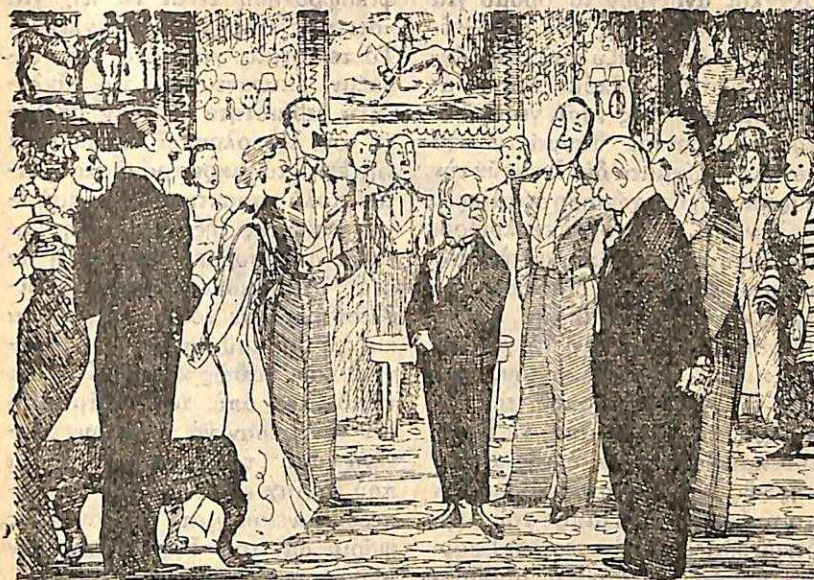
Εἰς αὐστηρὸ καὶ πολὺ πλοκο σύστημα ἐξασφαλίζει σὲ ὅλους αὐτὸ πού τοὺς ἀνήκει σὲ τροφίμα καὶ ἄλλα εἶδη. Αὐτὸ κάνει τοὺς Ἀγγλοὺς τὸν πῦρ εὐγενικὸ καὶ συγχρόνως τὸν πῦρ ἀγενὴ λαό, καὶ ὁ συνδυασμὸς τῶν δύο χαρακτηριστικῶν μπερδεύει διακόσια χρόνια τώρα τοὺς ξένους. Ἡ εὐγένεια τοὺς εἶναι ἐμφυτὴ καὶ ἐκδηλώνεται τυπικὰ στὶς κοινωνικὰ σχέσεις καὶ χωρὶς τύπους στὸν ἀθόρυβο ρυθμὸ τῶν δημοσίων σχέσεων, μὲ χίλιες δυὸ λεπτότητες.

Ἡ ἀγένειά τοὺς εἶναι πῦρ περιπλοκο κεφάλαιο· κράμα καχυποψίας, ἀδιαφορίας καὶ ἀλαζονείας. Ἡ ἐξήγησή της, ὅπως ἄλλωστε καὶ πολλῶν ἄλλων ἀγγλικῶν ιδιοτήτων, μπορεῖ νὰ βρεθῇ στὸ ταξικὸ σύστημα. Μιὰ φορὰ

καὶ ἕνα ἄτομο πάρει μιὰ θέσιν στὴ δημόσια ἢ τὴν κοινωνικὴ ζωὴ, ὅλα εἶναι ὁμαλά. Ὡστόσο ὁμως δώση τις ἐγγυήσεις πού χρειάζονται, ὁ ξένος εἶναι ὑποπιος στὰ μάτια τῶν ἄλλων γιατί νομίζουν ὅτι ζητᾷ περισσότερα ἀπὸ ὅσα τοῦ ἀνέκουν.

Οἱ Ἀγγλοὶ εἶναι τρομερὰ πρακτικὸς λαός, μὲ ἐξαιρετικὰ ἀνεπτυγμένο τὸν κοινὸ νοῦ. ἔχουν δώσει λίγους μεγάλους θεωρητικὸς φιλοσόφους, ἀλλὰ πολλοὺς πρακτικούς. Ὁ Βάκων καὶ ὁ Λόκ, ὁ Μπένθαμ καὶ ὁ Μίλλ, ὁ Σπένσερ καὶ Χάξλεϋ εἶναι παραδείγματα χαρακτηριστικά. Στὴν πολιτικὴ ἔχουν θαυμάσιο τὸ αἶσθημα τοῦ πραγματικοῦ, ἐνῶ ἀπεχθάνονται τὸ δογματικόν. Δυσπιστοῦν μυστοστὰ σὲ κάθε ἀκρότητα. Οἱ Συντηρητικοὶ τοὺς εἶναι καὶ Φιλελεύθεροὶ καὶ οἱ Φιλελεύθεροὶ Συντηρητικοί· ἀκόμη καὶ ὁ σοσιαλισμὸς τοὺς εἶναι γεμάτος ἀπὸ ἕνα σωρὸ συμβιβασμούς.

Μὲ ὅλη τὴν εὐρύτητα πού χαρακτηρίζει τὴ σκέψη τοὺς καὶ μὲ ὅλη τὴν ἀνεκτικότητά τοὺς εἶναι πάρα πολὺ συντηρητικοί. Μισοῦν τὸν νεωτερισμό, ἔγραφε ὁ Ἐμερσον, καὶ ἀπὸ ἔνστικτο ζητοῦν κάποιο προηγούμενο. Ἀκόμη καὶ σὲ ζητήματα πού εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ νεωτερίσουν, ἀλλάζουν εὐκολώτερα τὴν οὐσία παρὰ τὸν τύπο. Ξέρουν τὰ προτερήματα τῆς θερμάνσεως μὲ ζεστὸ ἄερα, ὥστόσο δὲν ἔχουν ἐμπιστοσύνη σὲ ἕνα πρᾶγμα τόσο μοντέρνο.

Σπουδαῖο πρᾶγμα νὰ μὴν εἶναι κανεὶς ξένος στὴν Ἀγγλίᾳ!

Παρ' ὅλη τὴν προπαγάνδα τοῦ, τὸ Ὑπουργεῖο Ἐπισιτισμοῦ δὲν κατώρθωσε νὰ ἐπιβάλλῃ κανένα νεωτερισμὸ στὴ μαγειρικὴ καὶ ἐξακολουθοῦν, ὅπως ἔλεγε καὶ ὁ Βολταῖρος, νὰ ἔχουν μιὰ μόνο σάλτσα.

Μὲ ὅλο τοὺς τὸν συντηρητισμὸ οἱ Ἀγγλοὶ εἶναι προοδευτικοὶ καὶ εἰδικότητα τοὺς εἶναι νὰ φθάνουν στὴν ἐπανάσταση... μὲ τὴν ἐξέλιξη. Ἡ Ὁξφόρδη καὶ τὸ Καίμπριτζ ἐξακολουθοῦν σὲ ὅλα τὰ ἐξωτερικά τοὺς σημεία νὰ μένουν ἀριστοκρατικὰ ἀκόμη καὶ φεουδαρχικὰ ἱδρύματα, ὥστόσο τοὺς σπουδαστὲς τοὺς διαλέγουν μὲ βάση τὴν ἐπίδοση,

καὶ τὸ ποσοστὸ τῶν ὑποτρόφων εἶναι μεγαλύτερο παρὰ σὲ ὅποιο-δήποτε ἀμερικανικὸ πανεπιστήμιον. Αὐτὴ τὴν ἐξελικτικὴ προσ-αρμογὴ τὴν βλέπει κανεὶς παντοῦ, τὴν βλέπει ἐπίμονη στὴν πολιτικὴ, λιγότερο ἐκδηλῇ στὴν ἐκκλησίᾳ, στὴν παιδείᾳ, στὶς σχέσεις ἐργατῶν καὶ βιομηχανίας, στὸ στρατό.

Παρ' ὅλο τοὺς τὸν συντηρητισμὸ, παρ' ὅλο τοὺς τὸ φλέγμα, εἶναι ἀπὸ τοὺς πῦρ περιπετειώδεις λαοὺς τοῦ κόσμου. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ντρείκ καὶ τοῦ Φρόμπισερ ὡς τὴν ἐποχὴ τοῦ Ντάουτυ καὶ τοῦ Μπάρτον, οἱ

“Αγγλοι άνοίγουν τὸ δρόμο γιὰ τὰ παρὰ ξένα μέρη τῆς γῆς—έχοντας πάντα μαζί τους τὴν ἀγγλικὴ πόνητά τους ἀκόμη καὶ τὸ ἀπογευματινὸ τους τσάϊ, γιὰτὶ ἐνῶ προσαρμόζονται θαυμάσια στὰ μεγάλα πράγματα δὲν ἐννοοῦν τὴν παραμικρὴ ὑποχώρησιν στὰ μικρά.

“Αν καὶ εἶναι οἱ μεγαλύτεροι ἐξερευνητὲς καὶ ἀποικιστὲς τοῦ κόσμου καὶ ἔχουν διαδώσει τὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα καὶ τὴν ἀγγλικὴ νομοθεσίαν σὲ ὅλη τὴ γῆ, εἶναι πιστοὶ στὰ τοπικά τους ἔθιμα. Ὁ “Αγγλος ἀγαπάει τὸν τόπο του πῶς πολὺ ἀπὸ τὸ ἔθνος του καὶ κάθε πιθαμὴ τῆς ἀγγλικῆς γῆς ἔχει τὸν ἱστορικὸ καὶ τὸν ποιητὴ της. Οἱ “Τάϊμς” τοῦ Λονδίνου καὶ ὁ “Μάντσεστερ Γκάρντιαν” δίνουν ἀρκετὴ σημασίαν στὶς ἐξωτερικὰς εἰδήσεις, λίγες ὅμως ἐφημερίδες τίς μιμοῦνται. “Αν καὶ περήφανοι γιὰ τὴν αὐτοκρατορίαν τους, λίγα πράγματα ἔξερουν γι’ αὐτήν, καὶ ἀκόμη λιγότερα γιὰ ἄλλες μεγάλες χώρες.

Δὲν μαθαίνουν εὐκόλῃ ξένες γλῶσσες, περιμένουν ὅμως ἀπὸ τοὺς ξένους νὰ μαθαίνουν ἀγγλικὰ, καὶ ἔχουν ἀκόμη μιὰ τάση νὰ θεωροῦν τὴν “Αμερικανικὴ γλῶσσα ἕνα εἶδος παρεφθαρμένης διαλέκτου.

Ὁ συντηρητισμὸς καὶ ὁ τοπικισμὸς τοῦ “Αγγλου δὲν εἶναι ἀσχετος μὲ τὴν ἱκανοποίησιν ποὺ νοιώθει ἀπὸ τὸν ἑαυτοῦ. “Απὸ ἐνστικτο πῶς πολὺ παρὰ ἀπὸ σκέψη, ὁ “Αγγλος ἔρει πῶς ἡ κοινωνία του εἶναι ἡ καλύτερη ἀπ’ ὅλες καὶ ἡ μεγαλύτερή του

φιλοφρόνηση εἶναι νὰ πῇ γιὰ κάτι πῶς εἶναι «πολὺ ἀγγλικό». Τὰ τελευταῖα γεγονότα τοῦ τέρασιν, ἐπιφανειακά, τὴν ἀκλόνητη βεβαιότητα γιὰ τὴν ὑπεροχή του, ἐξακολουθεῖ ὥστόσο νὰ τὴν ἔχη στὰ μικροπράγματα. “Ἦταν πολὺ χαρακτηριστικὸ πὺ ἔνας φοιτητὴς τῆς “Οξφόρδης ζητοῦσε στὰ σοβαρὰ νὰ μάθῃ ἀν μιὰ “Αμερικανικὴ νομικὴ βιβλιοθήκη εἶχε τόσα βιβλία ὅσα καὶ ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Κολλεγίου του, καθὼς καὶ τὸ ὅτι κάτι ταξιδιωτὲς ἀπὸ τὸ Γκρίνσμπη δὲν ἐννοοῦσαν νὰ ἀγγίξουν κανένα ἀπὸ τὰ θαυμάσια ψάρια ποὺ ἔφτιαχνε ὁ μάγειρας τοῦ ὑπερωκεανείου γιὰτὶ ἤξεραν πῶς ψάρια σὰν τοῦ Γκρίνσμπη δὲν ὑπάρχουν πονθενά.

Οἱ “Αγγλοι ἔχουν κάποιο δικίον νὰ εἶναι ἱκανοποιημένοι. Εἶναι ἀλήθεια, ὅπως παρατήρησε καὶ ὁ “Εμερσον, πῶς κάνουν καλά, πράγματα ποὺ παντοῦ ἄλλοῦ γίνονται πολὺ ἄσχημα. Στὴν ὑπεροχὴ τῶν αὐτοκινήτων καὶ τῶν κινηματογραφικῶν τους ταινιῶν δὲν βαραίνει μόνο ἡ ἱκανότητά τους ἀλλὰ ὠρισμένες ἰδιότητες τοῦ χαρακτῆρα τους. Φτιάχνουν τὰ πάντα γιὰ νὰ κρατοῦν—αὐτοκίνητα, παπούτσια, σπίνια. “Υπερηφανεύονται γιὰ τὴ δουλειά τους καὶ ἡ ὑπομονή τους εἶναι ἀνεξάντλητη. “Αν τὰ βιβλία τους δὲν εἶναι πάντα συναρπαστικά, εἶναι σχεδὸν πάντα καλογραμμένα. “Αν οἱ διαφημίσεις τους δὲν εἶναι ἐλκυστικές, δὲν περνοῦν τὰ ὅρια τῆς ἀξιοπρέπειας.

ὁ πρῶτος ἰσχυρὸς ἀπὸ τὴν ὄρα τοῦ πααγίου. ὁ πρῶτος ἰσχυρὸς ἀπὸ τὴν ὄρα τοῦ πααγίου. ὁ πρῶτος ἰσχυρὸς ἀπὸ τὴν ὄρα τοῦ πααγίου.

Προτιμοῦν νὰ ὑποτιμήσουν κάτι παρὰ νὰ τὸ υπερβάλουν. Στέκονται δύσπιστοι ἐμπρὸς σὲ κάθε ἐκδήλωση αἰσθημάτων ποὺ γίνεται μπροστὰ σὲ ὅλους μὲ λόγια ἢ μὲ χειρονομίες. Πολὺ λιγότερο βλέπει κανεὶς ἐκδηλώσεις ἀγάπης ἀνάμεσα σὲ ζευγάρια στὴν “Αγγλία παρὰ στὴ Γαλλία ἢ στὴν “Αμερικὴ καὶ οἱ ἐκδηλώσεις οἰκογενειακῆς τρυφερότητας εἶναι πολὺ λιγότερες. Οἱ “Αγγλοι δὲν ἐμφωνοῦν σ’ ἕνα μάτι τοὺς ἀρκεῖ νὰ μουρμουρίζουν ἕνα «καλὰ ἔπαιξαν». “Αντιπαθοῦν τὸ θόρυβο καὶ πῶς πολὺ τίς σκηνές. Προ-

τιμοῦν νὰ ἀνεχθοῦν κάθε δυσκολία παρὰ νὰ παραπονεθοῦν γι’ αὐτὴν δημοσίᾳ.

Γενικά προτιμοῦν μιὰ παράσταση ποὺ δὲν εἶναι θαυμάσια, ἕνα συνομιλητὴ ποὺ δὲν εἶναι πολὺ ἐξυπνος. Ὁ Τσῳρτσιλ ἐκινδύνευσε νὰ γίνῃ ὑποπτος στὴν πολιτικὴ του ζωὴ ἀπὸ τὴν ἀσύγκριτη εὐγλωττία του. Δὲν ἐμπιστεύονται ἄνδρα ἢ γυναῖκα ὅταν τὸν δοῦν πάρα πολὺ καλοντυμένο, προτιμοῦν τὸ παλῆο στὺλ ἀπὸ τὸ καινούριο, καὶ ἔχουν ἀναγάγει σὲ ἔθνικα ἐμβλήματα τὸ κασμηρὶ καὶ τὴν ὀμπρέλλα.

“Εχουν δημιουργήσει κοινωνία

μόνο για τους άνδρες, και αυτοί την κυβερνοῦν. Ἡ ἀντίθεση σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο μὲ τὴ Γαλλία καὶ τὴν Ἀμερικὴ μᾶς κάνει ἐντύπωση. Τὸ ἀγγλικὸ σπῆι ἀνήκει στὸν ἄνδρα, ὅχι στὴ γυναῖκα — σ' αὐτὸν ἀνήκει καὶ νομικὰ καὶ ψυχολογικά. Ὁ τόνος τῆς ἀγγλικῆς κοινωνίας εἶναι ἀνδρικός: ἀρκεῖ νὰ δοῦμε τὴ σημασία πού ἔχουν οἱ διάφορες λέσχες καὶ τὰ μπάρ καὶ ἡ συγκέντρωση ὅλων τῶν χρηματικῶν πόρων μιᾶς οἰκογένειας γιὰ τὴ μόρφωση τῶν ἀγοριῶν.

Ὡστόσο θὰ μπορούσε νὰ προσθέσῃ κανεὶς ὅτι αὐτὸ δὲν ἔχει καμιά σχέση μὲ τὴν πολιτική, τὴ φιλολογία ἢ τὴν τέχνη. Τὸ Κοινοβούλιο ἔχει περισσότερες γυναῖκες ὥς μέλη ἀπὸ τὸ Κογκρέσσο τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ οἱ καλύτεροὶ μυθιστοριογράφοι καὶ κριτικοὶ — μιὰ γενεὰ τώρα — εἶναι μόνο γυναῖκες.

Ἰσως ὅχι τὸ σπουδαιότερο, ἀσφαλῶς ὅμως τὸ πιὸ γενικὸ καὶ ἐπίμονο ἀγγλικὸ χαρακτηριστικόν, εἶναι ἡ ταξικὴ συνείδηση. Δὲν ἔχει νὰ κάνει μὲ τὴν πολιτική· ἴσως ὥς ἓνα σημεῖο μὲ τὰ οἰκονομικά. Εἶναι στοιχεῖο κοινωνικὸ καὶ ψυχολογικὸ καὶ φιλοσοφικόν. Καταγόμενο ἀπὸ τὴς προνομιοῦχες τάξεις, ἔχει κρατηθῇ ἀπὸ τὴς ἄλλες καὶ σήμερα τὸ ταξικὸ αἶσθημα εἶναι ἰσχυρότερο στὴν κατώτερη παρὰ στὴς ἐπάνω τάξεις καὶ ἴσως ἀκόμη πιὸ δυνατὸ στὴ μεσαία.

Ἀπὸ ὅλες τὴς ἀγγλόφωνες χῶ-

ρες, μόνο στὴν Ἀγγλία ἡ προφορὰ προδίνει τὴν τάξη. Κάθε τάξη ἔχει τὸν τρόπο τῆς ὁμιλίας της καὶ τὰ ὅρια πού χωρίζουν κάποιον ἀπὸ τὴν ἀνώτερη του τάξη χρειάζεται τουλάχιστον δύο γενεές γιὰ νὰ τὰ περάσῃ. Πουθενὰ ἄλλου οἱ ὑπηρετές δὲν εἶχαν πάντα τόση σημασία.

Οἱ ταξικὲς διαφορὲς ἐκτείνονται ἀκόμη καὶ στὸ πνευματικὸ πεδίο καὶ εἶναι λιγότερο δικαιολογημένες. Ἡ πνευματικὴ ὑπεροχὴ τῆς Ὁξφόρδης καὶ τοῦ Καϊμπριτζ μποροῦν νὰ ἀμφισβητηθοῦν, ποτὲ ὅμως ἡ κοινωνικὴ ὑπεροχὴ τους. Παρόμοια ἱεραρχία ἐπικρατεῖ καὶ στὴ μέση ἐκπαίδευση καὶ δὲν εἶναι ὑπερβολὴ νὰ ποῦμε ὅτι μερικὰ ἰδιωτικά σχολεῖα, μαζὶ μὲ τὰ στρατιωτικά καὶ ναυτικὰ κολλέγια κρατοῦν τὴν πρώτη θέση στὴν κοινωνικὴ ζωὴ τῆς Ἀγγλίας.

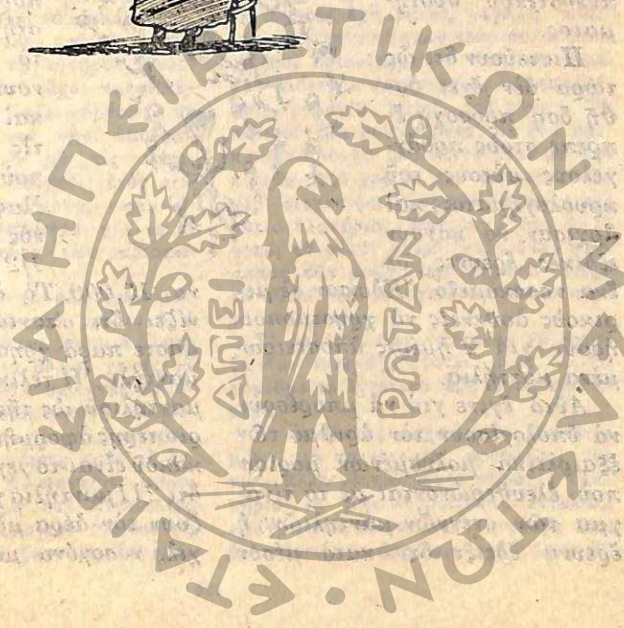
Οἱ ταξικὲς διακρίσεις εἶναι ὀξύτερες στὴς ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικὰ περισσότερο ἀπὸ ὅπουδήποτε ἄλλου. Ἀκόμη καὶ στὰ ἐκκλησιαστικά ζητήματα ὑπάρχει ἓνα κοινωνικὸ χρώμα, καὶ ἀπὸ ὅλες τὴς χῶρες μόνο ἡ Ἀγγλία ἔχει ἰδιαίτερο νόμισμα γιὰ κοινωνικοὺς σκοπούς, τὴ γκινέα (21 σελλίνια), ἓνα νόμισμα ἄχρηστο γιὰ τὴν καθημερινὴ ζωὴ.

Ἀλλὰ ἡ διάκριση ἀνάμεσα στὰ σχολεῖα, τοὺς γιατροὺς, τοὺς συγγραφεῖς, τοὺς ράφτες πού πληρώνονται μὲ ἀριστοκρατικὲς γκινέες καὶ σὲ κείνους πού παίρνουν τὴς χυδαῖες χάρτινες λίρες, εἶναι ἀπόλυτα πραγματική.

Λογικὰ αὐτὴ ἡ ταξικὴ συνείδηση θὰ ἔπρεπε νὰ δηλητηριάξῃ τὴν κοινωνία. Στὴν πραγματικότητα ὅμως οἱ κοινωνικὲς σχέσεις φαίνονται ὁμαλές, ἀγαθές, ἀκόμη καὶ εὐτυχισμένες. Ὁ ἀγγλικὸς χαρακτήρας εἶναι φτιαγμένος γιὰ ὁμαλὲς περιστάσεις καὶ δίνει στὸν Ἀγγλο τὴν ἱκα-

νότητα νὰ περνᾷ τὴς δυσκολίες τῆς καθημερινῆς ζωῆς μὲ καλὴ διάθεση. Εἶναι ὅμως φτιαγμένος καὶ γιὰ δύσκολες ὥρες. Ἐντιμότητα, θάρρος, ἐπιμονή, καλοὶ τρόποι, ἱκανότητα, πρακτικὸ πνεῦμα, δύναμη, ἀκεραιότητα, αὐτὰ ὑπῆρξαν πάντα χαρακτηριστικὰ τῶν Ἀγγλων.

Σκίτσο τοῦ PONT, πού ἀναδημοσιεύονται
μὲ τὴν ἀδεία τοῦ «PUNCH», Λονδίνο.

Τὸ μαντήλι, δημόσιος κίνδυνος

(Ἀπὸ τὸ
«The Manchester
Guardian»

Σκίτσα τοῦ DAVID KNIGHT

Οἱ εἰδικοί πὺν ἐρευνοῦν τὰ αἷτια τοῦ κοινοῦ κρυολογήματος κατέληξαν σὶὸ συμπεέρασμα ὅτι ἡ χρησιμοποίηση τῶν μαντηλιῶν εἶναι ἴσως ἡ σπουδαιότερη ἐνέργεια — ἐκτὸς ἀπὸ τὸ στρώσιμο τοῦ κρεββατιοῦ — πὺν μολύνει τὴν ἀτμόσφαιρα μὲ μικροβία τοῦ ἀναπνευστικοῦ οὐσιήματος.

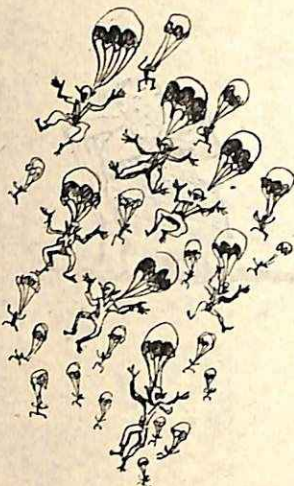
Πιστεύουν ὅτι ὡς τώρα δὲν ἔχει δοθῇ ὅση προσοχή ἔπρεπε στοὺς προάγελους αὐτοὺς τοῦ κρυολογήματος, καὶ ἀρχισαν νὰ κάνουν εἰδικὲς ἐρευνες σὲ ἓνα νοσοκομεῖο. Ἐδωσαν σὲ μερικοὺς ἀσθενεῖς νὰ χρησιμοποιοῦσιν γιὰ 2 ἡμέρες ἀποστειρωμένα μαντήλια.

Αὐτὸ ἔγινε γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ ὑπολογίσουν τὸν ἀριθμὸ τῶν ἐξαιρετικὰ μολυσμένων μοριῶν πὺν ἐλευθερώνονται μὲ τὸ τίναγμα τῶν στεγνῶν μαντηλιῶν· ἡ ἔρευνα ἔδειξε ὅτι κατὰ μέσον

ὄρον 15.000 (πολλὲς φορὲς καὶ 50.000) μόρια μπορεῖ νὰ γεμίσουν τὴν ἀτμόσφαιρα ἔστω καὶ μὲ ἓνα ἐλαφρὸ τίναγμα τοῦ μαντηλιοῦ. Παρ' ὅλο πὺν βρίσκονται στὸν ἀέρα δὲν ἐξουδετερώνονται οὔτε καὶ μὲ τὸ καλὺτερο ἀπολυμαντικὸ μέσο πὺν ἔχουμε σήμερα.

Ἐνῶ τὰ μόρια πὺν μεταδίδονται στὴν ἀτμόσφαιρα μὲ τὸ φτέρνισμα φτάνουν τὶς 100.000 καὶ μὲ τὸ βήξιμο τὶς 400.000, ἐκεῖνα πὺν δημιουργεῖ τὸ ἐλαφρὸ τίναγμα ἓνος μαντηλιοῦ ἐπὶ 1/2 λεπτὸ εἶναι μό-

νο 15.000. Τὸ ἄρθρο ὁμῶς τονίζει ὅτι σπανιότερα φτερνίζομαστε παρὰ χρησιμοποιοῦμε ἓνα μαντήλι. Ἡ τελικὴ καταδίκη τοῦ μαντηλιοῦ ὡς τῆς κυριώτερης ἀφορμῆς τοῦ κακοῦ εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι 211 μαντήλια γεμίζουν τὸν ἀέρα μὲ 136 χιλ. νοσογόνα μόρια.

Ἡ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Τὰ ρολόγια διορθώνονται μὲ τὴν ἠλεκτρονική...

Ενα ἀπὸ τὰ τελευταῖα σητερίγματα τῆς βιοτεχνίας κινδυνεύει ἀπὸ τὴν ἐπιστῆμην τῶν ἠλεκτρονίων. Ὁ ὥρολογιοὺς παρακολουθεῖ πολλὰς ἡμέρας γιὰ νὰ βρῇ τίς διαφόρες βλάβες στὰ ρολόγια, νὰ τὰ ρυθμίση καὶ νὰ τὰ διορθώση. Καὶ γι' αὐτὸ βασίζεται στὴν δεξιότητα καὶ γυμνασμένη ἀσκή του, ὅπως ὁ γιαιτρός βασίζεται στὰ εὐαίσθητα δάχτυλά του γιὰ νὰ πιάνη τὸ σφυγμὸ τοῦ ἀρρώστου. Ὡστόσο καὶ ὁ καλὺτερος ὥρολογοποιὸς εἶναι ἀνθρώπος ὅπως καὶ τὰ καλὺτερα ρολόγια εἶναι φτιαγμένα ἀπὸ ἀνθρώπινο χέρι, καὶ γι' αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι τέλεια.

Ὁ νέος ἠλεκτρονικὸς ρυθμιστὴς πὺν κατασκεύασαν τὰ ἐργαστήρια Φούρτσεχιλλ στὴν Ἀγγλία ἔχει καταπληκτικὴ ἀκρίβεια· βρίσκει ἀμέσως τὴ βλάβην καὶ συγκρίνει τὴν ἀπόδοσιν ὅλων τῶν ρολογιῶν μὲ τίς ἀκριβεστάτες παλμικὰς δονήσεις ἓνος πιεζο-ἠλεκτρικοῦ κρυστάλλου, — σὰν ἀκίνητο πὺν χρησιμοποιοῦμε γιὰ νὰ ἀλέγχωμε τὴ συχνότητα τῶν ραδιοφωνικῶν πομπῶν.

Ὅταν συνδέσουμε τὸ ἐλαττωματικὸ ρολοῖ στὸ μικρόφωνο τοῦ ρυθμιστῆ, ὁ χτύπος του μεγαθύνεται καὶ μὴ δέσμη φωτὸς πέφτει σὲ μὴ δέσμη χωρὶς νὰ χρειάζεται νὰ ὑπάρχη σωλήνας καθοδικῶν ἀκτίνων. Ἡ δέσμη αὐτὴ τοῦ φωτὸς μένει ἀκίνητη ἂν τὸ ρολοῖ πηγαίνει σωστὰ, ξεφεύγει ὁμῶς πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ τὰ ἀριστερὰ ἂν πηγαίνει μπροστὰ ἢ πίσω. Ἀκόμη καὶ ἀνωμαλίες στὴν κίνηση τοῦ ρολοιοῦ κάνουν τὴ δέσμη τοῦ φωτὸς νὰ ξεφεύγη. Συγχρό-

νως ὁ χτύπος τοῦ ρολοιοῦ μεγαθύνεται ἀπὸ ἓνα μεγάφωνο, καὶ ἔτσι ὅλα τὰ ἐλαττώματα πὺν δὲν μπορεῖ νὰ ἀκούσῃ τὸ αὐτὸ τοῦ ἀνθρώπου γίνονται πὺν ἔντονα. Μ' ἓνα ἄλλο ξεχωριστὸ, βοηθητικὸ ὄργανο, μποροῦμε νὰ καταγράψωμε αὐτόματα ἐπάνω σ' ἓνα γραφικὸ πλῖνακα τὴ λειτουργία τοῦ ρολοιοῦ σ' ἓνα ὀρισμένο χρονικὸ διάστημα.

Κουρδίζονται μόνον τους...

Πρόδοος ἔχει γίνεαι ἀκόμη καὶ στὴν κατασκευὴ τῶν ρολογιῶν. Τὰ αὐτόματα ρολόγια πὺν στὰ 1939 ἦταν μὴ καινοτομία ἀλλὰ καὶ δὲν μποροῦσε νὰ τοὺς ἔχῃ κανεὶς μεγάλη ἐμπιστοσύνη, βελτιώθηκαν τόσο πολὺ, ὥστε σήμερα 7 τουλάχιστον ἀπὸ τὰ γνωστά ἐλβετικὰ ἐργαστῆρια, κατασκευάζουν ρολόγια αὐτοῦ τοῦ τύπου. Τὰ περισσότερα κουρδίζονται μὲ ἓνα ἡμικυκλικὸ μοχλὸ πὺν λειτουργεῖ μὲ τὴν κίνηση τοῦ χεραιοῦ πὺν τὸ φορεῖ. Τὸ χέρι διοχετεύει ἠλεκτρικὴ δύναμη στὸ κύριο ἐλατήριο. Ὡστόσο σ' ἓνα ἄλλο τύπο, τὸ ρολοῖ κουρδίζεται διὰ τὴν ὁσπηση τῶν μυῶν τοῦ καρποῦ πιέζῃ τὰ αὐτιά τοῦ ρολοιοῦ ἂν ὅπου περνᾷ τὸ λουράκι.

Τὰ ρολόγια αὐτὰ μποροῦν νὰ ἐργάζονται συνεχῶς, φτάνει μόνον νὰ τὰ φοροῦμε τὸ λιγότερο ἔξη ὥρες τὴν ἡμέρα.

Ὁ αὐτόματος μηχανισμὸς δὲν εἶναι μόνον μὴ καινοτομία· προσφέρει καὶ κάτι ἄλλο· βοηθεῖ ὥστε τὸ κύριο ἐλατήριο νὰ μὴν κουρδίζεται ἐντελῶς, πράγμα πὺν ἐλαττώνει τὴ φθορὰ καὶ βελτιώνει τὴν ἀκρίβεια τοῦ ρολοιοῦ.

ΟΙ ΣΥΝΘΕΤΙΚΕΣ ΎΛΕΣ ΑΝΤΙΚΑΘΙΣΤΟΥΝ ΤΟΝ ΥΨΟ...

Οι έλαφροί, ισχυροί και εύκολο-σχημάτιστοι συνθετικοί νάρθηκες έχουν αντικαταστήσει τους παλιούς δγκώδεις νάρθηκες στο Βασιλικό Έθνικό Όρθοπεδικό Νοσοκομείο του Στάνμορ, στο Μίντλσεξ της Αγγλίας. Ο Δρ. Τζ. Τ. Σκέηλες, περιγράφει μ' ενθουσιασμό τα αποτελέσματα της έργασίας που έγινε σ' αυτό το νοσοκομείο από την αρμόδια επιτροπή έρευνών του Όρθοπεδικού Ίνστιτούτου (του Πανεπιστημίου του Λονδίνου) επίσης περιγράφει μια νέα συνθετική ύλη από έλασματα που χρησιμοποιείται όχι μόνο για νάρθηκες αλλά και αντικαθιστά το ξύλο και το μέταλλο στα τεχνητά μέλη.

Οι νάρθηκες από πλαστική ύλη που χρησιμοποιούνται στο Στάνμορ από τα 1937, είναι κυρίως φτιαγμένοι από Πέσπεξ (συνθετικές ρητίνες του μεθακρυλικού εστέρος), παρ' όλο που και άλλες πλαστικές ύλες όπως το βινύλ υπάγονται πολλά. Έπειδή οι νάρθηκες αυτοί είναι έλαφροί και καθαροί είναι μεγάλη ανακούφιση για τον άρρωστο και για το νοσηλευτικό προσωπικό. Είναι θερμοπλαστικοί και όταν τους ζεσταίνουμε τους δίνουμε πολύ εύκολα το σχήμα που θέλουμε υπάρχει και μία βοηθητική συσκευή έμφυσης που την χρησιμοποιούμε για πιο περίπλοκα σχήματα, π.χ. κυλινδρικά. Έπειδή τους διαπερνά το φως, οι περιώδεις ακτίνες και οι ακτίνες Χ, δεν είναι ανάγκη να τους αφαιρούμε όταν θέλουμε να εξετάσουμε το μέλος που πάσχει, να το κρατήσουμε ζεστό, ή να το κάνουμε ακτινοθεραπεία. Είναι αδιάβροχοι και γι' αυτό μπορούμε να τους καθαρίζουμε εύκολα και δεν έρεθίζουν το δέρμα.

Οι τελευταίες έρευνες έδωσαν θαυμάσια αποτελέσματα με ένα είδος ύλης από έλασματα ή όποια αποτελεστικά από άσβεστη και ρετσίνας φαινολοφορ-

μαδεύδης. Οι νάρθηκες που κατασκευάζονται απ' αυτή την ύλη έχουν αντοχή, είναι έλαφροί, δεν χάνουν το σχήμα τους με τη χρήση, δέχονται δραμικούς χωρίς ν' απορροφούν υγρασία (γι' αυτό μπορούμε να τους πλύνουμε), είναι πολύ φθηνοί και εύρηστοι.

Έχει γίνει μεγάλη πρόοδος στη χρησιμοποίηση τεχνητών όλων για τεχνητά μέλη. Το πλεονέκτημα που έχουν είναι ότι ή κατασκευή τους δεν απαιτεί τα ακριβά μηχανήματα και τους ειδικευμένους έργατες που χρειάζονται για να φτιάχνουμε τεχνητά μέλη από ξύλο ή μέταλλο. Έχουν κατασκευαστεί τεχνητά μέλη μεγάλης αντοχής από ίνες γυαλιού που συνδέονται με ρετσίνας πυριτικού όξέος, ωστόσο δεν έχουν ακόμη τελειοποιηθεί σε σημείο που να μπορούν ν' αντικαταστήσουν τον τύπο που χρησιμοποιούμε σήμερα.

ΒΛΑΠΤΕΙ ΤΟ ΜΑΓΕΙΡΕΜΕΝΟ ΦΑΓΗΤΟ;

Τα αποτελέσματα πειραμάτων που έγιναν σε ζώα στην Ίατρική Σχολή Στάνφορντ, στο Πάλο Άλτο της Καλιφορνίας, έκαναν τον Δρ. Τζ. Σάναβ ν' ασχοληθεί μ' αυτό το θέμα: «Αν ή αύξηση του αριθμού των ανθρώπων που πάσχουν από έλκος του στομάχου όφειλεται κατά ένα μέρος στο ότι τρώνε πολλή μαγειρεμένη τροφή και λίγη άμαγειρευτή».

Η έργασία του ήταν γενικά πολύ σπουδαία, και ακόμα περισσότερο γιατί βρήκε ένα θετικό παράγοντα που ως τώρα δεν τον είχε κανείς ανακαλύψει, την «Βιταμίνη Υ». Η βιταμίνη αυτή υπάρχει στο λάχανο, στο μαρούλι και σε άλλα όμα λαχανικά, στα χόρτα που τρώνε τα ζώα, στο γάλα, στον κρόκο του αυγού, όταν είναι όμο, στο πίτουρο του σιταριού, στο λάδι της σόγιας, στο ελαιόλαδο και στο λίπος του σηκιοτιού. Η βι-

ταμίνη αυτή καταστρέφεται με τη θερμότητα. Ο Δρ. Σάναβ πήρε ίνδικά χοιρίδια και τα χώρισε σε δυο ομάδες. Τα ζώα έτρωγαν έντελως την ίδια τροφή, με τη διαφορά ότι τα μισά την έτρωγαν ψημένη και τα άλλα όμη. Από τα ζώα που έτρωγαν μαγειρεμένη τροφή τα 90% έπαθαν έλκος από καίνα που έτρωγαν άμαγειρευτή μόνο το 25%.

ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΟΥ 17ΟΥ ΑΙΩΝΑ...

Τα χαμένα τεχνικά μυστικά των Ιταλών στην κατασκευή των βιολιών, ξαναανακαλύφθηκαν με την σύγχρονη χημική ανάλυση. Τους πρώτους μήνες του 1948 ο Τζ. Μίτσελμαν από την Σοιαννάτη ανακάλυψε τα συστατικά όρισμένων βερνικιών για βιολιά με φασματογραφική και μικροχημική ανάλυση. Τα βερνίκια τότε ήταν καφέ. Ο ίδιος επιστήμονας ανέλυσε ένα κοκ-

κινο-καφέ βερνίκι ενός βιολονταλού που λένε πως το έχει φτιάξει ο Φραντσέσκο Ρουτζίεppi (1691) και βρήκε πως το κόκκινο χρώμα που έχει προέρχεται από το φυτό ριζάρι.

ΟΙ ΒΟΜΒΕΣ ΒΥΘΟΥ ΚΑΤΑΣΤΡΕΦΟΥΝ ΤΑ ΠΑΡΑΣΙΤΑ...

Οι πλοιοκτήτες και οι λιμενικές αρχές δεν σταματούν τον όποδευχιακό πόλεμο εναντίον των θαλασσιών οργανισμών που γαμίζουν τις καρίνες των πλοίων και τις εγκαταστάσεις των λιμανιών που βρίσκονται κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας. Έκτός από τη βλάβη που προκαλούν στο ξύλο και στο μέταλλο, έλαττώνουν την ταχύτητα των πλοίων ή τα αναγκάζουν να ξεδεύουν περισσότερα καύσιμα για να διατηρούν την ταχύτητά τους.

Εναντίον λοιπόν της Teredo, ενός παρασίτου που καταστρέφει το ξύλο,

Ο έφευρέτης: «Αυτές είναι κλειδαριές του 17' αιώνα που δίνουν χαρταίχρη στην ηλεκτρομαγνητική κουζίνα μου».

«Art and Industry», Λονδίνο.

και βρέθηκε στους πασσάλους των αποβαθρών του Κουήνς Ντόκ, στο Σουάν-ση, ανακαλύφθηκε μία μικροσκοπική βόμβα βυθού, που έχει θαυμαστά αποτελέσματα. Σύμφωνα με τις συμβουλές που έδωσαν δύο επιστήμονες του Ναυτικού Βιολογικού Συνδέσμου, οι ιδιοκτήτες των Έθνικών Διύλιστηρίων Πετρελαίου, δοκίμασαν να ρίξουν μικρές βόμβες βυθού κοντά στους πασσάλους. Τα περισσότερα *Teredo* σκοτώθηκαν και τα ξύλα δεν έπαθαν καμιά βλάβη. Η βλάβη που προκαλούν αυτοί οι μικροοργανισμοί μπορεί ασφαλώς να εξουδερωθεί, αν χρησιμοποιούμε τακτικά αυτό τη μέθοδο.

Γλυκά... νέα...

Οι χημικοί της Ολλανδίας έφτιαξαν μία νέα γλυκαντική ουσία, 10 φορές ισχυρότερη από τη ζαχαρίνη και 5.000 φορές ισχυρότερη από την σουκρόζη (ή από ζαχαροκάλαμο ή και γλυκά τεύτλα). Επειδή βέβαια δεν περιμένει κανείς ότι οι αγοραστές θα την ζητήσουν με το χημικό της όνομα, 1-n-propoxy-2-amino-4-nitrobenzene, είναι παντού γνωστή ως PAN. Την πουλούν συνήθως άνακατεμένη με ζαχαρίνη ή ντουλσίνη. Μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί και σαν αναισθητικό και είναι ισχυρότερη από την κοκαΐνη.

Ένα μειονέκτημα που έχουν όλες οι συνθετικές γλυκαντικές ουσίες είναι ότι, αντίθετα με τη ζάχαρη, δεν έχουν θρεπτικές ιδιότητες. Γι' αυτό στην Ολλανδία σήμερα προσπαθούν να τελειοποιήσουν ώριμες τέτοιες ουσίες που συγχρόνως να έχουν και θρεπτικά συστατικά.

Όσο οι φυσικές πηγές γλυκαντικών ουσιών δεν έχουν ακόμη εξαντληθεί. Εκτός από το ζαχαροκάλαμο και το γλυκοπάντζαρο υπάρχει και ένα φυτό που ονομάζεται *Stevia rebaudiana* αυτό βρίσκεται στην Παραγουάη και τη Βραζιλία. Εφαίρουν τα φύλλα του και τα χρησιμοποιούν αντί για ζάχαρη στο τσάι της Παρα-

γουάης. Η γλυκαντική ουσία που περιέχει, ονομάζεται *stevioside*, είναι 300 φορές γλυκύτερη από τη γλυκόζη και έχει κάποια θρεπτική αξία. Στά 1937 είχε αποφασιστεί να μαζεθούν τα φύλλα αυτού του φυτού και να εξάγεται η γλυκαντική ουσία με μία βελτιωμένη μέθοδο· ωστόσο το σχέδιο αυτό το εγκατέλειψαν γιατί κηρύχθηκε ο πόλεμος.

Χαρτί από λευκές...

Τα αποτελέσματα των ερευνών που έγιναν στο Χημικό Ινστιτούτο Καλλουλόζης της Δαρμστάτης είναι πολύ ενθαρρυντικά για τη Δυτική Ευρώπη που έφερνε απ' έξω το μεγαλύτερο μέρος πολύτιμου ξύλου που χρειαζόταν για την τυπογραφία της. Βρέθηκε πως μπορεί να χρησιμοποιηθεί για αυτό το σκοπό η λεύκα.

Ο Καθηγητής Τζ. Τζέιμς διευθυντής του Ινστιτούτου, λέει ότι οι λευκές περιέχουν την ίδια ποσότητα καλλουλόζης (45%) με το έλατο και απειδή αναπτύσσονται πολύ γρήγορα δίνουν 4-5 φορές περισσότερο πολύτιμο κατά στρέμμα από το πεύκο ή το έλατο. Η λεύκα από τα 9-17 της χρόνια περιέχει τη μεγαλύτερη ποσότητα καλλουλόζης. Είναι γνωστά περισσότερα από 80 είδη λεύκας και προκειμένου να αρχίσει η βιομηχανική τους εκμετάλλευση, πρέπει να βρούμε ποιές ποικιλίες ταιριάζουν καλύτερα σε κάθε τόπο.

Γραφομηχανή για μουσική...

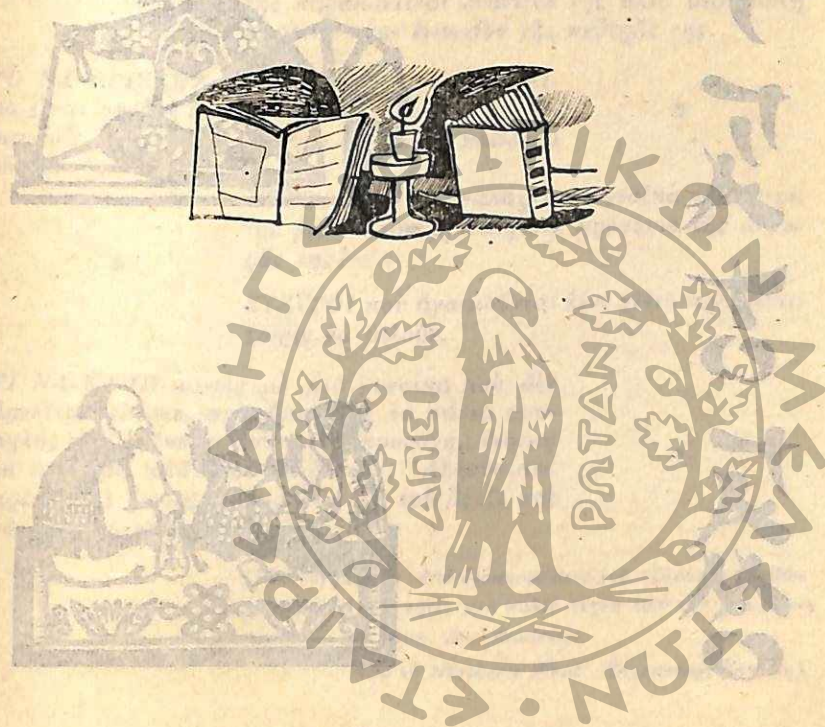
Ο Μάρραιν Πάρκερ από τη Μελβούρνη, έφευρε μία γραφομηχανή που αντί για γράμματα έχει μουσικές νότες. Η γραφομηχανή αυτή γράφει προς τα εμπρός, προς τα πίσω, κάτω, δριζόντια και διαγώνια, έχει κύλινδρο με μήκος ένα μέτρο, 42 πλ. κ. και 27 κυλινδράκια για να συγχρατούνται τα αντίγραφα.

Λίπος από φρούτα...

Τα κουκούτσια από τα γκρέηπ-φρούτ, τα πορτοκάλια και τα λεμόνια που τρώμε στα εργοστάσια παρασκευής αναψυκτικών στις Δυτικές Βρετανικές Ίνδies, περιέχουν 40% λάδι, που, αφού καθαριστεί και αφαιρεθεί η μυρωδιά του, δίνει ένα θαυμάσιο λίπος με μεγάλες θρεπτικές ιδιότητες.

Στην έκθεση που υπέβαλαν στο Βρετανικό Συμβούλιο. Έρευνών Αποικιακών Προϊόντων τρεις επιστήμονες από το Πανεπιστήμιο του Λίβερπουλ, παραδέχονται ότι δεν είναι βέβαιοι αν υπάρχουν αρκετά κουκούτσια ώστε να καβαλίζονται 5.000-10.000 τόνοι λάδι το χρόνο, ποσότητα δηλ. που μία εμπορική εταιρεία θεωρεί απαραίτητη για να έχει ένα κέρδος.

Το κείμενο για τη σημερινή σειρά «Η επιστήμη στην υπηρεσία του θρόνου» είναι από τα ακόλουθα περιοδικά: «*Machinery Lloyd*», Λονδίνο, «*Watchmaker, Jeweller and Silversmith*», Λονδίνο, «*Journal of Bone and Joint Surgery*», Λονδίνο, «*Science*», Ουάσιγκτον, «*Industrial Chemist*», Λονδίνο, «*Kislored*», Μόσχα, «*Journal of the Iron and Steel Institute*», Λονδίνο, «*Engineer*» Λονδίνο, «*L'Industrie chimique*», Παρίσι, «*Chemical and Engineering News*», Νέα Υόρκη, «*Iron and Coal Trades Review*», Λονδίνο.

Η ΚΑΚΗ διάθεση είναι η χειμωνιάτικη κακο-
καιρία του σπιτιكِου.

ΟΣΟ περισσότερο αγαπάει μια γυναίκα τον
άνδρα της, τόσο περισσότερο τον διορθώνει στα
ελατιώματά του. Όσο περισσότερο αγαπάει ένας
άνδρας τη γυναίκα του τόσο περισσότερο της
αυξάνει τα ελατιώματά της. Όταν αγαπιούνται
και οι δύο το ίδιο, μένουν αυτοί που είναι.

Όταν ένας πατέρας και μια μητέρα αγαπιούν-
ται τρυφερά και δείχνουν ο ένας στον άλλο σε-
βασμό, εκτίμηση και φροντίδα, αυτό είναι η
βάση της ανατροφής των παιδιών τους, και εκεί-
νο που υπολείπεται θα γίνει όπως το θέλουν.

ΤΟ ΝΑ ΜΗ δέρνη κανείς τη γυναίκα του είναι
ασφαλώς το καλύτερο. Αν πρόκειται όμως να
τη δέρνη δεν πρέπει να το κάνει όταν η πεθερά
της παραπονιέται εναντίον της αλλά όταν αυτή
παραπονιέται εναντίον της πεθεράς της.

ΤΟ ΝΑ ΒΡΙΣΚΗΣ πάντα αξιαγάπητη τη γυναι-
κα είναι σχεδόν αδύνατο, πάντως και το να εί-
σαι ξου πάντα αξιαγάπητος δεν είναι καθόλου
εύκολο.

ΠΟΣΟ πρέπει να αγαπάη μια γυναίκα τον άντρα
της για να τον αγαπάη στο πρόσωπο της πεθε-
ράς της!

ΣΥΖΥΓΟΙ που αγαπιούνται λένε χίλια πράγματα
χωρίς να μιλούν.

ΤΙ ΝΑ ΚΑΝΗ κανείς με μια γυναίκα που δεν
ἀρνείται τίποτε, που υποφέρει τα πάντα σιω-
πηλή, και στέκεται πάντα σε προσοχή, έτοιμη
να προλάβη κάθε σου επιθυμία; Απλούστατα
πρέπει να δεχθῇ κανείς ότι δεν του άξιζε και
να την αγαπάη όπως της άξιζει.

(Εικονογράφηση από διακοσμήσεις για τζάμια παραθύ-
ρων πάνω σε χαρτί, μια παλιά τέχνη που την αναζωο-
γόνησε η Lu Hsun Art Academy.

Από το Northern Wood Engraving, Σαγκάη)

ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ

Ο αγρότης και ο πολίτης ΣΤΗΝ ΚΟΙΛΑΔΑ ΤΟΥ ΤΕΝΝΕΣΣΗ

Του ERNEST DAVIES

(Από το «Other People's Lives», Contact Publications, Λονδίνο)

Μέσα σε 15 χρόνια παρ' όλες τις συνταγματικές μάχες που δόθηκαν και τις πολιτικές αντιρρολήσεις, η ιδέα του Ρούζβελτ για την ενότητα της κοιλάδας του Τεννέσσις έδωσε τους καρπούς της, με αποτέλεσμα τη βελτίωση της ζωής εκατομμυρίων οικογενειών. Έπειδή η Τ. V. A. * δεν άναλαμβάνει να κάνει τίποτε εκεί όπου ένας άλλος οργανισμός θα απέδιδε καλύτερα και επειδή ενθαρρύνει τις τοπικές

Ο Έρνεστ Νταίβις, συγγραφέας του παρακάτω άρθρου, είναι βοηθός της του Τ. V. A. Κόμματος και έχει ιδιαίτερα μελετήσει τη λειτουργία των δημοσίων οργανισμών στη Βρετανία και την Αμερική. Όπως είναι φυσικό ενδιαφέρθηκε πολύ για το Πείραμα της Κοιλάδας του Τεννέσσις και τα αποτελέσματά του. Ο Ε. Νταίβις επισκέφθηκε πριν από λίγο καιρό την κοιλάδα του Τεννέσσις και σύμφωνα με όσα είδε και έμαθε έγραψε το παρακάτω άρθρο.

δειγμά της προκαλέσει ενδιαφέρον. Άλλες Πολιτείες έζητησαν τη βοήθεια υπαλλήλων της Τ. V. A. που είναι ειδικοί στη νομοθεσία και στην εφαρμογή των νόμων. Σύμφωνα με τους νόμους αυτούς οι δήμοι μπορούν να συνιστούν τοπικές επιτροπές και να εκδίδουν διαταγές για την περιοχή τους.

Μία από τις μικρές πόλεις όπου εφαρμόστηκε αυτό το σύστημα είναι το Κλίντον του Τεννέσσις. Το Κλίντον, μία συμπαθητική πόλη με 8.000 κατοίκους, ήταν ήσυχος και ευτυχισμένος πριν από τον πόλεμο.

Οι αγρότες έρχονταν από τα βουνά στην πόλη για να ψωνίσουν, αφήνοντας τους λασπερούς άστρωτους δρόμους τους.

Όταν άρχισε ο πόλεμος, πολλά καινούρια εργοστάσια υψώθηκαν στο Ανατολικό Τεννέσσις και κυρίως το Όουκ Ρίτζ, ο σταθμός παραγωγής της ατομικής ενέργειας.

Η συρροή εργατών των πολεμικών βιομηχανιών έστενοχώρησε το Κλίντον που δεν είχε περισσότερα οική-

ματα και το ένοχλοσε αυτή η διατάραξη της ησυχίας του. Κέντρο άναψυχής δεν υπήρχε. Έξήτης λοιπόν τη βοήθεια της Κυβερνήσεως και απέκτησε πολλά οικήματα και σε λίγο καιρό έγινε και ένα κέντρο διασκέδασης επιχορηγούμενο από την Όμοσπονδιακή Κυβέρνηση και από ατομικές εισφορές. Το μονόροφο αυτό κτίριο με την κόκκινη στέγη του, με το θαυμάσιο θέατρό του και την αίθουσα άναψυχής (βεβαίως μόνον για τους λευκούς) ήταν για το Κλίντον η αρχή της νέας του οργανώσεως. Με τη βοήθεια της Διοικήσεως της Κοιλάδας του Τεννέσσις, ιδρύθηκε η Δημοτική Έπιτροπή Όργανώσεως του Κλίντον. Από ότι φαινόταν η Τ. V. A. δεν είχε καμιά ανάμιξη, η έπιτροπή της όμως ήταν εκδηλη. Από την Τ. V. A. ζήτησαν συμβουλές και πολλοί από τους χάρτες και τα σχέδια έγιναν στα γραφεία της.

Αφού όπλιστηκε με σχέδια οργανώσεως, το Κλίντον στρώθηκε στη δουλειά και άρχισε να πλακοστρώνει τους δρόμους του. Η αστική υπερηφάνεια αναπτύχθηκε και η πόλη νοκοκυρεύτηκε περισσότερο. Οι κήποι

ήταν καλύτερα φροντισμένοι, τα ξόλινα σπίτια χρωματίστηκαν. Το ζήτημα που παρουσιάστηκε ύστερα ήταν πώς θα βρίσκονταν χρήματα για να γίνουν τα Δημορχιακά Γραφεία. Η Τ. V. A. έδειξε έμμεσα τον τρόπο. Το Κλίντον αγοράζει τον ηλεκτρισμό του χονδρικά από την Τ. V. A. μέσω του αρμοδίου συμβουλίου του υδρεύσεως και φωτισμού και ύστερα τον πουλάει λιανικά στους κατοίκους του και τη γειτονική αγροτική περιοχή. Αν αυτό το σώμα που δημιουργούσε ένα εισόδημα για το Κλίντον μπορούσε με την έμμεση ύποστηριξη της Τ. V. A. να δώσει τα χρήματα και να εξασφαλίσει ένα άρκετο νοίκι ανταποκρινόμενο στα συμφέροντά του, το Κλίντον θα μπορούσε να είχε και τα δημορχιακά του γραφεία. Αυτό και έγινε. Τα πρώτα σχέδια ήταν πολύ περίπλοκα αλλά μία γειτονική πόλη έδωσε ένα δικό της πρόγραμμα που ένεκρίθη και άρχισε η εφαρμογή του. Έτσι το Κλίντον παρέκαμψε τις λεπτομέρειες και προχωρεί.

Ο κ. Κίνκιντ, Πρόεδρος της Έπιτροπής Όργανώσεως του Κλίντον ήταν ανάμεσα στους κυριώτερους έμπνευστές της Όργανώσεως της πό-

* T. V. A. = Tennessee Valley Authority = Διοίκηση της Κοιλάδας του Τεννέσσις.

λης και κέρδισε μία σκληρή μάχη. «Ω ναι!» είπε. «υπήρχε μεγάλη αντίδραση στην άρχη και ακόμη υπάρχει. Χθές ακόμη δημοσιεύτηκε ένα γράμμα σε μία εφημερίδα από τον άρχηγό ενός λογαριασμού συνδικάτου που χτυπά το σχέδιο γιατί το θεωρεί κομμουνιστικό. Η αλήθεια πάντως είναι ότι τώρα οι περισσότεροι το υποστηρίζουν.»

Ενας άλλος ένθουσιώδης υποστηρικτής είναι ο Δήμαρχος, Ιδιοκτήτης του μόνου μεγάλου καταστήματος της πόλης. Με τα μανίκια ανασκαμμένα στέκεται στο ταμείο και λέγχει τους λογαριασμούς ενώ συγχρόνως μιλεί για την οργάνωση.

«Φέρνει την ευημερία στην πόλη» λέει. «κοιτάξετε τους άσφαλισμένους δρόμους μας. Θέλομε να προ-

σελκύσωμε τους άγρότες εδώ ώστε να πάψουν να πηγαίνουν για όλα στο Νοξβιλ. Σχεδιάζουμε να οργανώσωμε μία αγορά όπου θα μπορούν να φέρνουν τα προϊόντα τους και να τα πουλούν απ' ευθείας».

«Τα μάτια μου είδαν πολλές αλλαγές από την εποχή που τριγύριζα παιδι ακόμη σ' αυτό εδώ το μέρος, όταν άνοιξε ο πατέρας μου την επιχείρηση» πρόσθεσε. «Πρώτα απ' όλα οι άγρότες έχουν τώρα περισσότερα χρήματα να ξεδεύουν. Είναι πιδ πλούσιοι. Αυτό σημαίνει ηλεκτρισμό και βελτίωση της καλλιέργειας. Είναι όμως πιδ δύσκολο να διακρίνωμε τί όφείλεται στην Τ.Υ.Α. και τί θα γινόταν όπωσδήποτε με τον πόλεμο».

Ασφαλώς οι άγρότες των γειτονικών περιοχών ευεργετήθηκαν. Ο

ΕΝΑ ΠΟΤΑΜΙ ΔΟΥΛΕΥΕΙ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

Η Τ.Υ.Α. είναι ο πρώτος οργανισμός που έγινε για να αναπτύξη τις δυνατότητες ενός ποταμού, του Τεννεσσή. Ίδρύθηκε στα 1933 από τον Πρόεδρο Ρούζβελτ για να δώσει δουλειά σε πολλούς ανθρώπους, για να καταπολεμήσει τις πλημμύρες και τη φθορά της γης και να φέρη τον πλούτο της βιομηχανίας σε μία καθυστερημένη περιοχή.

Το ποτάμι και οι παραπόταμοί του περνούν μέσα από επτά Πολιτείες, ή δικαιοδοσία όμως της Τ.Υ.Α. δίν έμποδίζεται από τα σύνορα. Ένας οργανισμός, αντί για πολλούς, σχεδιάζει και φτιάχνει νέα φράγματα, αγοράζει τη γη, προμηθεύει ηλεκτρικό ρεύμα και αξιοποιεί τις δυνατότητες του ποταμού, για το καλό 4 1/2 εκατ. ανθρώπων.

Για να γίνουν τα 21 φράγματα του ποταμού πραγματοποιήθηκε το μεγαλύτερο μηχανικό έργο της Αμερικανικής Ιστορίας. Περισσότερο από 175.000 στρέμματα καθαρίστηκαν σε δέκα χρόνια, διορθώθηκαν 1.200 μίλια άμαξιτων δρόμων και 140 μιλ. σιδηροδρομικών γραμμών, 20 εκατομμύρια κυβικά μέτρα βράχων και γης σκάφηκαν, και χρησιμοποιήθηκαν 113 εκατομμύρια κυβικά μέτρα τσιμέντο, πέτρα και χώμα.

Οι λίμνες που σχηματίστηκαν έδωσαν 9.000 μίλλια άκτες για ψάρεμα και αναψυχή. Ο ποταμός που κατά καιρούς έφερνε καταστροφικές πλημμύρες έγινε ένας άπλος πλωτός δρόμος, 650 μίλλια, που υπολογίζεται ότι φέρνει κέρδος τουλάχιστον τρισήμισι εκατομμύρια το χρόνο για τους πλοιοκτήτες. Τα έξοδα στα πρώτα δέκα χρόνια υπολογίστηκαν σε 700 εκατ. δολάρια και απ' αυτά τα 450 πήγαν για την κατασκευή του σταθμού παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος. Υπολόγιζαν τότε πως το

Μπλέηκ Πήτερσον π.χ. ψηλός, ήλιοκαμένος, ντυμένος στα μπλέ, φαίνεται 10 χρόνια νεότερος από 49 χρόνων.

Η φάρμα του έχει κάπου 79 στρέμματα που απλώνονται στην κυματιστή πεδιάδα και φθάνει με όμαλους λόφους και από τις δυο πλευρές της άνδρης κοιλάδας ως την άκρη του δάσους. Το κιτρινωπό χώμα είναι φτωχό, γεμάτο πέτρες και έτσι ο Πήτερσον, χωρίς να το θέλη, καθώς περνά, μαζεύει τις κοτρώνες και τις πετά σ' ένα μεγάλο σωρό.

«Όταν ήρθα εδώ, πριν από δέκα χρόνια, όλα τα χωράφια ήταν όπως εκείνος ο δρόμος εκεί κάτω» λέει δείχνοντας ένα χωράφι όπου ψηλά χόρτα κυματίζουν στον άνεμο. «Είναι αγριόχορτα» έξηγει, «και αυτός που ήταν εδώ πριν από μένα έκαμε ότι, μπορούσε για να απαλλαγεί. Έγώ

ήρθα εδώ από το άλλο αγρόκτημα εκεί πάνω» προσθέτει και δείχνει τα χωράφια που βρίσκονται στις πλαγιές του λόφου που τώρα είναι σωστό δάσος, άγριο και άκαλλίεργητο.

Τα αγριόχορτα αυτά είναι φυτά άγρια και άχρηστα και βγαίνουν σε άγονους τόπους όπως το χόρτο σε βομβαρδισμένα μέρη. Οι γεωργοί το καίνε, αλλά οι ρίζες του πηγαίνουν βαθιά και ξαναφυτρώνει. Πρέπει κανείς συνεχώς να πολεμά τη γη για να το ξεκάνη, και αυτό έκαμε και ο Πήτερσον. «Βλέπετε αυτή την όμορφη καταπράσινη βοσκή» ρωτάει. «Ε λοιπόν ήταν όπως όλος ο τόπος εδώ γύρω» και δείχνει εκεί που τελειώνει, μία γη μαύρη γεμάτη αγριόχορτα και κορμούς από κομμένα

προς αυτό θα πληρωνόταν σε 30 χρόνια από τους καταναλωτές. Πραγματικά οι υπολογισμοί αυτοί δικαιώθηκαν με την παροχή ρεύματος σε πολιτικά εργοστάσια από το 1942-1945. Η κοιλάδα έδωσε το περισσότερο άλουμίνιο που χρειάστηκε η Αμερικανική αεροπορία στο διάστημα του πολέμου ενώ ο σταθμός ατομικής ενέργειας, το Όουκ Ρίτζ, εγκαταστάθηκε εκεί για να έχη την ηλεκτρική ενέργεια που χρειάζεται.

Σήμερα η Τ.Υ.Α. παράγει περισσότερο από 14.000 εκατ. κιλοβάτ. Το ρεύμα χοιγείται σε χαμηλή τάση με τιμή 2 σέντς το κιλοβάτ, σε 743.000 καταναλωτές (κυρίως σε σπίτια) μέσω των δημοτικών συμβουλίων και των συνεταιρισμών. Όταν η Τ.Υ.Α. άρχισε την παραγωγή, το ρεύμα που καταλάωναν τα σπίτια της περιοχής ήταν κατά μέσο όρο 17% λιγότερο από ότι σε άλλα μέρη των Ηνωμένων Πολιτειών. Μέσα σε δύο χρόνια ανέβηκε σε 77% πάνω από τον μέσο όρο.

Οι τεχνικοί της Τ.Υ.Α. έχουν πάντα μπροστά τους «την ένδετη της γης, το νερό και των ανθρώπων». Το ενδιαφέρον τους στρέφεται γύρω από προβλήματα δασικά, φθοράς της γης, βιομηχανίας, μεταφορών, στεγάσεως και τοπικής διακυβερνήσεως. Από την άρχη όμως η Διοίκηση ελάττωσε τον άμμο έλεγχο και ενίσχυσε τον πλατύτερο συνασπισμό των όμοσπονδιακών και κρατικών οργανισμών, των συνεταιρισμών, κοινοτήτων, λεσχών και σχολείων. Η διοίκηση της είναι απλούστατη: υπάρχει ένα Συμβούλιο με τρία μέλη (όπου ο δρ. Ικόντον Κλάπλ διαδέχθηκε, στη θέση του προέδρου, τον Νταίλβιν Λίλενταλ, στα 1947) υπεύθυνο απέναντι στον Πρόεδρο και το Κογκρέσο. Σε κάθε κλάδο ένα μικρό έκτελεστικό σώμα έχει απόλυτη πρωτοβουλία.

δέντρα. «Σκάψαμε βαθειά τη γη και έτσι μπαίνει ο αέρας μέσα και κρατιέται και το νερό. Το έσπειρα αυτό το χωράφι και είχα τα ζώα μέσα από τον Ιούλιο ως τον Νοέμβριο. Βλέπεις αυτό το χωράφι στην άλλη άκρη της κοιλάδας; Κι' αυτό το έσκαψα και μου έδωσε τρεις φορές περισσότερο χορτό για βοσκή από πριν». Πιο ύστερα μās έδειξε ένα μυστηρò σιδερένιο εργαλείο που τò έβαζε πίσω από τò τρακτέρ και έσκαβε τη γη σε μεγάλο βάθος χωρίς να άναποδογυρίζη τò χώμα.

Μέσα σε δέκα χρόνια τò καθαρό εισόδημα του Πήτερσον αύξηθηκε στο πενταπλάσιο. Παραδέχεται πώς αυτό έγινε μόνο χάρη στον ήλεκτρισμό, που μπήκε στο κτήμα πριν από έπτά χρόνια. Χάρη σ' αυτόν καλλιεργεί 79 στρέμματα με μοναδικò βοήθò τò γυιό του, ένα παιδί 19 χρονών και μόνο σε ώριμòνες εποχές παίρνει κανένα εργάτη. Από τò κέρδη του κτήματος έφτιαξε μιá σιταποθήκη έντελως συγχρονισμένη και γαλακτοκομείο με ηλεκτρικές μηχανές που δίνουν ζεστό νερό και κρατούν κρύο τò γάλα. Διασταυρώνει τὰ ζώα του με ζώα από τò Τζέρσεϊ και παίρνει πιό δυνατό γάλα. Τώρα έχει 40 ζώα που τού δίνουν 250 δολλ. τò χειμώνα και 600 τò καλοκαίρι.

Οι Πήτερσον είναι από τις χαρακτηριστικές αγροτικές οικογένειες της Κοιλάδας. Ο κ. Πήτερσον έμαθε να χρησιμοποιήη τὰ λιπάσματα και να καλλιεργή επιστημονικά τη γη. Κάθε πέντε χρόνια άναγεώνει τὰ είδη που καλλιεργεί, παράγει σιτάρι, δημητριακά και τροφές για τὰ ζώα, και κρατά τις βοσχές του καλές, οργανώνοντας τη γη βαθειά. Έχει ένα πλεονέκτημα άπέναντι στους γείτονές του, γιατί, επειδή καλλιεργεί υποδειγματική φάρμα παίρνει σχεδόν 10% από τὰ λιπάσματα που χρησιμοποιεί, δωρεάν. Αυτό είναι καλό για τόν τόπο, γιατί ο Πήτερσον είναι ένα παράδειγμα για τούς γείτονες και μπορεί να τούς δίνει καλές συμβουλές.

Ετσι εργάζεται η Τ. V. A. Κανέναν δέν ξαναγκάζει, κανέναν δέν προσπαθεί να πείση, με κανέναν δέν έρχεται σε άμση έπαφή. Ο περιφερειακός υπάλληλος συζητεί τις δυνατότητες των υποδειγματικών κτημάτων, οι καλλιεργητές διαλέγουν τη φάρμα που θέλουν και ο μοναδικός ξαναγκασμός γι' αυτούς είναι ότι πρέπει να χρησιμοποιούν σύμφωνα με τις οδηγίες του υπαλλήλου της τὰ λιπάσματα που θά πάρουν δωρεάν, και να καταγράφουν λεπτομερώς τὰ αποτελέσματα.

Δέκα χρόνια πριν, ο Μπλάιν Πήτερσον ήταν ένας φτωχός άνθρωπος. Άφηνε τò ένα χωράφι και έπαιρνε τò άλλο, χωρίς ποτέ να ήσυχάζη και να εύχαριστηθί. Σήμερα ποτέ δέν θά άλλαζε τη φάρμα του, όσο μεγάλο κέρδος και άν του πρότειναν. Τò σπίτι του έχει ηλεκτρικό και η γυναίκα του πλέον τὰ ρούχα με την πιό μοντέρνα ηλεκτρική μηχανή έχει και ηλεκτρικό ψυγείο. Για τò ρεύμα που καίει πληρώνει μόνο 6 δολλ. τò μήνα. Τώρα που πιστεύει στην επιστημονική καλλιεργεια δέν είναι να άπορη κανείς γιατί ο Πήτερσον είναι άρκετά εύπορος. Όσοσο δέν παύει να είναι ένας αγρότης που αγαπά την οικογένειά του, συνθηρίζει να πηγαίνη κάθε Κυριακή στην εκκλησία και μιá η δυò φορές την εβδομάδα στο Νόξβιλ για ψώνια.

Έντελως άντίθετος τύπος είναι ο Ράϋ Σέρτλιν από τò Κάργουτον του Τεννессι. Μικρόσωμος καθώς είναι, ο Σέρτλιν δέν ήταν πάντα γεωργός. Η τραχιά του εμφάνιση και όμιλία δείχνουν πώς μορφώθηκε κάπως σε ένα κολλέγιο και πώς άλλοτε ήταν πολιτικός μηχανικός. Κάποτε δούλεψε σε κάτι δρόμους, ύστερα, στα χρόνια της οικονομικής κρίσης έχασε τη δουλειά του και πήρε μιá φάρμα 56 στρέμματα. Στην άρχή βρέθηκε σε δύσκολη θέση, γιατί δέν είχε ιδέα από καλλιεργεια και έννοιωθε μεγάλη εύγλωσσύνη στον περιφερειακό υπάλλ.

ληλο της Τ. V. A. για τις συμβουλές που τού έδινε.

Με έμαθε να χρησιμοποιώ τὰ λιπάσματα της Τ. V. A. και όταν είδα πώς είχαν καλό αποτέλεσμα αγόρασα περισσότερα» λέει έξηγώντας πώς μεγάλωσε η σοδειά του. Οι περισσότεροι δέν έννοούν να δοκιμάσουν τίποτε καινούριο. Αυτό που έκαναν οι πατέρες και οι παπούδες μας τούς άρκει. Δέστε τὰ καπνά μου. Πέρσι μου έδωσε 2000 λίβρες κάθε στρέμμα» είναι σπουδαία άπόδοση. Φέτος ήταν πολύ κακή η σοδειά και οι γείτονές μου που τò ξέρουν όλα, μου έλπαν να μαζέψω τόν καπνό και να τόν κρεμάσω. Ο υπάλληλος της Τ. V. A. μου είπε όχι να τόν αφήσης ώσπου να κιτρινίση και ύστερα να τόν διπλώσης. Μην τόν κρεμάσης. Έτσι έκαμα και η σοδειά μου θά πιάση περισσότερα από τις δικές τους».

Τò κακό της φόρμης του Σέρτλιν είναι πιό πολύ η διάβρωση της γης παρά η άδυναμία της. Η φάρμα κατεβαίνει σε ένα βαθύ φαράγγι και ύστερα άνεβαίνει μιá άπότομη δεντροφυτη πλαγιά. Όταν βρέχη πολύ, τὰ νερά, κατεβαίνοντας από την πλαγιά παρασύρουν τò χώμα και καταστρέφουν τη γη. Όταν έγινε τò Νόρρις, τò πρώτο φράγμα της Τ. V. A., η εταιρία φύτεψε δέντρα στις πλαγιές πάνω από τò κτήμα του Σέρτλιν, καθάρισε τò φαράγγι και από τότε μένει καθαρό. Η βροχή κατεβαίνει, δέν παρασύρει όμως τò χώμα, και έτσι τὰ χωράφια μπορούν να καλλιεργούνται και να άποδίδουν. Όσο για τò άλλο, την άδυναμία της γης, τὰ λιπάσματα έφεραν άποτελεσμα.

«Όταν ήρθα εδώ έπαιρνα μόνο δυò φορτώματα σιτάρι από κάθε πέντε

στρέμματα. Κάθε φόρτωμα είναι 10 μπουσέλ» μου έξηγεί. «Σήμερα καλλιεργώ δυò στρέμματα και παίρνω 125 μπουσέλ από χωράφια που πριν από δέκα χρόνια ήταν γεμάτα νερά. Είναι καλό σκληρό σιτάρι» προσθέτει και τραβά από την τσέπη του ένα ώραίο μεγάλο σιτάχι, τò δείχνει περήφανος σε όλους και τò πετάει στις κόττες. «Βγάζω τόσα ώστε να παχαίνω τόν χοίρο μου, να τρέφω τις κόττες μου και τὰ άλογά μου. Όταν ήρθα εδώ έσπρνα πέντε άγελάδες και δυò μουλάρια» λέει. «Τώρα 12 άγελάδες και δυò άλογα με σέρνουν έμένα».

Όσοσο ο Σέρτλιν δέν είχε ιδέα για τούς σκοπούς και τὰ σχέδια της Τ. V. A. Γι' αυτόν δέν ήταν τίποτε περισσότερο από μιá εταιρία που είχε φέρει τόν ήλεκτρισμό φθηνά ως τη φάρμα του και τόν είχε έτσι άπαλλάξει από πολλή δουλειά. Της έχει ευγνωμοσύνη και δέχεται τη βοήθειά της χωρίς να τη συζητεί γιατί πιστεύει πώς δέν είναι παρά συμπλήρωμα της δικής του δουλειάς, και δέν αξίζει λιγώτερο από τις δικές του προσπάθειες.

Αυτό είναι η Τ. V. A. Είναι ένας οργανισμός που βελτιώνει αυτό που υπάρχει που η επιτυχία του έξαρτάται από τις προσπάθειες των ανθρώπων που έξυπηρετεί. Με τη βοήθεια του η προσπάθεια που γίνεται αξιοποιείται και η άπόδοση αυξάνεται με τὰ καλύτερα προϊόντα και την καλύτερη ζωή. Ούτε η Τ. V. A. όμως ούτε η όργάνωση δίνει τὰ άποτελέσματα. Αυτό τὰ δίνει ο καλλιεργητής και η γυναίκα του και οι δημοκρατικά οργανωμένες κοινότητες που με τη βοήθειά τους η Τ. V. A. εργάζεται τόσο καλά, άθόρυβα και άνεμπόδιστα.

70.000.000 'Αμερικανοί διαβάζουν

«εικονογραφημένες ιστορίες»

δπου

«Όλα τελειώνουν καλά»

Του ΑΚΕ RUNNQVIST
(Από το «Bonniers Litterära Magasin», Στοκχόλμη)

Οι κωμικές ιστορίες σε εικόνες, κάτι που έχει αρχίσει εδώ και πενήντα χρόνια στις «Νηωμένες Πολιτίες», εμφανίζονται τώρα κάθε μέρα και περισσότερο στις Εθρωπαϊκές εφημερίδες. Στο παρακάτω άρθρο ένας Σουηδός συγγραφέας σχολιάζει τους σκοπούς και την επίδραση αυτού του είδους που τόσοι αναγνώστες έχει κερδίσει στην Αμερική.

Οι κωμικές ιστορίες σε εικόνες είναι η μόνη πραγματικά λαϊκή φιλολογία της εποχής μας. Οι Αμερικανικές πηγές δείχνουν πως στην Αμερική υπάρχουν σήμερα κάπου 400 διαφορετικές σειρές απ' αυτές, οι οποίες 83% από τους άρρενες αναγνώστες και 79% από τις γυναίκες τις διαβάζουν κανονικά και ότι το ποσοστό αυτό των Αμερικανών αναγνωστών μπορεί να υπολογιστεί γύρω στα 70.000.000, σε περισσότερη δηλαδή από τον μισό έγγράμματο πληθυσμό της. «Αν κανείς ρωτήσει: «και που οδηγούν;» ή «ποιος είναι ο σκοπός τους;» ή «ως πού σημείο επηρεάζουν το κοινό;» νομίζω πως η καλύτερη απάντηση σ' αυτά τα έρω-

τήματα είναι τα παραδείγματα.

Πολλές απ' αυτές τις κωμικές ιστορίες, όπως τα περισσότερα μορφωτικά άρθρα που γράφονται για τον πολύ κόσμο, είναι έντελως άβλαβεις. Τόσο πολύ χρήμα δίνουν διάφοροι κεφαλαιοῦχοι για τις ιστορίες αυτές, όπως και για τα φίλμ, για τα τραγούδια και τα βιβλία με τη μεγαλύτερη κυκλοφορία, ώστε οι Αμερικανικές εταιρίες δεν διακινδυνεύουν να έρθουν σε αντίθεση με το πανίσχυρο αναγνωστικό τους κοινό. Το Κακό Παιδί, ήρωας της πρώτης εικονογραφημένης ιστορίας που παρουσιάστηκε στα 1896 ήταν ένα κακό μικρό πλάσμα που ανάμεσα σε άλλα ένθουσιαζόταν να κεράζει ένα Νεγκράκι. Αυτό δεν θα μπορούσε να γίνει σήμερα γιατί οι Νέγροι διαβάζουν πολύ τις ιστορίες αυτές. Δεν μπορεί να γίνει κανένας υπαινιγμός πάνω σε θρησκευτικά οικονομικά ή κοινωνικά θέματα και η κίνηση για την οργάνωση των Εργατικών Συνδικάτων στην Αμερική που ακόμη δεν έχει αποκτήσει ένδοξη και δεν έχει αναγνωρισθεί από τον κόσμο, είναι κι αυτή για τους ίδιους λόγους θέμα απαγο-

ρευμένο. Κάθε προπαγάνδα απαγορεύεται και ο περιορισμός αυτός τηρείται αυστηρά. Ένας συγγραφέας εικονογραφημένων ιστοριών, ο άνθρωπος που κρύβεται πίσω από τη σειρά «Η μικρή όρφανη Άννουλα», φανατικός ρεπουμπλικάνος, προσπάθησε στην αρχή του πολέμου να εκφράσει την αποδοκιμασία του για την πολιτική του Ρούζβελτ βάζοντας την Άννουλα να κριτικάρει τη διανομή του πετρελαίου με δελτίο. Αυτό παρατηρήθηκε και η προπαγάνδα δεν έφτασε ποτέ στα 12.000.000 αναγνώστες του. Ο σκιτσογράφος αναγκάστηκε να υποκύψει στις απαιτήσεις του Συνδικάτου. Ωστόσο, πάλι στον καιρό του πολέμου, έγινε μία παρέκλιση από τον κανόνα, όταν όλες οι εικονογραφημένες ιστορίες πήραν μέρος στην πολεμική προσπάθεια και αποβίβαζαν άρματα στη Σικελία και στα νησιά του Ειρηνικού και αναγκαζόταν ακόμη και ο Ντόναλντ Ντάκ να «παρουσιάσει όπλα». Ο Μίλτον Κάνιφ που έκανε τον «Τέρεντ» του να ξεφύγει από τους πειρατές και να καταταχθεί στην Αμερικανική Στρατιωτική Αεροπορία στην Κίνα, είχε την τιμή να αναφερθεί στην έκθεση του

Κογκρέσσου. Φαίνεται ότι ως ένα όρισμένο σημείο ο κανόνας αυτός παραβιάζεται πάλι από την πίεση της εξωτερικής πολιτικής καταστάσεως γιατί οι κάτοικοι του Άρη και άλλοι γκάγκστερ που είναι ήρωες σε εικονογραφημένες περιπετειώδεις ιστορίες αρχίζουν να φοράνε στολές που δεν διαφέρουν από τις Ρωσικές.

Ωστόσο πολλές φορές γίνεται άμεση προπαγάνδα με διάφορους τρόπους. Π.χ. η προπαγάνδα που έκανε ο Ποπέτ για τις θρησκευτικές ιδιότητες του σπανακιού αύξησε πολύ την παραγωγή του. Ένας άλλος τρόπος διαφημίσεως με εικονογραφημένες ιστορίες εφαρμόστηκε από μια βιβλιοθήκη της Βοστώνης που έβγαλε μια ανακοίνωση: «Ο Υπεράνθρωπος σάς συνιστά αυτά τα βιβλία...» και ακολουθούσαν τα ονόματα κλασικών βιβλίων όχι συμπαθών στο κοινό, που άμεσα άρχισαν να αποκοιτών κυκλοφορία.

Παρ' όλα που είναι σπάνιο να βρῇ κανείς συγκεκριμένη διαφήμιση ή προπαγάνδα σ' αυτές τις ιστορίες, η επίδρασή τους στην κοινή γνώμη δεν θα έπρεπε να υποτιμηθεί. Η τάση τους συμβαδίζει απόλυτα με την επί-

σημη 'Αμερικανική' ήθικη — οι επιχειρηματίες που πέτυχαν στις δουλειές τους είναι ιδεώδεις μορφές όπως και οι νεαροί ήρωες της αεροπορίας που η κύρια φιλοσοφία τους είναι γενικά ότι «όλα είναι εν τάξει όπως βρίσκονται». Φυσικά υπάρχουν και οι τύποι παληανθρώπων που συνήθως γίνονται εύκολα αντίληπτοι αλλά είναι τόσο πολλοί οι καλοί ώστε όλα διορθώνονται. Υπάρχουν ιστορίες που υποστηρίζουν πολύ το 'Αμερικανικό Σύνταγμα και τους δημοκρατικούς θεσμούς. Τέτοιος τύπος είναι ο Τζό Παλούκα, ένας ευγενικός, φιλελεύθερος, γεροδεμένος άνθρωπος που παρουσιάζεται σε μία τέτοια σειρά και ως ένα σημείο ο Ποτέν καθώς και ο έχθρος των πειρατών, ο Τέρρου. Ακόμη και ο 'Υπεράνθρωπος' ξέφυγε από την αρχή της ουδετερότητας προσπαθώντας να σταματήσει ένα λυντσάρισμα, παρ' όλο ότι σ' αυτήν την περίπτωση έπρόκειτο να λυντσαριστή λευκός και όχι Νέγρος.

Αντίθεση αποτελούν τα περιοδικά που δημοσιεύουν όλο ιστορίες με ελκόνες, μερικά είναι προπαγανδιστικά. Μία οργάνωση γονέων προσπάθησε να δημοσιεύσει μία ήθικοπλαστική εικονογραφημένη ιστορία, χωρίς όμως επιτυχία, ενώ ιστορίες με βιβλικό περιεχόμενο θριάμβευαν, παρ' όλη την αντίδραση που συνάντησαν στην αρχή, και σήμερα μοιράζονται σε πολλές εκκλησίες. Οι Καθολικές εικονογραφημένες ιστορίες κατέχουν σπουδαία θέση και πολλές φο-

ρές μας θυμίζουν το μόττο των 'Ιησουιτών' πως «ο σκοπός εξαιγιάζει τα μέσα». Στο περιοδικό αυτό βλέπεις κανείς τον νεαρό ήρωα του μπότης μπώλλ που κερδίζει το παιχνίδι έπειδή προσευχήθηκε στην Παναγία το βράδυ, και τον ιδιωτικό ντένκεϊτς, τον Πάτερ Φλάνναγκαν που θα μπορούσε να κάνει τον Τσέστερτον να κλάψη από το κακό του και άλλους ήρωες που οδηγούν τους νεαρούς αναγνώστες προς τον Καθολικισμό.

Συχνά οι εικονογραφημένες ιστορίες ασχολούνται με επεισόδια από τη συζυγική ζωή, σπάνια όμως μπορούν να χαρακτηριστούν ρεαλιστικές. Έιτε παρουσιάζουν τους αδιάκοπους καυγάδες ενός λαϊκού ζευγαριού, συχνά με τη συντροφιά μιάς πεθεράς όπως στους «Γκάμπς» ή δείχνουν ένα αληθινά κουκλίστικο ιδανικό σπίτι όπως στην «Μπλόντη» και στις ανορθίμηνες μιμήσεις της. Καταπιάνονται με τα μικρά και όχι με τα μεγάλα βάσανα. Δε λείπουν οι μικροαγωνίες, ωστόσο περιορίζονται σε ελαφρές πράξεις: τα παιδιά σπάζουν κάποιο παράθυρο, ποτέ όμως δεν κλέβουν. Ο πατέρας χάνει το κουμπι του γιακά του που κυλά κάτω από τη σφονιέρα, αλλά ποτέ δεν γυρίζει στο σπίτι μεθυσμένος. Η μητέρα αγοράζει μία γάτα με τα χρήματα που πρέπει να περάσει το σπίτι, ποτέ όμως δεν έχει ουσιαστικές διαφορές με τον πατέρα. Κάποιος τέλος μπορεί να υποφέρει από πονόδοντο ποτέ όμως από παιδική παράλυση.

Το ίδιο ισχύει και στις περιπετειώδεις ιστορίες. Ο ήρωας μεπερδεύεται σε έρωτοδουλειές πάντα αλλά έρωτεύεται μία καθώς πρέπει κοπέλλα' ωστόσο οι έρωτικές σκηνές είναι σήμερα πολύ πιο ρεαλιστικές από ότι ήταν είκοσι χρόνια πριν. Ένα από τα πιο μεγάλα όπλα των εικονογραφημένων ιστοριών είναι ότι αφήνουν τη φαντασία του αναγνώστη να δουλεύει. Ο ήρωας πηγαίνει π.χ. μόνος του να δειπνήσει με την ωραία κατάσκοπο στο σπίτι της. Τον δέχεται ντυμένη μ' ένα τροχλητικό νευκλίζε και μ' ένα χαμόγελο που ύποσχεται πολ-

λά. Την άλλη μέρα ή συνέχεια δείχνει πως μόλις ο νέος πέρασε την πόρτα κάποιος τους διέκοψε. Έτσι ή επιχείρηση δεν μπορεί να κατηγορηθεί ότι προσβάλλει την δημοσία αιδώ και ο αναγνώστης έχει 24 ώρες στη διάθεσή του να σκεφθεί τί θα μπορούσε να είχε συμβή. Στις περιπετειώδεις αυτές ιστορίες παραμερίζεται ή πραγματικότητα σε πολλά σημειά. Ο πόλεμος και οι φρικαλεότητες του σκεπάζονται, οι νεκροί δεν προκαλούν έντύπωση, τα άλεξιπτώτα πάντα ανοίγουν κανονικά, ή χρησιμοποίηση της ατομικής βόμ-

Μαντράκ, ο Μάγος Βασιλιάς

Τών LEE FALK
και PHIL DAVIS

βας μοιάζει πιά πολύ με σπόρο. Ο αναγνώστης που σκέπτεται δεν έχει ανάγκη να διαβάσει την εικονογραφημένη ιστορία, γιατί ξέρει ότι ο ήρωας θα σωθή και από αυτή την περιπέτεια, αφού άλλωστε η ιστορία θα έπρεπε να τελειώσει, αν και δεν είναι εύκολο να τελειώσει κανείς ικανοποιητικά μια τέτοια ιστορία όπως μαρτυρούν όσοι ασχολήθηκαν μ' αυτή τη δουλειά.

Η αιτία ωστόσο που αποκλείεται ή σοβαρή πλευρά της ζωής δεν είναι η επιθυμία μιας ορισμένης τάξης του αναγνωστικού κοινού. Είναι ένα χαρακτηριστικό κοινό στους περισσότερους αναγνώστες, μια τάση να ταυτίζουν τον εαυτό τους, συνειδητά ή ασυνειδητά, με τον ήρωα της ιστορίας. Αυτό συμβαίνει σε όλες τις τάξεις. Μια κουρασμένη και όχι πολύ εύτυχη νοικοκυρά μπορεί να πιστέψει ότι είναι η φανταστική μορφή της «Μπλόντιν» και πρόθυμα θ' ακολουθήσει τη ζωή της εύτυχης μικρής οικογένειας που ζει τόσο μακριά από κάθε δυστυχία και δυσκολία. Ο φτωχοϋπάλληλος ή ο εργάτης με τις τόσες του έννοιες ζει τις περιπέτειες του Ήρωανθρώπου που σε μια στιγμή μέσα πετάει τα γυαλιά του και ξεκουμπώνει το σακάκι του τεντώνοντας το μεγαλοπρε-

πέστατο κορμί του, και ρίχνεται σε άβυσσους περιπέτειες. Ο ήρωας της ιστορίας είναι άθάνατος και κίττι απ' αυτήν του την ιδιότητα παίρνει ο αναγνώστης.

Οι πιά ενδιαφέρουσες ιστορίες είναι αυτές που συνήθως δεν προσπαθούν να δώσουν μια έντελως ψεύτικη εικόνα της ζωής, και έτσι στηρίζονται σε όρισμένα πολύ ανθρώπινα χαρακτηριστικά χωρίς να θυσιάζουν πολύ από την αλήθεια. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν οι «Κρέιζερ Κάτ», «Μάτ και Τζέφ», οι γελοιογραφίες του Ντίσνεϋ που δεν έχουν το σαδιστικό στοιχείο που υπάρχει σε πολλές ταινίες. Οι σατυρικές γελοιογραφίες Αϊ' I Abner που η ειρωνία τους περνά στη χαρακτηριστικότερη μορφή των εικονογραφημένων ιστοριών, στις περιπετειώδεις. Όσο μια έξυπνη και ασυνήθιστη ιστορία σαν αυτή που ανέφερα παραπάνω εξακολουθεί να άρεση (σήμερα κρατά τη δεύτερη θέση στις προτιμήσεις των αναγνωστών) δεν υπάρχει λόγος ν' απελπίζεται κανείς από τους αμερικανούς αναγνώστες. Όσοσο υπάρχουν περισσότερες κακές παρά καλές ιστορίες, όμως ανάμεσά τους βρίσκει κανείς πολύ καλύτερο υλικό παρά σε μερικά πνευματικά προϊόντα που παράγονται μαζικά.

ΕΝΕΑΡΧΗ ΤΑΧΥΤΗΤΟΣ ΤΩΝ ΠΥΡΑΥΛΟΚΙΝΗΤΩΝ ΑΕΡΟΠΛΑΝΩΝ

Του Έπισμηναγού D. WEST

Η από της εποχής του πολέμου επιτευχθείσα ταχεία πρόοδος εις την κατασκευή των πυραυλοκινήτων κινητήρων καθώρισε το σχήμα του σημερινού μαχητικού αεροπλάνου καθώς και των μαχητικών αεροπλάνων του μέλλοντος και ηύξησε τα ρεκόρ ταχύτητας τα οποία κατείχον το Βρετανικόν «Ντέ Χάβιλλαντ Χόρνετ» με 760 χλμ. την ώρα και το Αμερικανικόν «Γκρούμαν Μπέαρκατ» με 782 χλμ. την ώρα (δύο από τα ταχύτερα μαχητικά με έμβολοφόρους κινητήρας προωθήσεως). Το σημερινό ρεκόρ των 966 χλμ. την ώρα επιτεύχθη υπό του Γκλώστερ Μέτεορ και του Νόρθ Αμερικαν F86.

Οι κατασκευασταί πυραυλοκινήτων αεροπλάνων, της Εγγύης και της Αμερικής, οδηγούνται υπό της ανακαλύψεως του πυραυλοκινήτου κινητήρος του Πιερράρου Σέρ Φράνκ Χουίτλ επέτελεσαν σημαντικές βελτιώσεις. Εις την Βρετανίαν μεταξύ των πρώτων έργωστας είναι τα Ρόλλς Ρόϋς, ντέ Χάβιλλαντ και Μετροπόλιταν Βίκερς, τα οποία κατασκεύασαν το πρώτον, τον κινητήρα «Νένε» 2, προωθήσεως 2268 χλγρ., το δεύτερον τον «Γκώστ» προωθήσεως 2268 χλγρ. και το τρίτον τον «Μπέουλ» προωθήσεως 1746 χλγρ. Εις την Αμερική αι Έταιρείαι Άλλισον και Τζένεραλ Ελέκτρικ κατασκεύασαν τον «Άλλισον 400», προωθήσεως 2086 χλγρ. και τον «TG 190», προωθήσεως 2268 χλγρ.

Το σχήμα του πυραυλοκινήτου μαχητικού καθορίζεται άφου κατασκευασθή η μηχανή του ή οποία εάν το αεροπλάνον είναι μονοκινήτριον τοποθετείται οπισθεν του πι-

λότου και ο άεραγωγός εις την κεφαλάν του αεροπλάνου ή την βάσιν (ρίζαν) των πτερύγων, ή δε έξαγωγή εις το άκρον της ούρας ή επί μιας των πλευρών του σκάφους. Αι δεξαμεναι καυσίμου ύλης τοποθετούνται συνήθως έντος του σκάφους ώστε να μπορούν να προσαρμολοθούν εις το αεροπλάνον πολύ λεπταί πτέρυγες, όπως π.χ. έχουν το Γαλλικόν Vg 70, το Αμερικανικόν F 86 και το Σουηδικόν SAAB Y 29. Εις τα νέα αυτά αεροπλάνα επιδιώκεται επίτευξις μεγαλύτερης ταχύτητας. Η λαγύς ένδς πυραυλοκινήτου κινητήρος εκφράζεται εις χιλιόγραμμα άντι εις ήπους.

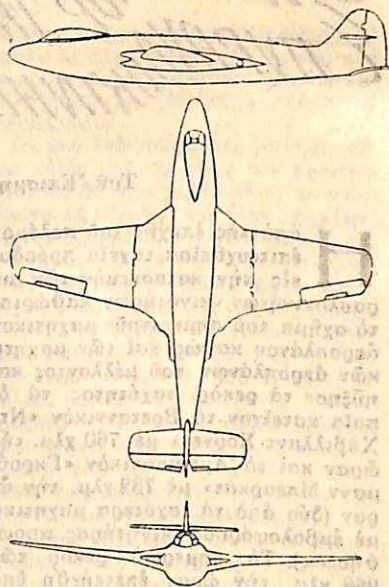
Η διάρκεια της πτήσεως των πυραυλοκινήτων αεροπλάνων ποικίλει σημαντικώς το ελάχιστον όριον είναι 45', έξαρτάται δε από την ποσότητα της καυσίμου ύλης την οποίαν μπορούν να φέρουν. Η ποσότης της καυσίμου ύλης μπορεί να αυξηθῇ διά βοηθητικῶν δεξαμενῶν, όπως π.χ. συμβαίνει εις την περίπτωσιν του αεροπλάνου «Σούτινγκ Στάρ», το οποίον έχει ανά μίαν εις το άκρον της ούρας του. Η ταχύτης του πυραυλοκινήτου αεροπλάνου αυξάνει σταθερῶς, το δε παγκόσμιον ρεκόρ κατέχουν σήμερα στρατιωτικά μαχητικά τα οποία ηύξησαν την ταχύτητα των 931 χλμ. την ώρα, την οποίαν είχε επίτευξις εις τα 1946 ένα Μέτεορ 4, εις 1079 χλμ. την ώρα, ταχύτητα την οποίαν επέτευχεν εις τας 15 Σεπτεμβρίου του 1948 ένα πυραυλοκίνητον μαχητικόν τύπου «Νόρθ Αμερικαν F 86».

Αι χώραι της Εγγύης ένκα του πολέμου καθυστέρησαν και δεν μπόρεσαν να κατασκευάσουν πυραυλοκίνητα αεροπλάνα εις την αυτήν έκτα.

σιν με την Μαγάλην Βρεταννίαν και τας Ήνωμένους Πολιτείας. Ένεκα τούτου η Σουηδία, η Δανία, η Έλβετία, η Γαλλία και η Νορβηγία ήγγόρασαν αεροπλάνα τύπου Βάμπαϊρ δια να εξοδιάσουν την αεροπορίαν των. Η Όλλανδία χρησιμοποιεί ήδη Μέτεορ, έχει δε παραγγείλει και άλλα αεροπλάνα. Τα εργοστάσια Φόκκερ έχουν πάρει την άδεια να κατασκευάσουν αεροπλάνα Μέτεορ δια τας χώρας της Μπενελούξ, κατασκευάζουν δε επίσης και το διθέσιον η τριθέσιον εκπαιδευτικόν Φόκκερ S 14 το όποιον φέρει πυραυλοκίνητον κινητήρα Ρόλλς - Ρόϋς «Νέργουεντ» προωθήσεως 1587 χλγρ. Η Γαλλία πρόκειται να εξοδιάσθῃ με Μέτεορ και εκπαιδευτικά. Είς τα σχέδια των επομένων σελίδων βλέπομεν σημερινά μαχητικά αεροπλάνα καθώς και πυραυλοκίνητα προοριζόμενα δι' επιστημονικὸς ἐρευνάς, ὡς και εκπαιδευτικά τὰ ὁποία θὰ συμβάλουν εἰς τὴν παροχὴν πολυτίμων στοιχείων διὰ τὴν κατασκευὴν πυραυλοκινήτων μαχητικῶν αεροπλάνων.

Hawker P 1040

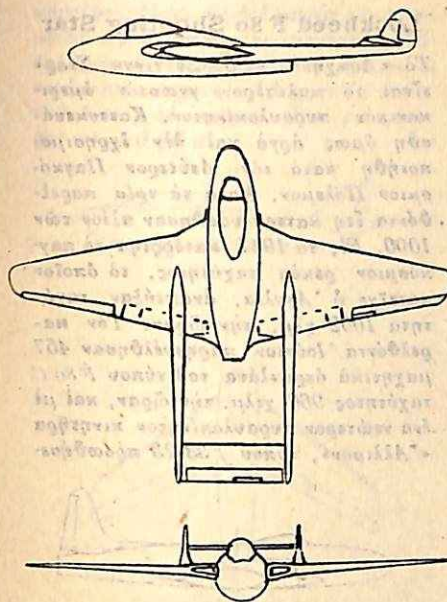
Τὸ Χῶκερ P 1040 εἶναι τὸ τελευταῖον Βρεταννικὸν πυραυλοκίνητον μαχητικὸν αεροπλάνον τοῦ ὁποῖον κατασκευάσεν ἡ δ-ταιρεία Χῶκερ. Ἰδιαιτέρα χαρακτηριστικά του εἶναι ὁ πολὺ ἐμπρὸς τοποθετημένος θάλαμος τοῦ πιλότου και ἡ πολὺ ὑψηλὰ ἐυρισκομένη πτέρυξ τῆς οὐρᾶς. Ἐκαμὲ τὴν πρώτην του πτήσιν εἰς τὰς 2 Σεπτεμβρίου τοῦ 1947 και λέγεται οὖν ἡ ταχύτης του ὑπερβαίνει κατὰ πολὺ τὰ 966 χλμ. τὴν ὥρα. Οἱ ἀεραγωγοὶ τῆς μονοκινήτου πυραυλοκίνητου μηχανῆς Ρόλλς - Ρόϋς «Νένε» εἶναι τοποθετημένοι εἰς τὴν βάσιν τῶν πτερύγων και ἡ διχαλωτὴ οὐρὰ τύπου Χῶκερ ἐπιτρέπει νὰ γίνῃται ἡ ἐξαγωγή εἰς τὰς ἀντιστοίχους θέσεις τῶν χειλέων ἐκφυγῆς. Ὁ προοριζόμενος διὰ τὸ ναυτικὸν τύπος, ὅπως τὸ N 7/46 ἔχει ἀναδιπλουμένας πτέρυγας και σύ-

στημα προσγειώσεως ἐπὶ καταστρώματος. Προορίζεται νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸ «Σὴ Φιούρεν», ἔχει ἐκπέτασμα πτερύγων 11.1 μ. και μήκος 11.6. Ὁ πυραυλοκίνητος κινητὴρ Ρόλλς - Ρόϋς «Νένε» εἶναι προωθήσεως 2268 χλγρ.

De Havilland Vampire

Τὸ Ντὲ Χάβιλλαντ Βάμπαϊρ εἶναι τὸ μόνον πυραυλοκίνητο μαχητικὸν τῆς Βασιλικῆς Ἀεροπορίας με δίδυμον ζεύγμα. Ἡ μεγίστη του ταχύτης εἶναι 885 χλμ. τὴν ὥρα και δταν ταξιδεύῃ με 563 χλμ. τὴν ὥρα ἡ ἀκτὶς ἐνεργείας του φθάνει εἰς 966 χλμ. τὴν ὥρα. Ἐχει κινητήρα «Ντὲ Χάβιλλαντ Γκόμπλιν 2», προωθήσεως 1360 χλγρ. Χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τὴν ΡΑΦ ἀλλὰ τὸ ἔχει υἱοθετήσῃ και ἡ Ἑλβετικὴ και ἡ Σουηδικὴ Ἀεροπορία, σήμερα δὲ ἐφοδιάζονται μ' αὐτὸ ἡ ἀεροπορία τοῦ Καναδὰ και τῆς Αὐστραλίας. Ἐπίσης εἶναι ὑπὸ κατα-

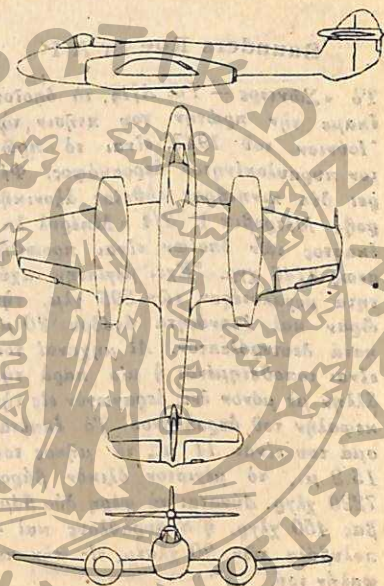

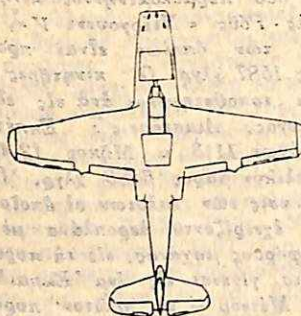
ραλλαγὴ τοῦ τύπου αὐτοῦ ἐκέρδισεν τὸ παγκόσμιον ρεκόρ ταχύτητος εἰς τὰ 1945 με 975 χλμ. τὴν ὥρα και πάλιν εἰς τὰ 1946 με 991 χλμ. Φέρει δύο πυραυλοκίνητους κινητήρας Ρόλλς - Ρόϋς «Νέργουεντ V», ἑκατοσ τῶν ὁποίων εἶναι προωθήσεως 1587 χλγρ. Οἱ κινητήρες αὐτοὶ εἶναι τοποθετημένοι ἀνὰ εἰς εἰς τὰς πτέρυγας. Διαστάσεις: Ἐκπέτασμα πτερύγων 11.3 μ. Μήκος 12.49 μ. Συνολικὸν βάρος 6883 χλγρ. Ἡ ἐκπαίδευσις τῶν πιλότων οἱ ὁποῖοι ἄλλοτε ἐχειρίζοντο αεροπλάνα με ἐμβολοφόρους μηχανάς, εἰς τὰ πυραυλοκίνητα γίνεσθαι εἰς ἓνα Ἐκπαιδευτικὸν Μέτεορ — τὸ πρῶτον πυραυλοκίνητον εκπαιδευτικὸν ποὺ ἔχει κατασκευασθῇ. Ἐχει δύο καθίσματα τὸ ἓνα ὀπισθεν τοῦ ἄλλου, εἶναι κατὰ 1.76 μ. μακρύτερον τοῦ Μέτεορ 4 και θαυμαστὴν ἱκανότητα ἀνόδου, 40.2 μ. κατὰ δευτερόλεπτον.

σκευὴν τὸ διὰ τὸ ναυτικὸν προοριζόμενον μοντέλο «Σὴ Βάμπαϊρ», τὸ ὁποῖον ἔχει κάμει ἐπιτυχεῖς προσγειώσεις ἐπὶ καταστρώματος. Εἰς τὰς 23 Μαρτίου τοῦ 1948 ἓνα αεροπλάνον τοῦπου «Βάμπαϊρ» με πυραυλοκίνητον κινητήρα Ντὲ Χάβιλλαντ «Γκόστ» προωθήσεως 2268 χλγρ. και με πιλότον τὸν Τζῶν Κάννινγκαμ, κατέρριψε τὸ παγκόσμιον ρεκόρ ὕψους ἀνελθὼν εἰς τὰ 18.119 μ. Ἰδιαιτέρα χαρακτηριστικά: Ἐκπέτασμα πτερύγων 12.1 μ. Μήκος 9.3 μ. Συνολικὸν βάρος 5520 χλγρ. Ὀπλισμός: 4 πολυβόλα τῶν 20 χλστ.

Gloster Meteor 4

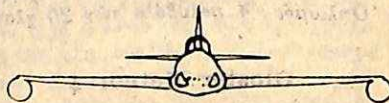
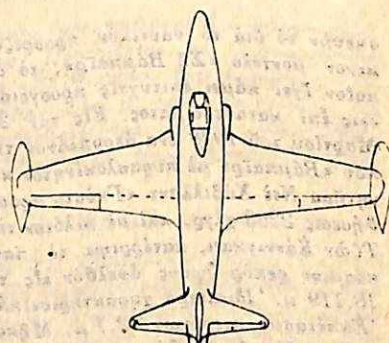
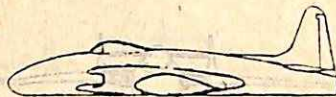
Τὰ Γκλόστερ Μέτεορ ἦσαν τὰ πρῶτα πυραυλοκίνητα μαχητικά ποὺ συνειργάσθησαν με τὴν ΡΑΦ κατὰ τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ Σεπτεμβρίου 1944. Ἐκτοτε θεωροῦνται τὰ καλύτερα μαχητικά τῶν 966 χλμ. τὴν ὥρα. Μία πα-

Lockheed F80 Shooting Star

Το «Δόκηνη F80 Σούτινγκ Στάρ» είναι το καλύτερον γνωστόν αμερικανικόν πυραυλοκίνητον. Κατασκευάσθη όμως άργά και δέν εχρησιμοποιήθη κατά τόν Δεύτερον Παγκόσμιον Πόλεμον. Κατά τὰ τρία παρελθόντα έτη κατασκευάσθησαν πλέον τών 1000. Είς τὰ 1947 κατέριψε τὸ παγκόσμιον ρεκόρ ταχύτητος, τὸ ὅποιον κατείχε ἡ Ἀγγλία, ἀναπτύξαν ταχύτητα 1002 χλμ. τήν ὥραν. Τὸν παρελθόντα Ἰούνιον παρηγγέλθησαν 457 μαχητικὰ ἀεροπλάνα τοῦ τύπου F80 C ταχύτητος 966 χιλμ. τήν ὥραν, καί μετὰ ἕνα νεώτερον πυραυλοκίνητον κινητήρα «Ἀλλισον», τύπου J 33-23 προωθήσε-

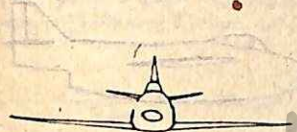
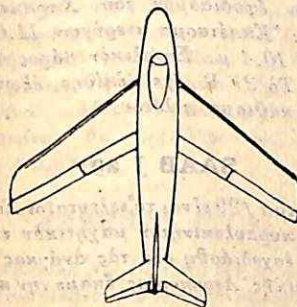
ως 2086 χλγρ. Χαρακτηριστικά: Ἐκπέτασμα πτερύγων 11.8 μ. Μήκος 10.5 μ. Συνολικόν βάρος 6350 χλγρ. ὀπλολογιζομένη ἄκτις ἐνέργειας 2400-3200 χλγρ. Φέρει ἑκατον ποσότητα

Saunders Roe Sr A/I

Τὸ «Σῶνιερς — Ρόε A/I», τὸ ὅποιον ἔκαμε τήν πρώτην του πτήσιν τὸν Ἰούνιον τοῦ 1947, εἶναι τὸ πρῶτον πυραυλοκίνητον ἀεροσκάφος. Φέρει δύο κινητήρας εὐθείας ἀξονικῆς ροῆς Μέτροβικ F 2/4 «Μπέριλ 1», ἑκαστος τῶν ὁποίων εἶναι προωθήσεως 1746 χλγρ. Ἔχει μεγίστην ταχύτητα μεγαλύτεραν τῶν 805 χλμ. τήν ὥραν καί ἱκανότητα ἀνόδου 20 μ. κατὰ δευτερόλεπτον. Αἱ μηχαναὶ του εἶναι τοποθετημέναι ἡ μία παρὰ τήν ἄλλην μετὰ μόνον ἕνα ἀεραγωγὸν εἰς τήν κεφαλὴν τοῦ ἀεροπλάνου. Τὸ ἐκπέτασμά του εἶναι 14 μ., τὸ μήκος του 15.2 μ., τὸ μέγιστον ὀλικόν βάρος 7220 χλγρ. Δύνανται νὰ φέρῃ δύο βόμβας 450 χλγρ. ἢ 8 πυραύλους καί 4 πολυβόλα τῶν 20 χλστμ. εἰς τήν κεφαλὴν του.

ως 2086 χλγρ. Χαρακτηριστικά: Ἐκπέτασμα πτερύγων 11.8 μ. Μήκος 10.5 μ. Συνολικόν βάρος 6350 χλγρ. ὀπλολογιζομένη ἄκτις ἐνέργειας 2400-3200 χλγρ. Φέρει ἑκατον ποσότητα

καυσίμου ὕλης, εἰς δεξαμενὰς εὐρισκομένας εἰς τὰ ἄκρα τῶν πτερύγων. Ὡς ὀπλισμὸν ἔχει 6 ὀπλοπολυβόλα. Οἱ πιλότοι ἐκπαιδεύονται εἰς Δόκηνην TF86C, τοῦ ὁποίου τὸ σκάφος εἶναι μακρύτερον κατὰ 0.96 μ.

North American F-86 A

Τὸ ἀμερικανικόν αὐτὸ πυραυλοκίνητον μαχητικὸν ἀεροπλάνον (Νόρθ Ἀμερικαν F-86A, μετὰ πιλότον τὸν ἐπισμηναγὸν Ρίτσαρντ Λ. Τζόνσον, ἐπέτυχεν εἰς τὰς 15 Σεπτεμβρίου 1948 τήν κατάρτισιν τοῦ παγκοσμίου ρεκόρ ταχύτητος ἀναπτύξαν 1.079.6 χλμ. τήν ὥραν. Ἐφερεί ὀπλοπολυβόλα καί πλήρες φορτίον πυρομαχικῶν. Αἱ πτέρυγές του ἔχουν κλίσιν πρὸς τὰ ὀπίσω εἰς γωνίαν 35°. Εἶναι τὸ πρῶτον μαχητικὸν αὐτοῦ τοῦ τύπου ποὺ θὰ ἀναλάβῃ ἐνέργον ὑπηρεσίαν εἰς τὴν Στρατιωτικὴν Ἀεροπορίαν τῶν Ἡνω-

μένων Πολιτειῶν. Τὸ F-86 A φέρει πυραυλοκίνητον κινητήρα ἀξονικῆς ροῆς Τζένεραλ Ἐλέκτρικ J 47 (T-G 190 A) προωθήσεως εἰς τὸ ὅψος ἀπὸ καταστάσεως 2268 χλγρ. Ἔχει ἄκτινα ἐνέργειας 805 χλμ. καί ἡ ὁροφὴ ἀποκαταστάσεως του ὑπερβαίνει τὰ 1219 μ. Ἐκπέτασμα πτερύγων 11.2 μ. Μήκος 11.2 μ. Συνολικόν βάρος 6215 χλγρ. Ἡ Στρατιωτικὴ Ἀεροπορία τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἔχει παραγγεῖλει περισσότερα τῶν 600 ἐξ αὐτῶν τῶν μαχητικῶν.

Douglas Skystreak

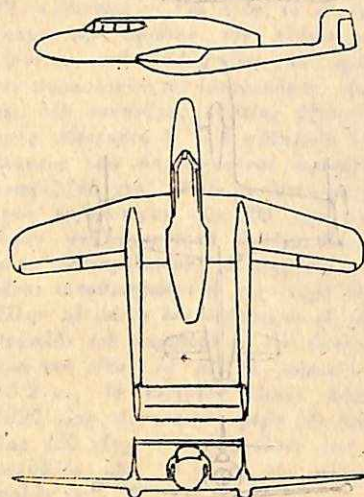
Παρ' ὅλον ὅτι τὸ ἀεροπλάνον αὐτὸ (Ντάγκλας Σκάυστρεκ) δέν εἶναι πυραυλοκίνητο μαχητικὸν, ὁδὸν ἔχει κατασκευασθῇ διὰ νὰ ἐπιτυγχάνῃ ταχύτητα μεγαλύτεραν τοῦ ἥχου καί νὰ χρησιμοποιηθῇ εἰς ἐρεῦνας, τὰ ἀποτελέσματα τῶν ὁποίων πιθανόν νὰ ἐπηρεάσουν τὸ σχῆμα τῶν πυραυλοκι-

νήτων μαχητικών του μέλλοντος, έχει πολλά ενδιαφέροντα χαρακτηριστικά. Κατεσκευάσθη το 1945 διά να φέρη ένα πιλότον, όργανα παρατηρήσεων βάρους 227 χλγρ. και τόν ισχυρότερον τότε υπάρχοντα πυραυλοκίνητον κινητήρα Τζένεραλ Έλέκτρικ Τ. γ. 180 προωθήσεως 1814 χλγρ. Ο πιλότος και τα όργανα παρατηρήσεως είναι τοποθετημένα εις τὸ ἔμπρὸς τμήμα τοῦ σκάφους. Εἰς περιπτώσιν κινδύνου ὅλο τὸ ἔμπρὸς μέρος τῆς κεφαλῆς εἰς τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ὁ πιλότος ἀπορρίπτεται καὶ ὁ πιλότος μπορεῖ νὰ ριφθῇ δι' ἀλεξιπτώτου καὶ μὲ ἀσφαλῆ ταχύτητα. Τὸ «Σκάδιστερκ» ἔκαμε τὴν πρώτην του πτήσιν εἰς τὰς 28 Μαΐου τοῦ 1947· εἰς τὰς 27 Αὐγούστου 1947, μὲ πιλότον τὸν Ἐπισμηναγὸν Μάριον Κάρελ, ἐπέτυχε ταχύτητα 1.047 χλμ. τὴν ὥραν. Ἔχει ἐκπέτασμα πτερῶν 7.6 μ.· μήκος 10.6 μ. Συνολικὸν βάρος 4422 χλγρ.

SAAB 21 R

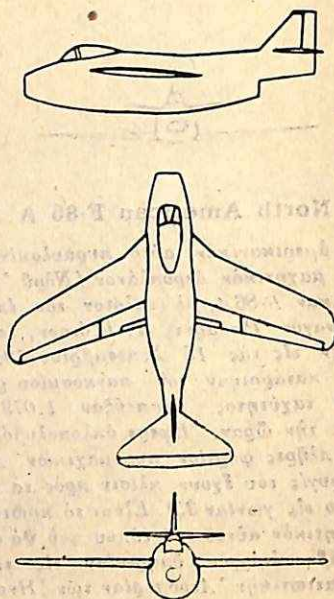
Τὸ Σουηδικὸν αὐτὸ ἀεροπλάνον «Σάαμπ 21 R», ὁμοιάζει πολὺ μὲ τὸ «Βάμπαϊρ». ἀρχικῶς ἐσχεδιάσθη διὰ νὰ φέρῃ ἓνα

ἀμβολοφόρον κινητήρα ὀδήσεως Δ. Β. 605· σήμερα ὅμως φέρει ἓνα πυραυλοκίνητον κινητήρα Ντε Χάβιλλαντ Γκόμπλιν. Ἔχει εὐκόλον χειρισμὸν καὶ μπορεῖ νὰ προσγειωθῇ, μὲ κανονικὴν ζυγοστάθμισιν, μὲ 168 χλμ. τὴν ὥραν. Ἡ μεγάλη τυχύτης του ἡ ὁποία ὑπερβαίνει τὰ 805 χλμ. τὴν ὥραν κάνει αὐτὸ τὸ μαχητικὸν ἀεροπλάνον τὸ καλὺτερον ὅλων. Εἰς τὸ ἐργοστάσιον «Svenska Flygmotor», εἰς τὸ Τρόλλχεταν, κατασκευάζονται κινητήρες «Γκόμπλιν» διὰ τὸν ἐφοδιασμὸν του. Χαρακτηριστικά: Ἐκπέτασμα πτερύγων 11.6 μ., μήκος 10.4 μ. Συνολικὸν βάρος 4250 χλγρ. Τὸ 21 R ἔχει ἐπίσης ἐξωθούμενον κάθισμα πιλότου.

SAAB J 29

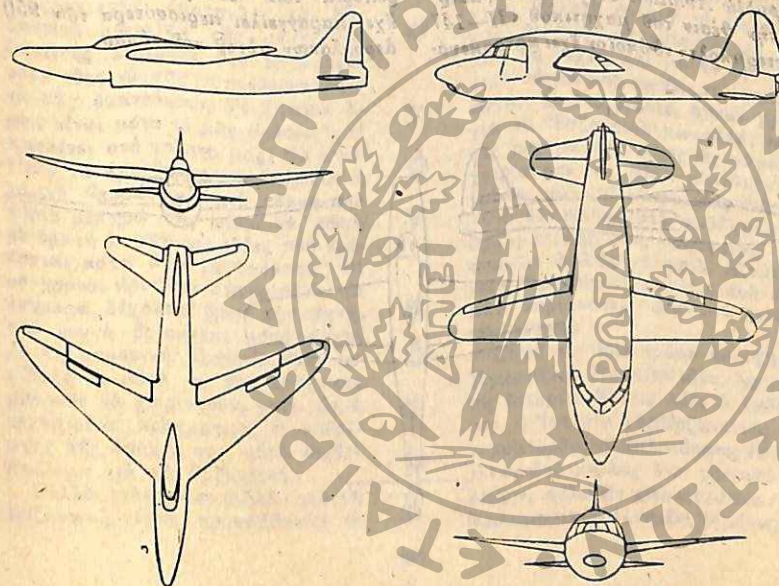
Τὸ Σάαμπ J29 εἶναι τὸ τελευταῖον Σουηδικὸν πυραυλοκίνητον μαχητικὸν τὸ ὁποῖον ἐσχεδιάσθη διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Σουηδικῆς Ἀεροπορίας· ἔκαμε τὴν πρῶ-

την του πτήσιν τὴν 1ην Σεπτεμβρίου τοῦ 1948 καὶ παρέμεινεν ἐν πτήσει 23'. Τὸ J29 εἶναι πυραυλοκίνητον μαχητικὸν τελειοτάτου τύπου, καὶ ἔχει πολὺ λεπτιὰς πτέρυγας μὲ μεγάλην κλίσιν πρὸς τὰ ὀπίσω. Τὸ πρῶτον μοντέλο φέρει πυραυλοκίνητον κινητήρα Ντε Χάβιλλαντ «Γκόδοι» προωθήσεως 2,268 χλγρ., αὐτὸ δὲ τὸ ὁποῖον κατασκευάζεται τώρα θὰ ἔχῃ τὸν ἴδιον κινητήρα. Ἡ παραγγελία ἐδόθη εἰς τὴν ἑταιρείαν Svenska Flygmotor. Ἡ μεγίστη ταχύτης τοῦ J29 θὰ εἶναι 1046 χλμ. τὴν ὥραν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον τοῦ δίδει τὴν πρῶτην θέσιν μεταξὺ ὅλων τῶν ἄλλων μαχητικῶν. Τὸ ἀεροπλάνον ἔχει ἐξωθούμενον κάθισμα, καλύπτει ἀπορριπτομένην δι' ἐκρήξεως καὶ αὐτόματα πτερύγια.

ARSENAL FG 70

Τὸ Ἀρσενάλ FG 70 εἶναι ἓνα μονοθέσιο πυραυλοκίνητον μονοπλάνον προοριζόμενον διὰ πειράματα· φέρει πυραυλοκίνητον Κινητήρα Γιούγκερς Γιούμο 004 B-2

προωθήσεως 857 χλγρ. ἔχει κατασκευασθῇ εἰς τὰ μηχανουργεῖα τοῦ Ἀεροναυτοτάθμου τῆς Βιλλερμπών, εἰς τὴν Γαλλίαν.

Ὁ ἀεραγωγὸς εὐρίσκεται κάτωθεν τοῦ σκάφους καὶ ἡ ἐξαγωγή ἀερίων εἰς τὸ ἄκρον τῆς οὐρᾶς. Τὸ ἀεροπλάνον αὐτὸ ἔχει κάμει πολλὰς ἐπιτυχεῖς πτήσεις. Ἀναπτύσσει μεγίστην ταχύτητα 900 χλμ. τὴν ὥραν εἰς ὕψος 7000 μ. καὶ ταχύτητα προσγειώσεως 150 χλμ. τὴν ὥραν. Αἱ πτέρυγες καὶ τὰ πτερύγια τῆς οὐρᾶς ἔχουν κλίσιν πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἔχει τρίτροχον σύστημα προσγειώσεως· οἱ κύριοι τροχοὶ ἀνασύρονται ἐντὸς τῶν πτερύγων καὶ ὁ τροχὸς τῆς κεφαλῆς ἐντὸς τοῦ σκάφους. ἔχει ἐκπέτασμα πτερύγων 8.5 μ. Μήκος 9-7 μ. Συνολικὸν βάρος 3.000 χλγρ.

Ἐνα τελευταῖον μοντέλο τοῦ VG 90 θὰ φέρῃ πυραυλοκίνητον κινητήρα Ἰσπανὸ Σουίτς Νέβε.

S. O. 6000.

Τὸ S.O. 6000 εἶναι ἓνα γαλλικὸ διθέσιο πυραυλοκίνητο εκπαιδευτικὸ μονοπλάνο τὸ ὁποῖον ἔχει κατασκευασθῇ

υπό της Société National de Constructions Aéronautique de Sud-Ouest (Εθνικής Αεροναυτικής Εταιρείας.)

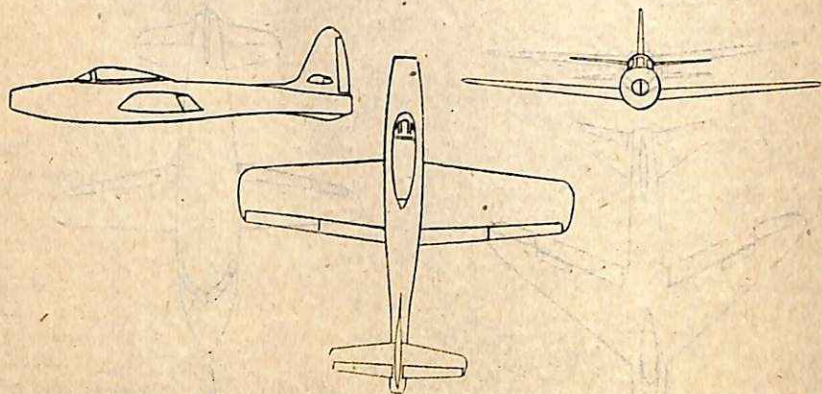
Το πρώτον μοντέλο έκαμε την πρώτη του πτήσιν εις τας 11 Νομβρίου του 1946 με ένα πυραυλοκίνητο κινητήρα Γιοδγκερς Γιοδμο 004 B-2 προωθήσεως 857 χλγρ. σχεδιάσθη μυστικώς εις τὰ 1943 κατά την διάρκεια της κατοχής, και τὸν Αὐγούστου τοῦ 1947 ἀναφέρεται ὅτι εἶχον παραγγεῖλθῃ 40. Το S.O. 6000 ἔχει μεγίστην ταχύτητα μεγαλύτεραν τῶν 800 χλμ. τὴν ὥραν. Ἀναμένεται ὅτι θὰ ἔχῃ μεγαλύτεραν ἀπόδοσιν διὰ ἐφοδιασθῇ με πυραυλοκίνητους κινητήρας Ρόλλς-Ρόϋς «Νέιν» προωθήσεως 2268 χλγρ. καὶ Ρόλλ-Ρόϋς Ντέργουοντ προωθήσεως 1587 χλγρ. ἔχει ἐκπέτασμα πτερυγίων 9,16 μ. Μῆκος 10,48 μ. Συνολικὸν βάρος 3.809 χλγρ.

Republic Thunderjet.

Τὸ ἀεροπλάνον Ριπάμπλικ Θάντερτζετ κατασκευασθὲν ὑπὸ τῆς Ἀμερικανικῆς «Republic Aviation Corporation», παίρνει τὴν θέσιν τοῦ μαχητικοῦ Π-147 Θάντερμπολτ· τὸ ὅποιον ἔχει κατασκευά-

σει ἡ ἰδία εἰσαίρεσις. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ τελευταίου πολέμου κατασκευάσθησαν πλέον τῶν 15.000 ἀεροπλάνων αὐτοῦ τοῦ τύπου. Τὸ μοντέλο «Θάντερτζετ» ἔκαμε τὴν πρώτην του πτήσιν εἰς τὰς 28 Φεβρουαρίου τοῦ 1946 καὶ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ ἰδίου ἔτους τὸ δεύτερον μοντέλο ἐπέταξε με ταχύτητα 903 χλμ. τὴν ὥραν εἰς τὸ Μιούροκ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, με τὸν σκοπὸν νὰ καταρρίψῃ τὸ παγκόσμιον ρεκόρ ταχύτητος. Ἀπέτυχεν ὅμως εἰς τοῦτο μόνον κατὰ 8 χλμ. τὴν ὥραν. Φέρει πυραυλοκίνητον κινητήρα Ἀλλισον TG 180 J 35 προωθήσεως 2180 χλγρ. Φέρει τὴν καύσιμον ὕλην ἐντὸς τῶν πτερυγίων καὶ εἰς ἀπορριπτομένας δεξαμενάς εὐρισκομένας εἰς τὸ ἔκρον τῶν πτερυγίων.

Ὁ ἀεραγωγὸς εὐρίσκεται εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ ἡ ἐξαγωγή ἀερίων εἰς τὴν οὐράν. ἔχει 6 πολυβόλα τῶν 12,7 χλστμ. καὶ πυραύλους. Ἐκπέτασμα πτερυγίων 11,4 μ. Μῆκος 11,1 μ. Συνολικὸν βάρος 5843 χλγρ. Ἀκτὶς ἐνεργείας 1247 χλμ. Ἡ Στρατιωτικὴ Ἀεροπορία τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἔχει παραγγίλει περισσότερα τῶν 950 ἀεροπλάνων αὐτοῦ τοῦ τύπου.

Otto Demus: «Byzantine Mosaic Decoration. Aspects of Monumental Art in Byzantium» (Βυζαντινὴ Διακόσμηση με Μωσαϊκὰ) ἐκδ. Kegan Paul. Elizabeth Dawes καὶ Norman H. Baynes: «Three Byzantine Saints» (Τρεῖς Βυζαντινοὶ Ἅγιοι) ἐκδ. Basil Blackwell, Λονδίνο.

Στὴν εἰσαγωγὴ τοῦ αὐτοῦ βιβλίου «Three Byzantine Saints» (Τρεῖς Βυζαντινοὶ Ἅγιοι), ὁ καθηγητὴς Μπαλίνης γράφει: «Ἀν ἕνας κόσμος ὅπου συμβαίνουν θαύματα σὰς εἶναι ἀποκρουστικὸς, ἡ Ἀνατολικὴ Ρώμη θὰ μένῃ πάντα γιὰ σὰς ἕνα κλειστὸ βιβλίον. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο θὰ μπορούσε νὰ ἔγραφε κανεὶς, σὰν εἰσαγωγὴν εἰς τὸ «Byzantine Mosaic Decoration» εἰς ἂν γιὰ σὰς μιὰ τέχνη γίνεται ἀποκρουστικὴ ὅταν τὸ νόημα ποὺ κρύβει ἀκφράζεται εἰς βάρος τῆς ἐπιφανειακῆς ὁμορφίας, τὰ Βυζαντινὰ μωσαϊκὰ τῆς μέσης Βυζαντινῆς περιόδου δὲν θὰ μπορούσαν οὔτε νὰ σὰς γεητεύσουν οὔτε νὰ σὰς ἐμπνεύσουν. Τὸ ζήτημα ὅμως εἶναι μόνο τί μᾶς ἀρᾶσι ἢ τί πηγαίνει εἰς τὸ γούστο μας; Θὰ ἦταν δίκαιο νὰ ἀρνηθῶμε τὰ θαύματα ἢ νὰ μὴ θαυμάσωμε μιὰ τέχνη ποὺ κύριο μᾶλμα τῆς εἶναι νὰ δώσῃ σὲ ὁρατὴ μορφή τίς ἰδέας ποὺ κρύβονται κάτω ἀπὸ τὰ θαύματα; Οἱ σύγχρονοι κριτικοὶ ἀπορρίπτουν τὰ θαύματα, δέχονται ὅμως τὴν τέχνη, ποὺ συχνὰ βρίσκεται τόσο κοντὰ μετὰ τῆς σημερινῆς. Ὅσοσο εἶναι ἀμφίβολο ἂν αὐτὰ τὰ δύο πράγματα μπορούν νὰ χωρισθῶν, γιὰτὶ ἂν ἡ τέχνη εἶναι πραγματικὰ ὁ καθρέφτης τῆς ἐποχῆς τῆς, αὐτὸ ἰσχύει ἀπόλυτα γιὰ τὴ Βυζαντινὴ.

Πολλὰ τελευταῖα βιβλία γιὰ τὴ Βυζαντινὴ τέχνη προσέδωσαν νὰ

χωρίσουν ὡς ἕνα σημεῖο τὴν τέχνη ἀπὸ τὸ περιεχόμενό της καὶ νὰ ξεχάσουν αὐτοὺς ποὺ τὴν δημιούργησαν καὶ αὐτοὺς γιὰ τοὺς ὁποίους δημιουργήθηκε. Ἔτσι ὁ χαρακτήρας τῆς συχνὰ ἀποδόθηκε μετὰ τὴ βοήθεια σύγχρονων κριτικῶν ὁρων, ὅπως ραλλισμός, ἐξπρεσιονισμός, ἀκόμη καὶ κυβισμός. Οἱ ὅροι αὗτοι ἀσφαλῶς μᾶς βοηθοῦν γενικὰ στὴν περιγραφή μιᾶς τέχνης, γιὰτὶ δὲν εἶναι εὐκόλο μ' αὐτοὺς νὰ περιγράψουμε τὴ φύση τῆς. Πρέπει ὅσοσο νὰ θυμώσαστε πὼς ὁ Βυζαντινὸς καλλιτέχνης δὲν σκοπεῖτο ὅπως ἐμεῖς καὶ οἱ ἰδέες ποὺ ἀκφράζουν αὐτὰς οἱ λέξεις ἔχουν γίνεαι σήμερα οἱ ἰδίαις σκοποί. Στὴ Βυζαντινὴ ἐποχὴ δὲν ὁπῆρχε παρὰ ἕνας σκοπός: ἡ ἐξυπηρέτηση τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας.

Στὸ βιβλίον τοῦ ὁ Ο. Demus ζήτησε κυρίως νὰ δείξῃ πὼς αὐτὸς ὁ σκοπὸς ἐπηρέασε τὴ φόρμα, τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν ἔκφραση τῆς τέχνης. Μελετᾷ βαθειὰ τὸ θέμα τοῦ καὶ δείχνει ἐξοικείωση μετὰ τὴν ἰδίαν τὴν τέχνη καὶ μετὰ τὸ θρησκευτικὸ δόγμα ποὺ κρύβεται κάτω ἀπ' αὐτήν. Πολλὰ βιβλία ἔχουν γραφῇ γιὰ τὰ Βυζαντινὰ μωσαϊκὰ, κανένας συγγραφέας ὅμως ὡς τώρα δὲν χερίσθηκε τὸ θέμα μ' αὐτὸν τὸν τρόπο καὶ γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸ λόγο δὲν μῆλκε εἰς τὸ πρόβλημα τῆς πραγματικῆς τους σημασίας. Δὲν ἀναλύει ἀπλῶς τὸ στυλ. Εἶναι βαθειὰ διαδυτικὴ μελέτη ποὺ εἶναι κατὰ περισσώτερον ἀπὸ μιὰ ἱστορία τῆς τέχνης.

Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπο τὸ «Three Byzantine Saints» εἶναι κοινωνικὴ ἱστορία. Ὅπως λέει ὁ ἐκδότης τοῦ, ἡ ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς Ἀδιοκρατορίας εἰς παλαιότερες ἐποχάς, θεωρεῖτο κυρίως ἕνα χρονικὸ πολέμων, αὐλικῶν ἐπαναστάσεων καὶ διπλωματικῶν ἐλιγμῶν. Ὁ μόνος ὁρ-

μος για να γνωρίσουμε τη σκέψη και τη ζωή του κοινού ανθρώπου του Ανατολ. Ρωμαϊκού Κράτους είναι οι βιογραφίες των Αγίων που γράφονταν για να διαδίδονται από το λαό. «Σε την εποχή που εμφανίστηκε η μεγάλη «Κοινωνική Ιστορία της Αγγλίας» του Τρεβέλχαν, η κοινωνική ιστορία ήταν ένα θέμα κάπως σκοτεινό, τουλάχιστον για τον ανεπίδεκτο αναγνώστη. Σήμερα ενδιαφέρεται γι' αυτήν πολύ περισσότερο κόσμος, και σχεδόν όλοι παραδίδονται πώς η απεριθμήτων των πολέμων και των συνθηκών και των διαφορών άλλων σχετικών γεγονότων δίνει μια πολύ μονόπλευρη εικόνα του παρελθόντος. Την εικόνα αυτή πρέπει να τη συμπληρώσουμε, αλλά, ως σήμερα, δεν έχουν δημοσιευθεί αρκετές εργασίες. «Απ' αυτήν άκριτως την πλευρά είναι πολύ σημαντικά τα δύο βιβλία για τα όποια μιλούμε σήμερα.

Το «Three Byzantine Saints» μας δίνει τη ζωή τριών από τους αναρίθμητους αγίους των πρώτων αιώνων της χριστιανικής Ανατολής, διαλεγμένους έτσι, γιατί καθένας παρουσιάζει μια διαφορετική όψη της λαϊκής πίστης. Ο πρώτος, ο Άγιος Δανιήλ ο Σουλτίς, ήταν έρημικός από τους αυστηρότερους που γνώρισε η Ορθοδοξία, ένας άνθρωπος που πέρασε τη ζωή του πάνω σε ένα στυλό υπεύθυνη για το κατόρθωμά του είναι ως ένα σημείο η λαϊκή πίστη στην Ιερότητα της αποστολής του. Ο δεύτερος, ο Άγιος Θεόδωρος ο Σικωνίτης, ήταν περισσότερο έρημικός και έκανε πολλά θαύματα χάρη στην πίστη του στο Θεό. Ο τρίτος, Άγιος Ιωάννης ο Έλεήμων έχει περισσότερο δυτικό χαρακτήρα. Δεν θά άστοχοις κανείς αν τον περιέγραφε σαν «άνθρωπο που ζούσε για να κάνει τέ καλό». Η εικόνα που μας έδωσε με τους τρεις αυτούς βίους μας επιτρέπει να δούμε ξεκάθαρα και ζωτανά μέσα στη μοναστική και λαϊκή σκέψη της πρώτης περιόδου της Βυζαντινής εποχής, περίπου από το 300 ως το 600 μ.Χ.

Το «Byzantine Mosaic Decoration» πάλι, ασχολείται κυρίως με τις

μωσαϊκές διακοσμήσεις της δεύτερης μεγάλης περιόδου της Βυζαντινής ιστορίας, από τον 9ο ως τον 13ο αιώνα. Τα πρώτα μωσαϊκά, της Ρώμης και της Ραβέννας, ελάχιστα αναφέρονται, γιατί έχουν κυρίως διακοσμητικό ή διηγηματικό χαρακτήρα, χωρίς να είναι διαποτισμένα από το πνεύμα της Ορθόδοξης πίστης όπως αυτά της Δεύτερης Αναγέννησης. Τα μωσαϊκά αυτά, όπως της Θεσσαλονίκης, της Νίκαιας, του Αφνίου, του Οσίου Ακυκά ή της Χίου είναι λιγότερο γνωστά στη Δύση από τα πρωιμότερα, επειδή είναι λιγότερο προσεχτά. Μόνο τελευταία αναγνωρίστηκαν η αληθινή τους αξία και ο Βικτωριανός κόσμος είχε την τάση να τα θεωρή κάπως χονδροειδή. Στο βιβλίο του ο Δρ. Demus δίνει μια πολύ κατατοπιστική και γοητευτική εικόνα της αποστολής τους, ενώ οι εξηγητατικές πινάκες που υπάρχουν στο βιβλίο διαλεγμένοι με προσοχή συμπληρώνουν την εικόνα, όσο βέβαια μπορεί να γίνει αυτό, γιατί δεν είναι σε χρώμα και βρίσκονται έξω από το αρχιτεκτονικό τους περιβάλλον, που, όπως τόσο καλά δείχνει, αποτελούσε ίσως το κυριότερο μέρος του συνόλου. Και τα δύο βιβλία είναι καλά τυπωμένα και σε καλή έκδοση και αποτελούν μια ακόμη απρόσδεκτη συμβολή στη γνώση του Βυζαντινού κόσμου. Και τα δύο θα ενδιαφέρουν τόσο τον κοινό αναγνώστη όσο και τον ειδικό έρευνητή.

Από το «The Spectator», Λονδίνο

«L'Europe, paysages et civilisations» (Η Εύρώπη, τοπία και πολιτισμοί), εκδ. Egloff, Παρίσι.

Οι τέλειες αυτές ηλιοτυπίες μας δίνουν την ευκαιρία να γνωρίσουμε την Εύρωπη, από τη Μεγάλη Βρετανία ως τη Σοβιετική Ένωση, να δούμε τα ωραιότερα μνημεία της και τα πιο χαρακτηριστικά της τοπία. Το ότι το λεύκωμα αυτό αρχίζει με μια άποψη της Ακροπόλεως και κλίνει με τον Άγιο Γεώργιο, δεν είναι χωρίς ιστορική και πολιτική σημασία. Το

κορμάτι της Εύρώπης ανάμεσα στα δύο αυτά μέρη, συμβολίζει τη διασταύρωση όλων των δρόμων, στην καρδιά της ήπαιρου, το κέντρο από όπου ξεκινάει το άθηναικό ιδεώδες του έλευθέρου, καλού και αγαθού ανθρώπου για να ξεχυθεί σ' αυτό το μεγάλο και άρμονικό κορμάτι της γης που προορίζεται να είναι ένωμένο και πάντα βρίσκεται διατεταμένο. «Η Εύρώπη, μέσα σ' αυτό το μπερδεμένο και τόν νόνο,» γράφει ο Κλωντέλ στην εισαγωγή του βιβλίου, «δεν μπορεί να βρει την ψυχή της παρά μόνο στην εκπλήρωση της αποστολής της, στο να γίνει δηλ. δργάνο για την ένωση όλων της άθρωπότητας.» Κάθε Εύρωπαος θα περάσει εύχρηστες ώρες ξεφυλλίζοντας αυτό το θαυμάσιο λεύκωμα, που είναι ένα έργο τέχνης και συγχρόνως μια πρόσκληση για ταξίδιο, ένα μέλημα σωφροσύνης.

Από το «Une Semaine dans le Monde», Παρίσι

Dr. F. A. Iremonger: «William Temple: Archbishop of Canterbury» (Ουίλλιαμ Τέμπλ, Αρχιεπίσκοπος Κανταβρυγίας). Εκδ. Oxford University Press.

Ο Ουίλλιαμ Τέμπλ, λαμπρός μέσα στην απλότητά του, πλατός στα ενδιαφέροντά του, με την μεγάλη ευγλωττία του, ξεχώρισε στην εποχή του σαν μια μοναδική προσωπικότητα, που οι στανό φίλοι την θαύμαζαν πιο πολύ παρά την καταλάβαν. Υπήρξε το κέντρο όπου συγκεντρωνόταν η καλωσύνη και η ευτυχία που πήγαζε από τους ανθρώπους που ζούσαν γύρω του.

Όλα αυτά αποκάλυπτονται στο βιβλίο του Δρ. Αϊρμονγκερ, μια βιογραφία που ενώ διαβάζεται εύχρηστα σε πολλά σημεία χρειάζεται προσεκτική μελέτη για να την καταλάβουμε. Ακόμη είναι σημαντικό βιβλίο γά τους θέλουν να γνωρίσουν τη σκέψη και το πρακτικό πνεύμα των αρχών του είκοστου αιώνα. Η αξία του είναι ακόμη μεγαλύτερη, γιατί ο Τέμπλ έχει μόνον γνώρισε, αλλά έζησε και δημιούρ-

γησε στανή φίλα με ανθρώπους της υπαίθρου, με ανθρακωρύχους, με εργάτες, με ανθρώπους των πανεπιστημίων, του παλατιού και της εκκλησίας. Δύσκολα μπορούμε να καταλάβουμε πόσο βρήκε καιρό για να γράφει τα βαθυστόχαστα βιβλία του.

Albert Mansbridge, στο «John o' London's Weekly», Λονδίνο

T. J. Dunbabin: «The Western Greeks» (Οι Έλληνες της Δύσης), εκδ. Oxford University Press.

Ηταν πια καιρός να ξαναδοίμε την ιστορία των Ελλήνων της Σικελίας και της Κάτω Ιταλίας με το φως όλων των αρχαιολογικών μαρτυριών και ο κ. Ντανμπάμπιν εργάσθηκε θαυμάσια συνδυάζοντας όλες τις πηγές, από τον 8ο αιώνα ως την εποχή των περσικών πολέμων. Η θαυμαστή παρουσίαση των διαφόρων μαρτυριών κάνει το βιβλίο πιο κατάλληλο για τον ειδικό παρά για το μεγάλο κοινό, συγχρόνως όμως το κάνει και βάση από όπου κάθε συγγραφέας ελκταύμεων ιστορικών αναγνωματων πρέπει να ξεκινήσει. Πολλά θέματα θα ενδιαφέρουν τον σπουδαστή της Έλληνικής ιστορίας, της τέχνης και φιλολογίας στις αρχές της ιστορίας της Δύσης, όπως π.χ. η σχέση του Όδυσσέα με τον δυτικό άποικισμό, οι λυρικοί ποιητές Σησίφορος και Ίβυκος σε σχέση με το ιστορικό τους περιβάλλον, η καλλιτεχνική επίδραση του Πυθαγόρα στο γλύπτη, η κοινωνική επίδραση του Πυθαγόρα του φιλοσόφου. Η λεπτομερειακή έκθεση των πραγμάτων σχετικά με τις εισαγωγές διαφαίνεται την εμπορική ιστορία τόσο των Αθηνών όσο και του δυτικού κόσμου. Ο κ. Ντανμπάμπιν αναφέρει συγχρόνως προσπάθειες για να αποδοθούν καλλιτεχνικά έργα από χαλκό ή άλλες ύλες σε δυτικές Σχολές της εποχής εκείνης, (ιδίως στη Σικελική). Το κεφάλαιο αυτό αποτελεί μέρος ενός ευρύτατου θέματος που όπως άφησε να ένοηθη στον πρόλογο και στην επίλογο του βιβλίου του, έχει σημασία και για τη σύγχρονη

έποχή. Είναι ιστορία μιας άποικίας. Έπειτα—όπως γίνεται τελευταία—ή πολιτική ανεξαρτησία συνδυάζεται με απόλυτη πνευματική εξάρτηση». Η ιστορία τελειώνει με την ήττα των Καρχηδονίων στην Ίμερα, «τό τελευταίο γεγονός στην ανάπτυξη των δυτικών άποικιών.» Από το «The Manchester Guardian» Λονδίνο

Jean - Paul Sartre, «Situations II» (Καταστάσεις II), έκδ. Gallimard, Παρίσι.

Με τον τίτλο «Situations II» ένώθηκαν διάφορα δοκίμια του Ζαν-Πωλ Σάρτρ, δημοσιευμένα στο «Temps modernes» σχετικά με το θέμα: Τι είναι λογοτεχνία. Είναι ένα βιβλίο ενδιαφέρον, και για τον συγγραφέα και για τον κοινό αναγνώστη στον οποίο κυρίως αποτίνεται. Τι είναι ή συγγραφή; Γιατί γράφουμε; Γιατί τί πράγμα γράφουμε; Ερωτήματα που ενδιαφέρουν τους συγγραφείς, και ο δεξιοτελής κριτικός, ο άνηλεής κ. Σάρτρ τους ενδιαφέρει όλους, με τη δύναμη της διαλεκτικής του και τις πολλές και διάφορες πικρές της αλήθειες, τις περισσότερες, όφελω να το πώ, όχι άγνωστες. Οσοστό το έργο είναι κάτι περισσότερο από μία συζήτηση σχετική με την τεχνική και τη θεωρία, από μία τακτοποίηση λογαριασμών ανάμεσα σε ειδικούς. Ένδιαφέρει το κοινό, γιατί γι' αυτό γράφει κανείς χωρίς να τον άπασχολή άγ αυτό που γράφει: του ταιριάζει και αν δεν το ικανοποιήσει, παραδέχεται πως το λάθος ήταν του κοινού που δεν μπόρεσε να πάρει αυτό που του έδωσε. Γενικά, οι απόψεις αυτές είναι απόψεις ενός έπα-

ναστάτη, που πιστεύει ότι ή διευθυνομένη φιλολογία που διακηρύσσει δεν έχει λόγο να υπάρχει παρά μόνο σαν επαναστατική, πως ο ίδιος δεν μπορεί να ζήσει παρά μόνο χάρη στην επανάσταση που προκαλεί, ενώ συγχρόνως αναγνωρίζει σε πόσο δύσκολη θέση βρίσκεται. Βρίσκεται ανάμεσα στην αστική τάξη που περιφρονεί και εδχεται να τη δει να καταστρέφεται και στο προλεταριάτο που επιθυμεί φλογρά να το δει ελεύθερο, αλλά δεν το λέει. Ός σήμερα, κάθε φιλολογία δεν ήταν παρά ένα ταξικό επιφανόμενο και δεν ενδιαφέρει παρά την τάξη που τη δημιουργεί και στην οποία άπαιθύνεται με σκοπό να την τέρψη. Έτσι όλες οι φιλολογίες είναι παρασιτικές και εδεργιστούν την τάξη που τις δημιουργεί (ή και την καταστρέφουν), είναι συνένοχοι στα παραπτώματά της.

Πραγματικά, ο σκοπός του κ. Σάρτρ είναι ήθικοπολιτικός. Ξεκινάει από τη φιλολογία και καθώς βλέπει ότι δεν μπορεί να υπάρξει «καθαρή» φιλολογία ή ότι δεν μπορεί να είναι παρά ένα παιχνίδι της αστικής τάξης, καθώς δεν παραδέχεται ότι ή τέχνη μπορεί να υπάρχει για την τέχνη ούτε ότι ή όμορφη διαρκεί, ούτε ότι ισχύει κανενός είδους διαβάθμιση, καθώς ή φιλολογία που ενδιαφέρει τον παγκόσμιο άνθρωπο, αυτήν την ολότητα, δεν μπορεί να ενδιαφέρει τον πραγματικό, δεν δέχεται παρά μόνο μία πολιτική φιλολογία που θα ασχολείται με την τύχη του ανθρώπου στο άμεσο παρόν. Η φιλολογία του Σάρτρ δεν έχει άλλο σκοπό παρά να ανταποκρίνεται στις ανάγκες, στην τραγωδία, στις ελπίδες και στους άμεσους σκοπούς του ανθρώπου της εποχής μας.

Emile Henriot,
«Le Monde» Παρίσι

ΓΑΜΟΣ ΣΤΟ ΔΙΣΤΟΜΟ

«Όπως τον είδε ο Σουηδός περιηγητής
Adolph Fredrik Sturtzenbecker στα 1784

Εισαγωγή και μετάφραση
του Καθηγητή Ι. Θ. ΚΑΚΡΙΑΗ

«Ο Άντολφ Φρέντρικ Στούρτσενμπεκερ γεννήθηκε στα 1757 στη Σουηδία, πάνω στο μεγάλο νησί της Γουλιάνδης. Σπούδασε θεολογία στο Πανεπιστήμιο της Ούνβας. Στα 1780 έγινε κληρικός και τον ίδιο χρόνο διορίστηκε έφημέριος στην Κωνσταντινούπολη, στην πρεσβεία της παριόδας του (legation

prédikant). Έκεί παράλληλα με τὰ ἐπὶ πληθυσμὸν χρέη του ὁ νεαρὸς Σουηδὸς ἱερωμένος ἀσχολήθηκε μετὰ τὰς ἀνατολικὰς γλώσσας. Ὑστερὰ ἀπὸ τέσσαρα χρόνια πού ἔμεινε στήν Πόλιν πήρε τὴν ἀδεια νὰ ταξιδεύει στήν Ἀνατολή γιὰ μελέτες κι' ἐρευνες ἐπιστημονικῆς. Τὸ ταξίδι ὅμως αὐτὸ δὲν τοῦ ἦταν γραφτὸ νὰ τὸ κάνει, ἡ μοίρα τὸν ἐπηρεάσθη ἄλλοι. Πρὶν βρεθεῖ στήν Ἀθήνα θέλησε νὰ ἐκπληρώσει τὸ χρέος του σὰν εὐρωπαῖος καὶ νὰ ἐπισκεφτεῖ τὴν Ἑλλάδα. Ἐκεῖ θὰ τὸν ἐβρίσκει ὁ θάνατος.

Τὸ Φλεβάρη τοῦ 1784 μαρκάρει σ' ἑνὶ ἰταλικῷ καράβι κι' ὕστερα ἀπὸ εἴκοσι μερῶν ταξίδι βγαίνει στὴ Θεσσαλονίκη. Ἀπὸ ἐκεῖ, παίρνοντας τὸν ἴδιον δρόμο πού πρὶν ἀπὸ πέντε χρόνια εἶχε πάρεи ὁ συμπατριώτης του Björn-stahl, πέρασε τὰ Τίμπη καὶ μῆκε στὴ Θεσσαλία. Πῆγε στὴ Λάρισα, στὰ Τρίκαλα καὶ στὴν Καλαμπάκα, ὅπου μελέτησε σύντομα τὰς βιβλιοθήκας τῶν Μαισιῶρων. Τράβηξε ἔπειτα στὴν Ἡπειρο, περνώντας ἀπὸ τὰ Γιάννενα, τὴν Ἄρτα καὶ τὴν Πρέβεζα. Γυρνώντας στὴ Θεσσαλία κατέβηκε στὰ Φάρσαλα, πέρασε ἀπὸ τὴ Λαμία καὶ τέλος ἔφτασε στὴ Λιβαδιά, ὅπου φιλοξενηθῆκε ἀπὸ τὸν προσετὸ Σπυριδῶνα Στάμου—τὸν κύρ Σπυριδάκη πού ἀναφέρει τὸ κείμενό μας. Ἀπὸ τὴ Λιβαδιά ἔκανε διάφορες ἐκδρομὰς στὰ γύρω μέρη, μέσα σ' ἄλλα στὴ Χαϊρώνεια, στὸν Ὀρχομενὸ καὶ στοὺς Δελφούς. Γυρνώντας ὅμως ἀπὸ τοὺς Δελφούς ἀρρώστησε καὶ σὲ λίγες μέρες τὸν βροῆκε ὁ θάνατος στὴ Λιβαδιά, τὸν Ἰούλιο τοῦ 1784, εἰκοσιεφτά μὲνες χρόνων.

Τὸ ἡμερολόγιό του, ἀνέκδοτο ὡς σήμερα, βρίσκεται φυλαγμένο στήν περίφημη Carolina Rediviva, τὴν πανεπιστημιακὴν βιβλιοθήκην τῆς Οὐράλας. Ἐγὼ ἔτυχε νὰ ἰδῶ τὸ χειρόγραφο στὴ Βασιλικὴν Βιβλιοθήκην τῆς Σιογκόλμης, στὰ χεῖρα τοῦ φιλόλογου Christian Callmer, πού ἔχει ἐκδόσει μιά σημαντικὴ μελέτη γιὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας Ἀρχαδίας (1943) καὶ εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς πρὶν ἐνθερμούς φίλους τῆς νεώτερης Ἑλλάδας. Ὁ Callmer εἰσι-

μάζει ἀπὸ καιρὸ μιά διεξοδικὴ μελέτη γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Sturzenbecker, ὅπως πρὶν ἀπὸ λίγους μῆνας ἔγραψε καὶ γιὰ τὸν Björn-stahl, τὸ ταξίδι στὴ Θεσσαλία, γιὰ τὸ θάνατό του καὶ γιὰ τὰς τύχας τῶν φιλολογικῶν καταλοίπων του (περιοδ. Lychnos 1946 7, σ. 149-196). Στὴν καλωσύνην του χρωστῶ δὲ μόνον τὰς παραπάνω πληροφορίες γιὰ τὴ ζωὴν τοῦ Sturzenbecker, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀδεια νὰ δημοσιεύω τὸ ἀκόλουθον ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ ἡμερολόγιό τοῦ περιηγητῆ, ὅπου περιγράφει ἕνα γάμο στὸ Δίστομο—στὸ Δίστομο, πού τόσο κλάψαμε τὴν τραγικὴ μοῖρα του σὲ πρόσφατα χρόνια τῆς σκλαβιάς. Ὁ γάμος στὸ Δίστομο εἶναι ἡ μεγαλύτερη περικοπὴ τοῦ ἡμερολογίου πού ἀναφέρεται στὴ σύγχρονήν Ἑλλάδα. Γιατὶ τὰ ἐνδιαφέροντα τοῦ περιηγητῆ ἦταν πρὶν πολὺ ἀρχαιολογικά.

Γιὰ τὴ λαογραφικὴ ἀξία τῆς περιγραφῆς αὐτῆς τοῦ Sturzenbecker δὲν εἶμαι ἀρμόδιος νὰ μιλήσω. Ὀρισμένες τελεῖς τοῦ γάμου, ὅπως ἐκεῖ πού οἱ ἰδιόπαντοὶ ἐκβιάζουν τὴν εἴσοδο στὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ, καὶ προπαντὸς τὸν ψωμοπόλεμο, δὲ θυμᾶμαι νὰ τὰς ἔχω βρεῖ ν' ἀναφέρονται πουνθενά ἄλλου. Μία φορὰ γιὰ τὴν ἀκρίβειαν τῆς περιγραφῆς τοῦ Σουηδοῦ ἱερωμένου δὲν ἔχουμε ἀπολύτως κανένα λόγον ν' ἀμφισβῆλλομε.

Εμείνα ἐδῶ γιὰ νὰ ἐπισκεφτῶ ἕνα γάμο. Ὁ κοιτᾶς μπάσης τοῦ χωριοῦ πάντρεψε τὴν κόρη του μ' ἕνα νεό ἀπὸ τὸ ἴδιο χωριὸ στὶς 30 τοῦ Μαγιοῦ, ἀνήμερα τῆς Πεντηκοστής. Μ' ἔφερε ὁ κύρ Σπυριδάκης, ὁ πρὶν πλούσιος Ἕλληνας στὴν Ἀνατολή καὶ μπέτης στὴ Λιβαδιά, πού ἦταν καὶ κουμπάρος τῆς νύμφης. Καθὼς φτάναμε τὸ βράδυ τῆς παραμονῆς, μᾶς ἀπάντησαν πρῶτα πρῶτα σ' ἕνα ψήλωμα μερικὰ παλικάρια, πού ἀρχισαν νὰ ρίχνουν τουφεκιές,

σημάδι ὅτι ἐρχόμαστε. Πρὶν κοντὰ στὸ χωριὸ μᾶς ἀπάντησε ἡ μουσικὴ, δυὸ νταούλια, καὶ δυὸ πίπιζες, πού σκλήριζαν φοβερά. Λίγο ὕστερα ἀπὸ τὸν ἐρχομὸ μας ἐτοιμάστηκαν τὰ τραπέζια, ὅπου φάγαμε. Ἐμεῖς, μερικοὶ παπὰδες καὶ ἡ συντροφιά μας. Ἐστρώθηκαν ὅπως τὸ συνηθίζουν στὸν τόπο, τὴν πρὶν μεγάλην χαρὰ στοὺς ντόπιους ὅμως τὴν ἔδινε ἡ μουσικὴ καὶ τὸ τραγούδι, ἀκόμα καὶ τὸ κρασί, πού τὸ ἔπιναν ἀλογάριαστα.

Τὴ μέρα τοῦ γάμου ἔφαγαν στὴν ἀρχὴ οἱ πρῶτοι τοῦ χωριοῦ στοῦ πατέρα τῆς νύμφης καὶ ἦσαν ἀκόμα πρὶν πολὺ κρασί. Ἡ μουσικὴ πού ἔπαιζε ὅσο τρώγαμε μὲ ἀνάγκασε στὸ τέλος ν' ἀφήσω τὸ τραπέζι, γιὰ νὰ μὴ χάσω τὴν ἀκοή μου καὶ τὰ λογικά μου. Ὄταν τὸ κρασί εἶχε πιά ἀνοίξει ὁλονῶν τῶν καλεσμένων τὴ γλώσσα, ἐκινήσαμε, ὁ κύρ Σπυριδάκης κι' ἐγὼ καβάλα, οἱ ἄλλοι μὲ τὰ πόδια γιὰ τὸ στίτι τοῦ γαμπροῦ μὲ μουσικὰς καὶ τουφεκιὰς. Φτάνοντας ἐκεῖ βρήκαμε τὸ γαμπρὸ καὶ τοὺς δικούς του, πού δὲν τοὺς εἶχαμε ἰδεῖ πρῶτύτερα. Εἶχαν μαζευτεῖ στὸ δικό του τὸ σπίτι κι' εἶχαν φάει καὶ πιεῖ τὸ ἴδιο γεῦμα ὅπως ἔμελλε στοῦ πατέρα τῆς νύμφης. Ὁ γαμπρὸς καθόταν στὴ μέση τῆς μπροστινῆς κάμαρας, τριγυρισμένος ἀπὸ ἀδερφὲς καὶ ξαδέρφες. Ὅλες μᾶς ἀπάντησαν στὴ σκάλα καὶ δὲν ἤθελαν ν' ἀφήσουν τὸν κουμπάρο ν' ἀνεβεῖ στὸ γαμπρό, ὥσπου νὰ τοὺς ρίξει χρήματα, πού ἐκεῖ-

νοι ὕστερα ὅλοι παλεύαν νὰ τὰ πιάσουν. Ὄταν ὁ κουμπάρος ἀνέβηκε, ὁ γαμπρὸς τὸν φίλησε στὸ μάγουλο κι' ἔπειτα ξανακάθησε. Ἡ μητέρα του πῆρε τότε ἕνα μικρὸ ποτήρι, τὸ γέμισε ὡς τὴ μέση νερὸ καὶ τὸ κράτησε πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι τοῦ γαμπροῦ. Σ' αὐτὸ τὸ ποτήρι ἔριξαν ὁ κουμπάρος κι' ὅλοι ὅσοι ἦσαν μαζί του χρήματα. Ἐπειτα μῆκαμε πάρα μέσα καὶ καθήσαμε, γιὰ νὰ μᾶς στρώσουν ἀποξορχῆς τὸ τραπέζι νὰ φάμε. Ζητήσαμε νὰ μᾶς συμπαθήσουν πού δὲ θὰ τρώγαμε κι' ἔτσι γλυτώσαμε, παρ' ὅλο πού ἡ συνήθεια τοῦ τόπου ἀπαιτεῖ τέτοιες ὥρες νὰ πίνει ἀλογάριαστα.

Ὑστερὰ ἀπὸ λίγο βγήκαμε ἔξω. Ὁ γαμπρὸς, ὁ κουμπάρος κι' ἐγὼ καθήσαμε στ' ἄλογα, τριγυρισμένοι ἀπὸ πλῆθος κόσμου. Ἡ μουσικὴ καὶ μερικοὶ ἀρματωμένοι πήγαιναν μπροστὰ μαζί μ' ἕνα πού κρατοῦσε ἕνα κοντάρι μ' ἕνα μικρὸ γαλαζοκόκκινον φλάμπουρο. Μ' αὐτὸ ἔτρεχε μπροστὰ καὶ πίσω, κουνώντας τὸ κοντάρι μπροστὰ στὸ πρόσωπο τοῦ γαμπροῦ, πού τραβοῦσε τελευταῖος ἀπὸ τοὺς καβαλάρηδες. Τὸ ἄλογό του ἦταν τριγυρισμένο ἀπὸ τὰς ἀδερφὲς του καὶ τὰς ξαδέρφες του. Ὁ ἴδιος ἦταν ὁμορφα ντυμένος, σύμφωνα μὲ τὰς συνήθειες τοῦ τόπου: ἀπὸ τοὺς ὅμους του ἔπεφτε μιά ἄσπρη κάπα καὶ γύρω στὸ κεφάλι του ἦταν μὲ πολὺ γούστο ζωσμένο ἕνα μαντήλι κόκκινον πάνω σ' αὐτὸ εἶχε

στερωθήει ἕνα μικρὸ στεφάνι.

Μὲ μουσικὴ καὶ μὲ τουφεκιεῖς
φέραμε γύρο ὅλο τὸ χωριό, ὥσ-
που τέλος φτάσαμε στὸ σπίτι
τῆς νύφης. Ἐκεῖ ὁ κουμπάρος
κι' ἐγὼ ἐξεπείσαμε κι' ἀνερή-
καμε στὸ σπίτι, ὁ γαμπρὸς ὅμως
ἔμεινε ὥρα πολλὴ καθισμένος
στ' ἄλλογο, σὰ νὰ περιμένε ἀπό-
κριση, ἀν' θὰ τὸν δέχονταν. Οἱ
ἀρματοῦχοι ποὺ εἶχαν ἔρθει
μαζὶ τοῦ ἤθελαν μὲ τὴ βία νὰ
μποῦν στὴν κάμαρα τῆς νύφης,
ἡ πόρτα ὅμως φυλαγοῦν τόσο
καλὰ ἀπ' ὅλα τὰ κορίτσια τοῦ
χωριοῦ, ὥστε ἀναγκάστηκαν νὰ
παρατήσουν τὸ σκεδιδί τους. Στὸ
μεταξὺ ὁ κουμπάρος, ὁ πατέρας
τοῦ γαμπροῦ καὶ οἱ δικοί του
εἶχαν καθίσει μαζὶ μὲ τὸν πατέρα
τῆς νύφης, γιὰ νὰ κλείσουν τὸ
συμβόλαιο τοῦ γάμου καὶ νὰ ὁ-
ρίσουν, πόσα θὰ ἔδινε ὁ πατέρας
τοῦ γαμπροῦ στὸ γιό του σὰ
γαμήλιο δῶρο. Ὑποσχέθηκε ἔ-
κατὸ πιάστρα ἀπ' αὐτὰ πλήρωσε
ἀμέσως τὰ σαράντα, ποὺ ἦσαν
περασμένα σ' ἕνα κορδόνι. Γιὰ
τὰ ὑπόλοιπα ἔδωσε τὸ λόγο του
μὰ καὶ δὲν τοῦς ἔπαιρνε ἡ ὥρα
νὰ κάνουν γραφτὸ συμφωνητικὸ.
Ὁ πατέρας τῆς νύφης εἶχε κι'
αὐτὸς στὴν κάμαρα ποὺ κάθον-
ταν κάνει ἕνα γιοῦχο μὲ χαλιά,
σκεπάσματα, στρώματα καὶ ἄλλα,
γιὰ νὰ προικίσαι μ' αὐτὰ τὴν
κόρη του. Μία κι' ἔγιναν οἱ
συμφωνίες, ἀνέβηκε κι' ὁ γα-
μπρὸς, καὶ ὁ πατέρας τῆς νύφης
ἔβγαλε τὴν νύφη ἀπὸ τὴ
κάμαρά της, τριγυρισμένη ἀπὸ
τὴ μητέρα της, τὶς ἀδερφές της

καὶ τοὺς δικoύς της. Ἡ νύφη εἶχε ἓνα ἄσπρο μαντήλι πoὺ ἐπε-
φτε χαλαρὰ πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι
της καὶ μπροστὰ ἀπὸ τὸ πρόσω-
πὸ της. Ἐξω ἀπ' αὐτὸ ἦταν ὁ-
μορφα καὶ κομψὰ ντυμένη κατὰ
τὶς συνηθειες τοῦ τόπου. Ἡ φο-
ρεσιὰ της ἦταν πλοῦσια σκεπα-
σμένη μετὰ κόκκινες λουριδίδες. Τέ-
τοιες λουριδίδες, πoὺ τὶς συνηθί-
ζουν ἐδῶ πολὺ στὰ φορέματα,
βάφονται μ' ἓνα εἶδος πετρό-
χωμα πoὺ ἔχει τὸ βαθὺ αὐτὸ
κόκκινο χρῶμα. Ὅλες οἱ γυναῖ-
κες φοροῦν ἓνα μακρὺ καὶ χοντρὸ
μάλλινο ὕφασμα, ζωσμένο σὰ
σάλι πολλὰς φορὰς γύρο ἀπὸ τὸ
κορμί τους, πάνω ἀπὸ ἓνα χον-
τρὸ γκριζόλευκο ζακέτο, διχῶς
μανίκια, πoὺ φτάνει ὥς τὸ κα-
λάμι τοῦ ποδιοῦ κι' εἶναι κάτω
ἀπὸ τὰ μπράτσα καὶ πάνω ἀπὸ
τοὺς γοφoύς στολισμένο μετὰ κόκ-
κινες λουριδίδες. Κάτω ἀπὸ τὸ ζα-
κέτο ἔχουν ἓνα πoυκάμισο μετὰ μα-
νίκια, πoὺ δὲν ἐφαρμόζει σφιχτὰ
πάνω στὸ κορμί. Ἀπὸ τὸν κεφα-
λόδεσμο βγαίνει περνώντας κάτω
ἀπὸ τὸ σαγόνι μιὰ λουρίδα, ὅπου
εἶναι ορεμασμένοι παράδες ἢ
«ράμπθ», δηλαδὴ νομίσματα
δέκα παρὰδων. Παρόμοιες λου-
ριδίδες μετὰ παράδες ἦσαν βαλμένες
καὶ στὰ μαλλιά, γύρο ἀπὸ τὸ κε-
φάλι ἔτσι πoὺ ὅλα τὰ μετρητὰ
χρήματα τῶν χωρικῶν πῆγαιναν
στὴ στόλιση τῶν γυναικῶν. Ὁ
γάμπρoς κι' ἡ νύφη πῆραν τῶρα
θέση πίσω ἀπὸ μιὰ καρέκλα,
σκεπασμένη μετὰ πετσέτα. Γιατὶ
τέτοια τελετὴ γίνεται στὸ σπίτι
τῆς νύφης. Ὁ κουμπάρoς κρέ-

μασε τότε γύρο στο λαιμό της νύμφης τὰ 40 πιάστρα, περασμένα ἀπὸ κορδόνι, πού εἶχε δώσει ὁ πατέρας τοῦ γαμπροῦ, κι' ὁ παπὰς, πὺν στεκόνταν μπροστὰ ἀπὸ τὴν καρέκλα, στραμμένοι ἀνατολικά, ἔκανε τὴ συνηθισμένη τελετὴ. Ὁ κουμπάρος ἄλλαξε τὰ στέφανα πᾶνω ἀπὸ τὰ κεφάλια τοῦ ζευγαριοῦ, δοθῆκαν τὰ δαχτυλίδια καὶ τοὺς τὰ πέρασαν στὸ ὄνομα τῆς Ἀγίας Τριάδας, κι' ὅταν ἡ λειτουργία τελείωσε, οἱ ἀρματωμένοι ἀδειασαν τὰ τουφέκια τους μέσα στὸ σπῆι, στέκοντας μπροστὰ ἀπὸ τοὺς νιόπαντρους, Ἔπειτα μῆλκαν ὅλοι στὴ μέσα κάμαρα, γιατί ἡ τελετὴ εἶχε γίνεῖ στὸ μπροστινὸ δωμάτιο. Στρώθηκε τὸ τραπέζι γιὰ τὸν πατέρα τοῦ γαμπροῦ καὶ τοὺς δικούς του, καὶ τότε ὁ παπὰς πὺν εἶχε κάνει τὴ στεφάνωση τοὺς πρόσφερε νὰ φάνε μὲ τὴ λέξη : Καλοσωρίζατε! Μὲ τὸν ἴδιο λόγο ἤπιε καὶ στὴν ὑγεία τους, καὶ ἔκεινοι πῆραν κι' ἔπιναν, ὅπως συνηθίζεται τέτοιες ὥρες, αὐτὸ θὰ πεῖ ἀλογόρισστα Ὁ γαμπρὸς ἔτρωγε στὴ μὴν ἄκρη τοῦ τραπέζιου μὲ τοὺς δικούς του, κάτι νέους χωρικούς. Ἡ νύφη ὡστόσο, καθισμένη στὴν ἐμπρὸς κάμαρα, σήκωνε κι' ἔσκυβε τὸ κεφάλι της ὅλη τὴν ὥρα γύρω της οἱ κοπέλλες τοῦ χωριοῦ ἔψαλλαν τραγούδια τοῦ γάμου. Οἱ κοπέλλες αὐτὲς ἀκούμνησαν, καλύτερα ἔραψαν, πᾶνω στὴν κεφαλὸδεσφὴ της ἓνα μακρουλοστρόγγυλο μικρὸ σανίδι καὶ σ' αὐτὸ ἔραψαν ἓνα κομμάτι

πανί, πού κρεμόταν μὲ πολλές διπλές μπροστά ἀπὸ τὸ πρόσωπό της. Ἡ καημένη ἡ νύφη πού δὲν εἶχε φάει τίποτα, θὰ ὑπόφερε φοβερὰ ἀπὸ τὴ ζέστη. Ὅταν τέλος ἔγινε κι' αὐτό, ἔβαλαν πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι της ἕνα ποτήρι· μέσα του ἔριξαν χρήματα· γιατί τὸ μᾶζεμα ἀπὸ χρήματα παίζει στοὺς γάμους σπουδαῖο ρόλο.

Ἦστερα ἔβγαλαν ἔξω ὅλα τὰ προικιά τῆς νύμφης καὶ τὰ φόρτωσαν στ' ἄλογα. Ὁ κουμπάρος, ὁ γαμπρὸς κι' ἐγὼ καβαλικέψαμε, καὶ ἡ νύφη, ποὺ ἔσκυβε τὸ κεφάλι της σὰ νὰ ἔκλαιγε, ὀδηγήθηκε σιγὰ, σιγὰ κάτω στὴ σκάλα. Ὅταν κατέβηκε, κάθισε πάλιν στ' ἄλογο, καβαλλώντας γυναικεία. Τὴν εἶχαν τυλιγμένη μέσα σ' ἓνα ἄσπρο σεντόνι. Ἔτσι πήραμε πάλι τὸ δρόμο, μόνο ποὺ τώρα μπροστὰ ἀπὸ τ' ἄλογο τῆς νύμφης πήγαιναν ἔξη ἀρματωμένα παλικάρια, ἐνῶ γύρο στ' ἄλογα ποὺ κουβαλοῦσαν τὰ προικιά τῆς νύμφης πήγαιναν ὅλα τὰ κορίτσια τοῦ χωριοῦ. Τὸ ἄλογο τῆς νύμφης τραβοῦσε στὴν ἀρχὴ σιγὰ σιγὰ, καθὼς ἐκείνη ὅσο καὶ πήγαινε νὰ πέσει ἀπὸ τὸ κλάμα, καὶ οἱ ἄλλες κοπέλλες ἔψαλλαν τραγούδια τοῦ γάμου. Ἡ μουσικὴ κι' οἱ τουφεκιές γεμίζαν τὸν αἶρα. Ἡ πορεία συνεχίστηκε γύρο ἀπ' ὅλο τὸ χωριὸ σιγὰ σιγὰ. Ὁ πατέρας τοῦ γαμπροῦ, ποὺ πήγαινε κι' αὐτὸς στ' ἄλογο, τὸ ἔβαλε κάποτε νὰ τρέξει, μιὰ στιγμὴ ποὺ βρέθηκε σὲ πιδ ἄνοιχτο μέρος, γιὰ νὰ πεῖ σ' αὐτοὺς ποὺ

πήγαιναν μπροστά από τὴ νύφη νὰ προχωροῦν πὶὸ γρήγορα. Γιατὶ ἡ πορεία εἶχε βασταῖει πάνω ἀπὸ μιὰν ὥρα. Ὡστόσο τ' ἄλογα ποὺ ἦταν φορτωμένα μὲ τὰ προικιά τῆς νύφης εἶχαν πάει πὶὸ μπροστά.

Ὅταν τέλος φτάσαμε στὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ, ξεκαβαλίκεψαν ὅλοι· ὥστόσο ὁ γαμπρὸς ἔμεινε κάτω νὰ στέκει. Καὶ ἡ νύφη πλησίασε σιγὰ σιγὰ στὴ σκάλα, περὶμενε ὅμως γιὰ λίγο, ὅσο νὰ ξεφορτώσουν τὰ προικιά της καὶ νὰ τὰ ἀνεβάσουν στὸ σπίτι. Τότε τῆς ἔβαλαν στὴν ἀγκυλιά ἓνα παιδί, ὅσο ἀκόμα καθόταν πάνω στ' ἄλογο. Ἐκείνη ἀγκάλιασε τὸ παιδί καὶ τὸ ἔσφιξε πάνω της. Τέλος κατέβηκε ἀπὸ τ' ἄλογο. Τότε ὁδηγήθηκαν πρῶτα ὁ γαμπρὸς καὶ ἡ νύφη στὴν σκάλα πάνω ὡς τὴν πόρτα. Ἐκεῖ στάθηκαν ἓνα μεγάλο στεφάνι ἀπὸ νεροβάρελλο τοποθετήθηκε μπροστά τους. Ὁ κουμπάρος στεκόταν πίσω τους κρατώντας πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια τους τὰ δεμένα τώρα μαζί στέφαινα σ' ἓνα ἄσπρο πανί πάνω, ποὺ ὁ παπὰς, καθὼς στεκόταν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ στεφάνι, τὸ εἶχε ἀκουμπήσει πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια τῶν νιόπαντρων.

Ἐπειτα ἀπὸ μερικές εὐχές ὁ παπὰς πῆρε ἓνα μῆλο, τὸ ἔβαλε στὸ χέρι τῆς νύφης καὶ ἐκείνη σταύρωσε μ' αὐτὸ τὴν πόρτα ἀκουμπώντας το στὸ κατώφλι, στὸ πανωπύρρι καὶ στὶς παραστάδες. Τῆς ἔδωσαν ἀκόμα ἓνα κόκκινο αὐγὸ στὸ χέρι, ποὺ ἐκείνη τὸ ἔ-

σπασε. Ἐπειτα μ' ἓνα κομμάτι κιμωλία κόκκινη ἔγραψε, σταν-ρωτὰ πάλι, στὶς τέσσερις μεριές τῆς πόρτας. Τέλος ὁ γαμπρὸς καὶ ἡ νύφη ἔσκυψαν τὰ κεφάλια τους στὸ στεφάνι τοῦ βαρελιοῦ καὶ σπρωγμένοι ἀπ' ὅσους στέκονταν πίσω τους ἔπесαν μὲ δύναμη μέσα στὸ σπίτι. Ἐκεῖνοι ποὺ βρίσκονταν γύρω ἀπὸ τὸν ἱερέα τοὺς κράτησαν γιὰ νὰ μὴν πέσουν μὲ τὰ μοῦτρα κάτω. Ἡ νύφη, συνοδευμένη ἀπὸ τοὺς ἑξη ἄρματωμένους της, ὁδηγήθηκε τότε σ' ἓνα μακρόστενο δωμάτιο· ἡ νύφη ὁδηγήθηκε στὴ μιὰν ἄνδρη του καὶ ὁ γαμπρὸς πῆγε στὴν ἄλλη. Τὸ πάτωμα, ὅπου τὴν ἔβαζαν νὰ περπατήσει—ὅπως εἶπαμε, ἦταν τυλιγμένη σ' ἓνα ἄσπρο ὕφασμα καὶ δὲν μπορούσε νὰ βλέπει—ἦταν σκεπασμένο μὲ μικρὰ χαλιά καὶ ἔτσι, καθὼς πατοῦσε πάνω τους, πήγαινε κάθε τόσο νὰ πέσει. Ὅταν τέλος πῆρε τὴ θέση της σὲ μιὰ γωνιά, τριγυρισμένη ἀπὸ τὶς ἀδελφές της καὶ τὶς ξαγέρφες της, ἦρθε ὁ πατέρας τοῦ γαμπροῦ καὶ παρακάλεσε τοὺς φύλακές της νὰ ξεαρματωθοῦν, λέγοντας πῶς δὲ χρειαζόταν πιά νὰ κρατοῦν τ' ἄρματά τους μέσα στὸ σπίτι του. Ὅμως ἐκεῖνοι δὲ θέλησαν γιὰ τὸ λόγο ποὺ θὰ ἴδοῦμε τώρα. Ὁ παπὰς, ποὺ εἶχε κάνει τὴν στεφάνωση, μπῆκε τότε μέσα μ' ἓνα ψωμί μεγάλο, τὸ ἔσπασε πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι τῆς νύφης, στὰ τέσσερα, σταυρωτά, καὶ τὸ μοίρασε στοὺς ἄρματωμένους, ποὺ στέκονταν μπροστά ἀπὸ τὴ νύφη μαζί μὲ πολ-

λοὺς ἄλλους. Τὸ ἴδιο ἔγινε καὶ στὴν ἄλλη μεριά, ὅπου στεκόταν ὁ γαμπρὸς, τριγυρισμένος ἀπὸ τοὺς δικούς του φίλους. Τότε ἄρχισε ἓνας πόλεμος, καθὼς πῆραν νὰ σφεντονίσουν κομμάτια ψωμὶ καὶ ἀπὸ τὶς δυὸ μεριές, μὲ τὸ σκοπὸ οἱ ἄνθρωποι τῆς νύφης νὰ πετύχουν τὸ γαμπρό, οἱ δικοὶ του πάλι τὴ νύφη. Ἄν τὸ κατόρθωναν, ἡ φυσικὴ ἔνωση τῶν νιόπαντρων θ' ἀπαγορευόταν γιὰ τὴ νύχτα αὐτή. Ἦταν ὅμως τόσο καλὰ προφυλαγμένοι ὁλόγυρα, ποὺ ἦταν δύσκολο νὰ τοὺς πετύχουν, παρ' ὅλο ποὺ στὸ τέλος ἡ ξεσυνερισιὰ ἀνάψε τόσο, ὥστε τὰ ψωμοκόμματα ἔπεφταν βροχὴ ἀπ' ὅλες τὶς μεριές καὶ ἡμεῖς ἀναγκαστήκαμε νὰ τὸ βάλουμε στὰ πόδια. Εἶναι δύσκολο νὰ δώσει κανεὶς τὸ λόγο γιὰ ὅλες αὐτὲς τὶς συνήθειες. Οἱ πὶὸ πολλές εἶναι αὐτονόητες καὶ ὄχι κακές. Ἀσκημα εἶναι τὸ ἀτέλειωτο φαί, τὸ πιότὸ καὶ τὸ σφεντόνισμα τοῦ ψωμοῦ. Ἡ μουσικὴ, ποὺ δὲν εἶχε σταματήσει ἀπὸ χιτὲς βράδυ, ἔσπρωξε τὶς νέες κοπέλες τοῦ χωριοῦ, ντυμένες ὅλες τὸ ἴδιο, νὰ στήσουν χορὸ γύρω ἀπὸ

τοὺς ὀργανοπαῖχτες, καὶ ὅταν νύχτωσε, γύρω ἀπὸ μιὰ φωτιά ποὺ ἀνάψαν. Ὁ χορὸς τοὺς εἶναι ὁ ρωμαϊκός, ἡ πὶὸ μεγάλη χαρὰ τῶν Ἑλλήνων. Ἀφήκαμε τέλος τὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ καὶ σὲ λίγη ὥρα, ὅταν πιά ἔπесε ἡ νύχτα, στὸ χωριὸ ἔξω ἡσύχασαν ὅλα. Τὴ νύφη τὴ φίλεψαν καλὰ, δὲν τὴν ἀφήκαν ὅμως νὰ κοιμηθεῖ στὸ σπίτι τοῦ γαμπροῦ.

Τὴν ἄλλη μέρα ἦσαν ὅλα σιωπηλὰ ὡς τὸ μεσημέρι. Μοναχὰ ὁ γαμπρὸς, συνοδευμένος ἀπὸ τὴ μουσικὴ καὶ μερικοὺς δικούς του, μέσα σ' αὐτοὺς δυὸ κουβαλοῦσαν ἀπὸ μιὰ μπουκάλα κρασί, ἦρθαν στὸ σπίτι μας. Ἐδωσαν τὶς μπουκάλες στὸν κουμπάρο, σημάδι ὅτι σήμερα ἦταν καλεσμένος νὰ φάει στοῦ πατέρα τοῦ γαμπροῦ. Ἔτσι καὶ ἔγινε. Στὸ γεῦμα αὐτὸ ἦταν καὶ ἓνα ξεχωριστὸ τραπέζι γιὰ τὴ νύφη καὶ γιὰ πολλὰς γυναικὲς τοῦ χωριοῦ.

Οἱ εὐχές στὸ κρασί ἦταν, νὰ ζήσουν χρόνια πολλὰ οἱ νιόνυμφοι καὶ νὰ κάνουν πολλὰ παιδιά. Ὑστερα ἀπὸ τὸ μεσημέρι στήσαν πάλι τὸν ἑλληνικὸ χορὸ ὅλοι οἱ νέοι τοῦ χωριοῦ.

«ΕΔΩ ΛΟΝΔΙΝΟΝ!»

Στην περιορισμένη ώρα που διαθέτει η 'Ελληνική Υπηρεσία του Β. Β. C. προσπαθεί να προσφέρει στους ακροατές της, εκτός από τα τακτικά δελτία ειδήσεων, προγράμματα που με την ποικιλία τους να ικανοποιούν κάθε γούστο. Τα κυριότερα προγράμματα της εβδομάδος είναι:

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΣΧΟΛΙΑ. Τα σημαντικώτερα πολιτικά, κοινωνικά και οικονομικά ζητήματα σχολιάζονται από τακτικούς συνεργάτες του Σταθμού ή από άλλους έμπειρογνώμονες. Επίκαιρα σχόλια μεταδίδονται στη βραδυνη έκπομπή της Δευτέρας, Τετάρτης και Πέμπτης καθώς και στα «Ραδιοφωνήτα Χρονικά» της Παρασκευής. Ο κ. Κακλαμάνος κάνει ανασκόπηση των γεγονότων της εβδομάδος στη βραδυνη έκπομπή του Σαββάτου «Από την σκοπιά του Λονδίνου», ενώ στην πρωινή έκπομπή της Κυριακής έχει συνεργάτης του Σταθμού μεταδίδει την «Ανασκόπηση της Εβδομάδος».

ΕΠΙΣΤΗΜΗ. Στη βραδυνη έκπομπή της Δευτέρας, στην «Επιστημονική Ώρα» σχολιάζονται οι τελευταίες εξελίξεις των επιστημών.

ΚΑΛΕΣ ΤΕΧΝΕΣ. Η σειρά «Η Τέχνη στη Βρεταννία» ασχολείται, κάθε Πέμπτη, με τον Κινηματογράφο, το Θέατρο, το Βιβλίο και με τις Έκδόσεις Καλλιτεχνικών Έργων.

ΜΟΥΣΙΚΗ. Μουσικό πρόγραμμα μεταδίδεται κάθε Τρίτη στη βραδυνη έκπομπή.

ΑΓΓΛΙΚΑ ΔΙΑ ΤΟΥ ΡΑΔΙΟΦΩΝΟΥ. Μαθήματα αγγλικής μεταδίδονται στη βραδυνη έκπομπή του Σαββάτου και στην πρωινή της Τρίτης, Πέμπτης και Σαββάτου.

ΜΑΣ ΡΩΤΑΤΕ ΚΑΙ ΣΑΣ ΑΠΑΝΤΟΥΜΕ. Το πρόγραμμα αυτό, γραμμένο με τη συνεργασία των ακροατών μας, μεταδίδεται κάθε δεκαπενθήμερο στη βραδυνη έκπομπή της Κυριακής.

ΧΙΟΥΜΟΡ. Τέλος, σάν ένα μικρό ξελάφρωμα απ' τη σοβαρότητα των άλλων προγραμμάτων, το πρόγραμμα «ή Βρεταννία το περασμένο Δεκαπενθήμερο», ασχολείται με την εθιμότερη πλευρά της ζωής, και μεταδίδεται κάθε δεύτερη Κυριακή το βράδυ, εναλλάξ με το προηγούμενο πρόγραμμα.

...

ΩΡΕΣ ΚΑΙ ΚΥΜΑΤΑ

Πρωινή έκπομπή: 07.00-07.15, επί 267, 49,42 και 41,32 μέτρων.

Μεσημβρινή έκπομπή:

14.15-14.30, επί 31,50 30,96 25,30 και 19,61 μέτρων.

(Η έκπομπή αυτή αναμεταδίδεται από τον Σταθμό Αθηνών επί 499 μ.)

Βραδυνη έκπομπή: 20.30-21.00, επί 30,96 και 25,30 μ.

Σ Υ Ν Δ Ρ Ο Μ Η

«Εκλογή»

Όνομα

Εξώνομον

Πόλις

Διεύθυνσις

ΕΞΑΜΗΝΟΣ

ΔΡΧ.

10.000

ΕΤΗΣΙΑ

ΔΡΧ.

20.000

Συμπληρώσατε με κεφαλαία γράμματα και καθαρά το όνομα-τεπωνυμόν σας και την διεύθυνσίν σας και διαγράψατε το τετράγωνον το οποίον δεν σάς ενδιαφέρει.

Αποστέλλετε, παρακαλούμεν, δια ταχυδρομικής επιταγής το ποσόν της συνδρομής σας, εξαμήνου ή ετησίας, εις το Πρακτορείον Εφημερίδων Αθηναϊκού Τύπου, Σωκράτους 43, ή εις τόν κ. Γ. Χαριτάκη, Τμήμα Ειδήσεων Βρεταννικής Πρεσβείας Αθηνών, μετά του παρόντος δελτίου και θα λαμβάνετε τακτικά την ΕΚΛΟΓΗ εις το σπίτι σας. Το καλύτερον δώρον δια τους φίλους σας είναι μια συνδρομή της ΕΚΛΟΓΗΣ, του περιοδικού που σάς κατατοπίζει εις τα διεθνή ζητήματα.

«Έκλογή» για τούς φίλους σας

Σας παρακαλούμε πολύ να μās δώσετε τὰ δνόματα δύο φίλων σας πού νομίζετε ότι θά ἐνδιαφέρονταν νά ἐγγραφούν στην «Έκλογή». Συμπληρώσετε τὰ δνόματα και τις διευθύνσεις τους με κεφαλαία γράμματα στις παρακάτω θέσεις και ἐμείς θά τούς στείλωμε ΔΩΡΕΑΝ τεύχη τῆς «Έκλογῆς» για νά τήν γνωρίσουν.

Όνομα

Διεύθυνσις

Όνομα

Διεύθυνσις

Μιά σαρινωδία.

Χάρηκα πολύ με τῇ χιονισμένη «Έκλογῇ» τοῦ Δεκέμβρη. Χάρηκα ἀκόμα περισσότερο με τὸ θαυμαστὸ Πολωνέζικο διήγημα για τούς νεκρούς πού μένουν ἀσύχαστοι και πού πλανιούνται στις χωριάτικες καλύβες και στῶν ἀνθρώπων τις καρδιές.

Εμείνα Ικανοποιημένος ἀπὸ τὸ σύντομο ἀρθρο για τὸν ποιητὴ Καβάφη. Τώρα ἀν μπορούσε ἡ «Έκλογῇ» νά μās ἔλεγε και μερικά λόγια για τῇ διάδοσῃ τοῦ ἔργου του στην Ἀγγλία, για τήν κυκλοφορία του δηλαδή, θά μās ἔκανε πολὺ μεγάλη χάρη.

Μάλιστα: ἕνας Κινέζος συγγραφέας, ἕνας Πολωνός. Ἀν ἐξακολουθήσει αὐτὸ πρέπει νά παραδεχτῶ πὼς εἶχα ἀδικομιλώντας γι' ἀμετανόητη μεροληψία τῆς «Έκλογῆς».

Ἡ μελέτη τοῦ Ἀγγλου ποιητῆ Σπάντερ ἦταν ἀρετὰ καλογραμμένη. Τὴν ἀπόλαυσα. Ἡ «ἱστορία τοῦ σκακιῦ» ὅμως και τὸ «Πίστη και Πράξη» μάλλον ὑπερβολικά συνοπτικά, δὲν εἶναι ἔτσι; Προσωπικά ποτὲ δὲν κατάλαβα τὸν λόγο νά δημοσιεύῃ τόσο περιληπτικά ἀρθρα για τις διαφορές θρησκείας ἢ «Έκλογῇ» πού εἶναι ἀδύνατο νά σοῦ δώσουνε μιὰ ἔστω και σχετικά στοιχειώδη γνῶσῃ τῆς θρησκείας. Ὅμως φαίνεται πὼς ἡ πλειοψηφία τῶν ἀναγνώστῶν ἔχει διαφορετικές ἀντιλήψεις.

Μ. Κορ., Ἀθήνα

Δὲν μπορούμε παρὰ ἰδιαίτερα νά ἐκτιμήσουμε τὴν εἰλικρινὴ ὁμολογία τοῦ ἀναγνώστη μας. Ἀστυχῶς ὅμως τὸ προηγούμενο γράμμα του με τὴν αὐστηρὴ κριτικὴ εἶχε τυπωθῇ για τὴν «Έκλογῇ» 1/1949 σελ. 129 προτοῦ λάβουμε τὸ παραπάνω.

Εὐδυνμα ἢ ἀριβερὰ ἄρθρα;

Ελπίζω πὼς δὲν θά δώσετε στην ἀναγνώστρια τοῦ «Neue Auslese» αὐτὸ πὼς ζητᾷ (βλ. «Έκλογῇ» 10/1948). Πολλοὶ ἐκτιμῶν τὴν Ε.Ο. ἀκριβῶς γιατί δὲν δημοσιεύει μυθιστορήματα πού ἀρᾶσουν στὸν πολὺ κόσμο, κλπ. Δημοσιεύει μὲδὲ τρόπο μπορείς διηγήματα πού μās φέρουν πῶς στὰ παιδικὰ μας χρόνια, πρὸς Θεοῦ ὅμως μὴν δημοσιεύσεις τὰ ἐρωτικά διηγήματα πού τόσο ἀγαποῦν τὰ ἄλλα περιοδικὰ. Ἀγαπητὴ φίλη ἀπὸ τῇ

Τὰ γράμματα τῶν ἀναγνώστῶν μας

Γερμανία, ὑπάρχουν πάρα πολλές γυναῖκες πού διψοῦν για γνῶσῃ (και ἡ Ε.Ο. ἱκανοποιεῖ ἀπόλυτα αὐτὴν τὴν ἀνάγκη), πού δὲν θέλουν αὐτοῦ τοῦ εἶδους τὰ ἐρωτικά διηγήματα και πού, ὅπως ἐγὼ, διδάχτηκαν πολλὰ στὸ σκληρὸ σχολεῖο τοῦ πόνου.

C. G., Firenze, Italia

«Δὲν θά ἤθελα νά φανῶ ἀχάριστος ἀν κριτικῶς τὰ λογοτεχνικά κομμάτια. Τὰ ἐκτιμῶ, βρισκῶ ὅμως ὅτι εἶναι λίγο μελαγχολικά. Ὅσοι ὑποφέρανε πολλὰ δὲν θέλουν νά διαβάσουν πράγματα πού νά τούς θυμίζουν τὴν δυστυχία τους. Γι' αὐτὸ ἐγὼ προτιμῶ εὐχάριστα, χιουμοριστικά διηγήματα. Παραδεχομαι βέβαια ὅτι αὐτὸ πού ζητῶ εἶναι δύσκολο νά γίνῃ, γιατί δὲν ὑπάρχουν πολλοὶ καλοὶ εὐθυμογράφοι.»

E.B., Bilthoven, Ὁλλανδία

Ἡ ζωὴ τῶν στρατιωτῶν μας.

Δὲν θάθελα μετὰ σημειῶμα μου αὐτὸ νά σοῦ γράψω καμιά ἰδιαίτερη πρότῃση σὲ θέματα γενικά («Ἐπιστῃμη, Λογοτεχνία, Κοινωνιολογία») πού δίνω σ' ὅλα τὴν ἰδια ἀναγκαιότητα και ἀξία, δταν μάλιστα ἀπευθύνωνται σ' ἕνα τόσο διάφορο πνευματικὸ κοινόν.

Θάθελα ὅμως νά προτεῖνω ἀν ἦταν δυνατό νά γραφῇ κανένα ἀρθρο σχετικὸ με τις «Βιβλιοθήκες», τὴν κατανομή τους στις διάφορες χώρες, με μιὰ συγκριτικὴ τοποθέτησῃ, μέσα σ' αὐτές, τῆς «Ελλάδος». Νομίζω πὼς κατὰ τέτοιον ὅχι μόνον θά παρουσίαζε κάποιο μεγάλο ἐνδιαφέρον ἀπὸ μέρους τῶν ἀναγνώστῶν ἀλλὰ ἀκόμη και ἴσως συντελοῦσε με τὴν πραγματικὴ ἐκτίμησῃ τῆς ἀξίας τῆς «Βιβλιοθήκης» στὴ ζωὴ τῶν λαῶν, σὲ μιὰ ἀνάληψη καλῶν πρωτοβουλιῶν τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων τῆς πατρίδας μας.

Με πληροφορίες σὲ παρακαλῶ ἐπὶ πλεον ἀν γίνονται δεκτὰ δημοσιεύματα και τί εἶδους;

G.B., Σ.Τ.Γ., 914Γ

Ἡ πρότασῃ σας εἶναι ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέροντα και ἐλπίζουμε γρήγορα νά μπορέσουμε νά δημοσιεύσουμε ἄρθρα για τὸ ὅραιο αὐτὸ θέμα. Σας πληροφοροῦμε ἀκόμη ὅτι ἐπειδὴ στην «Έκλογῇ» δημοσιεύονται κυρίως μετα-

γράφεις από τον ξένο τύπο και ο φόβος της ύλης είναι μεγάλος δεν δεχόμαστε δυστυχώς, συνεργασία των ανταγωνιστών μας.

Η συζήτηση για τη δρυσκεία.

Πολλοί αναγνωστές σας θα με κατηγορήσουν ότι δεν φέρνω καμία απόδειξη στις κατηγορίες μου. (βλ. "Εκλογή 10/1948). Δυστυχώς για την ανθρωπότητα, οι αποδείξεις αυτές αβδονούν, γιατί είναι απολύτως φανερό πως οι δύο παγκόσμιοι πόλεμοι, η ρωσική επανάσταση και η φρίκη που ακολούθησε, είναι αποταλέσματα δύο ιδεολογιών που είναι εντελώς αντίθετες προς το χριστιανικό πνεύμα. "Αντίθετα οι άφορμες των ανταγωνισμών που αιματοκυλούν σήμερα την Παλαιστίνη και τις "Ινδίες, είναι πολύ περισσότερα πολιτικές και φυλετικές παρά θρησκευτικές.

Το παράδειγμα του Κάιν και του "Αβελ δείχνει ότι ο άνθρωπος ήταν πάντα λύκος για τον συνάνθρωπό του. "Ο σκοπός της θρησκευτικής ήθικης και ιδιαίτερα της χριστιανικής είναι ακριβώς να αγωνιζόταν έναντι των των καταστροφικών τάσεων...

Δεν θέλω να πω πως όλοι οι άθεοι επιδοκιμάζουν τέτοια φρικτά πράγματα. Βεβαίως όχι! Παντού υπάρχουν τίμιοι άνθρωποι.

θωποί. Δεν είναι όμως λιγότερο αληθινά ότι την διάδοση αυτών των κακών θεωριών την δύνανται η απουσία κάθε θρησκευτικής πίστης. Η. Τ., Vannes, Γαλλία.

"Ενας άθεος, στην πραγματικότητα, δεν μοιάζει (δεν θα έπρεπε να μοιάζει) καθόλου το Θεό, γιατί δεν μπορεί να μιλήσει ή να πιστέψει αλάνη ότι δεν υπάρχει. "Ενας άθεος όμως μπορεί να μιλήσει εκείνον που πιστεύει στο Θεό.

"Ο Θεός, η πηγή της αγάπης, της αγνής αγάπης, δεν μπορεί να εμπνεύσει το μίσος. "Εκείνος που πιστεύει, που πιστεύει πραγματικά στο Θεό, δεν μπορεί να μιλήσει τον πλησίον του, ποιος και αν είναι Θεός υλιστής, γιατί παιδί κι αυτός του Θεού παρά τη βέλησή του, είναι άδελφός του. Οι θρησκευτικοί αγώνες, όπως τους λένε, από βάθος, δεν ήταν παρά αγώνες πολιτικοί και η αφορμή τους δεν ήταν παρά ο έγωισμός και η απληστία των ανθρώπων. Δεν μπορούν να υπάρξουν Ιεροί πόλεμοι.

Χωρίς Θεό, χωρίς αγάπη, χωρίς αδελφότητα, δεν υπάρχει κανένας άλλος κανόνας ηθικής από τον ωφελισμό. Χωρίς το Θεό η δικαιοσύνη δεν έχει νόημα, δεν μπορεί να υπάρξει δικαιοσύνη.

Z. X. Μαρόνο.

Νομίζω πως αντί να κατηγορούμε το Θεό ή τον Μάρξ, ότι είναι η αφορμή των δυστυχιών μας, και των παρασμένων

Τι είναι κεραματοκράτης;

Η ερώτηση που θέσαμε στο προηγούμενο τεύχος προκάλεσε άμεσως το ενδιαφέρον των αναγνωστών μας. Δημοσιεύουμε τις πρώτες απαντήσεις:

"Ο κεραματοκράτης είναι ο άνθρωπος, όσο περισσότερο φάει τόσο η πείνα του μεγαλώνει. Κι ακόμα μοιάζει σε τοιούτο με τη φωτιά: όπου στήσει το λιμέρι του μεταβάλλει τη ζωή σε στάχτη.

M. Κορ., Αθήνα

"Ενας άνθρωπος που έχει τόνους το χρήμα και το κάνει να μιλά.

N. Σ., Πειραιάς

"Οποιοι σκέπτεται, μιλά και ψηφίζει έναντι του Σοσιαλισμού ή του Κομμουνισμού!

K. Π., Αθήνα

"Εκείνος που έχει ένα τραπεζιτικό βιβλιάρειο και μία Βίβλο και κρατά το πρώτο επάνω από το δεύτερο.

A. A., Αθήνα

Το αληθινό κεφάλαιο δεν είναι τίποτα άλλο παρά η αποταμίευση της δουλειάς σας, χάριν προνοίας!

B. Φ., Πειραιάς

και των σημερινών, θα ήταν πιο τίμιο να ζητήσουμε την αφορμή μέσα μας, στο βάθος της κακής ανθρωπίνης φύσης μας και δεν θα έπρεπε να ελπίζουμε σε μία βελτίωση της καταστάσεως του ανθρώπου αν κάθε άνθρωπος δεν φροντίσει να βελτιώσει τον εαυτό του, να υπενθυμίζει τα προσωπικά μίση, είτε με το Εὐαγγέλιο είτε με την λογική.

J. F. Παρίσι

Τα δύο προηγούμενα γράμματα δείχνουν με καταπληκτικό τρόπο την ελλειψη βαθιάς κατανόησης που χωρίζει τους ανθρώπους, που ο καθένας είναι κλεισμένος στο δικό του κόσμο και δεν βλέπει, ή δεν θέλει να παραδεχτεί πως κάτω από τα διαφορετικά λόγια, υπάρχει πάντα ο ίδιος αντικειμενικός σκοπός.

Ούτε οι υλιστικές φιλοσοφίες, ούτε οι "διαφοροί θείοι" θα μπορούσαν να σπείρουν τη διχόνοια, αν καθένας δεν ζητούσε να επιβάλει τη δική του αλήθεια και αν δεν καταδικάζει την αλήθεια του γείτονα· ο αυτός φαίνεται οι άνθρωποι, όχι οι φιλοσοφίες ή οι θρησκείες (γιατί η Αλήθεια επιβάλλεται μόνη της)· ο εκείνος που είναι έτοιμος να την δεχτεί.

Οι άνθρωποι θα εξακολουθήσουν να αλληλοσκοτώνονται για λόγια, έφ' όσον δεν καταλαβαίνουν ότι υπάρχει βασική ταυτότητα στις επιδιώξεις τους: αυτό σημαίνει πως για να ζήσει κανείς αρμονικά, αρκεί να γνωρίσει τον πλησίον του, και ακόμη να δέχεται να γνωρίσει, να δεχτεί δηλ. άτομα και λαούς χωρίς να θαλάσει τα τους κρίνη, αλλά να καταλάβει και να σπαστεί ο αυτός εκείνο που ξεπερνά το άτομο ή την ιδιαίτερη φυλή, εκείνο που υπάρχει μέσα τους, το ανθρώπινο—ή το θείο.

M. R. (φοιτήτρια)

Maisons-Laffitte, Γαλλία

Γνώμες και έρωτες.

Σε παρακαλώ σαν παλιός πολεμιστής στα θέματα σου πότε πότε, να περιλαμβάνεις και πολεμικές ιστορίες που τόσο μ' άρδουν, γεγονός το πολέμου όπως π.χ. οι "Κρίσιμες Στιγμές" του τεύχους σου του Δεκεμβρίου 1948.

A. Π. Α., Καρόβασι Σύμου

Πως συμβαίνει σήμερα, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, οι άνθρωποι να κάνουν κακή χρήση της επιστήμης; Μόνο δύο απαντήσεις υπάρχουν· ο αυτό το ερώτημα: είτε ότι ο άνθρωπος γεννιέται κακός, και τότε δεν μπορεί να γίνει τίποτα, είτε ότι υπάρχει μια αφορμή, την οποία πρέπει να βρούμε και να την πολεμήσουμε... Πιστεύω ότι βρίσκεται στη σημερινή υλιστική φιλοσοφία... Όλα έχουν περιοριστεί σε στατιστικές και πιθανότητες... οι Γερμανοί, π.χ., στηρίζονταν

στούς ακριβείς υπολογισμούς τους και ήταν βέβαιοι πως θα κερδίσουν τον πόλεμο... δεν υπολόγισαν όμως ορισμένους παράγοντες, την έμπειρη αντίσταση των Βρετανών, την αυτοθυσία εκατομμυρίων ανθρώπων... όλα στοιχεία άσχετα... πρέπει να πάμε πίσω στον Πλάτωνα, τον Τζιορντάνι κλπ... τίποτα που δεν είναι τίποτα δεν είναι χρήσιμο...

Το Σχέδιο Εὐρωπαϊκής "Ανασυγκροτήσεως" έχει τα ίδια μειονεκτήματα· γίνονται μεγάλοι υπολογισμοί για τα έξοδα που χρειάζονται, τα τρόφιμα, τα δ.π.α κλπ. Οι "Ηνωμένες Πολιτείες θέλουν την ένωση των χωρών της Δυτικής Εὐρώπης, αλλά ένα έθνος που είναι άρκετα τυχερό να μην έχει διαφορά στη γλώσσα, στα έθιμα, στα ενδιαφέροντα και δεν αντιμετωπίζει το πρόβλημα της αγραμματοσύνης, δεν μπορεί να νοιώσει απόλυτα τι τρομακτικές διαφορές θα πρέπει να υπερνικηθούν, όταν πρόκειται για έθνη που τα χωρίζουν αιώνες φθόνου και μνησικακίας... Γι' αυτό έγω νομίζω πως θα έπρεπε να καταστρωθεί, ως τμήμα του Σχεδίου Εὐρωπαϊκής "Ανασυγκροτήσεως, ένα ευρύ σχέδιο εκπαίδευσής και μεθοδικής διαφωτίσεως, για να βοηθήσει στην βαθύτερη, δυνατή κατανόηση.

Kαθ. S. G., Μιλάνο.

Θα σε παρακαλέσω να δημοσιεύσεις και μερικά άρθρα για το "Ισραήλ και τον λαό του. Βέβαια διάβασα με χαρά τον "Ιουδαϊσμό" και σ' εύχαριστώ, αλλά δεν θα πρέπει να σταματήσεις εδώ.

Θα σου χρωστάω λοιπόν μεγάλη εδνωμοσύνη αν δημοσιεύσεις κάτι απ' αυτό που ζητώ και ιδιαίτερα σχετικά με την πρόοδο των "Εβραίων στην Παλαιστίνη, για τους ήγας των "Εβραίων κτλ.

Μακκοβαίος, Βόλος

στροφική και μ' ένα λόγο ζημιάρια για την ανθρωπότητα θα είχε περισσότερη τύχη κι επιτυχία. Μήπως βρίσκεις πώς παραδοξολογώ; Μά σκέψου πώς είχαμε κι άλλοι την περιέργη αυτή κι άβαλη νοοτροπία, την άγνα πανανθρώπινη ιδέα της ειρήνευσης του κόσμου την ιδέα της δμόνοιας, της αγάπης του πολιτισμού. Είχαμε κι άλλοι τον άπροσμέτρητο ένθουσιασμό και την γναισιότητα και τον ήρωισμό να επιχειρήσουν μ' ότι μπορούσαν να συμβάλλουν στην ειρήνευση, στην κατασίγηση των παθών και την λογίκευση των ανθρώπων. Κήρυξαν, έγραψαν, διέδωσαν τις ιδέες τους... Συγκεκριμένα ως περιοριστώ στον αιώνα μας. Θυμάμαι πριν από είκοσι και λιγότερα χρόνια γράφτηκαν άρθρα, βιβλία, μελέτες. Γράφθηκαν αντιπολεμικά βιβλία. Τ' άπο-

τελέσματα τίποτε. ή μάλλον τ' αντίθετο απ' το επιδιωκόμενο... κι ο πόλεμος ξανάγινε. Ωστόσο δε θάλω να πω το ίδιο και για σένα αγαπητή Έκλογη.

B. A. Αθήνα

Σ τις προτιμήσεις των άναγνωστών σου ρίχνω κ' εγώ την ψήφο μου:

α) Γνήσια δημοτική.
β) Περισσότερα κείμενα νεολληνικής πεζογραφίας και

γ) το τωρινό — κάπως θαλό — άγγλο-ελληνικό χρώμα των σελίδων σου, να μετατραπεί σε παγκόσμιο, χωρίς διάκριση άνατολής — δύσης. Έτσι που να μη γίνεται ή κατανόηση και ή έπικοινωνία των λαών μονόπλευρη...

Σ. Βαρ., Αθήνα

Παραλλαγές

σ' ένα θέμα γραμματικής

Σ εμιά τελευταία του έμπομπή ο φιλόσοφος Μπέρτραντ Ράσσελλ ξαναζωντανέψε ένα παλιό παιχνίδι σαλονιού, κλίνοντας το άκόλουθο «άνωμαλο» ρήμα:

Είμαι σταθερός

Είσαι πεισματάρης

Είναι άγόριστο κεφάλι

Δύο εβδομαδιαία περιοδικά, το Άγγλικό «New Statesman and Nation» και το Άμερικανικό «Saturday Review of Literature» δημοσίευσαν και άλλες παραλλαγές πάνω στο ίδιο θέμα από τις όποτες δημοσιεύουμε παρακάτω μερικές. Άν κανείς από τούδ άναγνώστες μας σκεφθή και άλλες, ως μάς τις στείλη.

Είμαι δημιουργικός συγγραφέας

Είσαι άρκετά καλός δημοσιογράφος

Είναι ένας κοινός γραφιάς

Έχω το «Νισό Λούκ»

Έχεις μακρύνει το φρόρεμά σου

Έχει αυτό το φρόρεμα από το 1934

Είμαι πνευματώδης

Είσαι άστεϊος

Είναι φοβερά γελοϊός

Είμαι αντικειμενικός

Είσαι ήλιθιος

Είναι κουπτοκομμουνιστής

*Εγώ δουλεύω σαν σκλάβος

*Εσύ είσαι άρκετά άπασχολημένος

Αυτός έχει μιá εξαιρετική γραμματεια

Ξέρω να διηγούμαι νόστιμα

Είσαι λιγάκι φλύαρος

Είναι πολύ βαρετός

*Εγώ φαίνομαι νέα

*Εσύ διατηρείσαι καλά

Αυτή πηγαίνει συχνά στο Ίνστιτούτο Καλλονής

Τά άρθρα που δημοσιεύονται στην «Έκλογη» με την άδεια των δικαιούχων εκφράζουν τις υπεύθυνες άπόψεις των συγγραφέων. Άπαγορεύεται ή άναδημόσιευση κάθε άρθρου ή εικόνας χωρίς την άδεια των συγγραφέων και των εκδοτών.

Η «Έκλογη» πωλείται σε όλα τα βιβλιοπωλεία και τα περίπτερα. Κυκλοφορεί κάθε μήνα με 132 εικονογραφημένες σελίδες. Άγοράζετε την «Έκλογη» σας από τον Βιβλιοπώλη σας ή από το «Πρακτορείον Έφημερίδων Αθηναϊκού Έθνους» Τσόφρισιλ 41 (όπου μπορείτε να προμηθευθήτε και παλαιότερα τεύχη), και στις Ήπαρχιες από τα γραφεία του ίδιου Πρακτορείου.

« Πάντα ἢ νίκη, ἢ ἐνωθῆτε,
πάντα ἐσᾶς θ' ἀκολουθῇ. »

Δ. ΣΟΛΩΜΟΣ

Πανηγυρικὸ τεῦχος γιὰ τὴν
25^Η ΜΑΡΤΙΟΥ

Τὸ τεῦχος Μαρτίου τῆς «ΕΚΛΟΓΗΣ» θὰ περιέχῃ
πολλὰ ἑκτακτα ἄρθρα γιὰ τὴν ἐπέτειο τῆς 25ης
Μαρτίου καθὼς καὶ γιὰ τὴν σύγχρονη Ἑλλάδα.

Φροντίστε γιὰ τὸ ἀντίτυπό σας